

warta.

TUIR „WARTA” S.A.
SPRAWOZDANIE
O WYPŁACALNOŚCI I KONDYCJI
FINANSOWEJ NA DZIEŃ
31 GRUDNIA 2016 ROKU
I ZA ROK OBROTOWY
KOŃCZĄCY SIĘ TEGO DNIA

---

spis treści

str. 5	Spis rysunków
str. 6	Spis tabel
str. 8	Spis załączników
str. 9	Zastosowane definicje i skróty
str. 13	Podstawa sporządzenia
str. 14	Podsumowanie
A DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI OPERACYJNE	
A.1 Działalność	
str. 15	A.1.1 Informacje na temat Spółki
str. 19	A.1.2 Istotne zdarzenia gospodarcze
str. 20	A.2 Wynik z działalności ubezpieczeniowej
str. 22	A.2.1 Działalność ubezpieczeniowa w podziale na istotne linie biznesowe
str. 24	A.2.2 Działalność ubezpieczeniowa w podziale na obszary geograficzne (regiony)
str. 24	A.3 Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)
str. 26	A.3.1 Grupy aktywów
str. 27	A.3.2 Inwestycje związane z sekurytyzacją
A.4 Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	
str. 28	A.4.1 Pozostałe przychody i koszty operacyjne
str. 28	A.4.2 Umowy leasingowe
A.5 Wszelkie inne informacje	
B SYSTEM ZARZĄDZANIA	
B.1 Informacje ogólne o systemie zarządzania	
str. 30	B.1.1 Struktura systemu zarządzania

str. 41	B.1.2 Schemat wynagradzania
str. 43	B.1.3 Istotne zmiany w systemie zarządzania
str. 43	B.1.4 Informacje na temat istotnych transakcji z akcjonariuszami, osobami wywierającymi istotny wpływ na Spółkę, członkami Zarządu oraz Rady Nadzorczej
str. 43	B.1.5 Ocena adekwatności systemu zarządzania
	B.2 Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji
str. 44	B.2.1 Polityka w zakresie kompetencji i reputacji
str. 46	B.2.2 Proces oceny kompetencji i reputacji
	B.3 System zarządzania ryzykiem, w tym Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności
str. 48	B.3.1 System zarządzania ryzykiem
str. 56	B.3.2 Funkcja zarządzania ryzykiem
str. 57	B.3.3 Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności
	B.4 System kontroli wewnętrznej
str. 60	B.4.1 Opis systemu kontroli wewnętrznej
str. 62	B.4.2 Funkcja zgodności z przepisami
	B.5 Funkcja audytu wewnętrznego
str. 66	B.5.1 Wdrożenie funkcji audytu wewnętrznego
str. 67	B.5.2 Niezależność i obiektywność funkcji audytu wewnętrznego
	B.6 Funkcja aktuarialna
	B.7 Outsourcing
str. 72	B.7.1 Polityka outsourcingu
str. 75	B.7.2 Kluczowe umowy outsourcingu
	B.8 Wszelkie inne informacje
	C PROFIL RYZYKA
	C.1 Ryzyko aktuarialne
	C.2 Ryzyko rynkowe
	C.3 Ryzyko kredytowe
	C.4 Ryzyko płynności
	C.5 Ryzyko operacyjne
	C.6 Pozostałe istotne ryzyka
	C.7 Wszelkie inne informacje
	D WYCENA DO CELÓW WYPŁACALNOŚCI
	D.1 Aktywa
str. 102	D.1.1 Wycena aktywów
str. 110	D.1.2 Leasing

	D.2 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe
str. 113	D.2.1 Zasady wyceny najlepszego oszacowania ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (majątkowo-osobowych)
str. 116	D.2.2 Zasady wyceny najlepszego oszacowania ubezpieczeń o charakterze ubezpieczeń na życie
str. 117	D.2.3 Kwoty należne z tytułu umów reasekuracji w wartości najlepszego oszacowania
str. 118	D.2.4 Niepewność związana z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
str. 118	D.2.5 Uproszczenia przyjęte w kalkulacji marginesu ryzyka
str. 118	D.2.6 Opis przyjętej krzywej stopy procentowej
str. 119	D.2.7 Korekty dopasowujące oraz środki przejściowe
str. 119	D.2.8 Istotne linie biznesowe
	D.3 Inne zobowiązania
str. 122	D.3.1 Wycena innych zobowiązań
str. 126	D.3.2 Leasing
	D.4 Alternatywne metody wyceny
str. 127	D.4.1 Wycena aktywów
str. 138	D.4.2 Wycena innych zobowiązań
	D.5 Wszelkie inne informacje
	E ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM
	E.1 Środki własne
	E.2 Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy
str. 147	E.2.1 Kapitałowy wymóg wypłacalności
str. 148	E.2.2 Minimalny wymóg wypłacalności
	E.3 Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności
	E.4 Różnice pomiędzy formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym
	E.5 Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności
str. 150	E.5.1 Niezgodność z minimalnym wymogiem wypłacalności
str. 150	E.5.2 Niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności
	E.6 Wszelkie inne informacje
str. 152	Załączniki

spis rysunków

str. 16	Rysunek 1. Struktura Grupy Talanx (podmioty z udziałem większościowym)
str. 22	Rysunek 2. Składka przypisana brutto w podziale na linie biznesowe istotne i pozostałe
str. 23	Rysunek 3. Przychody i koszty w podziale na linie biznesowe istotne i pozostałe w 2016 r.
str. 26	Rysunek 4. Struktura portfela aktywów wg stanu na 31 grudnia 2016 r.
str. 27	Rysunek 5. Wyniki działalności inwestycyjnej za rok 2016 w podziale na grupy aktywów
str. 36	Rysunek 6. Struktura organizacyjna Spółki
str. 39	Rysunek 7. Funkcje kluczowe w Spółce
str. 40	Rysunek 8. Model trzech linii obrony
str. 45	Rysunek 9. Wymogi w zakresie kompetencji i reputacji
str. 49	Rysunek 10. Proces zarządzania ryzykiem
str. 51	Rysunek 11. Katalog rodzajów ryzyka
str. 54	Rysunek 12. Struktura organizacyjna w procesie zarządzania ryzykiem
str. 63	Rysunek 13. Funkcja zgodności z przepisami w strukturze organizacyjnej Spółki
str. 70	Rysunek 14. Funkcja aktuarialna w strukturze organizacyjnej Spółki
str. 77	Rysunek 15. Profil ryzyka Spółki według formuły standardowej
str. 81	Rysunek 16. Rodzaje ryzyka aktuarialnego
str. 84	Rysunek 17. Rodzaje ryzyka rynkowego
str. 88	Rysunek 18. Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta
str. 92	Rysunek 19. Ryzyko operacyjne
str. 146	Rysunek 20. Kapitał własny a środki własne Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku
str. 147	Rysunek 21. Kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 roku

spis tabel

---

str. 21	Tabela 1. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ W 2016 ROKU
str. 24	Tabela 2. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ W 2016 ROKU
str. 28	Tabela 3. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI POZOSTAŁEJ W 2016 ROKU
str. 29	Tabela 4. ISTOTNE UMOWY NAJMU
str. 59	Tabela 5. POZIOMY WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI S2
str. 79	Tabela 6. WYNIKI PRZEPROWADZONYCH TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH W 2016 ROKU
str. 80	Tabela 7. WYNIKI ODWROTNYCH TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH
str. 83	Tabela 8. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA AKTUARIALNEGO
str. 87	Tabela 9. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA RYNKOWEGO
str. 89	Tabela 10. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO
str. 94	Tabela 11. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA OPERACYJNEGO
str. 99	Tabela 12. ZESTAWIENIE AKTYWÓW SPÓŁKI NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU
str. 107	Tabela 13. KWOTY NALEŻNE Z UMÓW REASEKURACJI DLA ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z UBEZPIECZEŃ W UKŁADZIE ANALITYCZNYM
str. 111	Tabela 14. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU
str. 113	Tabela 15. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU W PODZIALE NA LINIE BIZNESOWE
str. 121	Tabela 16. ZESTAWIENIE INNYCH ZOBOWIĄZAŃ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

---

str. 124 Tabela 17. WARTOŚĆ SKOMPENSOWANA DTA/DTL NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

---

str. 129 Tabela 18. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – NIERUCHOMOŚCI

---

str. 130 Tabela 19. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – MASZYNY I WYPOSAŻENIE
(RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE) WYKORZYSTYWANE NA UŻYTEK WŁASNY

---

str. 130 Tabela 20. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – OBLIGACJE PAŃSTWOWE

---

str. 131 Tabela 21. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – OBLIGACJE KORPORACYJNE

---

str. 132 Tabela 22. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – JEDNOSTKI UCZESTNICTWA
ORAZ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ZBIOROWEGO
INWESTOWANIA

---

str. 133 Tabela 23. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – DEPOZYTY INNE NIŻ EKWIWALENTY
ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

---

str. 133 Tabela 24. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE POŻYCZKI I POŻYCZKI
ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

---

str. 136 Tabela 25. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – NALEŻNOŚCI

---

str. 137 Tabela 26. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY
ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

---

str. 138 Tabela 27. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE AKTYWA
(NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

---

str. 139 Tabela 28. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE REZERWY
(INNE NIŻ REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE)

---

str. 140 Tabela 29. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – INSTRUMENTY POCHODNE –
ZOBOWIĄZANIA

---

str. 141 Tabela 30. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – ZOBOWIĄZANIA

---

str. 144 Tabela 31. ŚRODKI WŁASNE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

---

str. 145 Tabela 32. ŚRODKI WŁASNE DOPUSZCZONE

---

str. 148 Tabela 33. FORMUŁA LINIOWA DLA UBEZPIECZEŃ NIEŻYCIOWYCH

---

str. 149 Tabela 34. FORMUŁA LINIOWA DLA UBEZPIECZEŃ ŻYCIOWYCH

---

str. 149 Tabela 35. KALKULACJA MINIMALNEGO WYMOGU KAPITAŁOWEGO
ZA POMOCĄ FORMUŁY STANDARDOWEJ

---

spis załączników

---

str. 153	Załącznik 1.	AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA (S.02.01.02)
str. 157	Załącznik 2.	SKŁADKI, ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA ORAZ KOSZTY WG LINII BIZNESOWYCH (S.05.01.02)
str. 162	Załącznik 3.	SKŁADKI, ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA ORAZ KOSZTY WG KRAJU (S.05.02.01)
str. 163	Załącznik 4.	REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE DLA UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE I UBEZPIECZEŃ ZDROWOTNYCH O CHARAKTERZE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (S.12.01.02)
str. 167	Załącznik 5.	REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE DLA UBEZPIECZEŃ INNYCH NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (S.17.01.02)
str. 173	Załącznik 6.	ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH (S.19.01.21)
str. 175	Załącznik 7.	WPŁYW ŚRODKÓW W ZAKRESIE GWARANCJI DŁUGOTERMINOWYCH I ŚRODKÓW PRZEJŚCIOWYCH (S.22.01.21)
str. 176	Załącznik 8.	ŚRODKI WŁASNE (S.23.01.01)
str. 179	Załącznik 9.	KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI – DLA PODMIOTÓW STOSUJĄCYCH FORMUŁĘ STANDARDOWĄ (S.25.01.21)
str. 180	Załącznik 10.	MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY – DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA LUB REASEKURACYJNA PROWADZONA JEDYNIE W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE LUB JEDYNIE W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ INNYCH NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (S.28.01.01)

Zastosowane definicje i skróty

Użyte w niniejszym Sprawozdaniu definicje i skróty oznaczają:

A

Akcjonariusze – podmioty posiadające łącznie 100% akcji w Spółce.

ALM (z ang. *Asset Liability Management*) – proces zarządzania ryzykiem niedopasowania wynikającym z rozbieżnej struktury aktywów i zobowiązań.

Apetyt na ryzyko – wielkość straty, negatywnie wpływającej na poziom zysków lub kapitałów, jaką Spółka jest w stanie zaakceptować w realizacji założonych celów i strategii. W Spółce apetyt na ryzyko definiowany jest poprzez budżet ryzyka.

Art. – artykuł.

B

Back-test – weryfikacja adekwatności modelu i jego parametrów (stosowany do weryfikacji kalkulacji aktuarnych).

BIA (z ang. *Business Influence Analysis*) – Analiza Wpływu na Biznes.

Bilans ekonomiczny – zestawienie aktywów i zobowiązań wycenionych zgodnie z wymogami Wyłącalności 2.

Bilans statutowy – bilans stanowiący integralną część sprawozdania statutowego. Na potrzeby niniejszego

Sprawozdania oznacza to wartości odpowiadające wartościom ze sprawozdania statutowego, zaprezentowane zgodnie z odpowiednimi zasadami obowiązującymi na potrzeby Wyłącalności 2, tj. w układzie bilansu ekonomicznego.

BondSpot S.A. – spółka akcyjna prowadząca polski rynek pozagiełdowy.

BPV (z ang. *Basic Point Value*) – wrażliwość pozycji netto (wartość obecna przyszłych przepływów pieniężnych z aktywów i pasywów netto) na wzrost krzywych stóp procentowych o 1 punkt bazowy.

Budżet ryzyka – maksymalny poziom kapitałowego wymogu wyłącalności.

C

CMP (z ang. *Compliance Monitoring Plan*) – plan działania podejmowany przez Departament Compliance zapewniający wykrycie ryzyka naruszenia zasad Compliance na możliwie wczesnym etapie.

CVAR (z ang. *Conditional Value at Risk*) – średnia z kwantyli najgorszych realizacji stóp zwrotu.

D

Data bilansowa – dzień, na który sporządzone zostało sprawozdanie statutowe oraz niniejsze Sprawozdanie.

Duracja – miara ryzyka stopy procentowej interpretowana jako średni czas trwania instrumentu.

Dyrektorzy B-1 – dyrektorzy poszczególnych komórek organizacyjnych w Spółce podległych bezpośrednio jednemu z Członków Zarządu.

Dyrektywa Wyłącalność 2 – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. Unii Europejskiej z 25 listopada 2009 r., L335 z późn. zm.).

<p>E</p> <hr/> <p>EIOPA (z ang. <i>European Insurance and Occupational Pensions Authority</i>) – Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych.</p> <p>F</p> <hr/> <p>Formuła standardowa – algorytm kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności określony przez Specyfikację Techniczną.</p> <p>Funkcje kluczowe – funkcja audytu wewnętrznego, funkcja zgodności z przepisami, funkcja aktuarialna, funkcja zarządzania ryzykiem.</p> <p>G</p> <hr/> <p>GIODO – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.</p> <p>GPW – Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie.</p> <p>Grupa Talanx – grupa kapitałowa, której podmiotem dominującym jest Talanx A.G. sprawującym kontrolę m.in. nad Talanx International A.G.</p> <p>GUS – Główny Urząd Statystyczny.</p> <p>I</p> <hr/> <p>IBNR (z ang. <i>Incurring But Not Reported</i>) – rezerwy na szkody, które już zaistniały, ale nie zostały jeszcze zgłoszone.</p>	<p>K</p> <hr/> <p>Kapitałowy wymóg wypłacalności (z ang. <i>SCR – Solvency Capital Requirement</i>) – wymóg kapitałowy wyznaczony zgodnie z odpowiednimi zapisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz Specyfikacji Technicznej. Kapitałowy wymóg wypłacalności jest określany jako kapitał ekonomiczny, który zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji musi posiadać dla zagwarantowania, że upadłość nastąpi nie częściej niż raz na 200 przypadków lub, ewentualnie, że istnieje przynajmniej 99,5% prawdopodobieństwo, że zakłady te nadal będą w stanie wypełniać swoje zobowiązania wobec ubezpieczających i beneficjentów przez najbliższe 12 miesięcy od daty bilansowej.</p> <p>Kierownictwo Spółki – Zarząd Spółki, dyrektorzy B-1 oraz dyrektorzy/kierownicy podległych im komórek organizacyjnych (kadra menadżerska, zarządzający komórkami organizacyjnymi).</p> <p>Kierownik jednostki (w rozumieniu Ustawy o rachunkowości) – członek zarządu lub innego organu zarządzającego, a jeżeli organ jest wieloosobowy – członkowie tego organu, powołani do pełnienia tej funkcji zgodnie z postanowieniami umowy spółki, statutu lub innymi obowiązującymi jednostkę przepisami prawa. Wyłączeniu podlegają pełnomocnicy ustanowieni przez jednostkę.</p> <p>KNF, organ nadzoru – Komisja Nadzoru Finansowego.</p> <p>Kodeks Spółek Handlowych – ustawa z 29 września 2016 r. Kodeks Spółek Handlowych (Dz.U. 2016.1578).</p> <p>Komórka organizacyjna – departament, biuro lub centrum w randze departamentu wraz z podległymi komórkami.</p>	<p>Kontrakt IRS (z ang. <i>Interest Rate Swap</i>) – swap stopy procentowej – instrument pochodny, którego przedmiotem jest zawarcie kontraktu wymiany płatności odsetkowych.</p> <p>Kontrakt Forward – transakcja pochodna polegająca na kupnie lub sprzedaży dobra bazowego w określonym z góry terminie realizacji i za z góry określoną cenę wykonania.</p> <p>KPI (z ang. <i>Key Performance Indicators</i>) – finansowe i niefinansowe wskaźniki stosowane jako mierniki w procesach pomiaru stopnia realizacji celów organizacji.</p> <p>KRI (z ang. <i>Key Risk Indicators</i>) – wybrane parametry procesu biznesowego opisujące zmiany profilu ryzyka operacyjnego tego procesu.</p> <p>L</p> <hr/> <p>Limity inwestycyjne – system limitów inwestycyjnych określony przez Zarząd Spółki.</p> <p>M</p> <hr/> <p>Margines ryzyka – część rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów Wypłacalności 2, służąca zapewnieniu, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiada kwocie, jakiej strona trzecia zażądałaby za przejście zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych oraz za wywiązanie się z nich.</p> <p>Minimalny wymóg kapitałowy (z ang. <i>MCR – Minimum Capital Requirement</i>) – wymóg kapitałowy wyznaczony zgodnie z zapisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.</p>
---	--	--

N

NBP – Narodowy Bank Polski.

Najlepsze oszacowanie – zobowiązanie Spółki wyznaczone jako suma nieobciążonych zdyskontowanych przepływów pieniężnych, ważonych prawdopodobieństwami z zawartych umów ubezpieczenia.

NewConnect – zorganizowany rynek akcji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, prowadzony poza rynkiem regulowanym w formule alternatywnego systemu obrotu.

O

OCK – Odpowiedzialność Cywilna Komunikacyjna.

Osoby nadzorujące funkcje kluczowe – dyrektorzy kierujący: Departamentem Audytu Wewnętrznego, Departamentem Compliance, Departamentem Zarządzania Ryzykiem oraz Departamentem Aktuarnym.

P

Plan Biznesowy – średniookresowy plan finansowy opracowywany zgodnie ze Statutem Spółki co roku przez Zarząd Spółki i przedkładany do akceptacji Radzie Nadzorczej Spółki.

Pkt – punkt.

Polityka Zarządzania Kapitałem – obowiązująca w Spółce polityka określająca zasady zarządzania kapitałem w Spółce.

Profil ryzyka – opis rodzajów ryzyka, na które Spółka jest narażona.

R

Risk Scan – ustrukturyzowany proces identyfikacji i oceny ryzyk, którego celem jest identyfikacja istotnych ryzyk mogących mieć negatywny wpływ na wynik finansowy Spółki w perspektywie roku, opis mechanizmów kontrolnych dla zidentyfikowanych ryzyk, ocena ryzyk oraz adekwatności mechanizmów kontrolnych, a także opracowanie ewentualnych dodatkowych mechanizmów kontrolnych ograniczających ryzyko rezydualne.

Rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) dotyczące kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności – Rozporządzenia ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do:

- procedury zatwierdzania przez organy nadzoru stosowania parametrów specyficznych dla danego zakładu zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2 (2015/498 z 24 marca 2015 r.),
- wykazów jednostek samorządu regionalnego i władz lokalnych, ekspozycje wobec których należy traktować jako ekspozycje wobec rządu centralnego zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2 (2015/2011 z 11 listopada 2015 r.),
- odchyień standardowych dla systemów wyrównania ryzyka w przypadku ubezpieczeń zdrowotnych zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2 (2015/2013 z 11 listopada 2015 r.),
- indeksu akcji wymaganego na potrzeby symetrycznego dostosowania standardowego wymogu kapitałowego zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2 (2015/2016 z 11 listopada 2015 r.),

- skorygowanych współczynników służących do obliczania wymogu kapitałowego dla ryzyka walutowego w przypadku walut powiązanych z euro zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2 (2015/2017 z 11 listopada 2015 r.).

Rozporządzenie delegowane – Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/35 z 10 października 2014 r. (Dz.U.UE.L.2015.12.1) wydane na podstawie Dyrektywy Wypłacalność 2 i uzupełniające ten dokument.

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji – Rozporządzenie Ministra Finansów z 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r., poz. 562).

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych – Rozporządzenie Ministra Finansów z 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz.U. z 2017 r., poz. 277).

S

Specyfikacja Techniczna – zasady wyceny i wyznaczania wymogów kapitałowych określone w Rozporządzeniu delegowanym, Rozporządzeniach wykonawczych Komisji (UE) dotyczących kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności, a także w uzupełniających interpretacjach organu nadzoru.

Sprawozdanie, SFCR – niniejsze Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej TUIR „WARTA” S.A.

Sprawozdanie statutowe – sprawozdanie finansowe sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określonymi w Ustawie o rachunkowości oraz sporządzone zgodnie ze szczególnymi zasadami rachunkowości określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Na potrzeby niniejszego Sprawozdania oznacza to wartości odpowiadające wartościom ze sprawozdania statutowego, zaprezentowane zgodnie z odpowiednimi zasadami obowiązującymi na potrzeby Wypłacalności 2.

Statut Spółki, Statut – Statut Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” Spółka Akcyjna, zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie 28 czerwca 2016 r., zarejestrowany 27 września 2016 r.

Strategia Zarządzania Ryzykiem – dokument opisujący system zarządzania ryzykiem funkcjonujący w Spółce oraz określający cele strategiczne zarządzania ryzykiem.

System Orlando – system obsługujący proces zarządzania, wyceny i ewidencji aktywów. Pozwala na rejestrację i weryfikację transakcji i rozliczeń, wycenę wszystkich aktywów funduszy i generowanie raportów. System na bieżąco monitoruje zdefiniowane limity inwestycyjne (w trybie on-line w trakcie operacyjnej działalności oraz w trybie off-line po zakończeniu wyceny) i powiadamia w przypadku ich przekroczenia.

Środki własne (z ang. *Own Funds*) – środki własne wyznaczone zgodnie z zapisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, tj. aktywa wolne od obciążeń, dostępne na pokrycie strat wynikających z niesprzyjających wahań w obszarze wykonywanej działalności, zarówno przy założeniu jej kontynuacji, jak i w przypadku likwidacji.

T

Treasury Bond Spot Hurtowy – hurtowy rynek obrotu obligacjami skarbowymi oraz bonami skarbowymi.

TUIR „WARTA” S.A. – Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. z siedzibą w Warszawie, dalej także Spółka.

U

Ust. – ustęp.

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z 11 września 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1844 z późn. zm.).

Ustawa o rachunkowości – Ustawa o rachunkowości z 29 września 1994 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1047 z późn. zm.).

V

VAR (z ang. *Value at risk*) – miara ryzyka wyrażająca graniczny poziom straty znaleziony dla ustalonego X będącego prawdopodobieństwem jej osiągnięcia. Równoważną interpretacją tego pojęcia jest kwota gotówki, jaką należy dodać do pozycji, aby prawdopodobieństwo jakiegokolwiek

straty (wartości ujemnej) było mniejsze lub równe poziomowi X.

W

Współczynnik wypłacalności S2 – iloraz środków własnych i kapitałowego wymogu wypłacalności (pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi).

Wypłacalność 2 (S2) – uregulowany prawnie, zgodnie z zapisami Dyrektywy Wypłacalność 2 i regulacji sporządzonych na jej podstawie, system monitorowania wypłacalności zakładów ubezpieczeń. W polskim systemie prawnym zapisy Dyrektywy Wypłacalność 2 zostały zaimplementowane Ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku i za rok obrotowy kończący się tego dnia

Podstawa sporządzenia

Niniejsze Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku i za rok obrotowy kończący się tego dnia zostało sporządzone w celu wypełnienia wymogów art. 284 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Niniejsze Sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, Rozporządzenia delegowanego oraz Wytycznymi dotyczącymi sprawozdawczości i publicznego ujawniania informacji (EIOPA-BoS-15/109).

Dane zaprezentowane w niniejszym Sprawozdaniu, jeśli nie wskazano inaczej, są wyceniane zgodnie z przepisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Spółka wycenia aktywa i zobowiązania przy założeniu kontynuacji działalności (zgodnie z Art. 7 Rozporządzenia delegowanego).

Sprawozdanie składa się z pięciu podstawowych części, w których:

A. Działalność i wyniki operacyjne – scharakteryzowano profil działalności Spółki, opisano i skomentowano osiągnięte w 2016 r. wyniki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem wyników z działalności ubezpieczeniowej i inwestycyjnej.

B. System Zarządzania – zaprezentowano podstawowe informacje na temat systemu zarządzania w Spółce z uwzględnieniem stosowanych wymogów odnoszących się do kompetencji i reputacji oraz scharakteryzowano funkcje kluczowe w Spółce.

C. Profil ryzyka – dokonano charakterystyki ryzyka wpływającego na działalność Spółki, z uwzględnieniem podziału na poszczególne jego rodzaje, oraz opisano sposoby zarządzania tym ryzykiem.

D. Wycena do celów wypłacalności – przedstawiono przyjęte przez Spółkę zasady wyceny aktywów, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz pozostałych zobowią-

zań zgodnie z wymogami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, a także wskazano różnice w stosunku do zasad wyceny na potrzeby sprawozdania statutowego.

E. Zarządzanie kapitałem – przedstawiono założenia przyjęte przez Spółkę w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych oraz wartości środków własnych zgodnie z wymogami przedstawionymi w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, a także dokonano analizy wyników kalkulacji wymogów kapitałowych oraz wartości środków własnych na 31 grudnia 2016 r.

W niniejszym Sprawozdaniu, o ile nie wskazano inaczej, wszystkie dane finansowe zostały wyrażone w tysiącach złotych (dalej tys. PLN).

Prezes Zarządu
JAROSŁAW PARKOT

Wiceprezes Zarządu
PAWEŁ BEDNAREK

Wiceprezes Zarządu
GRZEGORZ BIŁLEC

Wiceprezes Zarządu
HUBERT MORDKA

Wiceprezes Zarządu
JAROSŁAW NIEMIROWSKI

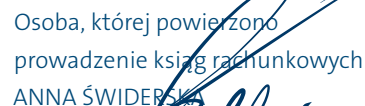
Wiceprezes Zarządu
JAROSŁAW PIATKOWSKI

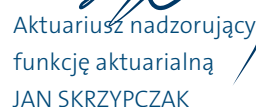
Wiceprezes Zarządu
RAFAŁ STANKIEWICZ

Wiceprezes Zarządu
WITOLD WALKOWIAK

Osoba, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych
ANNA ŚWIDERSKA

Aktuariusz nadzorujący
funkcję aktuarialną
JAN SKRZYPCZAK

Warszawa, 27 kwietnia 2017 roku

Podsumowanie

1 stycznia 2016 r., na podstawie Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, wszedł w życie nowy, zharmonizowany system regulacyjny dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji: Wypłacalność 2.

Jednym z nowych obowiązków zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji jest sporządzenie oraz opublikowanie Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej.

Niniejszy dokument za 2016 r. jest pierwszym Sprawozdaniem sporządzonym i opublikowanym przez TUiR „WARTA” S.A. po wejściu w życie nowych wymogów.

Podstawowym celem dokumentu jest ułatwienie odbiorcy zrozumienia prowadzonej działalności, poprzez opisanie systemu zarządzania w Spółce oraz jej pozycji kapitałowej, w tym metod i założeń użytych przy jej wyliczeniu. Integralną częścią Sprawozdania są formularze sprawozdawcze przedstawiające podstawowe mierniki finansowe, w tym kalkulację pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi.

Zgodnie ze Sprawozdaniem za rok 2016 Spółka spełnia wymogi związane z nowym systemem Wypłacalność 2, w zakresie:

- wdrożenia systemu zarządzania, w tym funkcji kluczowych, kompetencji i reputacji, zasad dotyczących wynagradzania oraz outsourcingu,
- wyceny aktywów, zobowiązań oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- kalkulacji środków własnych oraz wymogów kapitałowych,
- raportowania i monitorowania bieżącego oraz oczekiwanego (w perspektywie Planu Biznesowego) współczynnika wypłacalności S2.

Współczynnik wypłacalności S2 stanowi relację dopuszczonych środków własnych w wysokości 2 299 381 tys. PLN do kapitałowego wymogu wypłacalności w kwocie 1 393 093 tys. PLN (tabela poniżej).

Całość dopuszczonych środków własnych została zaklasyfikowana do Kategorii 1, tj. o najwyższej jakości, jeżeli chodzi o dostępność w przypadku pokrywania strat. Czas trwania wszystkich środków własnych Spółki jest nieograniczony.

Wartość dopuszczonych środków własnych, opisana szczegółowo w części E niniejszego Sprawozdania, stanowi nadwyżkę aktywów nad zobowiązaniami w kwocie 2 595 078 tys. PLN

pomniejszoną o narosły wynik finansowy netto za rok 2016 w kwocie 258 995 tys. PLN, w związku z decyzją o przeznaczeniu wyniku na wypłatę dywidendy, oraz o podatek od aktywów w kwocie 36 703 tys. PLN przypadający do zapłaty w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w kwocie 2 595 078 tys. PLN stanowi różnicę pomiędzy aktywami wycenionymi na potrzeby Wypłacalności 2 w kwocie 8 385 613 tys. PLN a zobowiązaniami wycenionymi na potrzeby Wypłacalności 2 w kwocie 5 790 535 tys. PLN. Szczegółowe informacje na temat metod i założeń przyjętych do wyceny aktywów i zobowiązań oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych znajdują się w części D niniejszego Sprawozdania.

Kapitałowy wymóg wypłacalności w kwocie 1 393 093 tys. PLN został obliczony za pomocą formuły standardowej i zaprezentowany szczegółowo w części E niniejszego Sprawozdania.

Wysokość współczynnika wypłacalności S2 na koniec 2016 r. istotnie przewyższa wymogi ustawowe oraz poziom docelowy (125%) określony w *Polityce Zarządzania Kapitałem* Spółki, szczegółowo opisanej w części E niniejszego Sprawozdania.

Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	2 299 381
Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR)	1 393 093
Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR	165%

A Działalność i wyniki operacyjne

W niniejszym rozdziale scharakteryzowano profil działalności Spółki oraz skomentowano osiągnięte w 2016 r. wyniki finansowe, w tym z działalności ubezpieczeniowej i inwestycyjnej.

A.1 Działalność

Nazwa i siedziba Spółki

Spółka, założona w 1920 r., działa jako Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” Spółka Akcyjna z prawem używania skrótu Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. lub TUiR „WARTA” S.A. Siedziba Spółki znajduje się w Warszawie, przy ul. Chmielnej 85/87.

Rejestracja w Sądzie Gospodarczym

Spółka jest zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000016432. Czas trwania Spółki jest nieograniczony.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 187 938 580,00 PLN i dzieli się na 18 793 858 akcji imiennych zwykłych serii A o wartości nominalnej 10,00 PLN każda.

Nazwa i siedziba jednostki dominującej

Jednostką dominującą Spółki (Główny Akcjonariusz), posiadającą 14 234 560 akcji dających 75,74% głosów na Walnym Zgromadzeniu, jest Talanx International AG z siedzibą w Hanowerze (Republika Federalna Niemiec), przy HDI-Platz 1.

Jednostką dominującą Głównego Akcjonariusza jest Talanx Aktiengesellschaft z siedzibą w Hanowerze (Republika Federalna Niemiec) przy ul. Riethorst 2, który posiada 100% akcji Talanx International AG.

Spółka wchodzi w skład Grupy Talanx, posiadającej udziały w kilkudziesięciu innych spółkach podzielonych na 6 obszarów działania oraz operujących w 150 krajach na 5 kontynentach.

A.1.1 Informacje na temat Spółki

Szczegółowa struktura Grupy Talanx została przedstawiona na schemacie >

TALANX AG

UBEZPIECZENIA KORPORACYJNE		UBEZPIECZENIA MASOWE NIEMCY		UBEZPIECZENIA MASOWE ŚWIAT		REASEKURACJA UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH	REASEKURACJA UBEZPIECZEŃ ŻYCIOWYCH	OPERACJE KORPORACYJNE
HDI Global SE		Talanx Deutschland AG		Talanx International AG		Hannover Rück SE		
HDI Versicherung AG (Austria)	HDI-Gerling Verzekeringen N.V. (Netherlands)	HDI Versicherung AG	PB Lebensversicherung AG	HDI Seguros S.A. (Argentina)	TUnŻ WARTA S.A. (Poland)	Hannover ReTakaful B.S.C.® (Bahrain)	Hannover Life Re of Australasia Ltd.	Talanx Asset Management GmbH
HDI-Gerling Seguros Industriais S.A. (Brazil)	HDI-Gerling Insurance of South Africa Ltd.	HDI Lebensversicherung AG	PB Versicherung AG	HDI Seguros S.A. (Brazil)	TUIR WARTA S.A. (Poland)	Hannover Re (Bermuda) Ltd.	Hannover Life Reassurance Bermuda Ltd.	Ampega Investment GmbH
HDI Global Network AG	HDI Global Insurance Company (USA)	Talanx Pensionsmanagement AG	PB Pensionsfonds AG	HDI Seguros S.A. (Chile)	TU na Życie Europa S.A. (Poland)	E+S Rückversicherung AG	Hannover Re (Ireland) Plc	Talanx Immobilien Management GmbH
HDI-Gerling de México Seguros S.A.		HDI Pensionkasse AG	TARGO Lebensversicherung AG	Magyar Posta Biztosító Zrt. (Hungary)	TU Europa S.A. (Poland)	Hannover Reinsurance Africa Limited	Hannover Life Reassurance Africa Limited	Talanx Service AG
		neue leben Lebensversicherung AG	TARGO Versicherung AG	Magyar Posta Életbiztosító Zrt. (Hungary)	OOO Strakhovaya Kompaniya „Civ Life“ (Russia)	International Insurance Company of Hannover SE	Hannover Life Reassurance Company of America	Talanx Systeme AG
		neue leben Unfallversicherung AG		HDI Assicurazioni S.p.A. (Italy)	OOO Strakhovaya Kompaniya „HDI Strakhovanie“ (Russia)			Talanx Reinsurance Broker GmbH
				HDI Seguros S.A. de C.V. (Mexico)	HDI Sigorta A.S. (Turkey)			Talanx Reinsurance (Ireland) Ltd.
					HDI Seguros S.A. (Uruguay)			

Rysunek 1.
Struktura Grupy Talanx (podmioty z udziałem większościowym)

Nazwa i siedziba jednostki posiadającej pakiet mniejszościowy

Akcjonariuszem mniejszościowym Spółki, posiadającym 4 559 298 akcji dających 24,26% głosów na Walnym Zgromadzeniu, jest Meiji Yasuda Life Insurance Company z siedzibą w Tokio (Japonia), przy ul. 1-1, Marunouchi 2-chome, Chiyoda-ku.

Nazwa i siedziba jednostki podporządkowanej

Spółka posiada 100% udziałów w Towarzystwie Ubezpieczeń na Życie „WARTA” S.A. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Chmielnej 85/87, zarejestrowaną w Sądzie Rejonowym dla miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000023648.

Kapitał zakładowy TUnŻ „WARTA” S.A. wynosi 311 592 900,00 PLN i dzieli się na 3 115 929 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Wszystkie akcje są akcjami imiennymi i stanowią własność TUIR „WARTA” S.A.

Nazwa i siedziba organu nadzoru

Organem nadzorczym właściwym dla nadzoru nad Spółką jest Komisja Nadzoru Finansowego z siedzibą w Warszawie, przy placu Powstańców Warszawy 1.

Organem nadzorczym właściwym dla nadzoru nad Grupą Talanx jest Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht z siedzibą w Bonn (Republika Federalna Niemiec), przy ul. Graurheindorfer 108.

Nazwa i siedziba podmiotu przeprowadzającego badanie

Biegłym rewidentem odpowiedzialnym za przeprowadzenie badania niniejszego Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej jest Justyna Zań (nr ewidencyjny 12750), reprezentująca KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., z siedzibą przy ul. Inflanckiej 4A w Warszawie.

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. jest podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych wpisanym na listę pod numerem 3546.

Na wybór podmiotu uprawnionego do badania zgodę wyraziła Rada Nadzorcza TUIR „WARTA” S.A. uchwałą nr 14/2016 z 21 czerwca 2016 r. na podstawie upoważnienia zawartego w § 24 pkt 17 Statutu TUIR „WARTA” S.A.

Charakterystyka istotnych linii biznesowych Spółki

Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych objętych Działem II Załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

W swojej ofercie Spółka posiada szeroki zakres produktów ubezpieczeniowych obejmujący m.in. ubezpieczenia majątkowe, w tym ubezpieczenia środków transportu, ubezpieczenia majątku od następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a także ubezpieczenia osobowe.

W celu efektywnego zarządzania tak zróżnicowanym portfelem Spółka grupuje produkty według jednorodnego rodzaju ryzyka. Powstała w ten sposób segmentacja biznesowa jest wykorzystywana zarówno na etapie planowania strategicznego i operacyjnego, jak i bieżącego kontrolowania wyników.

Dodatkowo, do celów raportowania według Wypłacalności 2, Spółka klasyfikuje ryzyka do następujących linii biznesowych:

- ubezpieczenia OC z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych,
- pozostałe ubezpieczenia pojazdów,
- ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych,
- ubezpieczenia OC ogólnej,
- ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe,
- ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych,
- ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów,
- ubezpieczenia kredytów i poręczeń,
- ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej,
- ubezpieczenia świadczenia pomocy,
- ubezpieczenia różnych strat finansowych.

Poniżej zaprezentowano krótką charakterystykę kluczowych dla Spółki linii biznesowych:

Ubezpieczenia OC z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych

Ubezpieczenia OC z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych stanowią jedną z podstawowych linii biznesowych Spółki. Do tej kategorii zalicza się ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju wynikające z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym wraz z odpowiedzialnością cywilną przewoźnika. Główne grupy w ramach tych ubezpieczeń to:

- OC indywidualne,
- OC korporacyjne.

Ubezpieczenia OC indywidualne stanowią największą grupę ubezpieczeń w TUiR „WARTA” S.A. W ramach tej części portfela sprzedawane są produkty zarówno pod marką Warta, jak i pod marką HDI. Sprzedaż realizowana jest przede wszystkim przez sieć detaliczną WARTA i HDI oraz, w mniejszym stopniu, przez sieć korporacyjną i alternatywne kanały dystrybucji (np. poprzez dealerów samochodowych).

Ubezpieczenia OC korporacyjne są sprzedawane wyłącznie pod marką Warta. Oferta produktowa jest kierowana zarówno do przedsiębiorców (flota co najmniej 5 pojazdów), jak i do firm leasingowych. Sprzedaż realizowana jest przez sieć korporacyjną oraz sieć detaliczną WARTA i HDI.

Pozostałe ubezpieczenia pojazdów

Pozostałe ubezpieczenia pojazdów obejmują casco wszystkich ryzyk związanych z uszkodzeniem lub utratą pojazdów lądowych (w tym tabo-ru kolejowego oraz pojazdów bez

własnego napędu), poza ryzykami ubezpieczonymi w ramach linii ubezpieczeń komunikacyjnych.

Podobnie jak w przypadku ubezpieczeń komunikacyjnych OC Spółka w ramach ubezpieczeń AC rozpoznaje dwie główne grupy:

- AC indywidualne,
- AC korporacyjne.

Zarówno ubezpieczenia AC indywidualne, jak i korporacyjne są oferowane w analogicznych pakietach ubezpieczeń jak ubezpieczenia OC w celu zapewnienia komplementarności oferty produktowej i dostosowania jej do zróżnicowanych oczekiwań klientów. Odpowiednio, sprzedaż produktów w ramach ubezpieczeń indywidualnych jest realizowana zarówno pod marką Warta, jak i HDI, natomiast ubezpieczeń korporacyjnych – tylko pod marką Warta.

W ramach dystrybucji Spółka wykorzystuje analogiczne kanały jak w przypadku ubezpieczeń OC.

Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych

W ramach ubezpieczeń majątkowych Spółka ubezpiecza szkody spowodowane żywiołami, w tym szkody rzeczowe wywołane przez: ogień, eksplozję, burzę i inne żywioły oraz energię jądrową, obsunięcia ziemi, a także pozostałe szkody rzeczowe wywołane przez grad lub mróz oraz inne przyczyny, np. kradzież.

Wyróżnia się następujące istotne grupy ubezpieczeń majątkowych:

- majątkowe i techniczne przeznaczone dla podmiotów gospodarczych,

- majątkowe indywidualne przeznaczone dla osób fizycznych.

W ramach ubezpieczeń majątkowych i technicznych oferowane są produkty ubezpieczające ryzyka związane z utrzymaniem budynków i lokali, a także z pracami budowlano-montażowymi w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych. Sprzedaż jest realizowana głównie poprzez sieć korporacyjną oraz klientów kluczowych, w niewielkiej części również przez sieć detaliczną WARTA i HDI.

W ramach obsługi klienta indywidualnego ubezpieczeń majątkowych Spółka oferuje głównie ubezpieczenia mieszkaniowe. Filarami oferty ubezpieczeń sprzedawanych pod marką Warta są nieustannie dwa produkty: WARTA DOM+ – ubezpieczenie od zdarzeń losowych z opcją rozszerzenia o ryzyko kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji wzbogacone pakietem usług assistance oraz WARTA DOM KOMFORT+ – ubezpieczenie bazujące na formule all risks z dodatkowymi opcjami oraz szeroką ofertą assistance. Natomiast głównym produktem portfela ubezpieczeń mieszkaniowych marki HDI jest HDI Rodzina dostosowany do szerokiej grupy klientów ze względu na swoją różnorodność. Sprzedaż produktów tego segmentu jest przeprowadzana poprzez sieć detaliczną WARTA i HDI oraz, w niewielkiej części, przez sieć korporacyjną.

W ramach tej grupy nie uwzględnia się natomiast ryzyk przypisanych do pozostałych ubezpieczeń komunikacyjnych oraz ubezpieczeń morskich, powietrznych i lądowych.

ISTOTNE ZDARZENIA O CHARAKTERZE BIZNESOWYM

Dywidenda za rok 2015

Zgodnie z Uchwałą Nr 2 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia TUIR „WARTA” S.A. z 28 czerwca 2016 r., zysk netto za rok 2015 w wysokości 261 219 tys. PLN został w całości przeznaczony na wypłatę dywidendy dla Akcjonariuszy. Wypłaty dywidendy dokonano 29 czerwca 2016 r.

Ustawa o podatku od niektórych instytucji finansowych

Ustawą z 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finan-

sowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 68) wprowadzono podatek od aktywów m.in. zakładów ubezpieczeń, naliczany miesięcznie w wysokości 0,0366% podstawy opodatkowania, tj. sumy wartości aktywów wynikającej z zestawienia sald i obrotów, ustalonego na ostatni dzień miesiąca na podstawie zapisów na kontach księgi głównej zgodnie z przepisami Ustawy o Rachunkowości, ponad kwotę 2 000 000 tys. PLN, z uwzględnieniem podziału tej kwoty między podmioty pośrednio lub bezpośrednio powiązane.

A.1.2 Istotne zdarzenia gospodarcze

ISTOTNE ZDARZENIA W OBSZARZE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje przyjęta w 2015 r. Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Głównym celem zmian ustawowych było dostosowanie rozwiązań prawnych do nowych przepisów unijnych, w szczególności do Dyrektywy Wyptalność 2 oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych. Ustawa wprowadziła również rozwiązania prokonsumenckie mające na celu wzmocnienie praw osób ubezpieczonych w umowach na cudzy rachunek czy oferowanie produktów lepiej dopasowanych do wiedzy i potrzeb klienta.

W celu wdrożenia rozwiązań przewidzianych w Dyrektywie Wyptalność 2, w grudniu 2013 r. w Spółce został uruchomiony projekt, którego główne cele to:

- ustrukturyzowanie procesu wprowadzania zgodności Spółki z wymogami Dyrektywy Wyptalność 2,

- zapewnienie zgodności z wymogami Dyrektywy Wyptalność 2 w terminie wejścia w życie Dyrektywy Wyptalność 2,
- zapewnienie zgodności z wymogami Grupy Talanx w zakresie Dyrektywy Wyptalność 2.

W grudniu 2015 r. zakończyła się II faza projektu, dzięki czemu na dzień 1 stycznia 2016 r. Spółka była gotowa do funkcjonowania w nowym reżimie wypłacalności.

W 2016 r. w ramach III fazy projektu prowadzone były prace, które swoim zakresem obejmowały zadania dotyczące optymalizacji już zaimplementowanych procesów, tworzenia nowych i udoskonalania istniejących rozwiązań w zakresie raportowania. Wprowadzono również zmiany pozwalające na realizację wymogów, które obowiązują w 2017 r.

Zgodnie z wymogami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w 2016 r. Spółka co kwartał

przygotowywała raporty dotyczące swojej wypłacalności i przesyłała je do organu nadzoru.

W związku z aktualizacją Planu Biznesowego, wynikającą z wprowadzenia Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, o której szerzej w punkcie powyżej, oraz aktualizacji wytycznych KNF dotyczących polityki dywidendowej, w kwietniu 2016 r. została przeprowadzona Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności w trybie nadzwyczajnym. Wynik powyższej Oceny wykazał, że ogólna pozycja kapitałowa Spółki nie uległa istotnej zmianie względem ostatniej Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności przeprowadzonej w trybie regularnym w listopadzie 2015 r. Spółka obecnie i w perspektywie Planu Biznesowego osiąga takie współczynniki wypłacalności S2, które zapewniają spełnienie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności na poziomie docelowym (poziom docelowy został opisany w rozdziale B.3.3 niniejszego Sprawozdania).

A.2 Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Wyniki z działalności ubezpieczeniowej Spółki, analizowane niżej, są scharakteryzowane wielkościami ustalonymi zgodnie z zasadami sporządzania sprawozdania statutowego. Prezentowane dane (tabela 1 na następnej stronie) obejmują wyłącznie rok 2016, z uwagi na art. 303 Rozporządzenia delegowanego, zwalniającego z obowiązku raportowania danych porównawczych w pierwszym roku raportowania.

Składka przypisana netto w 2016 r. wyniosła 3 851 876 tys. PLN, tj. o 16,7% więcej niż w 2015 r. Wzrost składki zarobionej netto był nieco wolniejszy (10,6%), co jest odzwierciedleniem jej innego rozkładu czasowego (proporcjonalnego do rozkładu czasowego ochrony ubezpieczeniowej) w stosunku do przypisu, którego wzrost przyspieszał w ciągu 2016 r. Na takie ukształtowanie się składek ubezpieczeniowych w 2016 r. zasadniczy wpływ miał portfel ubezpieczeń komunikacyjnych.

Łączne koszty Spółki, zgodnie z ich ujęciem w załączniku 2 do niniejszego Sprawozdania, w 2016 r. wyniosły 3 274 620 tys. PLN. Obejmowały one: odszkodowania i świadczenia netto, koszty poniesione i pozostałe koszty, stanowiące odpowiednio – 56,1%, 39,8% i 4,1% łącznych kosztów. Natomiast w relacji do składki zarobionej netto powyższe kategorie kosztów stanowiły: odszkodowania i świadczenia netto – 55,1%, koszty poniesione – 39,1%, pozostałe koszty – 4,0%, zaś łączne koszty – 98,2%.

Tabela 1. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ W 2016 ROKU

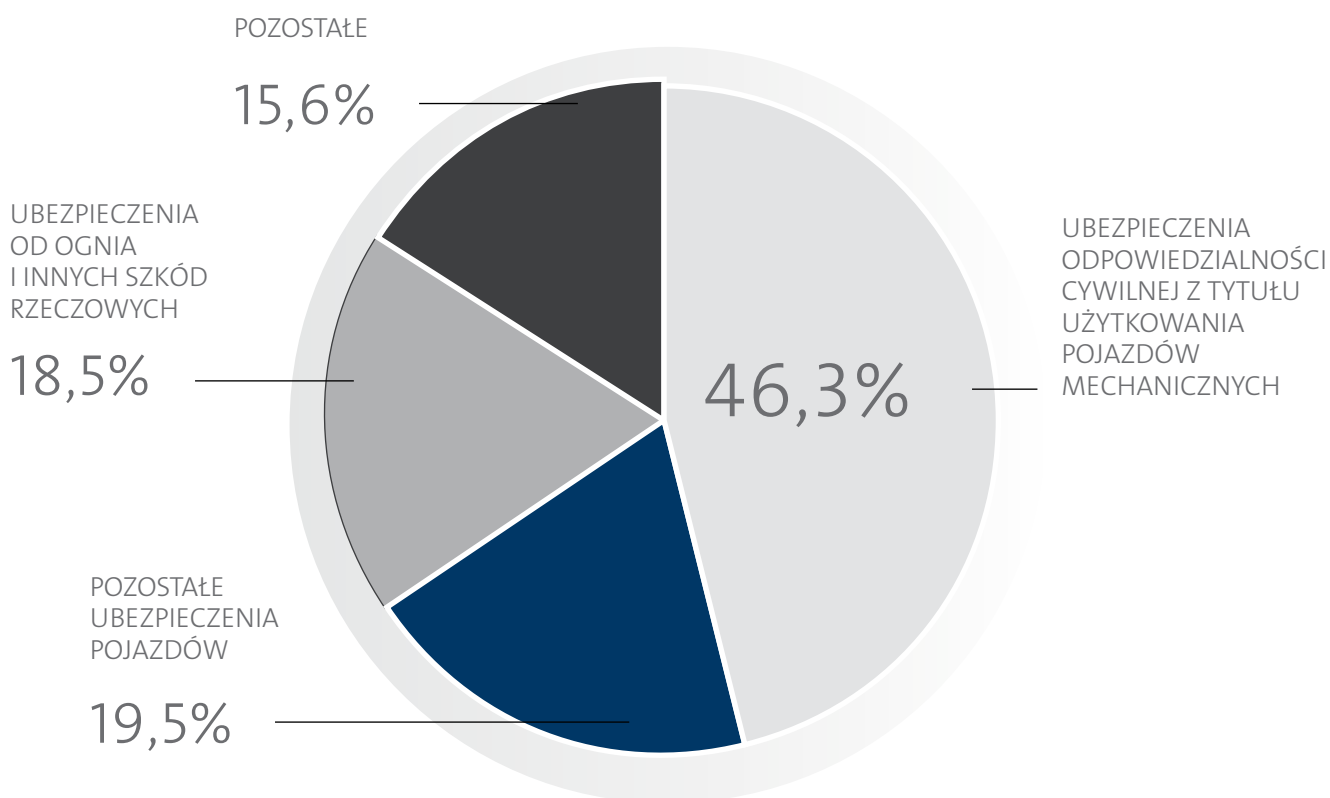
DANE ZGODNE Z ZAŁĄCZNIKIEM 2 DO NINIEJSZEGO SPRAWOZDANIA

Składka przypisana brutto	4 119 309
Składka przypisana netto	3 851 876
Składka zarobiona netto	3 333 316
Odszkodowania i świadczenia netto	1 838 290
w tym: koszty likwidacji + zmiana rezerw na koszty likwidacji	0
Koszty poniesione	1 302 735
w tym: koszty likwidacji + zmiana rezerw na koszty likwidacji	253 612
w tym: koszty działalności lokacyjnej	5089
Pozostałe koszty	133 595
w tym: pozostałe koszty techniczne	133 595

Poziom składki przypisanej brutto w 2016 r. wyniósł 4 119 309 tys. PLN i został wygenerowany z następujących linii biznesowych:

A.2.1 Działalność ubezpieczeniowa w podziale na istotne linie biznesowe

Struktura składki przypisanej brutto

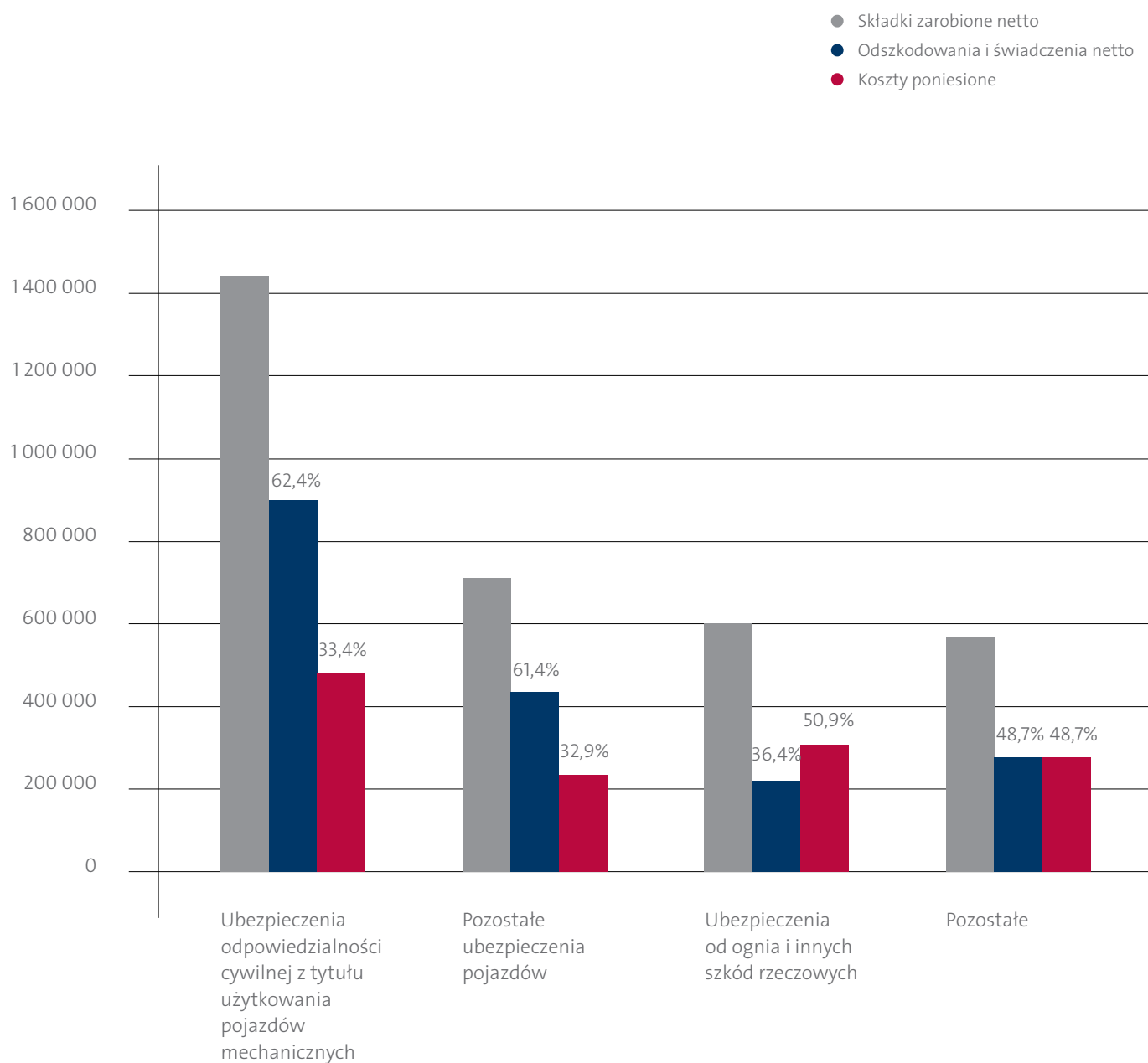

Rysunek 2.
Składka przypisana brutto w podziale na linie biznesowe istotne i pozostałe

Dominujący udział w portfelu miały ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów oraz pozostałe ubezpieczenia pojazdów (65,8% portfela składki).

Pozostałą część portfela stanowiły ubezpieczenia majątku osób i przedsiębiorstw, odpowiedzialności cywilnej, osobowo-turystyczne, szkolne, rolne, finansowe, budowlano-montażowe i inne.

Wielkości składki zarobionej netto, jak również odszkodowań i świadczenia netto oraz kosztów poniesionych wraz z procentową relacją tych kosztów do składki zarobionej netto z podziałem na istotne linie biznesowe obrazuje rysunek 3 (zamieszczony na następnej stronie).

Rysunek 3.
Przychody i koszty w podziale na linie biznesowe istotne i pozostałe w 2016 r.

Spółka nie prowadzi działalności ubezpieczeniowej poprzez oddziały zagraniczne.

Zdecydowana większość sprzedaży w 2016 r. dotyczyła ryzyk zlokalizowanych w Polsce.

Udział sprzedaży polskich ryzyk wynosi odpowiednio 99,1% dla składki przypisanej brutto oraz 99,6% dla składki przypisanej netto.

Największym krajem pod względem sprzedaży poza Polską była Malta z ponad 0,7-proc. udziałem w składce przypisanej brutto oraz z ponad 0,2-proc. udziałem w składce przypisanej netto.

A.2.2 Działalność ubezpieczeniowa w podziale na obszary geograficzne (regiony)

A3 Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

Wynik z działalności inwestycyjnej, analizowany poniżej, jest zgodny z zasadami sporządzania sprawozdania statutowego. Prezentowane dane (w tabeli 2) obejmują wyłącznie

rok 2016, z uwagi na art. 303 Rozporządzenia delegowanego, zwalniającego z obowiązku raportowania danych porównawczych w pierwszym roku raportowania.

Tabela 2. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ W 2016 ROKU

DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	1 STYCZNIA – 31 GRUDNIA 2016
Przychody z lokat	339 241
Niezrealizowane zyski z lokat	106 525
Koszty działalności lokacyjnej	104 627
Niezrealizowane straty na lokatach	82 336
Dochody z działalności inwestycyjnej	258 804
Zmiana kapitału z aktualizacji wyceny	-46 755
Całkowite dochody z działalności inwestycyjnej	212 049

Przychody z lokat po odjęciu kosztów działalności lokacyjnej wyniosły 234 614 tys. PLN. Najistotniejszymi elementami tej pozycji w analizowanym okresie były:

- przychody z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (160 856 tys. PLN), wynikające przede wszystkim z regularnych przychodów odsetkowych,
- dywidenda ze spółki zależnej TUnŻ „WARTA” S.A. (32 812 tys. PLN),
- wynik z realizacji lokat w kwocie 37 819 tys. PLN, będący różnicą zysku z realizacji (117 380 tys. PLN, składnik przychodów z lokat), oraz straty na realizacji lokat (79 561 tys. PLN, składnik kosztów działalności lokacyjnej).

Pozycje wyniku z realizacji lokat były związane m.in. ze sprzedażą lub wykupem papierów wartościowych, umarzeniem jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz realizowaniem wyniku na instrumentach pochodnych, w szczególności stanowiących zabezpieczenie ryzyka walutowego. Zarówno strata, jak i zysk z realizacji lokat w znacznej mierze się skompensowały, co jest związane z zabezpieczającym charakterem transakcji.

Niezrealizowane zyski z lokat po odjęciu niezrealizowanych strat na lokatach wyniosły 24 189 tys. PLN, co było związane przede wszystkim z ekspozycją w funduszach dłużnych, których zmiana wyceny jest rozpoznawana w wyniku finansowym, a częściowo także z przeszacowaniem papierów

wartościowych denominowanych w walutach obcych i stanowiących zabezpieczenie walutowych zobowiązań ubezpieczeniowych. Poza ww. efektem netto niezrealizowane zyski z lokat, co wynikało głównie z polityki zamkniętej pozycji walutowej i zawierania transakcji na instrumentach pochodnych walutowych celem zabezpieczenia ryzyka kursowego.

Spadek kapitału z aktualizacji wyceny wynika głównie ze spadku rynkowych cen obligacji zaklasyfikowanych jako Dostępne do Sprzedaży, a także ze sprzedaży części z nich i realizacji zysku związanego z dodatnim przeszacowaniem wartości ujętym wcześniej w kapitale.

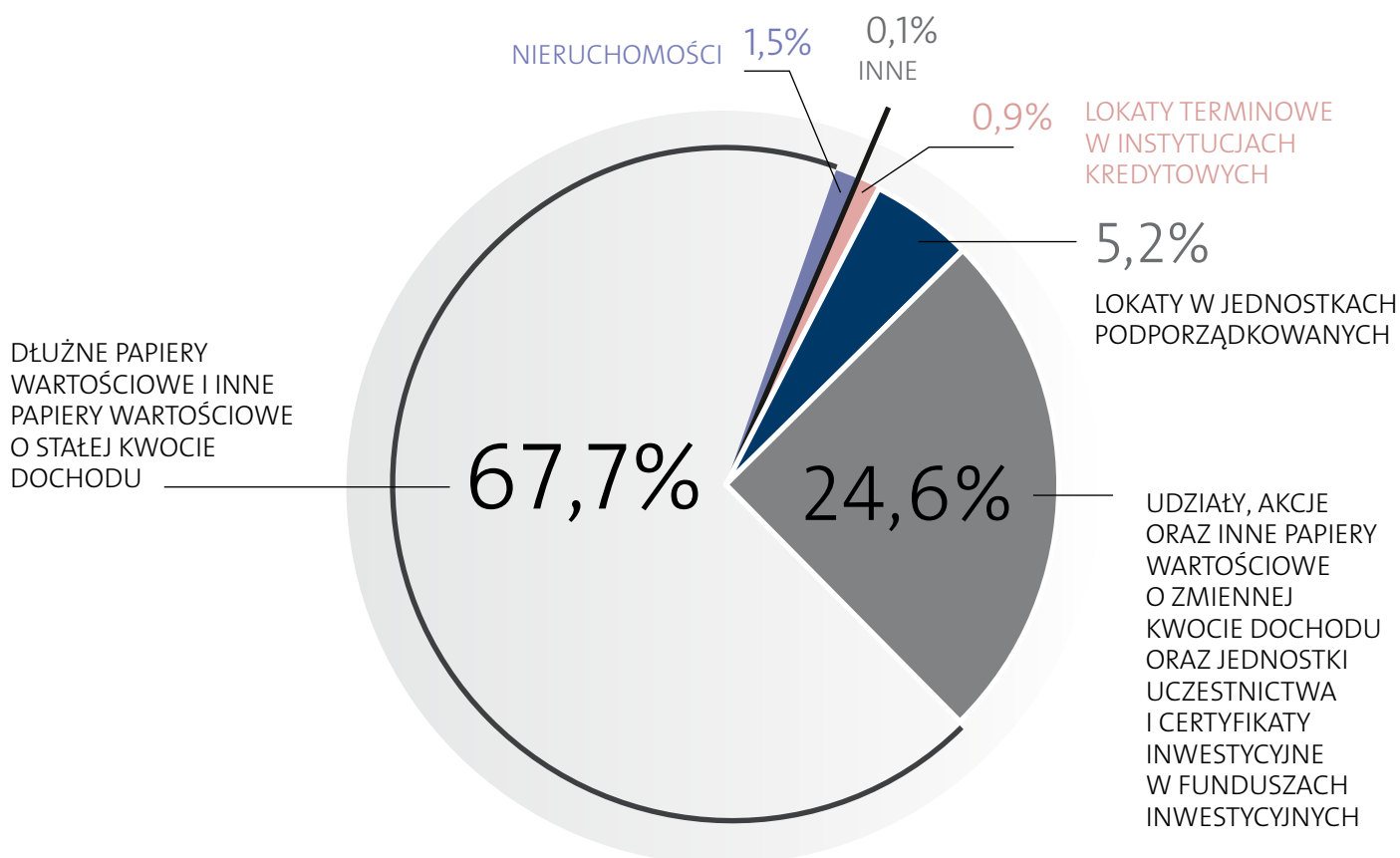

warta.

Poniżej przedstawiono strukturę portfela lokat na koniec roku sprawozdawczego:

A.3.1 Grupy aktywów

Struktura portfela lokat

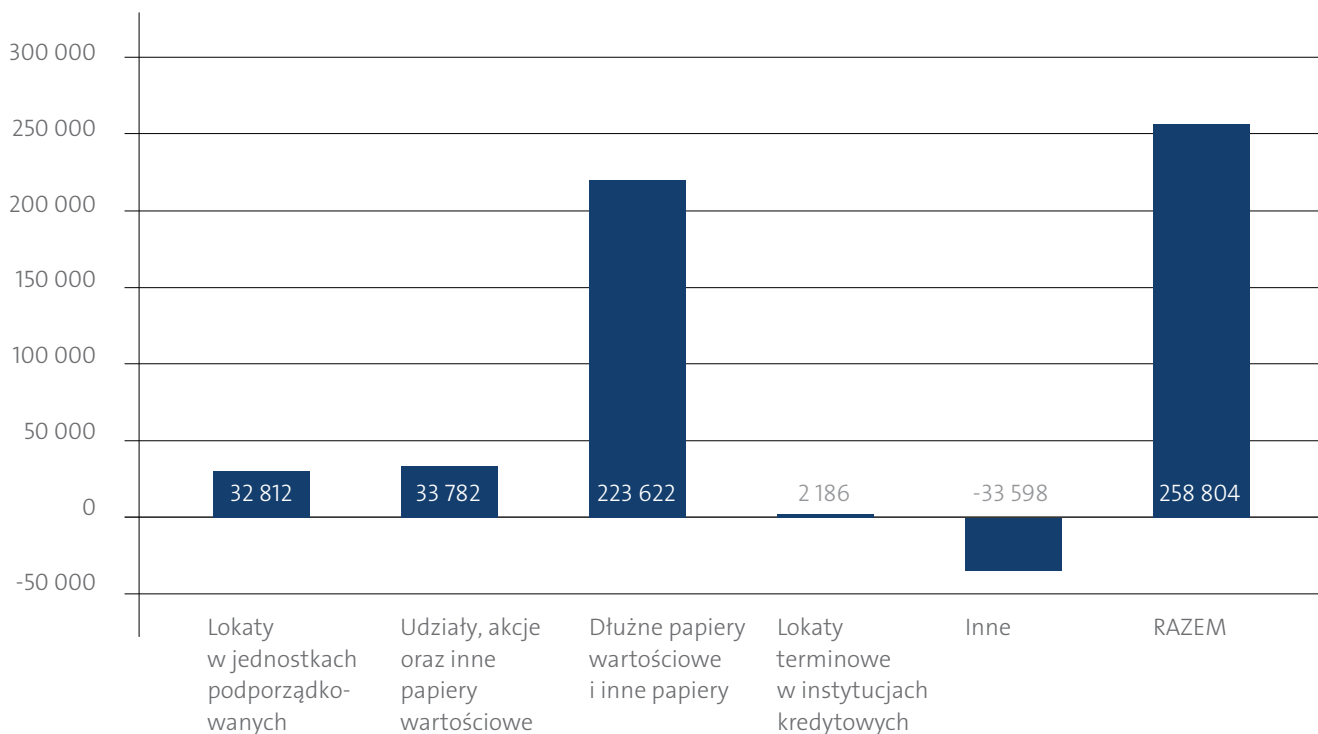
Rysunek 4.

Struktura portfela aktywów wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

W skład lokat wchodzi w większości bezpieczne aktywa, takie jak obligacje czy lokaty bankowe. Na pozycję *Udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach*

inwestycyjnych składają się przede wszystkim jednostki funduszy inwestycyjnych o charakterze dłużnym, a w małej części także akcje czy fundusze typu ETF związane z rynkami akcji i surowców.

Poniżej przedstawiono wyniki działalności inwestycyjnej z podziałem na grupy aktywów:

Rysunek 5.

Wyniki działalności inwestycyjnej za rok 2016 w podziale na grupy aktywów

Dochody z lokat w jednostkach podporządkowanych pochodzą z dywidendy otrzymanej od spółki zależnej TUnŻ „WARTA” S.A.

Dochody z udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych wynikały głównie z wyceny jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych o charakterze dłużnym. Większość kwoty tych dochodów wynikała z przeszacowania wartości jednostek rozpoznawanego w wyniku finansowym. Dochody te częściowo wynikały również z realizacji wyniku poprzez umorzenie części jednostek, których zmiana wartości była rozpoznawana wcześniej w kapitale z aktualizacji wyceny. Dochody z posiadanego portfela

akcji i funduszy inwestycyjnych związanych z rynkami aktywów o podwyższonym ryzyku były nieznaczne, co wynikało z niewielkiej ekspozycji, a także z tego, że zmiana wyceny jest rozpoznawana w kapitale z aktualizacji wyceny, zaś realizacje zysków i strat oraz dywidendy i odpisy z tytułu utraty wartości częściowo wzajemnie się znosiły.

Dochody z dłużnych papierów wartościowych i innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu, czyli grupy stanowiącej główny składnik portfela lokat, w większości były regularnymi dochodami odsetkowymi, a dodatkowo ich względnie istotnym składnikiem były niezrealizowane różnice kursowe od papierów walutowych, w związku ze wzrostem kursu dolara amerykańskiego. Względnie

niewielką część stanowił wynik z przeszacowania wartości godziwej papierów lub z realizacji zysków i strat ujętych wcześniej w kapitale z aktualizacji wyceny.

Dochody z lokat terminowych w instytucjach kredytowych wynikały głównie z krótkoterminowego lokowania środków pieniężnych utrzymywanych dla celów płynnościowych przeznaczonych do obsługi płynnościowej portfela lokat, a także środków przeznaczonych do bieżącej obsługi działalności operacyjnej zakładu ubezpieczeń (składki, odszkodowania, rozliczenia kosztów itp.).

Na inne dochody decydujący wpływ miało przeszacowanie instrumentów pochodnych stanowiących głównie zabezpieczenie ryzyka kursowego papierów walutowych.

Spółka w okresie sprawozdawczym nie posiadała inwestycji związanych z sekurytyzacją.

A.3.2 Inwestycje związane z sekurytyzacją

A.4 Wyniki z pozostałych rodzajów działalności

W tabeli 3 zaprezentowano wynik działalności pozostałej operacyjnej.

A.4.1 Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Tabela 3. DANE FINANSOWE Z DZIAŁALNOŚCI POZOSTAŁEJ W 2016 ROKU

DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁA	1 STYCZNIA – 31 GRUDNIA 2016
Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	-22 053

Główną pozycję wyniku z pozostałej działalności operacyjnej stanowią pozostałe koszty operacyjne z tytułu

wprowadzonego podatku od niektórych instytucji finansowych, o którym mowa w rozdziale A.1.2 niniejszego

Sprawozdania. Wartość podatku w 2016 r. wyniosła 33 661 tys. PLN.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są zaliczane do umów leasingu operacyjnego.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe są ujmowane jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

A.4.2 Umowy leasingowe

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wszystkie umowy leasingowe zawarte przez Spółkę zostały zaklasyfikowane jako leasing operacyjny ze względu na zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu przypadają w udziale Spółki jako leasingobiorcy lub leasingodawcy.

TUiR „Warta” S.A. jako leasingobiorca

Istotne umowy najmu, w których Spółka występuje jako leasingobiorca zaprezentowano w tabeli 4 (na następnej stronie). W zakresie najmu nieruchomości zaprezentowano koszty i przewidywane płatności leasingowe obejmujące wyłącznie opłaty z tytułu czynszów.

Koszty oraz przewidywane płatności leasingowe dotyczą najmu powierzchni, w tym części, która jest podnajmowana Spółce zależnej TUnŻ „WARTA” S.A.

TUiR „Warta” S.A. jako leasingodawca

W Spółce nie występują istotne umowy leasingowe, które wymagałyby ujawnienia w niniejszym Sprawozdaniu.

Tabela 4. ISTOTNE UMOWY NAJMU

TYP AKTYWA	DATA ROZPOCZĘCIA UMOWY	DATA KOŃCA UMOWY	KOSZTY ROKU 2016	PRZEWIDYWANE PŁATNOŚCI LEASINGOWE	KAUCJE I WARUNKI ZWROTU	WARUNKI ODNOWIENIA (OPCJE KONTRAKTU)
Nieruchomość	11.12.2006	10.12.2021	20 678	105 069	brak	Możliwość odnowienia na kolejne 5 lat na takich samych warunkach z wyjątkiem zmiany wysokości czynszu oraz opłaty eksploatacyjnej; warunek – najemca prześle wynajmującemu oświadczenie o zamiarze przedłużenia okresu najmu najpóźniej na 6 miesięcy przed datą zakończenia umowy

A.5 Wszelkie inne informacje

Wszelkie istotne informacje zostały przedstawione powyżej.

B System zarządzania

W niniejszym rozdziale zaprezentowano podstawowe informacje na temat systemu zarządzania w Spółce z uwzględnieniem stosowanych

wymogów w zakresie kompetencji i reputacji, a także scharakteryzowano funkcje kluczowe w Spółce.

B.1 Informacje ogólne o systemie zarządzania

ORGANY SPÓŁKI

Organami Spółki zgodnie z § 17 Statutu Spółki są:

- Walne Zgromadzenie,
- Rada Nadzorcza,
- Zarząd.

WALNE ZGROMADZENIE

Walne Zgromadzenie TUIR „WARTA” S.A. wykonuje swoje zadania na podstawie postanowień *Kodeksu Spółek Handlowych* oraz *Statutu Spółki*, w ramach zwyczajnych Walnych Zgromadzeń zwoływanych przez Zarząd Spółki, które odbywają się w ciągu 6 miesięcy po upływie każdego roku obrotowego, i nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń, zwoływanych w zależności od potrzeb, odbywających się w siedzibie Spółki. Protokoły Walnych Zgromadzeń, dokumentujące przebieg posiedzeń, sporządzone są w formie aktu notarialnego i przechowywane w Biurze Korporacyjno-Prawnym w Departamencie Prawnym.

Zgodnie z postanowieniami *Statutu Spółki* do zadań Walnego Zgromadzenia należy w szczególności:

- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- określenie sposobu podziału zysku, w tym wypłaty dywidendy lub pokrycia strat,
- tworzenie i likwidacja funduszy i kapitałów celowych,
- powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej, ustalenie zasad ich wynagradzania oraz udzielanie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- podejmowanie decyzji w przedmiocie połączenia Spółki, jej rozwiązania lub likwidacji,

B.1.1 Struktura systemu zarządzania

- każda zmiana dotycząca kapitału zakładowego (w szczególności podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Spółki) oraz emisja nowych akcji,
- inne sprawy przewidziane przez Kodeks Spółek Handlowych.

RADA NADZORCZA

Rada Nadzorcza wykonuje swoje zadania na podstawie postanowień *Kodeksu Spółek Handlowych* oraz *Statutu* i *Regulaminu Rady Nadzorczej*. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich aspektach jej działalności. Decyzje Rady Nadzorczej podejmowane są w formie uchwał podczas posiedzeń lub – w uzasadnionych przypadkach – przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość bądź w drodze korespondencyjnego uzgodnienia stanowisk. Protokoły dokumentujące przebieg posiedzeń i uchwały podjęte poza posiedzeniami przechowywane są w Biurze Korporacyjno-Prawnym w Departamencie Prawnym lub – w przypadku poufnych decyzji kadrowych – w Departamencie Zarządzania Kadrami.

Zgodnie z postanowieniami *Statutu Spółki* do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności zarówno z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym,
- ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku lub sposobu pokrycia strat,
- składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawoz-

dania z wyników przeprowadzonych ocen w wymienionych powyżej zakresach,

- wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego Spółki,
- powoływanie i odwoływanie członków Zarządu,
- zawieranie, zmiana lub rozwiązanie z członkami Zarządu umów o pracę lub innych umów związanych z pełnieniem funkcji członków Zarządu; czynności tych dokonuje w imieniu Rady Nadzorczej jej Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący,
- akceptacja Planów Biznesowych i Budżetów,
- wyrażanie zgody na dokonywanie czynności o szczególnym znaczeniu dla Spółki, np. nabywanie lub zbycie znaczących nieruchomości, nabycie przedsiębiorstwa lub rozporządzenie nim bądź jego częścią, połączenie z innym podmiotem,
- uchwalanie i zmiana *Regulaminu Rady Nadzorczej* oraz zatwierdzanie *Regulaminu Zarządu*,
- wyrażanie zgody w kwestiach związanych m.in. z:
  - nabyciem przedsiębiorstwa lub rozporządzeniem nim,
  - nabyciem akcji, praw własności lub praw wieczystego użytkowania,
  - połączeniem lub przystąpieniem do wspólnego przedsięwzięcia,
  - dokonaniem przez Spółkę wydatku powodującego istotne przekroczenie przyjętego na dany rok Budżetu,
  - udzieleniem pożyczek podmiotom trzecim,
  - dokonaniem zmian w kapitale

zakładowym Spółki oraz z wypłatą dywidendy.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w skład Rady Nadzorczej wchodziło:

- Torsten Leue – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Zbigniew Jerzy Staszak – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Sven Fokkema – Członek Rady Nadzorczej,
- Karl-Gerhard Metzner – Członek Rady Nadzorczej,
- Oliver Schmid – Członek Rady Nadzorczej,
- Michiaki Shirai – Członek Rady Nadzorczej.

W trakcie 2016 roku nie nastąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

KOMITETY POWOŁANE W SPÓŁCE PRZEZ RADĘ NADZORCZĄ SPÓŁKI

W 2016 roku w Spółce funkcjonowały następujące komitety powołane przez Radę Nadzorczą:

- Komitet Audytu,
- Komitet ds. Wynagrodzeń.

Komitet Audytu

Głównym celem Komitetu Audytu jest wspomaganie Rady Nadzorczej w sprawowaniu nadzoru finansowego nad Spółką poprzez dostarczanie miarodajnych informacji i opinii wspierających proces podejmowania decyzji przez Radę Nadzorczą – w głównej mierze w obszarze sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

Komitet ds. Wynagrodzeń

Głównym celem Komitetu ds. Wynagrodzeń jest kontrolowanie tworzenia,

wdrażania i funkcjonowania zasad i praktyk dotyczących wynagradzania członków Zarządu i pracowników TUiR „WARTA” S.A.

ZARZĄD SPÓŁKI

Zarząd Spółki jest organem zarządzającym, powołanym do prowadzenia spraw i reprezentacji Spółki, działającym zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, *Statutem Spółki*, *Regulaminem Zarządu* i uchwałami podjętymi przez Radę Nadzorczą w taki sposób, by dbać o interes Spółki i zapewnić maksymalizację jej wartości kapitałowej.

Do reprezentacji Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu Spółki albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem lub dwóch prokurentów. Zarząd nie może podejmować decyzji należących do wyłącznych kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej Spółki.

Podstawowym dokumentem opisującym zakres uprawnień i obowiązków, zasady działania, tryb procedowania oraz dokumentowania prac Zarządu Spółki jest Regulamin Zarządu, zgodnie z którym zwłaszcza następujące decyzje muszą zostać podjęte w formie uchwały Zarządu Spółki:

- zatwierdzenie projektów uchwał i materiałów przedkładanych pod obrady Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej,
- nabycie lub rozporządzenie przedsiębiorstwem, udziałami lub akcjami w innych spółkach lub majątkiem bądź prawami należącymi do Spółki, nabycie lub zbycie prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego, przystąpienie do wspólnego przedsięwzięcia, podjęcie decyzji w sprawie uzyskania finansowania od podmiotu trzeciego,

- ustalanie zakresu zadań i podziału kompetencji pomiędzy poszczególnymi członkami Zarządu, uchwalanie *Regulaminu Organizacyjnego Spółki*, powołanie i likwidacja komórek i jednostek organizacyjnych Spółki,
- ustalanie ogólnych warunków ubezpieczeń oraz zatwierdzanie taryf składek i wysokości stawek prowizyjnych,
- ustalanie założeń polityki lokacyjnej, strategii zarządzania ryzykiem, polityki rachunkowości, zasad i trybu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz innych rezerw, zasad wynagradzania pracowników Spółki, *Regulaminu Pracy* oraz *Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych*, zasad doboru kadr oraz akceptacji kandydatów na stanowiska menadżerskie,
- inne zagadnienia powodujące szczególnie wysokie ryzyko gospodarcze lub w inny sposób znacząco wpływające na działalność Spółki oraz sprawy wniesione przez Prezesa lub poszczególnych członków Zarządu Spółki.

Posiedzenia Zarządu odbywają się raz w tygodniu. W nagłych przypadkach Prezes Zarządu może zwołać dodatkowe posiedzenie Zarządu. Protokoły dokumentujące przebieg posiedzeń Zarządu Spółki przechowywane są w Biurze Korporacyjno-Prawnym w Departamencie Prawnym lub – w przypadku poufnych decyzji kadrowych – w Departamencie Zarządzania Kadrami.

Ze względu na skalę prowadzonej przez Spółkę działalności Zarząd, działając w ramach przysługujących mu kompetencji, podjął decyzję o podziale zadań pomiędzy poszczególnych członków Zarządu i wska-

zał podległe ich nadzorowi komórki organizacyjne, za których prawidłowe funkcjonowanie ponoszą odpowiedzialność (szczegółowy opis wraz z ilustracją graficzną prezentującą podział na pionowy organizacyjny został przedstawiony w punkcie *Struktura organizacyjna Spółki i kluczowe procesy*). Zgodnie z tym podziałem członkom Zarządu, w obszarach podlegających ich nadzorowi, przyznane zostały uprawnienia do bieżącego prowadzenia spraw Spółki, w tym do wydawania zarządzeń, z wyłączeniem decyzji zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji Zarządu.

Kontrola działań Spółki przez Zarząd realizowana jest na wszystkich etapach podejmowanych działań oraz we wszystkich obszarach działalności i zapewniona jest poprzez wdrożone w Spółce:

- mechanizmy strukturalne – wbudowane w strukturę organizacyjną Spółki zakresy zadań poszczególnych komórek organizacyjnych, w których czynności decyzyjne zostały oddzielone od czynności kontrolnych,
- mechanizmy procesowe – wprowadzone do obowiązujących przepisów wewnętrznych zasady normujące przebieg procesów w Spółce, w których opisano zakresy zadań i odpowiedzialności poszczególnych uczestników oraz ich wzajemne relacje (w tym mechanizmy doboru kadry zarządzającej zapewniające efektywne i zgodne z prawem funkcjonowanie Spółki),
- mechanizmy kontrolne – obejmujące system kontroli funkcjonalnej oraz instytucjonalnej (realizowane przez poszczególne komórki organizacyjne w ramach wykonywanych obowiązków i opisane szerzej w rozdziale B.4.1 niniejszego Sprawozdania).

Opisane powyżej mechanizmy oraz wdrożony system raportowania zapewniają Zarządowi kompletną wiedzę na temat istotnych zdarzeń dotyczących działalności Spółki i pozwalają na efektywne i zgodne z prawem funkcjonowanie Spółki. Dzięki nim Zarząd ma wystarczającą informację o funkcjonowaniu Spółki. Kompletna informacja pozwala Zarządowi Spółki w sposób elastyczny reagować na zmienne uwarunkowania rynku ubezpieczeń oraz zdarzenia wewnętrzne w Spółce.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w skład Zarządu Spółki wchodził:

- Jarosław Parkot – Prezes Zarządu,
- Paweł Bednarek – Wiceprezes Zarządu,
- Grzegorz Bielec – Wiceprezes Zarządu
- Hubert Mordka – Wiceprezes Zarządu,
- Jarosław Niemirowski – Wiceprezes Zarządu,
- Jarosław Piątkowski – Wiceprezes Zarządu,
- Rafał Stankiewicz – Wiceprezes Zarządu,
- Witold Walkowiak – Wiceprezes Zarządu.

W trakcie 2016 roku nastąpiły zmiany w składzie Zarządu Spółki opisane szerzej w rozdziale B.1.3 niniejszego Sprawozdania.

KOMITETY POWOŁANE W SPÓŁCE PRZEZ ZARZĄD SPÓŁKI

Zarząd Spółki w ramach przydzielonych mu kompetencji, w obrębie struktury organizacyjnej Spółki, powołał następujące dodatkowe komitety, które mają za zadanie wspierać go w wykonywaniu obowiązków:

- Komitet Underwritingowy,
- Komitet Ryzyka,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami,
- Komitet Projektów,
- Komitet Jakości Danych.

Komitet Underwritingowy

Do zadań Komitetu Underwritingowego należy podejmowanie decyzji w zakresie akceptacji ryzyka, wielkości zachowka i warunków ubezpieczenia wybranych pojedynczych umów ubezpieczenia / ryzyk (w tym także w ramach reasekuracji czynnej).

Komitet Ryzyka

Głównym celem Komitetu Ryzyka jest wsparcie Zarządu oraz Departamentu Zarządzania Ryzykiem w utrzymaniu sprawnego systemu zarządzania ryzykiem w obszarze ubezpieczeniowym, kredytowym i operacyjnym.

Zadania Komitetu Ryzyka to w szczególności:

- koordynacja zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem,
- wspieranie komórek organizacyjnych w tym procesie,
- formułowanie rekomendacji odnoszących się do działalności biznesowej, mających wpływ na poziom ryzyka,

- rekomendowanie podjęcia działań w obszarze jego zarządzania,
- koordynacja procesu walidacji rezerw,
- dbanie o zgodność przyjmowanych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem ze *Strategią Zarządzania Ryzykiem*,
- przyjmowanie roli arbitra w przypadku sporów pomiędzy różnymi komórkami organizacyjnymi w zakresie tego procesu,
- raportowanie do Zarządu, za pośrednictwem Departamentu Zarządzania Ryzykiem, wszelkich istotnych informacji i rekomendacji podjętych przez Komitet.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami jest organem powołanym przez Zarząd Spółki w celu koordynowania i nadzorowania procesu inwestycyjnego oraz procesu zarządzania ryzykiem rynkowym i kredytowym w zakresie działalności inwestycyjnej oraz monitorowania pozycji kapitałowej Spółki.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami wydaje opinie i rekomendacje w sprawach dotyczących zakresu działalności komórek organizacyjnych, mającej istotny wpływ na poziom ryzyka rynkowego oraz kredytowego.

Zakres kompetencji Komitetu obejmuje w szczególności:

- nadzorowanie alokacji aktywów i wykorzystania limitów inwestycyjnych,
- wspieranie decyzji inwestycyjno-biznesowych,

- implementację i nadzorowanie procesu zarządzania ryzykiem rynkowym oraz kredytowym,
- wsparcie Zarządu w zakresie określenia apetytu na ryzyko oraz alokacji kapitału ekonomicznego na potrzeby ryzyka rynkowego oraz kredytowego, a także składanie raportów dotyczących tego kapitału,
- modyfikację limitów inwestycyjnych,
- podejmowanie decyzji inwestycyjnych,
- bieżący nadzór nad procesem zarządzania kapitałem.

W ramach Komitetu funkcjonuje wydzielony organ – Komitet Inwestycyjny, powołany przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz podlegający jego nadzorowi. Zadaniem Komitetu Inwestycyjnego jest operacyjne monitorowanie i analiza rynków finansowych, ich bieżącej sytuacji oraz krótko- i średnioterminowych perspektyw. Na podstawie tej analizy wydawane są decyzje dotyczące nastawienia inwestycyjnego na poszczególne rodzaje ryzyka rynkowego, co przekłada się na alokację na poszczególne klasy ryzyka w ramach przyznanych limitów inwestycyjnych.

Komitet Projektów

Komitet nadzoruje realizację działań wprowadzających istotną zmianę w strukturze organizacyjnej, teleinformatycznej czy w konstrukcji procesów nierzadko wymagających wysokich nakładów inwestycyjnych, zwiększonego lub dodatkowego zaangażowania kadry pracowniczej, mających charakter odmienny od bieżącej, rutynowej działalności Spółki.

Spółka realizuje takie zadania w formie powołanych projektów celowych.

Za nadzór nad zarządzaniem projektami w Spółce odpowiada Zarząd Spółki. Jednocześnie każdy z członków Zarządu bezpośrednio nadzoruje projekty realizowane w swoim obszarze odpowiedzialności, wypełniając tym samym funkcję tzw. sponsora tych projektów.

Komitet Jakości Danych

Komitet Jakości Danych jest organem powołanym przez Zarząd Spółki w celu wspierania sprawnego systemu zarządzania jakością danych w Spółce.

Zadania i uprawnienia Komitetu to przede wszystkim:

- podejmowanie decyzji dotyczących strategii zarządzania jakością danych w Spółce,
- określanie priorytetów i istotności poszczególnych obszarów oraz procesów z perspektywy zarządzania tym obszarem,
- monitorowanie głównych miar jakości danych, realizacja inicjatyw oraz projektów mających na celu ich poprawę w cyklu kwartalnym,
- coroczna weryfikacja wykorzystywanych mechanizmów kontroli adekwatnie do potrzeb Spółki,
- przyjmowanie roli arbitra w przypadku sporów dotyczących procesu zarządzania jakością danych pomiędzy różnymi komórkami organizacyjnymi,
- raportowanie do Zarządu Spółki, w ramach okresowego raportowania, wszelkich istotnych informacji i rekomendacji podjętych przez Komitet,

- wydawanie rekomendacji oraz zatwierdzanie procedur w zakresie zarządzania jakością danych dla poszczególnych komórek organizacyjnych Spółki.

Komitety MSC

Poza ww. komitetami, w Spółce funkcjonują również Komitety doradcze MSC (z ang. *Maintenance Steering Committee*), których celem jest analiza potrzeb Spółki w zakresie wykorzystania zasobów informatycznych, związanych z realizacją zmian w aplikacjach biznesowych, inicjowanych przez poszczególne komórki / jednostki organizacyjne, pod kątem ich pilności oraz konieczności realizacji. Przewodniczących MSC powołuje Zarząd. Skład, cele i zakres działania, kompetencje oraz zasady funkcjonowania MSC określa Przewodniczący MSC.

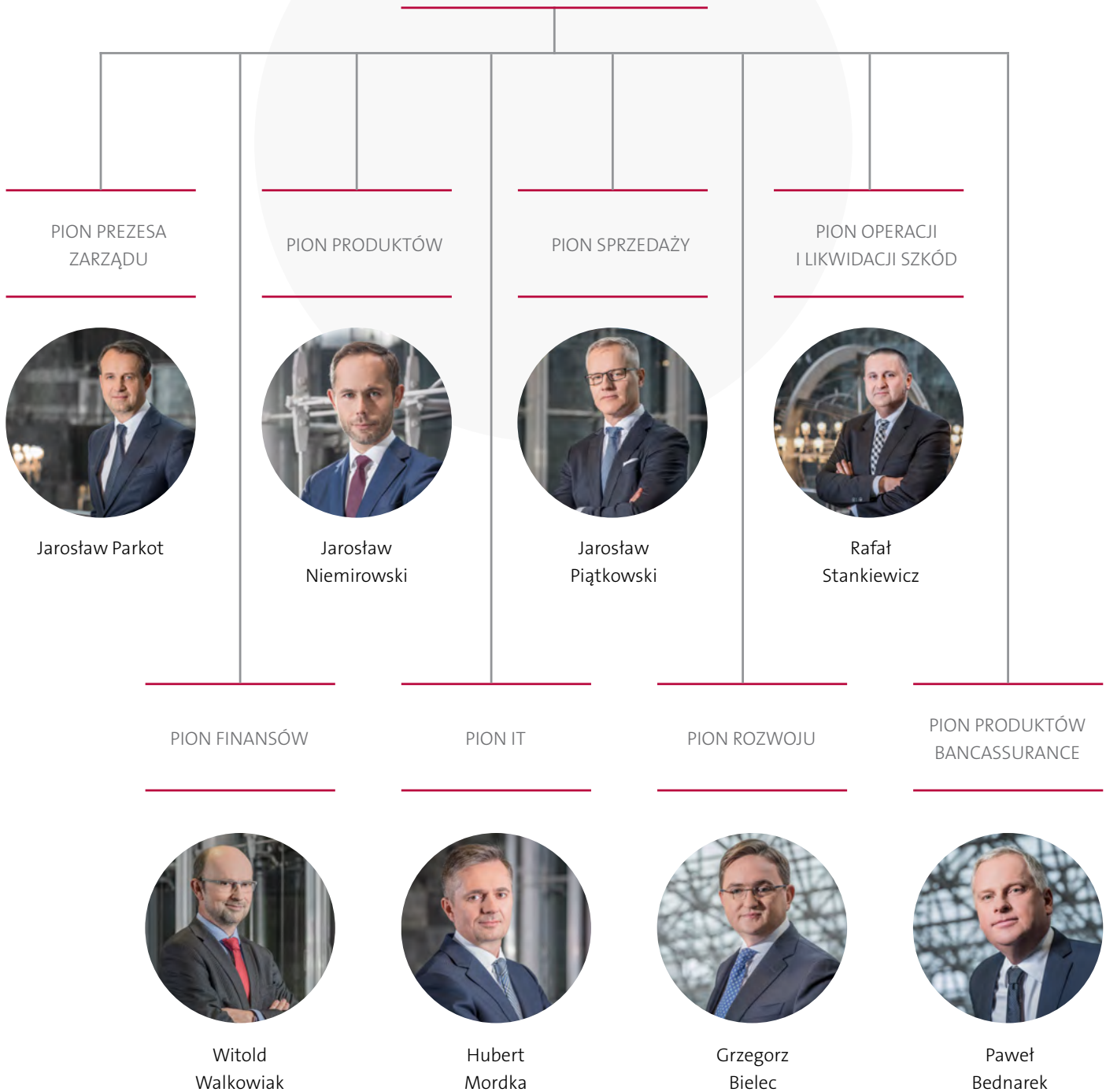
STRUKTURA ORGANIZACYJNA SPÓŁKI I KLUCZOWE PROCESY

W strukturze organizacyjnej Spółki wyodrębniono 8 pionów:

- Prezesa Zarządu,
- Produktów,
- Produktów Bancassurance,
- Rozwoju,
- Sprzedaży,
- Operacji i Likwidacji Szkód,
- Finansów,
- IT.

warta.

TUIR „WARTA” S.A.

Rysunek 6.
Struktura organizacyjna Spółki

W strukturze organizacyjnej Spółki wyodrębniono dodatkowo stanowiska Pełnomocnika do Spraw Ochrony

Informacji Niejawnych oraz Administratora Bezpieczeństwa Informacji, bezpośrednio podległych Prezesowi Zarządu.

PION PREZESA ZARZĄDU

Prezesem Zarządu Spółki jest Jarosław Parkot, odpowiedzialny za zarządzanie Spółką oraz za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Prezesa Zarządu.

Do głównych zadań Pionu Prezesa Zarządu należą: zapewnienie funkcjonowania Spółki zgodnie z przepisami prawa i wewnętrznymi regulacjami, zarządzanie potencjałem ludzkim, obsługa kadrowo-płacowa oraz strategia marketingowa i działania o charakterze Public Relations.

PION PRODUKTÓW

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Produktów jest Jarosław Niemirowski.

Głównymi zadaniami Pionu Produktów są: tworzenie i modyfikacja oferty produktowej dla poszczególnych grup produktów (m.in. komunikacyjnych, pozostałych majątkowych, korporacyjnych, morskich i lotniczych), sprzedaż ubezpieczeń korporacyjnych za pośrednictwem brokerów, a także reasekuracja (konstrukcja, realizacja oraz rozliczanie programów i umów reasekuracyjnych).

PION PRODUKTÓW BANCASSURANCE

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Bancassurance jest Paweł Bednarek.

Głównymi zadaniami Pionu Produktów są: opracowanie oferty produktowej oraz wycena ryzyka i taryfika-

cja w zakresie rozwijanej współpracy z partnerami bancassurance.

PION ROZWOJU

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Rozwoju jest Grzegorz Bielec.

Głównymi zadaniami Pionu Rozwoju są: zarządzanie projektami oraz procesami sprzedaży ubezpieczeniowych produktów bancassurance (akwizycja, sprzedaż, wsparcie sprzedaży).

PION SPRZEDAŻY

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Sprzedaży jest Jarosław Piątkowski.

Głównymi zadaniami Pionu Sprzedaży są procesy sprzedaży produktów ubezpieczeniowych dla klientów indywidualnych oraz korporacyjnych (akwizycja, sprzedaż, wsparcie sprzedaży). Sprzedaż ubezpieczeń do klientów indywidualnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw realizowana jest za pośrednictwem agentów wyłącznych i multiagencji. Natomiast sprzedaż ubezpieczeń do klientów korporacyjnych realizowana jest w ramach procesów ustanowionych w Pionie Produktów (patrz punkt powyżej) za pośrednictwem brokerów.

PION OPERACJI I LIKWIDACJI SZKÓD

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Operacji i Likwidacji Szkód jest Rafał Stankiewicz.

Głównymi zadaniami Pionu Operacji i Likwidacji Szkód są: likwidacja szkód, w tym także obsługa regresów i komisarki awaryjnej, rejestracja polis, inkaso składki, windykacja i obsługa posprzedażowa.

PION FINANSÓW

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu Finansów jest Witold Walkowiak.

Głównymi zadaniami Pionu Finansów są: ewidencja księgowa i sprawozdawczość, rachunkowość zarządcza, planowanie biznesowe, zarządzanie portfelem inwestycyjnym, kalkulacje aktuarialne, zarządzanie ryzykiem oraz zarządzanie nieruchomościami i ogólnym wsparciem administracyjnym.

PION IT

Wiceprezesem Zarządu Spółki odpowiedzialnym za nadzór nad komórkami organizacyjnymi, funkcjami i procesami ustanowionymi w ramach Pionu IT jest Hubert Mordka.

Głównymi zadaniami Pionu IT są: budowa, rozwój i utrzymanie syste-

mów i infrastruktury informatycznej i telefonicznej w Spółce, a także zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego.

ZASADY WSPÓŁPRACY ZARZĄDU Z PODLEGŁYMI KOMÓRKAMI ORGANIZACYJNYMI

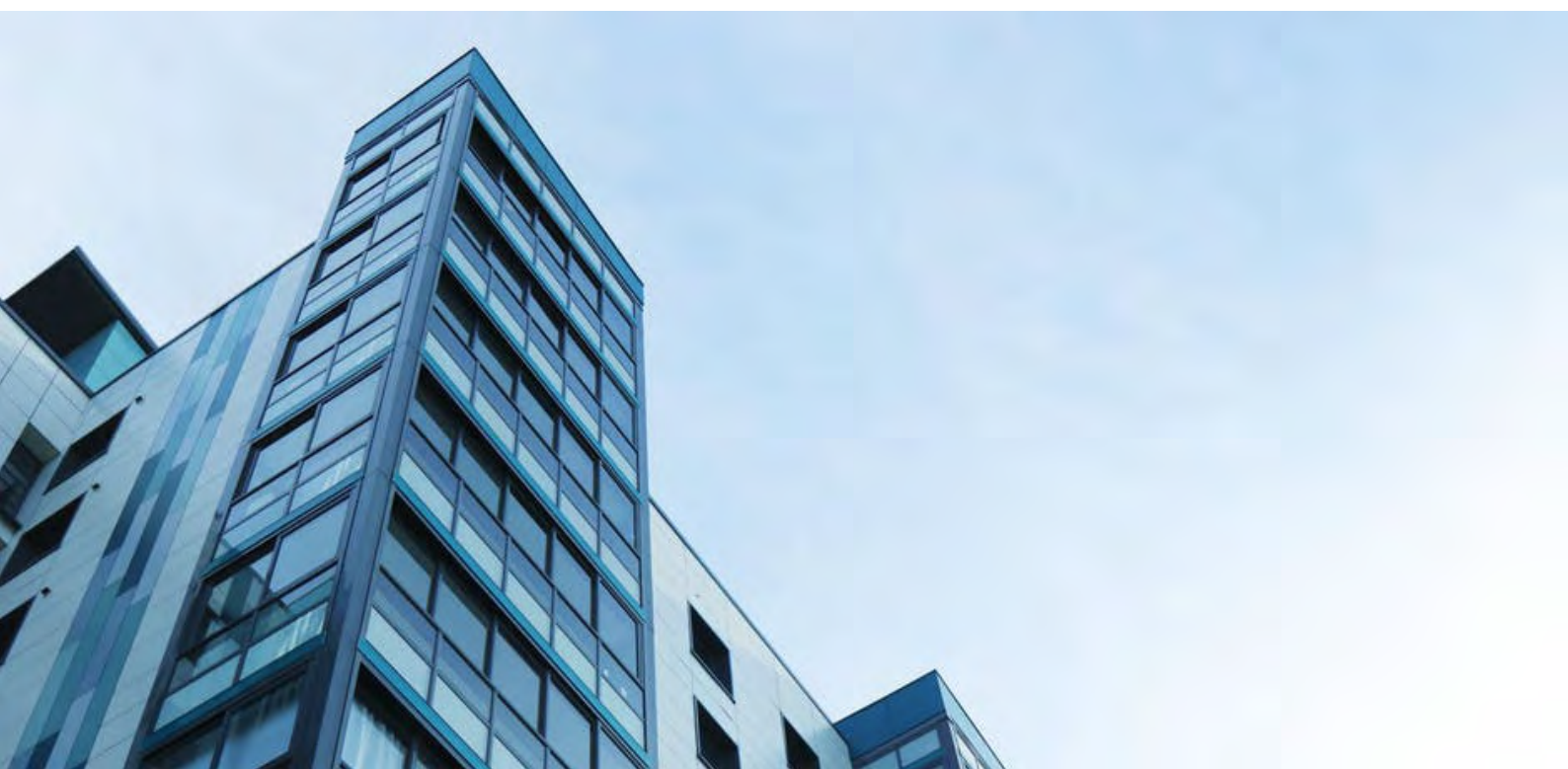
Zgodnie z zasadami ładu korporacyjnego Spółka ma przejrzystą oraz adekwatną do skali prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka strukturę organizacyjną, w której podległość służbowa, zadania, zakresy obowiązków i odpowiedzialności oraz linie raportowania są wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone. Struktura organizacyjna została precyzyjnie określona w Regulaminie Organizacyjnym Spółki, tak by nie zachodziły wątpliwości, co do zakresu zadań i odpowiedzialności odpowiednich komórek organizacyjnych i stanowisk kierowniczych, a zwłaszcza by nie dochodziło do nakładania się na siebie obowiązków i odpowiedzialności.

Dążąc do zapewnienia odpowiedniego poziomu komunikacji wewnętrznej, członkowie Zarządu organizują cykliczne spotkania, przynajmniej raz w tygodniu, z podległymi im dyrek-

torami B-1. Cele spotkań to wymiana informacji w obrębie każdego pionu organizacyjnego i omówienie realizowanych, bieżących oraz przyszłych zadań poszczególnych komórek organizacyjnych.

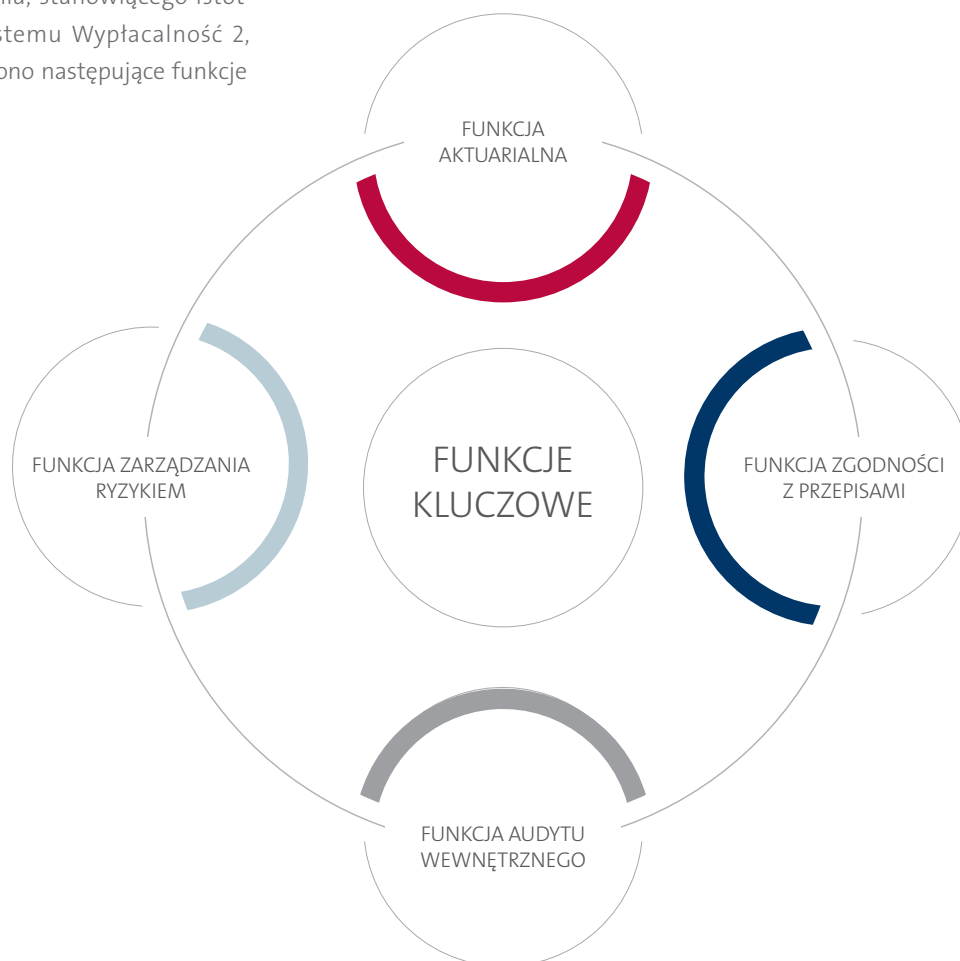
Podobne cele mają spotkania Zarządu ze wszystkimi dyrektorami B-1 organizowane przynajmniej raz w roku. Cele takich spotkań to także integracja kadry kierowniczej Spółki, omówienie wyników finansowych, bieżącej sytuacji firmy oraz jej pozycji na rynku, a także jej przyszłych planów i celów.

Aby zoptymalizować współpracę pomiędzy Zarządem Spółki a dyrektorami departamentów już na etapie rekrutacji kandydatów na stanowiska menadżerskie, zwraca się uwagę na to, aby spełniali oni wymagane kryteria w zakresie m.in.: zgodności profilu kandydata z profilem stanowiska pod wieloma względami: kompetencji, doświadczenia, wiedzy, motywacji, zdolności menadżerskich, a także osobowości oraz umiejętności budowania zespołu, który ma osiągać założone cele.

FUNKCJE KLUCZOWE

W celu zapewnienia efektywnego systemu zarządzania, stanowiącego istotny element systemu Wypłacalność 2, w Spółce wdrożono następujące funkcje kluczowe:

Rysunek 7.
Funkcje kluczowe w Spółce

W ramach każdej funkcji opracowano i udokumentowano zasady jej działania, ustanowiono role i obowiązki komórek organizacyjnych wykonujących czynności związane z daną funkcją, a także stworzono procesy raportowania i współpracy pomiędzy nimi oraz z Zarządem i Radą Nadzorczą, a także wspierającymi je komitetami.

Zadania realizowane w ramach funkcji kluczowych służą zapewnieniu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem, kapitałem i płynnością Spółki, a dodatkowo, przy zachowaniu modelu trzech linii obrony, zapewniają warunki do dbałości o dobro Spółki.

Szczegółowy opis wdrożenia funkcji kluczowych został zaprezentowany w rozdziałach: B.3.2 (funkcja zarządzania ryzykiem), B.4.2 (funkcja zgodności z przepisami), B.5 (funkcja audytu wewnętrznego) oraz B.6 (funkcja aktuarialna) niniejszego Sprawozdania.

MODEL TRZECH LINII OBRONY

Rysunek 8.
Model trzech linii obrony

SYSTEM PRZEKAZYWANIA INFORMACJI

Spółka stosuje skuteczny system przekazywania informacji poprzez efektywne raportowanie w ramach poszczególnych obszarów kompetencji oraz odpowiednią komunikację na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej. Efektywność tego procesu oceniana jest dodatkowo w ramach corocznego przeglądu dokonywane-

go przez osoby nadzorujące funkcje kluczowe, a jego wyniki przekazywane są do Zarządu Spółki.

W zakresie przekazywania informacji do odbiorców zewnętrznych, w tym w szczególności do organu nadzoru, Spółka podejmuje działania zgodne z przyjętą przez Uchwałę Zarządu regulacją wewnętrzną *Zasady przekazywania informacji i udzielania odpowiedzi na pisma Urzędu Komii*

sji Nadzoru Finansowego i organów administracji publicznej oraz wykonywania obowiązków sprawozdawczych w TUiR „WARTA” S.A. Na podstawie przyjętej regulacji Spółka określiła zasady opracowywania, rejestrowania i przekazywania do organów administracji publicznej sprawozdań i innych wymaganych dokumentów wraz ze wskazaniem komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za ich realizację.

POLITYKA WYNAGRADZANIA

Ustalona w Spółce *Polityka wynagrodzeń TUiR „WARTA” S.A.* jest kształtowana zgodnie ze strategią działalności Spółki, w szczególności ze strategią zarządzania ryzykiem, profilem ryzyka, celami, praktykami w zakresie zarządzania ryzykiem oraz długoterminowymi interesami i wynikami całej Spółki.

Polityka wynagrodzeń TUiR „WARTA” S.A. dotyczy pracowników Spółki, w tym osób nadzorujących kluczowe funkcje.

W 2016 roku, z uwagi na trwające negocjacje z organizacją związkową, których pozytywne zakończenie warunkuje, zgodnie z przepisami prawa pracy, możliwość zawarcia *Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy* lub wprowadzenia *Regulaminu Wynagradzania*, w TUiR „WARTA” S.A. nie obowiązywały ww. regulacje.

W celu zapewnienia jednolitości warunków zatrudnienia Zarząd Spółki uchwalił wytyczne do zawierania indywidualnych umów o pracę.

Wynagrodzenie pracowników obejmuje następujące składniki wynagrodzenia:

- wynagrodzenie zasadnicze,
- zmienny składnik wynagrodzenia.

Wynagrodzenie zasadnicze ustalone jest na podstawie wyceny realizowanych zadań w ramach powierzonego rodzaju pracy (funkcji) oraz z uwzględnieniem stanowiska określonego w umowie o pracę. Określenie jego poziomu odbywa się z uwzględnieniem benchmarku wewnętrznego i zewnętrznego.

Wynagrodzenie zasadnicze stanowi odpowiednio wysoką część całkowitego wynagrodzenia pracownika, co zapobiega nadmiernemu uzależnieniu pracowników od zmiennych składników i pozwala Spółce stosować w pełni elastyczne zasady dotyczące premii, umożliwiając między innymi niewypłacanie zmiennego składnika wynagrodzenia w obiektywnie uzasadnionych sytuacjach.

Rodzaj i konstrukcja zmiennego składnika wynagrodzenia (premia lub nagroda uznaniowa) uzależnione są od rodzaju wykonywanej pracy (funkcji) i od przypisania pracownika do jednej z trzech grup (sprzedaż, operacje, wsparcie). Pracownicy w obszarze sprzedaży i operacji objęci są planami premiovymi, natomiast pracownicy w obszarze wsparcia – roczną nagrodą uznaniową.

B.1.2 Schemat wynagradzania

Plany premiowe uwzględniają specyfikę pracy pracownika i zadania komórki organizacyjnej, do której przynależy, w związku z czym istnieją zróżnicowane systemy premiowe, takie jak:

- roczna nagroda uznaniowa, której wysokość zależy od wyniku rocznej oceny okresowej pracownika – dla pracowników w obszarze wsparcia, w tym pracowników nadzorujących kluczowe funkcje,
- roczny plan premiowy – dla pracowników w obszarze zarządzania aktywami oraz pracowników realizujących zadania underwritera w programach międzynarodowych,
- kwartalny plan premiowy – dla pracowników zaliczanych do grup sprzedaż i operacje,
- miesięczny zadaniowy plan premiowy – w obszarze likwidacji szkód i Departamentu Contact Center,
- miesięczny plan premiowy za sprzedaż ubezpieczeń w obszarze dealerów samochodowych.

Zasadą jest, że kryteriami, od których uzależnione jest przyznanie i wysokość zmiennego składnika, są wyniki Spółki, wyniki indywidualne pracownika oraz ocena pracownika. Przy czym biorąc pod uwagę specyfikę realizowanych zadań, wprowadzane są modyfikacje w tym zakresie dla niektórych grup pracowników.

WYNAGRODZENIE OSÓB NADZORUJĄCYCH FUNKCJE KLUCZOWE SPÓŁKI

Zasady wynagradzania pracowników wykonujących nadzór nad funkcjami kluczowymi są zgodne z zasadami Rozporządzenia delegowanego, w tym w szczególności uwzględniają stopień realizacji zadań związanych z tymi funkcjami.

WYNAGRODZENIE CZŁONKÓW ZARZĄDU SPÓŁKI

Obowiązujące w 2016 roku zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki zostały uchwalone przez Radę Nadzorczą Spółki.

Wysokość indywidualnego wynagrodzenia ustalana jest przez Radę Nadzorczą w drodze uchwały z uwzględnieniem rekomendacji Komitetu ds. Wynagrodzeń.

Na wynagrodzenie członka Zarządu składają się:

- wynagrodzenie zasadnicze,
- premia roczna.

Prawo do premii rocznej oraz jej wysokość uzależnione są od:

- poziomu realizacji kluczowych wskaźników efektywności (KPI) ustalonych przez Radę Nadzorczą Spółki na dany rok kalendarzowy,
- wyniku oceny okresowej uwzględniającej adekwatną do zakresu odpowiedzialności członka Zarządu Spółki ocenę prowadzenia działalności Spółki z uwzględnieniem profilu ryzyka i kosztu kapitału,

obejmującą zwłaszcza następujące elementy:

- pozycję kapitałową,
- dane dotyczące wykorzystania budżetu ryzyka oraz limitów inwestycyjnych,
- wyniki analizy najbardziej istotnych ryzyk wraz z informacją o podjętych działaniach/mechanizmach kontrolnych ograniczających je.

WYNAGRODZENIE CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ SPÓŁKI

W przypadku członków Rady Nadzorczej zasadą jest nieodpłatne pełnienie funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki.

Stosownie do przyjętej zasady nieodpłatnego pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki w 2016 roku żaden z członków Rady Nadzorczej nie pobierał wynagrodzenia za udział w pracach Rady Nadzorczej Spółki.

PROGRAM EMERYTALNO-RENTOWY

W Spółce nie funkcjonuje dodatkowy program emerytalno-rentowy lub program wcześniejszych emerytur.

W 2016 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Spółki:

- rezygnację z pełnienia funkcji członka Zarządu, skuteczną z dniem 30 czerwca 2016 roku, złożył pan Krzysztof Kudelski,

- w dniu 21 czerwca 2016 roku Rada Nadzorcza powołała w skład Zarządu pana Jarosława Niemirowskiego, który objął funkcję Wiceprezesa Zarządu z dniem 1 lipca 2016 roku

B.1.3 Istotne zmiany w systemie zarządzania

W trakcie 2016 roku Spółka nie udzieliła pożyczek, kredytów, gwarancji oraz zaliczek:

- Akcjonariuszom oraz członkom ich organów zarządzających i nadzorujących,

- członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki oraz członkom ich rodzin,
- innym osobom wywierającym znaczący wpływ na Spółkę, w tym osobom nadzorującym funkcje kluczowe.

B.1.4 Informacje na temat ważnych transakcji z akcjonariuszami, osobami wywierającymi istotny wpływ na Spółkę, członkami Zarządu oraz Rady Nadzorczej

Pierwszy przegląd funkcjonowania systemu zarządzania w Spółce został przeprowadzony w czwartym kwartale 2016 roku i swoim zakresem objął takie obszary, jak:

- struktura organizacyjna,
- system przekazywania / obiegu informacji,
- funkcja zarządzania ryzykiem oraz ciągłość działania,
- funkcja zgodności z przepisami,
- funkcja audytu wewnętrznego,
- funkcja aktuarialna,
- outsourcing,
- zasady w zakresie spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji,
- system kontroli wewnętrznej.

nych zmian w systemie zarządzania Spółki. Raport z tego przeglądu podlegał zatwierdzeniu przez Zarząd Spółki.

Departament Audytu Wewnętrznego dokonał niezależnej oceny systemu kontroli wewnętrznej w Spółce, w ramach której nie zidentyfikował obszarów działalności Spółki wymagających natychmiastowych działań naprawczych. Informacja ta została przedstawiona Zarządowi Spółki oraz Komitetowi Audytu.

Biorąc pod uwagę zarówno powyższe informacje, jak i wyniki regularnego raportowania innych funkcji kluczowych, wyniki badania sprawozdań finansowych i raporty pokontrolne podmiotów zewnętrznych, w ocenie Zarządu Spółki system zarządzania, w tym system kontroli wewnętrznej, jest adekwatny do skali i złożoności prowadzonej działalności i pozwala na skuteczną identyfikację i zarządzanie ryzykiem mogącym wpłynąć na osiągnięcie celów biznesowych Spółki.

B.1.5 Ocena adekwatności systemu zarządzania

Wybrane komórki organizacyjne Spółki przeprowadziły przegląd poszczególnych elementów systemu zarządzania. W wyniku analizy nie wskazano na potrzebę wprowadzania istot-

Rada Nadzorcza pozytywnie oceniła system zarządzania oraz adekwatność, efektywność i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej funkcjonujących w Spółce.

B.2 Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

W Spółce została wdrożona *Polityka TUiR „WARTA” S.A. w zakresie spełnienia wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje*. Polityka została zatwierdzona przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki.

Określa ona kryteria, które muszą spełniać członkowie Zarządu, członkowie

Rady Nadzorczej oraz pracownicy nadzorujący funkcje kluczowe Spółki.

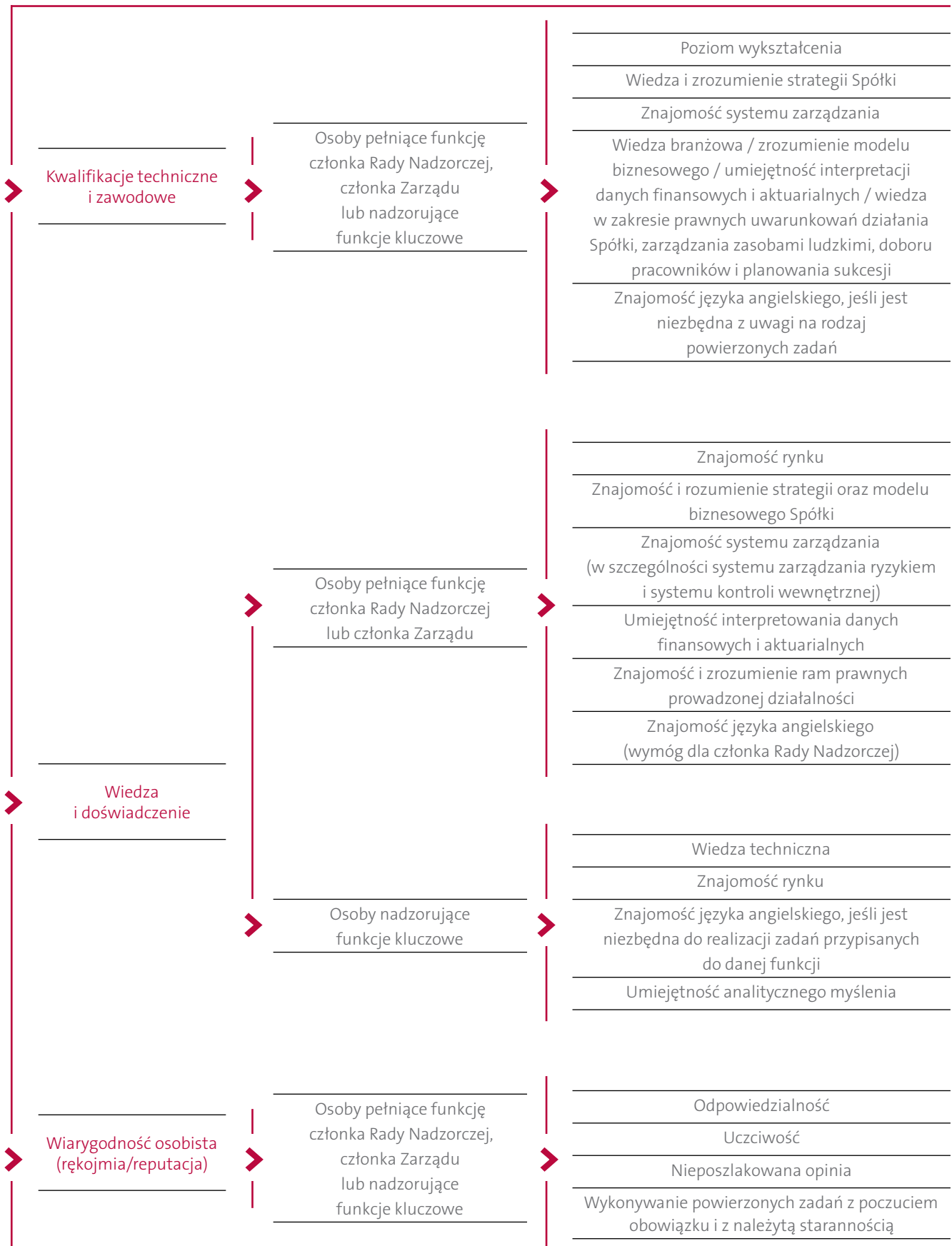
Celem Polityki jest zapewnienie ciągłego spełnienia wymogów dotyczących kompetencji i reputacji – w rozumieniu Art. 42 Dyrektywy Wypłacalność 2 – przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje.

B.2.1 Polityka w zakresie kompetencji i reputacji

Charakterystykę wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przedstawia poniższy wykres >

WYMOGI W ZAKRESIE KOMPETENCJI I REPUTACJI

Rysunek 9

Wymogi w zakresie kompetencji i reputacji

Zaprezentowane powyżej wymogi w zakresie kompetencji i reputacji muszą być spełnione przez wszystkie osoby faktycznie kierujące Spółką lub pełniące inne funkcje kluczowe, przy czym:

- indywidualne kompetencje poszczególnych członków Zarządu / Rady Nadzorczej powinny dopełniać się w taki sposób, aby umożliwić zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegielnego zarządzania / sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działalności Spółki,
- w przypadku zmian personalnych w składzie Zarządu / Rady Nadzorczej kolegielne zarządzanie / sprawowanie nadzoru nad Spółką oraz umiejętności techniczne i zawodowe członków Zarządu / Rady Nadzorczej powinny zostać zachowane,
- wymagania dotyczące kwalifikacji technicznych i zawodowych osób nadzorujących kluczowe funkcje są ściśle związane ze specyfiką zadań przypisanych do danej funkcji,

- przy ocenie kwalifikacji technicznych i zawodowych wymaganych od osób nadzorujących kluczowe funkcje obowiązuje zasada proporcjonalności, tj. uwzględnia się ryzyka związane z działalnością Spółki i zadaniami przypisanymi do danej funkcji kluczowej,
- osoba nadzorująca funkcję kluczową powinna mieć doświadczenie zawodowe niezbędne do wykonywania takiego zadania,
- osoby nadzorujące funkcje kluczowe powinny regularnie podnosić swoje kwalifikacje zawodowe oraz przedkładać Spółce dokumenty potwierdzające ich podwyższenie,
- przed powołaniem w skład Zarządu / Rady Nadzorczej oraz przed powierzeniem nadzoru nad funkcją kluczową konieczne jest zweryfikowanie, czy osoba kandydująca na takie stanowisko spełnia wymogi określone w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

W przypadku podjęcia przez Spółkę decyzji o zleceniu wykonywania funkcji kluczowych na zewnątrz (outsourcing), Spółka musi zapewnić, aby osoby zatrudnione u dostawcy usług, które są odpowiedzialne za ich realizację, miały wystarczające kwalifikacje techniczne i zawodowe oraz odpowiednią osobistą wiarygodność (rękojmię/reputację).

WYMAGANIA W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW WYKONUJĄCYCH CZYNNOŚCI NALEŻĄCE DO FUNKCJI KLUCZOWYCH

Kandydaci na stanowiska, na których wykonywane są czynności należące do funkcji kluczowych, powinni spełniać wymogi w zakresie kompetencji (niezbędnego doświadczenia zawodowego) i rękojmi wykonywania zadań w sposób należyty – proporcjonalnie do wykonywanych czynności.

OCENA KOMPETENCJI I REPUTACJI NA ETAPIE REKRUTACJI

Polityka rekrutacji pracowników, w tym na stanowiska odpowiedzialne za nadzorowanie funkcji kluczowych, zakłada, że podstawowym kryterium selekcji kandydatów jest zgodność z wymaganym profilem stanowiska pod względem kompetencji, doświadczenia, wiedzy, motywacji, prawości i uczciwości. Wymagania dotyczące wykształcenia, wiedzy w określonych obszarach, doświadczenia oraz umiejętności niezbędnych do poprawnego wykonywania zadań na określonym stanowisku zawarte są w kwestionariuszu opisu stanowiska.

Zgodnie z *Polityką TUiR „WARTA” S.A. w zakresie spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje* powierzenie funkcji w Zarządzie Spółki, Radzie Nadzorczej Spółki lub zatrudnienie pracownika nadzorującego funkcję kluczową bądź wykonującą czynności na rzecz funkcji kluczowej może nastąpić wyłącznie pod warunkiem uprzedniej weryfikacji spełnienia przez tę osobę obowiązujących wymogów określonych w powyższej Polityce oraz w przepisach wydanych na jej podstawie.

B.2.2 Proces oceny kompetencji i reputacji

W przypadku kandydatów na członków Zarządu proces takiej weryfikacji odbywa się na poziomie Rady Nadzorczej Spółki. W przypadku kandydatów na stanowiska odpowiedzialne za nadzorowanie funkcji kluczowych oraz na stanowiska, na których wykonywane są czynności na rzecz danej funkcji kluczowej, proces rekrutacji przebiega zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w Polityce rekrutacji oraz w Instrukcji służbowej *Szczególne wymagania dotyczące rekrutacji na stanowiska związane z nadzorowaniem funkcji kluczowych oraz na funkcje, w ramach których wykonywane są czynności należące do funkcji kluczowych w rozumieniu wymogów Solvency II w TUiR „WARTA” S.A.*

Proces rekrutacji obejmuje dwa etapy rozmów (zgodnie z zasadą czterech oczu). Ostateczna decyzja o powołaniu kandydata w skład Zarządu Spółki należy do Rady Nadzorczej Spółki, a o zatrudnieniu danej osoby na stanowisku odpowiedzialnym za nadzorowanie funkcji kluczowej oraz stanowisku, na którym wykonywane są czynności na rzecz danej funkcji kluczowej należy odpowiednio do członka Zarządu nadzorującego daną komórkę organizacyjną w Spółce lub B-1 odpowiedzialnego za nadzorowanie danej funkcji kluczowej. W przypadku osoby kandydującej na stanowisko kierującego Departamentem Audytu Wewnętrzniego zatrudnienie kandydata uzgadniane jest z Komitetem Audytu.

BIEŻĄCA OCENA KOMPETENCJI I REPUTACJI

Spełnianie wymogów przez członków Zarządu i wszystkich pracowników, w tym pracowników nadzorujących funkcje kluczowe i pracowników wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych weryfikowane jest

w ramach corocznej oceny dokonywanej odpowiednio na poziomie Rady Nadzorczej i przełożonego pracownika. Obejmuje ona m.in. zakres dotyczący należytego wykonywania powierzonych obowiązków i właściwej postawy.

Bieżąca ocena wykonywania obowiązków przeprowadzana jest zgodnie z zasadami określonymi w *Polityce rocznych ocen okresowych w TUiR „WARTA” S.A.*, zgodnie z którą ocenie okresowej podlegają: poziom realizacji przez pracownika celów, jakość jego pracy, prezentowane postawy oraz zaangażowanie w porównaniu z innymi pracownikami. Jest ona dokonywana na podstawie kryteriów efektywnościowych i behawioralnych. Osoby na stanowiskach dyrektorów B-1 podlegają ocenie rocznej dokonywanej przez członków Zarządu z wykorzystaniem opisowego arkusza przygotowanego dla osób zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych.

Pracowników, w tym także odpowiedzialnych za nadzorowanie funkcji kluczowych, obowiązuje *Kodeks postępowania TUiR „WARTA” S.A.* zawierający zbiór wytycznych, zasad i reguł postępowania wynikających z ogólnych, szczególnie istotnych dla działalności TUiR „WARTA” S.A. norm moralnych i etycznych. Oznacza to, że w ramach przydzielonych obowiązków pracownicy TUiR „WARTA” S.A. powinni kierować się zasadami uczciwości, lojalności, profesjonalizmu, rzetelności i staranności.

Polityka TUiR „WARTA” S.A. w zakresie spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje przewiduje również:

- cykliczną, w odstępach nie krótszych niż 5 lat, weryfikację wymogów ustanowionych dla osób faktycznie kie-

rujących Spółką lub pełniących inne kluczowe funkcje w Spółce, celem zapewnienia ich adekwatności do realizowanych przez daną osobę zadań oraz zmieniającego się otoczenia rynkowego,

- weryfikację, niezależnie od okresowej oceny, o której mowa powyżej, wymagań osób faktycznie kierujących Spółką lub pełniących inne kluczowe funkcje w Spółce każdorazowo w przypadku:
  - powzięcia przez Spółkę informacji istotnych dla możliwości dalszego pełnienia przez te osoby powierzonych funkcji, a dotyczących w szczególności:
    - możliwych działań sprzecznych z przepisami powszechnie obowiązującymi,
    - przejawów niewłaściwego zachowania wpływającego negatywnie na wizerunek Spółki,
    - faktów podających w wątpliwość możliwość spełniania wymogów w zakresie kwalifikacji merytorycznych,
    - faktów podających w wątpliwość zdolność do realizacji z należytą rozwagą i starannością zadań powierzonych przez Spółkę,
- wprowadzenia zmian dotyczących funkcji kluczowej nadzorowanej przez daną osobę:
  - o charakterze funkcjonalnym – odnoszącym się w szczególności do istotnego rozszerzenia lub istotnej zmiany nadzorowanego obszaru działalności Spółki,
  - w zakresie wymagań merytorycznych – wynikających zwłaszcza ze zmian przepisów powszechnie obowiązujących dotyczących nadzorowanej funkcji.

B.3 System zarządzania ryzykiem, w tym Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności

CELE, ZADANIA I WDROŻENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Celem strategicznym w obszarze zarządzania ryzykiem jest unikanie sytuacji, które mogą stanowić zagrożenie dla osiągnięcia założonych celów biznesowych i kontynuacji działalności Spółki, przy jednoczesnym wykorzystywaniu nadarżających się szans biznesowych. W szczególności jest nim ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka – procesu jego zarządzania.

Zadania ww. systemu to:

- dostarczanie informacji na temat zidentyfikowanych indywidualnych ryzyk oraz profilu ryzyka Spółki,
- zapewnienie odpowiedniej reakcji na te ryzyka,
- monitorowanie poziomu ryzyka względem zdefiniowanych limitów wewnętrznych / poziomów ostrzegawczych,
- raportowanie wyników adekwatności kapitałowej.

System zarządzania ryzykiem obejmuje zespół zasad obowiązujących w Spółce. W ramach tego systemu Spółka:

- stosuje jednolitą klasyfikację ryzyka i terminologię z zakresu zarządzania ryzykiem,

- określiła podział ról i odpowiedzialności w tym procesie,
- ustanowiła funkcję zarządzania ryzykiem,
- stosuje sformalizowane polityki/procedury, które opisują ten proces i mają na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka występującego w działalności Spółki.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem Zarząd Spółki ustala i zatwierdza:

- poziom materialności, który jest wykorzystywany w procesie analizy ryzyk związanych z wdrożeniem produktu,
- poziom istotności ryzyka, który służy jako kryterium ilościowe do ich identyfikacji, mogących wywierać poważny, trwały i negatywny wpływ na sytuację finansową, aktywa netto lub wynik finansowy Spółki,
- budżet ryzyka wraz z alokacją na podbudżety, osobno dla każdego z głównych modułów formuły standardowej. Budżet ryzyka określa maksymalny akceptowalny poziom kapitałowego wymogu wypłacalności i definiuje apetyt na ryzyko Spółki.

B.3.1 System zarządzania ryzykiem

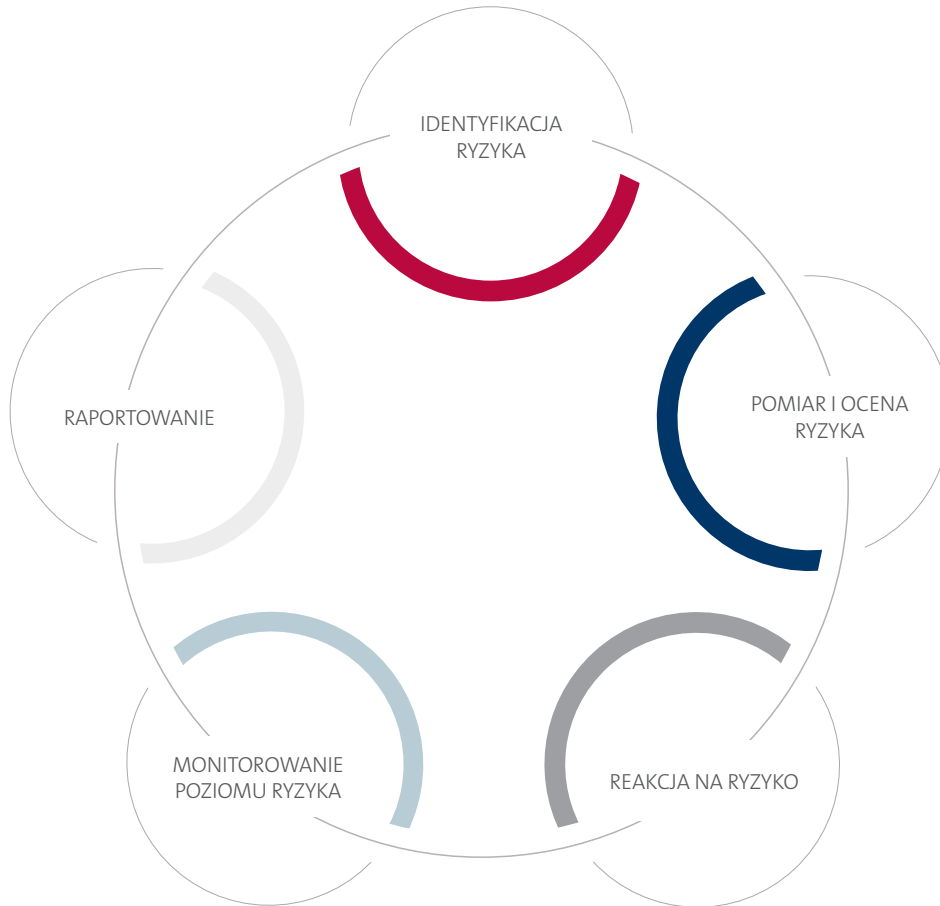

PROCES ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

W procesie zarządzania ryzykiem Spółka stosuje jednolity katalog

rodzajów ryzyka, którego celem jest zapewnienie, że wszystkie ryzyka, na które Spółka jest potencjalnie narażona, są identyfikowane i ade-

kwatnie kontrolowane. Proces zarządzania ryzykiem jest procesem ciągłym, obejmującym następujące etapy:

Rysunek 10.
Proces zarządzania ryzykiem

Identyfikacja ryzyka

Proces identyfikacji polega na wykrywaniu ryzyk, które mogą mieć korzystny lub niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów Spółki, w tym na ustaleniu przyczyn i obszarów ich występowania. Identyfikacja powinna dotyczyć wszystkich typów działalności, produktów, procesów i systemów w Spółce.

Pomiar ryzyka

Pomiar ryzyka definiuje się jako jakościowe lub ilościowe oszacowanie ekspozycji Spółki na ryzyka,

tj. określenie wpływu i prawdopodobieństwa materializacji zidentyfikowanego ryzyka. Elementem procesu pomiaru jest wybór narzędzi wykorzystywanych do tego zadania. W uzasadnionych przypadkach Spółka może stosować uproszczone metody pomiaru (w tym ocenę ekspercką).

Ocena ryzyka

Celem oceny ryzyka jest określenie, zgodnie z kryteriami przyjętymi przez Spółkę, czy dane ryzyko jest istotne. Odbyna się to na podstawie uzyskanych wyników pomiaru.

Reakcja na ryzyko

Celem działań podejmowanych w odpowiedzi na ryzyko jest ograniczenie zagrożeń i wykorzystanie pojawiających się możliwości. Działania te powinny pozwolić na utrzymanie ekspozycji łącznej na ryzyko w ramach przyjętego budżetu ryzyka.

Spółka dopuszcza następujące rodzaje działań podejmowanych w odpowiedzi na ryzyko:

- unikanie – nieangażowanie się w określoną działalność biznesową,
- mitygowanie – działanie mające na celu zmniejszenie wpływu ryzyka lub prawdopodobieństwa jego wystąpienia,
- transfer – zawarcie dodatkowego kontraktu, umowy ubezpieczenia, umowy o partnerstwie itp. transferującego ryzyko na drugą stronę umowy,
- akceptację – przyjęcie możliwych konsekwencji wynikających z materializacji ryzyka,
- zwiększenie – decyzje polegające na zwiększeniu ponoszonego ryzyka w celu poprawy osiągniętych wyników.

Monitorowanie

Monitorowanie to usystematyzowany sposób sporządzania i analizowania informacji o ryzyku. Ma ono charakter ciągły i obejmuje:

- monitoring poziomu i profilu ryzyka,
- monitoring statusu wdrożenia podjętych działań, które je ograniczają,
- ocenę ich efektywności.

Raportowanie

Raportowanie to regularne prezentowanie danych ilościowych i jako-

ściowych zgodnie z wymaganiami poszczególnych technik i narzędzi zarządzania ryzykiem. Informacje dotyczące identyfikacji, pomiaru i oceny, powinny być przetwarzane i prezentowane właściwym odbiorcom w takiej formie i z taką częstotliwością, aby umożliwić im prawidłowe wykonanie obowiązków i włączenie aspektów ryzyka w proces podejmowania decyzji.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Spółka ustanowiła funkcję zarządzania ryzykiem oraz określiła jasny podział ról i obowiązków dla uczestników procesu zarządzania ryzykiem

W omawianym procesie stosowana jest zasada proporcjonalności, która oznacza, że procesy, techniki i metodologie są proporcjonalne do natury, wielkości oraz stopnia złożoności Spółki, a także do istotności poszczególnych rodzajów ryzyka.

Opisy etapów procesów zarządzania ryzykiem dla poszczególnych obszarów zawarte są w odpowiednich politykach (np. w *Polityce ryzyka aktuarialnego, operacyjnego, ALM*). Każdy opis obejmuje:

- definicję etapów i szczegółowy opis każdego etapu,
- zasady, którymi Spółka kieruje się przy projektowaniu, opracowywaniu, wdrażaniu, wykonywaniu, monitorowaniu i przeglądaniu poszczególnych działań,
- wskazanie technik i narzędzi stosowanych na każdym etapie postępowania, a także odniesienia do odpowiednich regulacji wewnętrznych,
- zestaw instrumentów niezbędnych do opracowania i wdrożenia procesu zarządzania ryzykiem w praktyce (np. szablony, manuale).

Oprócz polityk dziedzinowych dedykowanych poszczególnym rodzajom ryzyka Spółka ustanowiła nadrzędne zasady ich identyfikacji i raportowania.

PROCES IDENTYFIKACJI I OCENY INDYWIDUALNYCH RYZYK ORAZ RAPORTOWANIE ZARZĄDCZE

Identyfikacja i ocena indywidualnych ryzyk dokonywana jest zgodnie z poniższymi zasadami.

- Na bieżąco – w ramach procesów/działań prowadzonych przez komórkę organizacyjną.

Komórki organizacyjne na bieżąco identyfikują ryzyka zarówno w swoich, jak i w innych procesach/obszarach działania. W przypadku ich identyfikacji w innej komórce organizacyjnej jest ona o tym fakcie informowana. Istotne ryzyka są raportowane na bieżąco oraz zgłaszane w ramach przygotowywania wniosków na Zarząd.

- W usystematyzowany, sformalizowany sposób w procesie Risk Scan.

W celu wyłonienia najistotniejszych rodzajów ryzyka w trybie półrocznym przeprowadzany jest w Spółce sformalizowany proces samooceny ryzyka – Risk Scan, którego celem jest wyłonienie najistotniejszych rodzajów ryzyka. Proces polega na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i raportowaniu rodzajów ryzyka, które mogą zagrozić realizacji założonych planów finansowych. Samoocena dotyczy wszystkich rodzajów ryzyka, w tym m.in.: aktuarialnego, rynkowego, kredytowego i operacyjnego.

W trakcie oceny rozpatrywane są w szczególności ryzyka, które mogą mieć istotny wpływ na wynik/kapitały Spółki w rocznej perspektywie.

- W usystematyzowany, sformalizowany sposób w procesie identyfikacji i oceny nowo pojawiających się ryzyk (emerging risk).

Spółka przeprowadza również identyfikację i ocenę nowo pojawiających się ryzyk dwa razy do roku. Jest ona przeprowadzana na podstawie tzw. opinii eksperckiej. Komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie produktem oraz Departament Aktuarialny oceniają w szczególności długoterminowe zjawiska, które mogą mieć znaczący wpływ na sytuację finansową i reputację Spółki.

- W trakcie przygotowywania Planu Biznesowego i dotyczy obszarów

ryzyk, które mogą ujawnić się w trakcie jego realizacji w perspektywie długoterminowej.

KATALOG RODZAJÓW RYZYK ZIDENTYFIKOWANYCH W SPÓŁCE ORAZ PROCES ZARZĄDZANIA NIMI

Zgodnie ze *Strategią zarządzania ryzykiem* zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Spółki ryzyko definiuje się jako możliwość wystąpienia zdarzeń, zarówno negatywnych, jak i pozytywnych, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie zamierzonych celów biznesowych Spółki.

Aby zapewnić ich kompletną identyfikację, Spółka stosuje jednolity katalog rodzajów ryzyka.

RYZIKO TO MOŻLIWOŚĆ WYSTĄPIENIA ZDARZEŃ, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA OSIĄGNIĘCIE ZAMIERZONYCH CELÓW BIZNESOWYCH SPÓŁKI

Katalog ryzyk

Kluczowe ryzyka	Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	Ryzyko operacyjne	Pozostałe ryzyka
Ryzyko aktuarialne (ubezpieczeniowe)			Ryzyko modeli
Ryzyko rynkowe			Ryzyko strategiczne
			Ryzyko reputacji
			Ryzyko biznesowe
			Ryzyko konkurencji
			Ryzyko płynności
			Ryzyko zgodności (compliance)
			Ryzyko inflacji
			Inne ryzyka

Rysunek 11.

Katalog rodzajów ryzyka

Kluczowymi ryzykami, na które narażona jest Spółka w ramach prowadzonej działalności i które w znacznym stopniu warunkują realizację strategii biznesowej Spółki, są ryzyko aktuarialne i ryzyko rynkowe. Biorąc pod uwagę zasadę

proporcjonalności, uwzględniając skalę i charakter działalności, ryzyka te objęte są całościowym procesem zarządzania ryzykiem oraz dodatkowo podlegają ustanowionym wewnętrznym limitom i poziomom ostrzegawczym.

Ryzyko aktuarialne

Proces zarządzania ryzykiem aktuarialnym obejmuje opisane niżej etapy.

- Identyfikację – badanie wpływu na ryzyko i limity w zakresie majątkowego ryzyka niekatastroficznego (ryzyko składki, rezerw oraz kosztów), katastroficznego oraz kredytowego wynikającego z kontraktów reasekuracyjnych i koasekuracyjnych z klauzulą solidarnościową.
- Pomiar i ocenę – bazuje na modelach (wewnętrznych i zewnętrznych) uzupełnionych o testy stresu.
- Reakcję na ryzyko – decyzję o kolejnych krokach (akceptacji, ograniczaniu, transferze bądź unikaniu) podejmuje komórka, w której pojawiło się ryzyko. Akceptacja wymaga dokonania oceny jego poziomu w odniesieniu do limitów obowiązujących w Spółce lub apetytu na

nie zdefiniowanego w Budżecie ryzyka. Rekomendowanie właściwych działań naprawczych w obszarze zarządzania tym procesem należy również do zadań Komitetu Ryzyka.

- Monitorowanie i raportowanie, które są przeprowadzane w następujących obszarach:
  - w programie reasekuracyjnym,
  - limitach ubezpieczeniowych,
  - kompetencjach do akceptacji ryzyka,
  - zasadach tworzenia rezerw,
  - ogólnych warunkach ubezpieczenia i taryfy,
  - zyskowności portfela,
  - poziomie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Te raporty są prezentowane na posiedzeniach Komitetu Ryzyka oraz w ramach kwartalnych przeglądów portfela ubezpieczeniowego.

Ryzyko rynkowe i kredytowe wynikające z działalności inwestycyjnej

Polityka Zarządzania Ryzykiem ALM i Kredytowym Spółki, która reguluje ten obszar, nakierowana jest na maksymalizację rentowności portfela przy ustalonych limitach na poszczególne rodzaje ryzyka wynikających z podbudżetu na ryzyko rynkowe i kredytowe Spółki. Uwzględnia ona specyfikę poszczególnych portfeli rezerw i produktów ubezpieczeniowych oraz potrzeby płynnościowe w poszczególnych portfelach Spółki.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym i kredytowym obejmuje takie etapy, jak:

- identyfikacja – badanie wpływu na ryzyko i limity przy nowo kupowanych instrumentach,
- pomiar i ocena – wyliczanie VAR w różnych modelach kapitałowych, BPV, duracja dla portfela oraz szereg limitów na ryzyko rynkowe i kredytowe portfela,
- reakcja na ryzyko – decyzje o tym, jakie działania należy podjąć (akceptację, ograniczanie, transfer bądź unikanie), podejmują Komitet Inwestycyjny oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami,
- monitorowanie i raportowanie – prezentacja raportów z zestawieniami miar ryzyka i limitów na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Ryzyko operacyjne

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje takie etapy, jak:

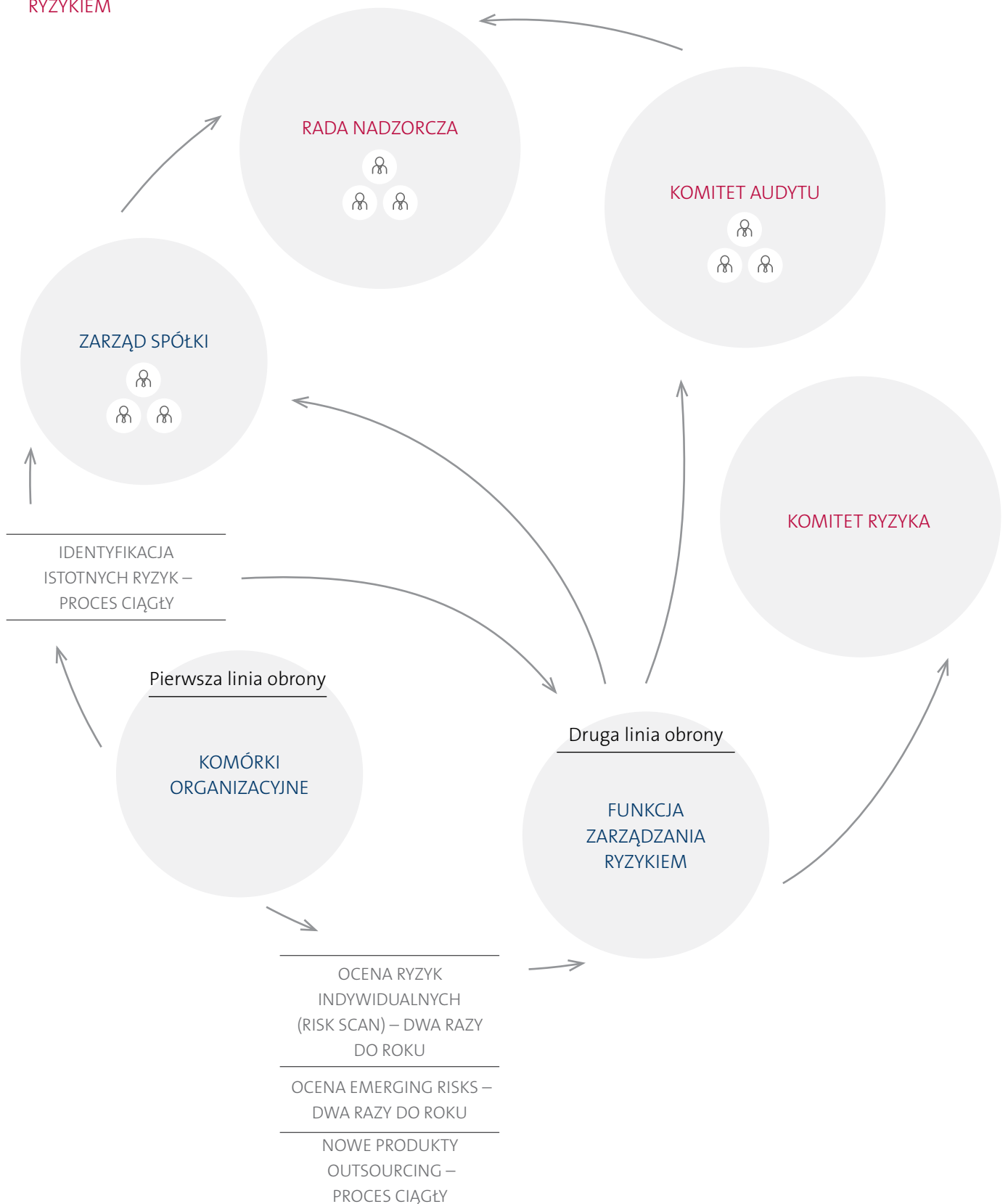
- identyfikacja – Spółka stosuje różne metody identyfikacji ryzyka operacyjnego:
  - proces gromadzenia danych o zdarzeniach operacyjnych,
  - Risk Scan – ustrukturyzowany proces, którego głównym celem jest identyfikacja istotnych ryzyk, które mogą mieć negatywny wpływ na wynik finansowy Spółki w perspektywie roku, uniemożliwiających osiągnięcie założeń planów finansowych,
  - kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI) – analiza bieżących wartości wskaźników dla ryzyk operacyjnych oraz ich zmienności w czasie,
  - analiza rekomendacji audytu – analiza słabości systemu kontroli wewnętrznej zidentyfikowanych przez Departament Audytu Wewnętrznego,
  - analiza scenariuszy – badanie wpływu historycznych lub hipotetycznych zdarzeń operacyjnych na kondycję finansową Spółki. Celem przeprowadzenia analizy scenariuszy jest weryfikacja stosowanych mechanizmów kontrolnych w Spółce tego, na ile są one wystarczające, aby zapobiec stratom,
  - analiza wpływu na biznes (BIA) – proces analizy procesów biznesowych i skutków, jakie mogą na nie wywierać zakłócenia działalności biznesowej.

- pomiar i ocena – w zależności od stosowanej techniki poziom ryzyka operacyjnego określany jest ilościowo (poprzez określenie wielkości i częstotliwości jego materializacji) lub jakościowo (przez ocenę ekspercką),
- reakcja na ryzyko – decyzję w zakresie odpowiedzi na ryzyko podejmuje właściciel ryzyka, tj. komórka nim zarządzająca; rekomendowanie właściwych działań naprawczych w obszarze zarządzania ryzykiem należy również do zadań Komitetu Ryzyka,
- monitorowanie i raportowanie, które jest przeprowadzane w następujących obszarach:
  - wyniki procesu Risk Scan,
  - aktualne wartości KRI, trend w stosunku do poprzedniego okresu raportowania,
  - liczba zdarzeń operacyjnych oraz wartości strat operacyjnych.

Powyższe raporty są prezentowane na posiedzeniach Komitetu Ryzyka.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA
W PROCESIE ZARZĄDZANIA
RYZYKIEM

Rysunek 12.
Struktura organizacyjna w procesie zarządzania ryzykiem

Głównymi uczestnikami procesu zarządzania ryzykiem są:

- Rada Nadzorcza, która sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich obszarach jej działalności, również w tym obszarze. W ramach wypełniania swojej roli Rada Nadzorcza w szczególności:
  - otrzymuje informacje o ekspozycji na ryzyko oraz systemie zarządzania ryzykiem,
  - akceptuje plany biznesowe z uwzględnieniem aspektów ryzyka,
  - opiniuje propozycje podziału zysku z uwzględnieniem potrzeb kapitałowych Spółki związanych z jej ekspozycją na ryzyko,
- Komitet Audytu, który otrzymuje szczegółowe informacje o ekspozycji na ryzyko, poziomie adekwatności kapitałowej oraz stanie i inicjatywach w zakresie rozwoju systemu zarządzania ryzykiem,
- Zarząd Spółki jako organ jest odpowiedzialny za całościowe zarządzanie działalnością Spółki, w tym za zarządzanie ryzykiem w szczególności poprzez:
  - określanie struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem w odniesieniu do funkcji zarządzania ryzykiem oraz innych komórek organizacyjnych Spółki uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem,
  - regularne zaznajamianie się z ekspozycją Spółki na ryzyko oraz z informacjami na temat funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem,
  - wyznaczanie kierunków, wspieranie i bezpośrednio nadzorowa-

nie rozwoju systemu zarządzania ryzykiem,

- prowadzenie działalności Spółki oraz przygotowywanie planów jej rozwoju z uwzględnieniem aspektów ryzyka,
- definiowanie apetytu na ryzyko poprzez zatwierdzanie budżetu ryzyka,
- ustanowienie limitów ryzyka w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyk,
- zatwierdzanie poziomu materialności i poziomu istotności ryzyk,
- funkcja zarządzania ryzykiem poprzez zadania szczegółowo określone w rozdziale B.3.2 niniejszego Sprawozdania,
- Komitet Ryzyka poprzez zadania szczegółowo opisane w rozdziale B.1.1 niniejszego Sprawozdania,
- komórki organizacyjne Spółki odpowiadają za bezpośrednie zarządzanie ryzykami zidentyfikowanymi w zarządzanych przez siebie procesach/obszarach; jako właściciele tych ryzyk są one odpowiedzialne za wszystkie etapy procesu zarządzania nimi, w tym w szczególności:
  - na bieżąco identyfikują ryzyka w swoich procesach/obszarach działania, ale także w innych obszarach – wówczas informują o tym komórki organizacyjne bezpośrednio odpowiadające za takie procesy/obszary,
  - dokonują oceny i raportują zidentyfikowane ryzyka do swoich przełożonych bądź do Zarządu Spółki; raportowaniu do Zarządu Spółki w szczególności powinny podlegać co najmniej ryzyka istotne,

- przygotowują propozycje reakcji na ryzyko i realizują je, jeśli to konieczne, po uzyskaniu akceptacji swoich przełożonych bądź Zarządu Spółki,
- raportują zidentyfikowane istotne ryzyka również do komórki organizacyjnej pełniącej funkcję zarządzania ryzykiem,
- raportują potencjalne decyzje mające znaczący wpływ na sytuację kapitałową bądź na profil ryzyka Spółki do komórki organizacyjnej pełniącej funkcję zarządzania ryzykiem.

POWIĄZANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM Z INNYMI ELEMENTAMI SYSTEMU ZARZĄDZANIA

System zarządzania ryzykiem jest powiązany z innymi elementami systemu zarządzania Spółką, w tym w szczególności z:

- systemem kontroli wewnętrznej, czyli zbiorem działań realizowanych przez organy Spółki, kierownictwo oraz pozostałych pracowników Spółki w celu ograniczenia ryzyk związanych z prowadzoną działalnością, a tym samym zwiększenia prawdopodobieństwa zrealizowania wyznaczonych celów Spółki, we wszystkich obszarach jej działalności,
- funkcją audytu wewnętrznego odpowiedzialną za ocenę efektywności, doskonalenie i dostarczanie informacji o funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem, stosowania mechanizmów kontrolnych oraz procesów zarządzania,

- funkcją zgodności z przepisami mającą zapewnić zgodność działania Spółki z przepisami prawa,
- funkcją aktuarialną, która koordynuje w szczególności proces ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności,
- procesem zarządzania kapitałem obejmującym w szczególności ocenę potrzeb kapitałowych Spółki wynikających z podejmowanego ryzyka.

Funkcja zarządzania ryzykiem została ustanowiona i wdrożona na podstawie *Strategii Zarządzania Ryzykiem* zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Spółki.

CEL I ZADANIA FUNKCJI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Celem funkcji zarządzania ryzykiem jest wdrożenie i utrzymanie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem.

Do głównych zadań tej funkcji należą:

- koordynacja zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Spółce,
- rozwój strategii, metod, procesów i procedur identyfikacji, oceny, monitorowania i raportowania ryzyk,
- monitorowanie ogólnej sytuacji ryzyka w Spółce, przy uwzględnieniu powiązań między poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- raportowanie dotyczące zarządzania ryzykiem w Spółce, w tym zintegrowanego profilu ryzyka,
- wdrożenie we współpracy z Grupą Talanx alternatywnego względem formuły standardowej modelu do pomiaru ryzyka bazującego na grupowym modelu wewnętrznym,
- doradzanie Zarządowi w zakresie zarządzania ryzykiem i wsparcie w wykorzystaniu systemu zarzą-

dzania ryzykiem w procesie podejmowania decyzji,

- monitorowanie systemu zarządzania ryzykiem,
- wsparcie kierujących komórkami organizacyjnymi i innych funkcji należących do systemu zarządzania w procesie zarządzania ryzykiem,
- koordynacja procesu cyklicznej oceny ryzyk indywidualnych – Risk Scan,
- koordynacja procesu identyfikacji i oceny nowo pojawiających się ryzyk,
- propagowanie wewnątrz organizacji kultury zarządzania ryzykiem.

Funkcja zarządzania ryzykiem realizowana jest w Departamencie Zarządzania Ryzykiem oraz nadzorowana przez Dyrektora tego Departamentu (osobę nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem).

Departament Zarządzania Ryzykiem odpowiada za zaprojektowanie profesjonalnego, zintegrowanego systemu zarządzania ryzykiem. Departament Zarządzania Ryzykiem działa niezależnie od jednostek biznesowych, w tym sensie, że podejmują one ryzyko, podczas gdy Departament Zarządzania Ryzykiem pełni rolę doradczą, kontrolną i wspiera komórki organizacyjne w stosowaniu instrumentów i technik zarządzania ryzykiem.

B.3.2 Funkcja zarządzania ryzykiem

Ponadto w gestii tego Departamentu leży również monitorowanie tego systemu.

RAPORTOWANIE FUNKCJI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

W cyklach kwartalnych przygotowane są syntetyczne raporty podsu-

mowujące status zarządzania ryzykiem w Spółce, które następnie są prezentowane Zarządowi, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Spółki.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Spółka przeprowadza Własną Ocenę Ryzyka i Wypłacalności, która obejmuje:

- analizę profilu ryzyka oraz jego projekcje bazujące na danych finansowych i założeniach Planu Biznesowego oraz szeregu tzw. „scenariuszy ryzyk” (tj. scenariuszy o założeniach alternatywnych względem założeń Planu Biznesowego),
- wyliczenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności oraz ocenę stopnia spełnienia tych potrzeb w perspektywie średnioterminowej (zarówno przy założeniach Planu Biznesowego, jak i przy założeniach „scenariuszy ryzyk”),
- ocenę prospektywnej ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności oraz z wymogami dotyczącymi kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- analizę odchylenia profilu ryzyka Spółki od założeń leżących u podstaw formuły standardowej,
- pozostałe aspekty Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności, obejmujące analizę związku pomiędzy profilem ryzyka, zatwierdzonymi limitami jego tolerancji i ogólny-

mi potrzebami w zakresie wypłacalności, uwzględnienie wyników Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności przy opracowywaniu nowych inicjatyw produktowych.

Cele Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności to zwiększenie świadomości relacji pomiędzy obecną i przyszłą ekspozycją Spółki na ryzyko oraz zwiększenie świadomości wewnętrznych potrzeb kapitałowych w związku z tą ekspozycją.

Regularna Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności przeprowadzana jest raz w roku zgodnie z harmonogramem przygotowania Planu Biznesowego.

Trybu nadzwyczajnego wymagają następujące zdarzenia:

- fuzja z innym podmiotem gospodarczym,
- przejęcie innego podmiotu gospodarczego,
- zmiany Planu Biznesowego w trakcie bieżącego roku.

PROCES WŁASNEJ OCENY RYZYKA I WYPŁACALNOŚCI

Proces Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności regulowany jest przez *Politykę Własnej Oceny Ryzyk*

B.3.3 Własna Ocena Ryzyka i Wypłacalności

i Wypłacalności, zatwierdzoną przez Zarząd Spółki.

Przeprowadzenie w Spółce ww. Oceny jest koordynowane przez Departament Zarządzania Ryzykiem, który ponadto jest odpowiedzialny za wykonanie jego następujących elementów:

- wyznaczenie profilu ryzyka Spółki oraz projekcji tego profilu,
- wyliczenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności oraz ocenę stopnia ich spełnienia,
- ocenę prospektywnej ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności oraz z wymogami dotyczącymi kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w zakresie marginesu ryzyka,
- wykonanie analizy odchylenia profilu ryzyka Spółki od założeń leżących u podstaw formuły standardowej.

W procesie biorą również udział inne komórki organizacyjne Spółki, odpowiedzialne za poszczególne elementy oceny. Są to m.in.:

- Departament Kontrolingu – jego zadaniami są przygotowanie Planu Biznesowego w zakresie potrzebnym do sporządzenia projekcji wypłacalności oraz przygotowanie „scenariuszy ryzyk” (przy współpracy z Departamentem Zarządzania Ryzykiem),
- Biuro Korporacyjno-Prawne – odpowiada za koordynowanie jakościowej oceny systemu zarządzania w zakresie struktury organizacyjnej i struktury podejmowania decyzji,
- Departament Aktuarialny – jest odpowiedzialny za zapewnienie oraz

ocenę ciągłej zgodności z wymogami dotyczącymi kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (za wyjątkiem kwestii marginesu ryzyka, który leży w zakresie działań Departamentu Zarządzania Ryzykiem).

OCENA OGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE WYPŁACALNOŚCI

PROFIL RYZYKA SPÓŁKI I KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI

W ramach Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności wyznaczany jest profil ryzyka Spółki.

Profil ten opisywany jest w raporcie przygotowywanym przez Departament Zarządzania Ryzykiem w ramach okresowego raportowania. Kwantyfikacja ryzyk i kalkulacja kapitałowego wymogu wypłacalności, zawarta w tym raporcie, opracowana jest zgodnie z Rozporządzeniem delegowanym.

W profilu ryzyka ujmuje się ryzyka dodatkowe, nieobjęte formułą standardową, zidentyfikowane w Planie Biznesowym lub w procesie Risk Scan.

OGÓLNE POTRZEBY W ZAKRESIE WYPŁACALNOŚCI I ŚRODKÓW WŁASNYCH

Wyliczenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności jest procesem analizy, w wyniku którego ustalonowartości progowe dla poziomów współczynnika wypłacalności S2 determinujące przedziały, o których mowa w *Polityce Zarządzania Kapitałem**, tj. przedział minimalny, ostrzegawczy, pod obserwacją oraz docelowy.

Analizie podlegały możliwe zdarzenia, które ze względu na profil ryzyka Spółki mogłyby spowodować spadek środków własnych do poziomu minimalnego, tj. 100% pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności.

* Szerzej o Polityce i Procedurze zarządzania kapitałem w rozdziale E.1.

W tabeli 5 zaprezentowano poziomy współczynnika wypłacalności S2 dla poszczególnych przedziałów.

Tabela 5. POZIOMY WSPÓŁCZYNNIKA WYPŁACALNOŚCI S2

WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI	POZIOM MINIMALNY	POZIOM OSTRZEGAWCZY	POZIOM POD OBSERWACJĄ	POZIOM DOCELOWY
S2	100%	100%-112,5%	112,5%-125%	>125%

W procesie ustalania poziomów współczynnika wypłacalności S2, o których mowa powyżej, uwzględniono wyniki testów warunków skrajnych, odwrotnych testów warunków skrajnych oraz analizy wrażliwości.

Wyniki przeprowadzonych analiz, w zakresie testów warunków skrajnych oraz odwrotnych testów warunków skrajnych zarówno w zakresie ryzyka rynkowego (dla stopy procentowej, ryzyka cen akcji, cen nieruchomości oraz spreadu kredytowego), jak i ryzyka składki i rezerw, wskazują, że 25-proc. bufor nadwyżki dla współczynnika S2 jest wystarczający.

W przypadku spadku współczynnika S2 poniżej poziomu docelowego następuje rozszerzenie zakresu oraz wzrost intensywności działań Spółki w obszarze zarządzania ryzykiem oraz zarządzania kapitałem tak, aby zapewnić ciągłą zgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności. Zakres oraz intensywność podejmowanych działań są proporcjonalne do głębokości spadku współczynnika S2 poniżej poziomu docelowego.

Środki własne wyznaczane są przez Departament Zarządzania Ryzykiem zgodnie z Rozporządzeniem delegowanym oraz *Polityką i Procedurą Zarządzania Kapitałem* obowiązującymi w Spółce.

PROJEKCJA PROFILU RYZYKA, ŚRODKÓW WŁASNYCH I POZIOMU WYPŁACALNOŚCI

Podstawą do opracowania projekcji profilu ryzyka, środków własnych oraz poziomu wypłacalności w przyszłości są wyniki analiz w zakresie ryzyk wpływających na funkcjonowanie Spółki. Projekcje wyliczane są na podstawie danych finansowych oraz założeń Planu Biznesowego. Dokonywane są one również dla „scenariuszy ryzyk”.

Projekcja środków własnych wyznaczana jest przez Departament Zarządzania Ryzykiem na podstawie założeń opisanych w *Protokole z Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności* oraz wewnętrznie przyjętej w Spółce Polityce Zarządzania Kapitałem, zawierającej m.in. podział środków własnych na kategorie.

RAPORTOWANIE WYNIKÓW

Szczegóły dotyczące przeprowadzania Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności, w tym jakościowe i ilościowe wyniki, zawarte są w *Protokole Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*.

Na podstawie informacji zawartych w tym *Protokole* opracowywany jest *Raport z Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*.

Raport zawiera podsumowanie jakościowych i ilościowych wyników oceny

oraz wnioski i informacje nt. zastosowanych metod i głównych założeń.

Jest on opracowywany przez Departament Zarządzania Ryzykiem i akceptowany przez Zarząd Spółki.

Raport z Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności przekazywany jest corocznie do KNF w ciągu dwóch tygodni od momentu jego akceptacji przez Zarząd Spółki.

WNIOSKI Z WŁASNEJ OCENY RYZYKA I WYPŁACALNOŚCI

Wnioski uzyskane w trakcie Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności uwzględniane są w ramach:

- procesu zarządzania kapitałem, zgodnie z zapisami *Polityki Zarządzania Kapitałem*, m.in. poprzez monitorowanie poziomu współczynnika wypłacalności S2 i podejmowanie (jeśli zachodzi taka konieczność) stosownych działań przewidzianych w *Polityce Zarządzania Kapitałem*,
- planowania działalności Spółki w trakcie opracowywania Planu Biznesowego, poprzez wdrażanie rozwiązań zapewniających utrzymanie współczynnika wypłacalności S2 na poziomie powyżej ostrzegawczego,
- opracowywania i tworzenia produktów.

B.4 System kontroli wewnętrznej

Zadaniem systemu kontroli wewnętrznej w Spółce jest zapewnienie dobrej organizacji wykonywanych operacji biznesowych, z zachowaniem wymogów ostrożnościowych i z uwzględnieniem jasno określonych celów, ekonomicznego i efektywnego wykorzystania zasobów, identyfikacji i adekwatnej kontroli ponoszonego ryzyka, zabezpieczenia aktywów, integralności i wiarygodności informacji finansowych i informacji zarządczej oraz zgodności działania z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

System kontroli wewnętrznej w Spółce jest adekwatny do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. Obejmuje on:

- regulacje administracyjne i księgowo,
- organizację kontroli wewnętrznej w Spółce,
- odpowiednie ustalenia w zakresie raportowania na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej Spółki,
- działania zapewniające zgodność z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Spółkę standardami postępowania.

Na system kontroli wewnętrznej składają się zwłaszcza następujące, wzajemnie ze sobą powiązane, elementy:

- środowisko kontroli – działania podejmowane przez Zarząd Spółki i przez kierujących komórkami

organizacyjnymi mające na celu budowanie świadomości znaczenia systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w Spółce,

- ustalanie celów – działania odbywające się na poziomie strategicznym i stanowiące podstawę do określania celów operacyjnych Spółki oraz monitorowania ich realizacji,
- identyfikacja, pomiar, ocena i reakcja na ryzyko rozumiane jako zagrożenia/zdarzenia, które mogą mieć korzystny lub niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów Spółki,
- mechanizmy kontrolne – procesy, procedury/zasady oraz działania weryfikujące poprawność przebiegu procesów biznesowych w celu zapobiegania błędom w funkcjonowaniu Spółki (prewencja), ujawniania nieprawidłowości (detekcja) oraz odpowiedniej reakcji na ryzyko (w szczególności operacyjne), które mogą przybierać formę:
  - kontroli funkcjonalnej – sprawowanej przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności oraz dodatkowo – sprawowanej przez jego bezpośredniego przełożonego i osoby z nim współpracujące. Cele tej kontroli to zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami i przepisami oraz bieżące oddziaływanie i reagowanie na nieprawidłowości

B.4.1 Opis systemu kontroli wewnętrznej

i uchybienia, a także monitorowanie efektywności wdrożonych mechanizmów kontrolnych,

- kontroli instytucjonalnej – w formie zadań audytowych (realizowanych przez komórkę ds. audytu wewnętrznego) i postępowań kontrolnych przeprowadzanych przez upoważnione komórki organizacyjne (m.in. komórkę ds. compliance). Celami tej kontroli są badanie, ujawnianie luk, ocena i doskonalenie istniejących w ramach Spółki mechanizmów kontrolnych oraz ich praktycznego zastosowania,
- informacja i komunikacja (raportowanie) – zdefiniowanie, uzyskanie oraz zakomunikowanie, w odpowiedniej formie i czasie, informacji umożliwiających właściwym odbiorcom prawidłowe podejmowanie decyzji i wykonywanie obowiązków,
- monitorowanie – stały przegląd prawidłowości oraz efektywności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

System kontroli wewnętrznej w Spółce jest zbiorem działań realizowanych przez poszczególne organy, kierownictwo oraz przez pozostałych pracowników Spółki w celu ograniczenia ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, a tym samym zwiększenia prawdopodobieństwa zrealizowania wyznaczonych celów, we wszystkich obszarach działalności Spółki.

- Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich obszarach jej działalności, w tym także nad systemem kontroli wewnętrznej.
- Zarząd Spółki ponosi odpowiedzialność m.in. za wprowadzanie w życie

zasad i ustaleń Rady Nadzorczej Spółki, dotyczących funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz za odpowiednią organizację i bieżący nadzór nad tym systemem. Zarząd Spółki podejmuje decyzje zapewniające realizację m.in. takich zadań, jak:

- ustanowienie adekwatnego i efektywnego systemu kontroli wewnętrznej oraz dokonywanie okresowych ocen tego systemu,
- prowadzenie działań budujących świadomość pracowników w zakresie znaczenia systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem oraz promowanie norm etycznych wśród pracowników Spółki,
- opracowanie i utrzymywanie struktury organizacyjnej, która jest zgodna z przyjętą strategią działalności Spółki i która w sposób precyzyjny i jasny określa kompetencje i odpowiedzialność oraz relacje podległości poszczególnych komórek organizacyjnych Spółki.
- Pierwsza linia obrony – każda komórka organizacyjna Spółki odpowiedzialna m.in. za zarządzanie ryzykiem (w szczególności operacyjnym oraz braku zgodności), czyli za identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka, reakcję na ryzyko oraz jego monitorowanie i raportowanie w poszczególnych obszarach działalności, procesach lub produktach, których dana komórka jest właścicielem. Tym samym odpowiada za stworzenie, wdrożenie, działanie i monitorowanie wydajnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w obszarze swojej odpowiedzialności. W ramach pierwszej linii obrony wszy-

scy pracownicy Spółki odpowiadają za funkcjonowanie efektywnego systemu kontroli wewnętrznej w ramach przypisanych im obowiązków/zadań.

- Druga linia obrony – bezpośrednio wspiera i koordynuje działania operacyjne pierwszej linii. Monitoruje, doradza i ułatwia wdrożenie praktyk efektywnego zarządzania ryzykiem oraz wspomaga pierwszą linię w raportowaniu odpowiednich informacji odnoszących się do systemu kontroli wewnętrznej (w tym ryzyka) w obrębie Spółki. W celu wspomaganie procesu monitorowania systemu kontroli wewnętrznej w Spółce, poza działaniami funkcji audytu wewnętrznego, druga linia obrony dostarcza określonych informacji w tym zakresie do Zarządu i/lub Rady Nadzorczej Spółki. W ramach drugiej linii obrony w systemie kontroli wewnętrznej w Spółce wyróżnia się trzy podstawowe funkcje: zarządzania ryzykiem, aktuarialną oraz zgodności z przepisami.
- Trzecia linia obrony – wspiera władze Spółki w osiągnięciu wytyczonych celów, poprzez przeprowadzanie niezależnych badań. W ich wyniku władze Spółki uzyskują obiektywną i niezależną ocenę (racjonalne zapewnienie) adekwatności, efektywności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz innych elementów systemu zarządzania, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem oraz wdrożenia i stosowania mechanizmów kontrolnych. W ramach trzeciej linii obrony wyróżnia się w Spółce funkcję audytu wewnętrznego.

Funkcja zgodności z przepisami została ustanowiona i wdrożona na podstawie *Karty Compliance* zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Spółki.

CEL I ZADANIA FUNKCJI ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI

Głównym celem funkcji zgodności z przepisami jest wdrożenie i utrzymanie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, tj. zapewnienie ciągłej zgodności działalności Spółki z obowiązującymi przepisami prawa o charakterze zarówno wewnętrznym, jak i zewnętrznym.

Funkcja zgodności z przepisami to niezależna funkcja działająca w ramach systemu kontroli wewnętrznej, której warunki realizacji zostały określone w regulacjach wewnętrznych obowiązujących w Spółce, w tym w *Karcie Compliance*, a uszczegółowione w *Polityce funkcji compliance*.

Do zadań funkcji zgodności z przepisami należą w szczególności:

- identyfikacja, ocena, monitorowanie, raportowanie, testowanie i doradztwo w zakresie ryzyka braku zgodności z przepisami,
- zapewnienie zgodności z przepisami prawa, rekomendacjami/wytycznymi organu nadzoru i GIODO, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Spółkę standardami postępowania.

Funkcja zgodności z przepisami jest koordynowana przez wyodrębnioną organizacyjnie, właściwą merytorycznie, komórkę organizacyjną Spółki (Departament Compliance), w której wszyscy pracownicy podlegają Dyrektorowi Departamentu Compliance (osobie nadzorującej funkcję zgodności z przepisami, podlegającej bezpośrednio Prezesowi Zarządu Spółki).

Wyodrębnienie organizacyjne tego Departamentu zapewnia niezależność funkcji zgodności z przepisami i pozwala na skuteczną jej realizację.

W związku z przyjęciem funkcji zgodności z przepisami jako elementu systemu kontroli wewnętrznej niezbędnym jest, by ta funkcja nie wykonywała żadnych zadań – za wyjątkiem czynności w ramach obszarów compliance – wchodzących w zakres działalności, którą funkcja ma monitorować i/lub kontrolować.

Funkcja zgodności z przepisami obejmuje:

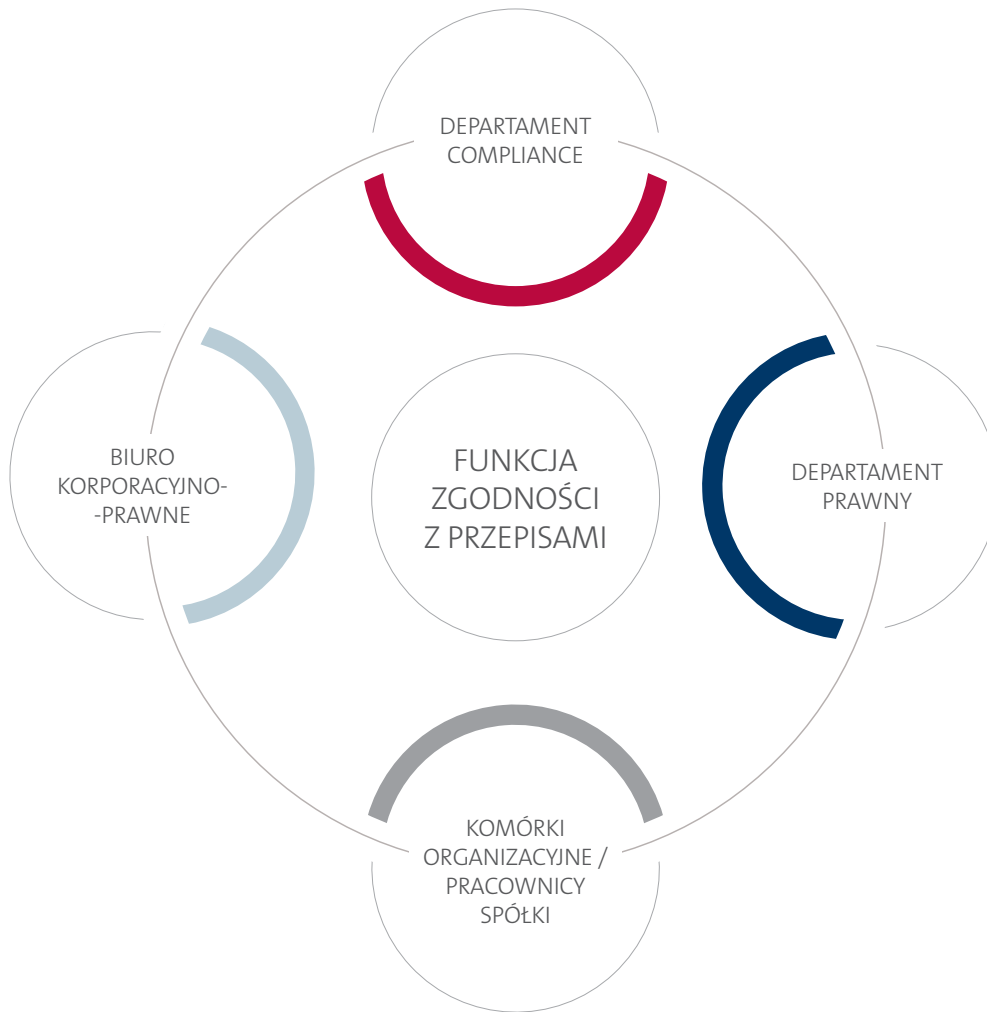
- doradzanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej w zakresie zgodności z przepisami prawa,
- ocenę możliwego wpływu wszelkich zmian otoczenia prawnego na działalność Spółki,
- określenie i ocenę ryzyka związanego z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Spółkę standardów postępowania.

Realizacja funkcji zgodności z przepisami podlega okresowej ocenie audytu wewnętrznego.

FUNKCJA ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ SPÓŁKI

Na zamieszczonym na następnej stronie schemacie zaprezentowano umiejscowienie funkcji zgodności z przepisami w Spółce.

B.4.2 Funkcja zgodności z przepisami

Rysunek 13.

Funkcja zgodności z przepisami w strukturze organizacyjnej Spółki

DEPARTAMENT COMPLIANCE

- Wspiera Zarząd w zapewnieniu zgodności działania Spółki z przepisami prawa oraz wdrożeniu i utrzymaniu efektywnego systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności.
- Realizuje zadania w obszarach compliance (przeciwdziałanie oszustwom finansowym, ochrona inwestorów w zakresie obowiązku rzetelnej informacji klienta oraz zakazu dyskryminacji, przestrzegania i rozwoju zasad etyki finansowej, ochrona informacji, w tym tajemnicy ubezpieczeniowej, danych osobowych i informacji niejawnych, współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz organem nadzoru i GIODO).
- Koordynuje proces zapewnienia zgodności / zarządzania ryzykiem braku zgodności.

DEPARTAMENT PRAWNY

- Doradza Zarządowi i Radzie Nadzorczej w zakresie zgodności z przepisami prawa.
- Wspomaga komórki organizacyjne Spółki w zakresie zgodności funkcjonowania Spółki z obowiązującymi przepisami prawa, dokonując ostatecznej i wiążącej ich interpretacji/wykładni.

KOMÓRKI ORGANIZACYJNE / PRACOWNICY SPÓŁKI

- Komórki organizacyjne są zobowiązane do zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez: identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie, raportowanie, reagowanie i/lub dostosowywanie działalności komórki/jednostki do obowiązujących przepisów prawa we współpracy z Departamentem Prawnym.
- Pracownicy są zobowiązani do działania zgodnie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności.
- Właściciele procesów biznesowych zarządzają ryzykiem braku zgodności w zakresie zgodności zarządzanych procesów i wspomagających je aplikacji z obowiązującymi przepisami prawa.

BIURO KORPORACYJNO-PRAWNE

- Organizuje proces legislacji wewnętrznej oraz nadzoru utrzymywania korporacyjnych standardów w zakresie legislacji.
- Wspiera komórki organizacyjne przy opracowywaniu regulacji wewnętrznych.

PROGRAM COMPLIANCE

Funkcja zgodności z przepisami realizowana jest za pomocą programu Compliance, którego celem jest:

- zapobieganie naruszeniom zasad Compliance (działalność prewencyjna),
- wykrywanie potencjalnych naruszeń, które mogą wystąpić pomimo podjętych działań prewencyjnych (działalność wykrywczą),
- natychmiastowe usuwanie wykrytych naruszeń (reakcja).

Działalność prewencyjna

Departament Compliance w celu zapobiegania naruszeniom zasad Compliance podejmuje różne środki i działania, do których zalicza się:

- opracowanie *Kodeksu Postępowania, Polityki funkcji compliance oraz Polityki Antykorupcyjnej*, których celem jest formalne skonkretyzowanie etycznego aspektu wykonywania obowiązków pracowniczych oraz przedstawienie pracownikom wytycznych, zasad i reguł postępowania wynikających z ogólnych – szczególnie istotnych w kontekście działalności Spółki – norm moralnych i etycznych,
- opracowanie odpowiednich wytycznych, zapewniających obowiązywanie jednolitych i wiążących zasad w całej Spółce wobec wszystkich pracowników, do których zaliczyć można w szczególności:
  - zasady dotyczące minimalizacji wystąpienia ryzyka korupcji (*Polityka Antykorupcyjna*),
  - zasady dotyczące prezentów, wydarzeń rozrywkowych, darowizn i sponsoringu (instrukcja *Gifts*),
  - zasady dotyczące ochrony osób zgłaszających poufnie zauwa-

żone nadużycia, nieprawidłowości i zaniedbania (instrukcja *Whistleblowers*),

- zasady zarządzania konfliktami interesów w działalności inwestycyjnej Spółki,
- zasady dotyczące ochrony danych osobowych (opracowane przez Administratora Bezpieczeństwa Informacji),
- zapewnienie pracownikom wszelkiej pomocy w dostępności i zrozumieniu wytycznych, zasad i reguł etycznego postępowania. W tym celu Departament Compliance prowadzi „centrum kompetencyjne” tzw. Compliance Helpdesk, do którego pracownicy mogą kierować drogą mailową wszelkie pytania dotyczące etycznych zagadnień Compliance,
- podejmowanie (opracowywanie) kolejnych środków prewencyjnych minimalizujących występowanie ryzyka niezgodności z przepisami na podstawie analiz zgłaszanych problemów i zapytań,
- rozpowszechnianie i propagowanie wśród pracowników wytycznych, zasad i reguł etycznego postępowania poprzez organizowanie szkoleń dla pracowników z zagadnień dotyczących Compliance oraz wysyłanie drogą mailową komunikatów o tematyce etycznej.

Działalność detekcyjna (określona w wewnętrznych regulacjach Spółki jako wykrywczą)

Wszelkiego rodzaju naruszenia zasad Compliance mogą stanowić istotne ryzyko dla Spółki i jej pracowników. W związku z powyższym przestrzeganie norm/zasad i wytycznych co do etyki oraz przepisów prawa ma priorytetowe znaczenie w działalno-

ści biznesowej Spółki. Celem zapewnienia przestrzegania powyższych norm/zasad, zostały stworzone procesy zapewniające efektywną identyfikację, wyjaśnienie oraz niezwłoczne usunięcie wszelkich stwierdzonych naruszeń zasad Compliance.

Zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w Spółce (*Kodeks Postępowania*, instrukcja *Whistleblowers*) na pracownikach ciąży obowiązek przekazywania do Departamentu Compliance informacji o wszelkich nieprawidłowościach, nadużyciach i zaniedbaniach mających miejsce w Spółce. Otrzymane informacje podlegają analizie przez ten Departament, który również weryfikuje i wyjaśnia zgłoszone nieprawidłowości, nadużycia i zaniedbania.

W przypadku posiadania przez Departament Compliance uzasadnionych podejrzeń o naruszeniach przez pracowników Spółki zasad Compliance, pracownicy Departamentu przeprowadzają postępowanie kontrolne celem stwierdzenia m.in. przyczyn i skali naruszeń oraz wskazania osób odpowiedzialnych za naruszenia.

W celu zapewnienia, że ryzyko naruszenia zasad Compliance jest możliwie najwcześniej wykrywane, Departament Compliance prowadzi w Spółce:

- czynności monitorujące określone mechanizmy w ramach procesów biznesowych,
- czynności kontrolne, w ramach których odbywa się proces sprawdzenia i weryfikacji przestrzegania obowiązujących w Spółce regulacji wewnętrznych,
- Compliance Monitoring Plan (CMP), w ramach którego odbywają się okresowe testy zgodności oraz

dokonywane są oceny adekwatności oraz efektywności środków i procedur kontrolnych Compliance występujących w Spółce, a także podejmowane są działania zmierzające do usunięcia braków w tym zakresie.

Reakcja

W przypadku gdy prowadzone postępowania wyjaśniające, kontrolne, czynności monitorujące lub testy zgodności wykazują naruszenie zasad Compliance, Biuro Compliance sporządza i przekazuje do właściwych osób stosowne rekomendacje celem wyeliminowania naruszeń w przyszłości. Departament Compliance prowadzi regularny monitoring realizacji wydanych rekomendacji.

Jednocześnie dokonuje on analizy podłoża i przyczyn zaistniałego naruszenia norm/zasad obowiązujących

w Spółce, celem wykorzystania wniosków do wykrywania i skutecznej eliminacji stwierdzonych słabości w Programie Compliance. Takie podejście do stwierdzonych naruszeń pozwala na ciągłe doskonalenie i rozwój Programu oraz zapewnia skuteczność systemu.

Naruszenia zasad Compliance, których wynikiem są przekazane przez Departament Compliance rekomendacje, mogą skutkować określonymi sankcjami, których propozycje są przygotowywane przez Departament Compliance i przekazywane do decyzji odpowiednim komórkom organizacyjnym Spółki.

PRZEGLĄD OKRESOWY

Program Compliance podlega okresowemu przeglądowi i ocenie wykonania.

Na ich podstawie, jak również na bazie realizacji działań i gromadzonej wiedzy/doświadczenia Departament Compliance opracowuje plan działalności na kolejny okres.

RAPORTOWANIE FUNKCJI ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI

Departament Compliance przedkłada Zarządowi Spółki / Komitetowi Audytu / Radzie Nadzorczej okresowe sprawozdania z działalności funkcji zgodności z przepisami. Raporty zawierają również informacje o stwierdzonych naruszeniach zasad Compliance oraz działaniach naprawczych podjętych przez kierownictwo Spółki adekwatnie do bieżących potrzeb.

B.5 Funkcja audytu wewnętrznego

Ustanowiona i wdrożona w Spółce funkcja audytu wewnętrznego realizuje swoje zadania na podstawie *Karty Audytu Wewnętrznego* zatwierdzonej przez Zarząd i przyjętej do stosowania przez Radę Nadzorczą Spółki.

CEL I ZADANIA FUNKCJI AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

Celem funkcji audytu wewnętrznego (dalej audyt wewnętrzny) jest wykreowanie wartości i usprawnienie działalności operacyjnej Spółki. Audyt wewnętrzny polega na systematycznej i dokonywanej w uporządkowany sposób ocenie procesów: zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznej oraz ładu organizacyjnego i przyczynia się do poprawy ich działania. Audyt wewnętrzny pomaga Spółce osiągnąć cele dostarczając zapewnienia o skuteczności tych procesów, jak również poprzez doradztwo.

Audyt wewnętrzny realizowany jest w Departamencie Audytu Wewnętrznego oraz nadzorowany przez Dyrektora tego departamentu (Zarządzający audytem wewnętrznym, osoba nadzorująca funkcję audytu wewnętrznego).

Audyt wewnętrzny realizuje w Spółce następujące zadania:

- usługi zapewniające, polegające na przeprowadzaniu zadań audytowych w kluczowych procesach zachodzących w Spółce, poprzez ocenę systemu kontroli wewnętrznej, identyfikację i ocenę rodzajów ryzyka istotnych dla działalności Spółki, występujących w tych procesach,

- usługi doradcze i wspomagające polegające w szczególności na udzielaniu konsultacji, opiniowaniu projektów regulacji wewnętrznych, ocenie, doradztwie i działalności edukacyjnej wewnątrz Spółki w zakresie mechanizmów kontroli ryzyka; monitorowaniu realizacji rekomendacji / zaleceń wydanych m.in. przez audyt wewnętrzny, audytora zewnętrznego (biegłego rewidenta) oraz upoważnione organy nadzoru.

W celu wypełnienia zakresu swoich obowiązków audyt wewnętrzny w sposób profesjonalny, obiektywny i niezależny analizuje funkcjonowanie Spółki we wszystkich obszarach jej działalności. W ramach realizacji zadania audytowego w komórkach organizacyjnych, audyt wewnętrzny przeprowadza weryfikację przebiegu audytowanego procesu (jeżeli proces ten przebiega w tych komórkach), w szczególności zwracając uwagę na zgodność danych wprowadzonych do systemów informatycznych z danymi zawartymi w dokumentach źródłowych, poprawność funkcjonowania istotnych mechanizmów kontrolnych oraz zgodność działania z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Podstawową metodą wykonywania zadań audytowych w Spółce jest podejście zorientowane na analizę ryzyka. Audyt wewnętrzny realizuje swoje zadania, dokonując okresowego przeglądu i oceny obszarów najbardziej narażonych na ryzyko zgodnie

B.5.1 Wdrożenie funkcji audytu wewnętrznego

z rocznym i długookresowym planem audytu wewnętrznego. Poza zadaniami wynikającymi z rocznego planu audytu Rada Nadzorcza lub Prezes Zarządu Spółki mogą zlecać zadania o charakterze doraźnym (pozaplanowe). Mogą one również zostać przeprowadzone z własnej inicjatywy Zarządzającego audytem wewnętrznym po uzyskaniu stosownej zgody Prezesa Zarządu.

nym po uzyskaniu stosownej zgody Prezesa Zarządu.

RAPORTOWANIE FUNKCJI AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

Audyt wewnętrzny raportuje kwartalnie m.in. w zakresie realizacji planu audytu, przeprowadzanych zadań

audytowych oraz wyników prac do Zarządu oraz Komitetu Audytu / Rady Nadzorczej Spółki. Dodatkowo Zarząd Spółki w cyklu miesięcznym otrzymuje informacje dotyczące statusu wdrożenia rekomendacji audytowych oraz na bieżąco raporty z wykonanych zadań audytowych.

W celu zapewnienia komórce audytu wewnętrznego (Departament Audytu Wewnętrznego) odpowiedniego autorytetu i niezależności, komórka ta podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu Spółki. Natomiast pracami audytu wewnętrznego kieruje bezpośrednio Zarządzający audytem wewnętrznym, któremu podlegają wszyscy audytorzy wewnętrznym.

Zarządzający audytem wewnętrznym:

- co najmniej raz w roku potwierdza Radzie Nadzorczej Spółki organizacyjną niezależność audytu wewnętrznego,
- jest upoważniony do bezpośredniego kontaktowania się z Przewodniczącym Rady Nadzorczej Spółki i Przewodniczącym Komitetu Audytu Spółki,
- jest upoważniony do uczestnictwa w posiedzeniach Zarządu oraz Komitetu Audytu Spółki, jeżeli przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej lub funkcją audytu wewnętrznego.

Audyt wewnętrzny realizuje powierzone zadania w sposób niezależny i obiektywny:

- audytorzy wewnętrznym muszą być niezależni od działalności, którą badają i w związku z tym nie ponoszą odpowiedzialności za przebieg tej działalności,
- niedopuszczalne jest wywieranie na audytorów wewnętrznym jakiegokolwiek nacisku, który mógłby zaburzyć obiektywizm ich pracy; audytorzy wewnętrznym mają obowiązek natychmiastowego zgłaszania takich zdarzeń Zarządzającemu audytem wewnętrznym,
- audytorzy wewnętrznym nie mogą być zaangażowani w bieżącą działalność Spółki, opracowywanie regulacji wewnętrznym oraz projektowanie, implementację czy obsługę systemów biznesowych,
- audytorzy wewnętrznym, którzy w przeszłości byli pracownikami Centrali lub terenowych jednostek organizacyjnych Spółki, muszą powstrzymać się od oceny działalności operacyjnej, za którą byli wcześniej odpowiedzialni przez co najmniej 12 miesięcy,
- audytorzy wewnętrznym mogą świadczyć usługi doradcze także w zakresie działań operacyjnych, za które byli uprzednio odpowiedzialni

B.5.2 Niezależność i obiektywność funkcji audytu wewnętrznego

działalni; jeżeli w związku z wykonaniem usługi doradczej może nastąpić ograniczenie niezależności lub obiektywizmu audytorów wewnętrznym, informacja ta musi zostać ujawniona zleceniodawcy przed podjęciem się zadania,

- sposób określenia wynagrodzenia audytorów wewnętrznym nie wpływa na obiektywizm, niezależność oraz odpowiedzialność za wykonywanie powierzonych im zadań.

B.6 Funkcja aktuarialna

Funkcja aktuarialna została ustanowiona i wdrożona na podstawie *Wytycznych w zakresie funkcji aktuarialnej w TUiR „WARTA” S.A.* zatwierdzonych przez Zarząd Spółki.

CEL I ZADANIA FUNKCJI AKTUARIALNEJ

Głównym celem funkcji aktuarialnej jest koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Jest ona realizowana m.in. poprzez zapewnienie adekwatności metodologii i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wraz z oceną, czy dane wykorzystywane do obliczania rezerw są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości.

Nadzorowanie oraz koordynacja prac w ramach realizacji celów (zadań) funkcji aktuarialnej zostało powierzone Dyrektorowi Departamentu Aktuarialnego (Osobie Nadzorującej Funkcję Aktuarialną). Poszczególne zadania na potrzeby funkcji aktuarialnej realizowane są przez Departament Aktuarialny oraz pozostałe zaangażowane komórki organizacyjne zgodnie z obowiązującym podziałem odpowiedzialności za wykonanie poszczególnych zadań na potrzeby funkcji aktuarialnej.

Do zadań funkcji aktuarialnej należą w szczególności:

- w zakresie ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności:
- koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- zapewnienie adekwatności metodyki stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- porównywanie najlepszych oszacowań z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń,
- informowanie Zarządu i Rady Nadzorczej o wiarygodności i adekwatności ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- w zakresie zapewnienia jakości danych wykorzystywanych do ustalenia wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności:
- ocena, czy dane wykorzystane do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości,
- nadzorowanie ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności w przypadkach stosowania odpowiednich przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego – w szczególnych okolicznościach, gdy Spółka nie ma wystarczających danych odpowiedniej jakości,

- wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia,
- wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji,
- ustalanie wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości,
- współpracowanie z Departamentem Zarządzania Ryzykiem przy efektywnym wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie:
  - modelowania ryzyka stanowiącego podstawę obliczeń kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego,
  - własnej oceny ryzyka i wypłacalności zakładu ubezpieczeń.

W ramach realizacji zadań funkcji aktuarialnej koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności jest realizowana przez Departament Aktuarialny. Wykonuje on również obliczenia najlepszego oszacowania jako składnika rezerw tworzonych dla celów wypłacalności.

W związku z poszerzeniem zakresu zadań wprost przypisanych Funkcji Aktuarialnej o ustalanie wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności wprowadzona została Polityka Walidacyjna w TUIR „WARTA” S.A. mająca na celu zapewnienie niezależności i walidacji kalkulacji aktuarialnych, a tym samym wyeliminowanie potencjalnego konfliktu interesów.

W zakresie ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności Departament

Aktuarialny odpowiada za wyliczenie najlepszego oszacowania oraz przygotowanie jego dokumentacji.

Sporządzana jest informacja dodatkowa zawierająca m.in. odniesienie do zastosowanej metodologii ze wskazaniem wykazu stosowanych uproszczeń i udogodnień, wskazanie aktualizacji parametrów ramowych, kwestii przyjętej granulacji portfela, zmian oszacowania ostatecznej wartości szkód w porównaniu z poprzednim wyliczeniem, ocenę procesu wyceny w tym stwierdzone słabości, zrealizowane i planowane poprawy procesu, uzgodnienia dokonane z komórkami zewnętrznymi. Odrębnie sporządzana informacja dodatkowa dla rezerwy składek dla celów wypłacalności odnosi się też do zmiany wolumenu, struktury i charakteru portfela.

Dokumentacja obejmuje tworzony każdorazowo po zakończeniu procesu liczenia rezerw rejestr parametrów zawierający informacje o wyborze algorytmu liczenia rezerw, przyjętych parametrach i współczynnikach zastosowanych do obliczeń na dany okres sprawozdawczy.

Departament Aktuarialny przygotowuje również dodatkowe analizy uwierzytelniające otrzymane wyniki (takie jak porównania oszacowania wartości szkód ustalanych na bazie trójkątów wypłat oraz trójkątów szkód zgłoszonych) oraz umożliwiające wydanie wstępnej opinii walidacyjnej. Zakres tych analiz jest wcześniej uzgadniany z Departamentem Zarządzania Ryzykiem, który jest odpowiedzialny za opracowanie wstępnej oraz ostatecznej opinii walidacyjnej wyliczenia najlepszego oszacowania rezerw.

Opinia zawiera rekomendacje przedstawiane osobie nadzorującej funkcję

aktuarialną oraz Komitetowi Ryzyka.

Komitet Ryzyka na podstawie powyższych analiz oraz wstępnej opinii walidacyjnej rekomenduje ewentualne dalsze działania i/lub dodatkowe analizy.

FUNKCJA AKTUARIALNA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ SPÓŁKI

Na schemacie obok zaprezentowano umiejscowienie funkcji aktuarialnej w Spółce.

DEPARTAMENT AKTUARIALNY

W ramach ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności:

- weryfikacja zgodności stosowanych metod i założeń przy ustalaniu najlepszego oszacowania z wymogami Wypłacalność 2,
- ocena adekwatności przyjętych metod i stosowanych modeli, zasad i założeń przy ustalaniu najlepszego oszacowania,
- wykonanie obliczeń najlepszego oszacowania i sprawdzenie ich poprawności,
- badanie adekwatności najlepszego oszacowania poprzez porównanie z danymi historycznymi,
- zarządzanie ryzykiem obejmującym proces tworzenia rezerw.

Ocena jakości danych wykorzystanych do ustalenia wartości rezerw, opracowanie wytycznych w zakresie jakości danych.

Wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia.

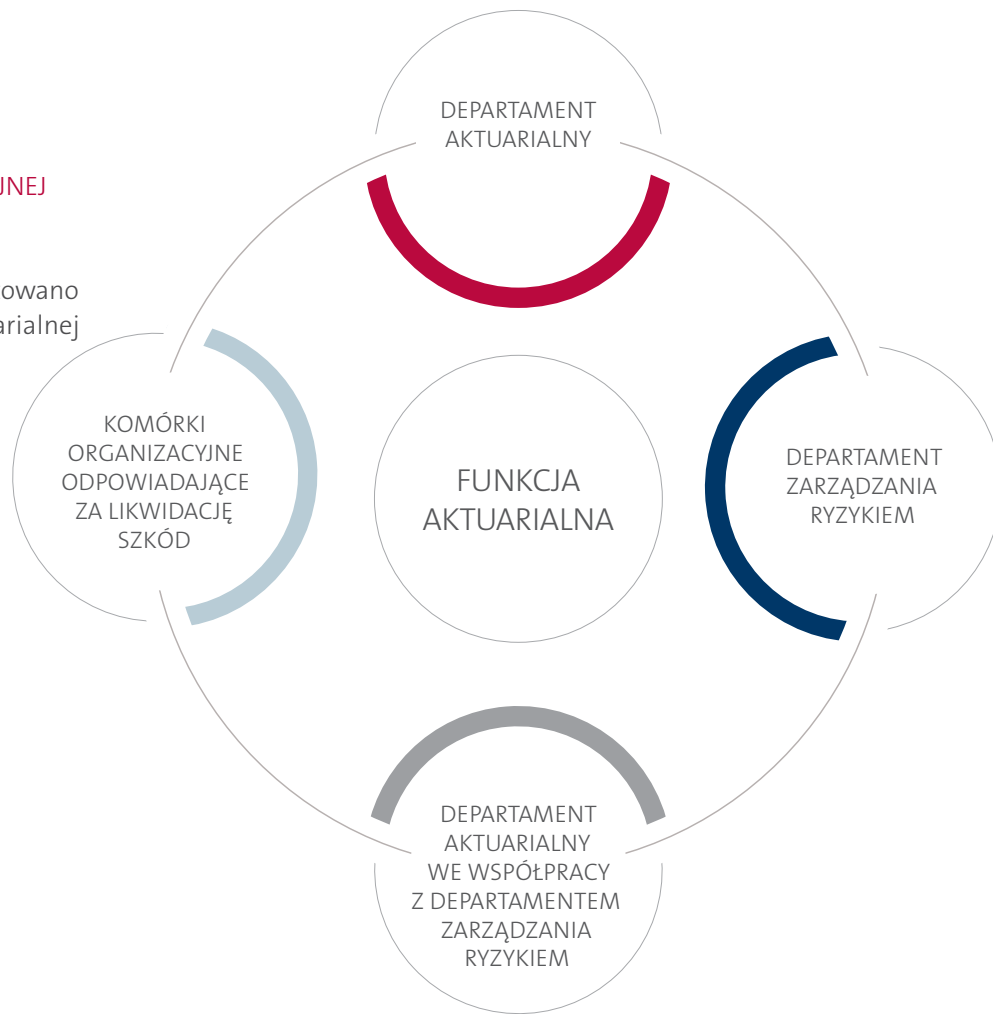
Wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji.

Ustalanie wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości tworzonych metodami aktuarialnymi.

Analiza wpływu na kapitał ekonomiczny zmiany najlepszego oszacowania oraz analiza zmiany stanu rezerw dla celów rachunkowości.

Opracowywanie Regulaminów tworzenia rezerw.

Utrzymywanie i aktualizacja dokumentacji dotyczącej wyceny rezerw.

Rysunek 14.

Funkcja aktuarialna w strukturze organizacyjnej Spółki

DEPARTAMENT ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

- Ustalanie marginesu ryzyka jako składnika rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności.
- Oszacowanie oczekiwanej straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez reasekuratora.
- Ocena zgodności z apetytem na ryzyko ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia oraz rozwiązań reasekuracyjnych.
- Ocena adekwatności pokrycia reasekuracyjnego w scenariuszach warunków skrajnych.
- Ocena adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji w odniesieniu do ograniczania zmienności zapotrzebowania na kapitały.
- Określenie stopnia zmienności oczekiwanej rentowności netto w kontekście zasad przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia.

DEPARTAMENT AKTUARIALNY WE WSPÓŁPRACY Z DEPARTAMENTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

- Walidacja najlepszego oszacowania zgodnie z Polityką walidacyjną obowiązującą w Spółce.
- Opracowanie zasad zarządzania ryzykiem w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
- Współpracowanie przy efektywnym wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem.
- Ustalanie segmentacji stosowanej przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania.
- Przygotowanie danych do obliczenia najlepszego oszacowania.

KOMÓRKI ORGANIZACYJNE ODPOWIADAJĄCE ZA LIKWIDACJĘ SZKÓD

- Ustalanie wartości rezerw na szkody zgłoszone dla celów rachunkowości innych niż tworzone metodami aktuarialnymi.
- Ekspertcka ocena szkód na potrzeby najlepszego oszacowania.

Pozostałe zaangażowane komórki organizacyjne odpowiadające za wykonywanie czynności na potrzeby funkcji aktuarialnej to:

- komórki odpowiadające za reasekurację – wraz z Departamentem Aktuarialnym ustalają udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych,
- komórki zarządzające produktami w zakresie:
  - oświadczenia na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia,
  - współpracy przy ustalaniu parametrów dla najlepszego oszacowania rezerwy składek,
- Departament Kontrolingu, w zakresie współpracy przy ustalaniu parametrów dla najlepszego oszacowania rezerwy składek,
- Departament Rachunkowości Finansowej oraz Departament Operacji, w związku z wymaganiami zasad wyceny Wypłacalność 2 dotyczącymi rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w zakresie ustalania niewymagalnych pozycji do przeniesienia z pozycji rozrachunków bilansu ekonomicznego do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (tzw. reklasyfikacja).

Osoba Nadzorująca Funkcję Aktuarialną upoważniona jest do określania szczegółowego sposobu realizacji zadań poszczególnych komórek organizacyjnych dla zapewnienia efektywnego nadzorowania wykonywania zadań przez funkcję aktuarialną.

Jakość danych w procesie kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych:

Departament Aktuarialny, we współpracy z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Spółki, opracowuje i aktualizuje procedurę *Wytyczne w zakresie kontroli jakości danych wykorzystywanych do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności*, w której określono:

- listę danych podlegających kontroli,
- komórki organizacyjne posiadające informacje i odpowiedzialne za ich poprawność oraz sposób realizacji obowiązku związanego z kontrolą jakości danych,
- sposób dokumentowania kontroli i raportowania błędów.

Kontrolowanie jakości danych księgowych, obejmujące swoim zakresem wymiary używane przy wyliczaniu rezerw, objęte jest obowiązującym w Spółce procesem kontroli danych księgowych.

RAPORTOWANIE FUNKCJI AKTUARIALNEJ

W ramach realizacji funkcji aktuarialnej Osoba Nadzorująca Funkcję Aktuarialną, co najmniej raz w roku, po zakończeniu każdego roku sprawozdawczego, sporządza dla Zarządu raport dotyczący procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Przedstawiając opinię na temat zasad przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia, brane są pod uwagę powiązania między zasadami przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia a poziomem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Natomiast w zakresie adekwatności rozwiązań w zakresie reasekura-

cji brane są pod uwagę powiązania między umowami reasekuracyjnymi a poziomem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Raportowanie zawiera informacje na temat realizowanych zadań funkcji aktuarialnej oraz ich rezultatów wraz z zaleceniami dotyczącymi sposobu wyeliminowania wszelkich stwierdzonych niedoskonałości.

Rada Nadzorcza i/lub Komitet Audytu w ramach sprawowania nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych otrzymuje informację dotyczącą procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

B.7 Outsourcing

Przyjęte przez Zarząd Spółki *Zasady zawierania umów outsourcingowych* definiują procesy i czynności

uznane za outsourcing oraz określają reguły akceptacji i przebieg procesu outsourcingu.

Stosowane w Spółce zasady outsourcingu zapewniają zgodność z wytycznymi określonymi w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz standardami Grupy Talanx.

Uruchomienie procesu outsourcingu wymaga akceptacji Zarządu, dwóch członków Zarządu Spółki bądź Dyrektora komórki organizacyjnej. Ostateczna formuła zależy od rodzaju outsourcingowanej usługi oraz skutków, jakie może za sobą pociągnąć zastosowanie outsourcingu.

UCZESTNICZY PROCESU OUTSOURCINGU

W procesie outsourcingu w Spółce uczestniczą:

- komórki organizacyjne – wnioskuje o zgodę na outsourcing, a następnie, w przypadku uzyskania zgody, nadzorują w sposób ciągły zlecany proces,
- Zarząd / poszczególni członkowie Zarządu – podejmują decyzję odnośnie zgody / braku zgody na outsourcing,
- Departament Zarządzania Ryzykiem – kompletuje karty oceny ryzyka i przygotowuje roczne rapor-

ty dla Komitetu Ryzyka w zakresie ryzyk outsourcingowych,

- Departament Administracji – nadzoruje rejestr umów outsourcingowych, aktualizuje na wniosek innych komórek Zasady zawierania umów outsourcingowych,
- Departament Prawny – opiniuje umowy, aneksy, wypowiedzenia umów outsourcingowych.

SPOSÓB WYBORU I OCENY PODMIOTU ZEWNĘTRZNEGO ŚWIADCZĄCEGO USŁUGI

Podmiot zewnętrzny świadczący usługi w ramach outsourcingowanych czynności i procesów wybierany jest, w zależności od obszaru, zgodnie z Procedurą Zakupów bądź Polityką Zakupową IT.

Podmioty wskazane w ramach wstępnej oceny zapraszane są do postępowania prowadzonego przez Departament Administracji lub Biuro Bezpieczeństwa i Wsparcia, w trakcie którego są zobowiązani do:

- potwierdzenia określonej kondycji finansowej,
- przedstawienia stosownych dokumentów i referencji,

B.7.1 Polityka outsourcingu

- złożenia stosownych oświadczeń, np. o nieprzewodzone w obrotach postępowaniu upadłościowym.

Ponadto komórki odpowiedzialne za przeprowadzenie postępowania weryfikują reputację rynkową oferenta.

Wybór dostawcy dokonywany jest na podstawie kryteriów oceny oferty ustalone każdorazowo w zależności od tematu oraz dokonanej oceny wiarygodności dostawcy.

IDENTYFIKACJA, OCENA ORAZ ŚRODKI OGRANICZAJĄCE RYZYKO OUTSOURCINGU

Zasady zawierania umów outsourcingowych określają warunki weryfikacji umowy określające jej ważność.

W ramach umów outsourcingowych wyróżnia się tzw. umowy istotne, czyli takie które spełniają co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- niewywiązanie się z umowy przez dostawcę, w tym zaprzestanie realizacji Umowy lub nienależyte jej realizowanie, rodzi istotne zagrożenia:
  - nieosiągnięcie celów finansowych lub biznesowych Spółki, w szczególności negatywnego wpływu na wynik finansowy w wysokości większej niż 5 mln PLN,
  - naruszenia przepisów prawa, którego konsekwencją może być nałożenie kar na Spółkę,
- czynność podlegająca outsourcingowi jest częścią Procesu Krytycznego w rozumieniu *Polityki Zarządzania Kryzysowego*,
- przewidywane roczne wynagrodzenie brutto z tytułu wykonania Umowy jest większe niż 1 mln PLN,

- dotyczy powierzenia składania oświadczeń woli w sprawach roszczeń o odszkodowania lub inne świadczenia należne z tytułu umów ubezpieczenia, umów gwarancji ubezpieczeniowej lub umów reasekuracji czynnej i retrocesji,

- dotyczy outsourcingu procesów Spółki zleconych do realizacji spółkom z Grupy Talanx.

Istotna umowa outsourcingowa, spełniająca któryś z wymienionych powyżej warunków, wymaga zgody Zarządu. Pozostałe ciągłe umowy outsourcingowe wymagają zgody dwóch

członków Zarządu. Natomiast umowy jednorazowe wymagają zgody dyrektora komórki organizacyjnej.

Każdy proces outsourcingowy podlega bieżącej ocenie ryzyka, a ocena procesu uznanego za istotny dodatkowo jest sformalizowana w postaci Kart Oceny Ryzyka opracowywanych przez Departament Zarządzania Ryzykiem. Komórka organizacyjna prowadząca dany proces wypełnia przygotowane dokumenty na bazie najlepszej wiedzy i pozyskanych od Dostawcy informacji. W Spółce funkcjonują następujące karty:

- Karta Outsourcingu – Wstępna Ocena Ryzyka – wypełniana przed podpisaniem umowy,
- Karta Outsourcingu – Okresowa Ocena Ryzyka – wypełniana co roku,
- Karta Outsourcingu – Ocena Ryzyka po Zakończeniu Umowy – wypełniana po zakończeniu umowy.

Departament Zarządzania Ryzykiem, na podstawie wypełnionych i przekazanych przez komórki organizacyjne kart, przygotowuje raport na potrzeby Komitetu Ryzyka.

Niezależnie od powyższego, komórki organizacyjne będące właścicielami umów są odpowiedzialne za bieżące monitorowanie poprawności realizacji umowy. W przypadku zidentyfikowania istotnych zagrożeń związanych z ich realizacją bądź z dostawcą, komórka zobowiązana jest do:

- niezwłocznego poinformowania o tych ryzykach nadzorującego ją członka Zarządu,
- zainicjowania działań mających na celu uruchomienie istniejącego planu działań zabezpieczających bądź pilne przygotowanie takiego planu stosownie do okoliczności oraz uzyskanie jego akceptacji przez nadzorującego członka Zarządu bądź Zarząd – stosownie do charakteru tych działań.

WPŁYW OUTSOURCINGU NA ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWĄ

Realizacja umów outsourcingowych nie ma istotnego wpływu na adekwatność kapitałową i profil ryzyka Spółki, w szczególności nie prowadzi do nadmiernego zwiększenia ryzyka operacyjnego. Odpowiednie zapisy w umowach outsourcingowych, dywersyfikacja dostawców usług

oraz kontrole wybranych podmiotów świadczących usługi w ramach outsourcingu zabezpieczają Spółkę przed wystąpieniem istotnego ryzyka.

Gdy czynności podlegające outsourcingowi są częścią Procesu Krytycznego w rozumieniu Polityki Zarządzania Kryzysowego, umowa na świadczenie usług uznawana jest za istotną a usługodawcy muszą posiadać Plan Ciągłości Działania i Plan Odtworzenia Awaryjnego. Realizacja umowy istotnej jest monitorowana i w przypadku wystąpienia istotnego ryzyka podejmowane są natychmiastowe działania.

RAPORTOWANIE NA POTRZEBY ORGANU NADZORU

Komórka będąca właścicielem umowy jest zobowiązana do niezwłocznego poinformowania Biura Korporacyjno-Prawnego o zamiarze zawarcia umowy podlegającej zgłoszeniu do organu nadzoru na 30 dni przed wdrożeniem outsourcingu. Biuro Korporacyjno-Prawne, zgodnie z obowiązującą w Spółce regulacją Zasady przekazywania informacji i udzielania odpowiedzi na pisma Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych instytucji i organów administracji publicznej oraz wykonywania obowiązków sprawozdawczych w TUiR „WARTA” S.A., przekazuje ją do organu nadzoru.

Zgodnie z obowiązującymi w Spółce Zasadami zawierania umów outsourcingowych przedmiotem umowy outsourcingowej nie może być powierzenie zwykłego zarządu nad Spółką, a w szczególności:

- tworzenie strategii biznesowej Spółki i nadzoru nad jej realizacją,
- nadzorowanie realizowanych procesów w Spółce,
- podejmowanie decyzji o outsourcingu procesów oraz odpowiedzialność za umowy outsourcingowe,
- nadzorowanie oraz realizacja funkcji kluczowych w Spółce.

Spółka nie zleca na zewnątrz prowadzenia funkcji kluczowych. Powierzenie uprawnień decyzyjnych (nadzór) w zakresie realizacji funkcji kluczowych jest zabronione. Jednak za zgodą Zarządu Spółki możliwe jest zlecenie na zewnątrz określonych czynności

realizowanych w ramach funkcji kluczowych pod warunkiem spełnienia przez podmiot zewnętrzny wymogów kompetencji i reputacji określonych przez Wyłatalność 2.

W 2016 roku Spółka nie zleciła wykonania na zewnątrz czynności realizowanych w ramach funkcji kluczowych.

Poza powyższymi Spółka nie poddaje w outsourcing procesów dotyczących:

- zapewnienia bezpieczeństwa informatycznego,
- administrowania bezpieczeństwem informacji,
- przeciwdziałania nadużyciom, zarządzania kryzysowego, w tym zarządzania ciągłością działania.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Spółki, realizacja umów outsourcingowych nie ma istotnego wpływu na adekwatność systemu zarządzania.

B.7.2 Kluczowe umowy outsourcingu

B.8 Wszelkie inne informacje

Wszelkie istotne informacje zostały przedstawione powyżej.

C Profil ryzyka

Profil ryzyka to opis rodzajów ryzyka, na które Spółka jest narażona w trakcie prowadzenia działalności. Zawiera on w szczególności następujące informacje:

- ocenę i kwantyfikację głównych modułów ryzyk formuły standardowej,
- istotne ryzyka, na które narażona jest Spółka w horyzoncie krótkoterminowym, zidentyfikowane w procesie okresowej oceny,
- istotne ryzyka, na które narażona jest Spółka w horyzoncie długoterminowym, zidentyfikowane w Planie Biznesowym,
- informację na temat pozostałych ryzyk nieobjętych głównymi modułami ryzyk formuły standardowej,
- inne istotne informacje mające wpływ na ocenę ryzyka Spółki.

Profil ryzyka, kapitałowy wymóg wypłacalności oraz współczynnik wypłacalności S2 są wyznaczone według formuły standardowej, na podstawie wymogów zawartych w Rozporządzeniu delegowanym oraz Ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Oznacza to, że Spółka nie stosuje własnych parametrów, specyficznych dla zakładu ubezpieczeń

WŁASNA OCENA RYZYK I WYPŁACALNOŚCI

Profil ryzyka został ustalony w ramach funkcjonującego w Spółce procesu

Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności.

Własna Ocena Ryzyk i Wypłacalności przeprowadzona została zgodnie z obowiązującą w Spółce *Polityką Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*. Szczegółowy opis procesu Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności znajduje się w rozdziale B.3.3 niniejszego Sprawozdania.

OPIS ISTOTNYCH RYZYK

Do istotnych ryzyk, na które narażona jest Spółka, należą:

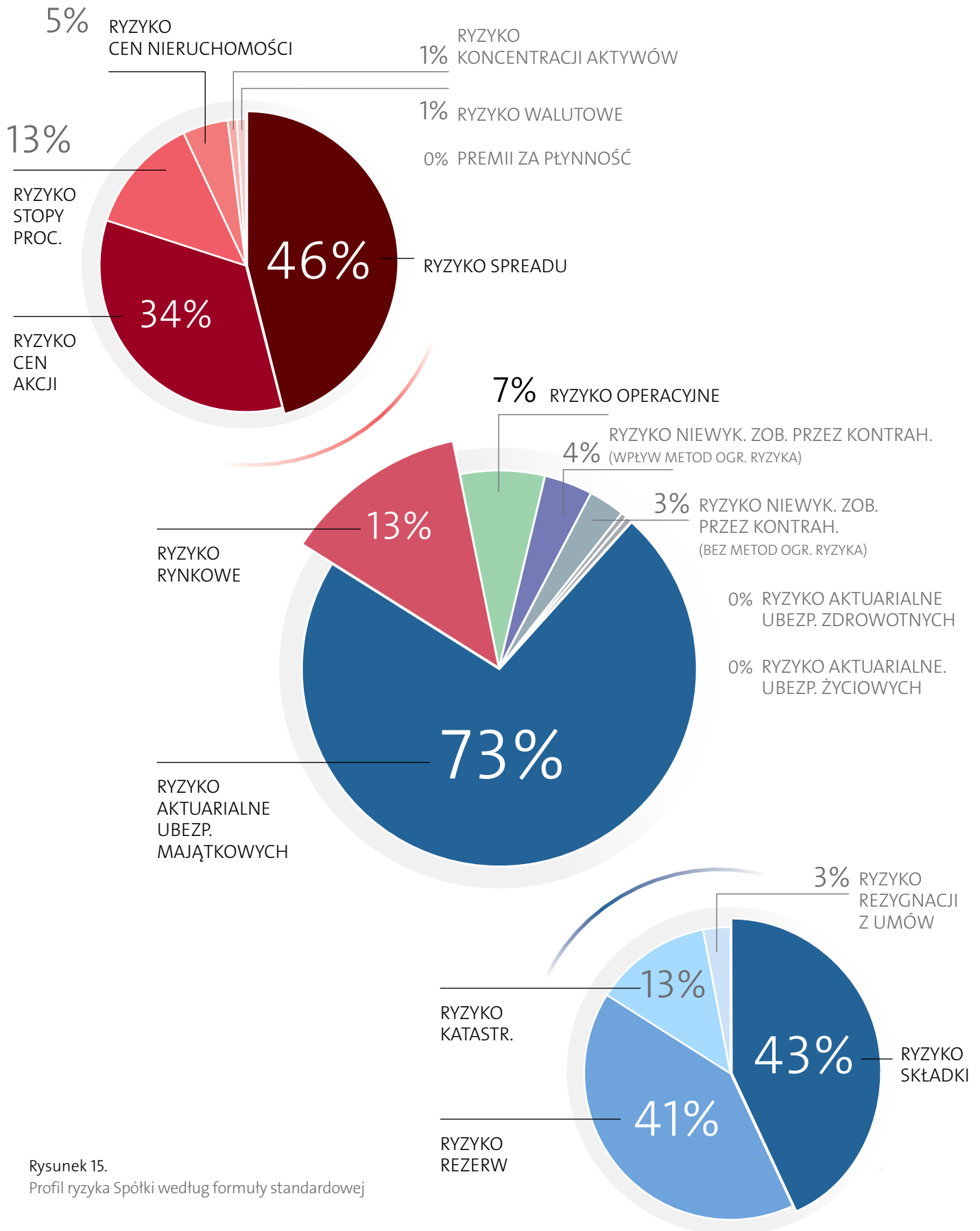
- ryzyka ujęte w kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności,
- ryzyka indywidualne zidentyfikowane przez Spółkę,
- inne obszary ryzyka zidentyfikowane podczas przygotowywania Planu Biznesowego.

RYZYKA UJĘTE W KALKULACJI KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI

Kapitałowy wymóg wypłacalności podlega alokacji na poszczególne moduły i podmoduły ryzyka z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji.

Na poniższym diagramie przedstawiono podział ryzyka Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku. Prezentowane dane obejmują wyłącznie koniec 2016 roku, z uwagi na art. 303 Rozporządzenia delegowanego, zwalniającego z obowiązku raportowania danych porównawczych w pierwszym roku raportowania.

Profil ryzyka na dzień 31 grudnia 2016 roku

Rysunek 15.
Profil ryzyka Spółki według formuły standardowej

Najistotniejszym ryzykiem Spółki stanowiącym, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, 73% całkowitego kapitałowego wymogu wypłacalności jest ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach majątkowych. W ramach tego ryzyka wyróżnia się następujące ryzyka: ryzyko składki (stanowiące 43% wartości ogółu ryzyk aktuarialnych majątkowych), ryzyko rezerw (42%) oraz ryzyko katastroficzne (13%).

Drugim pod względem wielkości jest ryzyko rynkowe, stanowiące 13% całkowitego kapitałowego wymogu wypłacalności. Do największych ryzyk wchodzących w skład ryzyka rynkowego należą: ryzyko spreadu kredytowego (stanowiące 46% wartości ogółu ryzyk rynkowych), ryzyko cen akcji (34%), ryzyko stóp procentowych (13%) oraz ryzyko cen nieruchomości (5%).

Do największych z pozostałych modułów ryzyka należą: ryzyko operacyjne (stanowiące 7% wartości kapitałowego wymogu wypłacalności) oraz moduł ryzyka bankructwa kontrahenta (7%).

RYZYKA INDYWIDUALNE ZIDENTYFIKOWANE PRZEZ SPÓŁKĘ

Istotnymi ryzykami indywidualnymi, zidentyfikowanymi przez Spółkę są:

- ryzyko negatywnego rozwoju rezerw nierentowych dla ubezpieczeń OC komunikacyjnych, w tym dotyczących zadośćuczynień,
- ryzyko wzrostu sum gwarancyjnych w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych,
- ryzyko niewypłacalności kontrahentów w działalności inwestycyjnej.

INNE OBSZARY RYZYKA ZIDENTYFIKOWANE PODCZAS PRZYGOTOWYWANIA PLANU BIZNESOWEGO

Inne obszary ryzyka, uzupełniające profil ryzyka obejmują:

- potencjalne spowolnienie tempa wzrostu PKB oraz mniej optymistyczne perspektywy sytuacji gospodarczej,
- potencjalne niekorzystne zmiany na rynku ubezpieczeń majątkowych: odwrócenie obserwowanego pozytywnego trendu cenowego, pogorszenie rentowności technicznej pod presją konkurencji cenowej oraz inflacji odszkodowań,
- przedłużanie się środowiska niskich stóp procentowych oraz dużej zmienności na rynkach papierów wartościowych,
- zjawisko inflacji odszkodowań, spowodowane m. in. przez wzrost odszkodowań z tytułu zadośćuczynień oraz wprowadzenia wytycznych KNF dotyczących likwidacji szkód, oraz
- ryzyko prawne polegające na dużej aktywności legislacyjnej, mogącej mieć negatywny wpływ na wzrost Spółki oraz jej zyskowność.

KONCENTRACJA RYZYKA

Koncentracja ryzyka występuje w Spółce w poniżej wymienionych obszarach:

- ryzyko aktuarialne – w portfelu ubezpieczeń korporacyjnych występują ryzyka o jednostkowych dużych sumach ubezpieczenia (ryzyko katastroficzne), ponadto Spółka narażona jest również na kumulację szkód z małych ryzyk, np. w przypadku narażenia na ryzyka katastrof naturalnych (powódź),

- ryzyko rezerw – znaczną część zobowiązań Spółki stanowią rezerwy z linii biznesowych charakteryzujących się długim okresem rozwoju szkód (OC komunikacyjne, OC ogólne),
- ryzyko kredytowe wynikające z działalności lokacyjnej (koncentracja podmiotowa, branżowa, geograficzna posiadanych lokat),
- ryzyko kredytowe wynikające z działalności reasekuracyjnej (koncentracja udziałów poszczególnych reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych).

Ryzyka te są odpowiednio zarządzane przez Spółkę poprzez dywersyfikację, system limitów, programy reasekuracyjne, jak również zostały odzwierciedlone w kalkulacji wymogu kapitałowego.

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO

Spółka przeprowadza testy warunków skrajnych oraz odwrotne testy warunków skrajnych. Analizie podlegają możliwe do zajścia zdarzenia, które, biorąc pod uwagę profil ryzyka Spółki, mogłyby spowodować spadek jej środków własnych do poziomu minimalnego, tj. 100% pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności.

Przeprowadzone testy warunków skrajnych opierają się na następujących założeniach:

- zachodzące zdarzenia są realne i oparte o historyczne obserwacje (bazują na wydarzeniach historycznych, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich ok. 10 lat (w horyzoncie jednego roku) w przypadku ryzyka rynkowego i kredytowego, oraz na możliwych fluktuacjach portfela ubezpieczeniowego obserwowanych w przeszłości, jak

- i potencjalnych niekorzystnych wydarzeniach w portfelu),
- dobór zdarzeń oparty jest na profilu ryzyka Spółki, tj. obecnej strukturze portfela ubezpieczeń i portfela lokat,
  - badaniu podlegają tylko zdarzenia istotne z punktu widzenia pozycji kapitałowej S2, tzn. mogące skutkować zmianą środków własnych wyznaczanych zgodnie z metodologią wyceny współczynnika wypłacalności S2,
  - analiza uwzględnia łagodzący wpływ efektów podatkowych, będący skutkiem odpowiednich korekt na rezerwie z tytułu odroczonego podatku po ewentualnym wystąpieniu straty,
  - w analizie stosowany jest mechanizm agregacji strat (ze względu na możliwą rozłączność oraz rozbieżność w czasie analizowanych zdarzeń) wzorowany na mechanizmie stosowanym w formule standardowej.

W przeprowadzonych analizach wiarygodności Spółka uznała za istotne poniższe zdarzenia/ryzyka, dla których przyjęła następujące założenia:

➤ Ryzyko stopy procentowej

Założono równoległy wzrost krzywej dochodowości o 150 p.b. Zdarzenie takie miało miejsce pod koniec 2008 roku (wybuch kryzysu) jak i w roku 2013, gdzie rentowności stóp długoterminowych wzrosły o tyle w ciągu siedmiu miesięcy, po czym ponownie spadły o tą samą wartość w 2014 i 2015 roku.

➤ Ryzyko cen akcji

Założono spadki cen akcji o 20%. Dodatkowo w przypadku TUIR WARTA przyjęto, że TUnŻ WARTA może stracić na wartości 25% swego kapitałowego wymogu wypłacalności.

➤ Ryzyko cen nieruchomości

Założono 20% spadek cen nieruchomości.

➤ Ryzyko spreadu kredytowego

Ryzyko zostało oszacowane na bazie fluktuacji wielkości spreadu kredytowego dla danego ratingu, na przestrzeni ostatnich siedmiu lat. Założono, że realny poziom straty rocznej z tytułu powiększenia się spreadów jest równy połowie wymogu kapitałowego z tego tytułu. Nie uwzględniono zdarzeń ekstremalnych z przełomu lat 2008/2009, jako że polityka banków centralnych wdrożona od tamtego momentu nie powinna dopuszczać już do tak ekstremalnych zdarzeń.

➤ Ryzyko koncentracji

Bazowano na ryzyku bankructwa emitenta oszacowanego w Risk Scan, gdzie prawdopodobieństwo zdarzenia szacuje się na około 10%.

➤ Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń majątkowych

Przeanalizowano wahania wskaźników szkodowości mające duży wpływ na wielkość najlepszego oszacowania rezerwy składki, jak i wahania samego najlepszego oszacowania szkodowego mogące zajść na przestrzeni roku.

➤ Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń majątkowych

Przeanalizowano wahania wskaźników szkodowości mające duży wpływ na wielkość najlepszego oszacowania rezerwy składki, jak i wahania samego najlepszego oszacowania szkodowego mogące zajść na przestrzeni roku.

W tabeli 6 zaprezentowano wyniki przeprowadzonych testów w trakcie 2016 roku.

Tabela 6. WYNIKI PRZEPROWADZONYCH TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH W 2016 ROKU

TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH	WARTOŚĆ EFEKTU SZOKU
Ryzyko rynkowe	208 448
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń majątkowych	203 275
Strata łączna	325 511
Kapitałowy wymóg wypłacalności	1 362 362
Strata łączna jako % kapitałowego wymogu wypłacalności	24%

Odwrotne testy warunków skrajnych polegają na badaniu jak duże musi być dane zdarzenie/ryzyko, aby współczynnik pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności spadł o 25%, czyli

aby skonsumował całą wymaganą przez Spółkę nadwyżkę kapitałową.

W tabeli 7 przedstawiono wyniki odwrotnych testów warunków skrajnych:

 Tabela 7. WYNIKI ODWROTNYCH TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH

TESTY ODWROTNYCH WARUNKÓW SKRAJNYCH
(SKUTKUJĄCE REDUKCJĄ KAPITAŁU RZĘDU 25% SCR)
MOŻLIWE DO ZAJŚCIA, BIORĄC POD UWAGĘ PROFIL
RYZYKA SPÓŁKI

WARUNKI ZAJŚCIA DANEGO STRESU ODWROTNEGO

Ryzyko stopy procentowej

Wzrost stóp procentowych o 520 punktów bazowych

Ryzyko spreadu kredytowego

Wzrost spreadów kredytowych
o poziom 2,3 razy większy niż w formule standardowej

Ze względu na fakt, że powyższe testy zostały sparametryzowane na podstawie obserwacji historycznej ewolucji rynków kapitałowych oraz otoczenia biznesowego Spółki z okresu ostatnich

ok. 10 lat, uznano iż łączna strata (równa 25% kapitałowego wymogu wypłacalności) odpowiada wartości narażonej na ryzyko z prawdopodobieństwem 10% w horyzoncie jednego roku.

C.1 Ryzyko aktuarialne

Ryzyko aktuarialne to potencjalne negatywne odchylenie wartości zrealizowanej zobowiązań wynikających z portfela umów ubezpieczeniowych od ich wartości oczekiwanej.

Na ryzyko aktuarialne Spółki składa się:

- ryzyko aktuarialne związane z ubezpieczeniami majątkowymi, które jest rozumiane jako ubezpieczenia majątkowe z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz rent zgłoszonych,
- ryzyko aktuarialne związane z ubezpieczeniami zdrowotnymi,

które jest rozpoznawane głównie w grupach ubezpieczeń wypadku oraz choroby,

- ryzyko aktuarialne związane z ubezpieczeniami na życie, które rozumie się jako szkody w ubezpieczeniach OC, głównie OC Komunikacyjne, skutkujące obowiązkiem wypłaty świadczenia rentowego dla poszkodowanego, od momentu jego zgłoszenia.

W ramach ryzyka aktuarialnego można wyróżnić następujące jego rodzaje:

RYZYKO AKTUARIALNE

Ryzyko związane z ubezpieczeniami majątkowymi	Ryzyko związane z ubezpieczeniami zdrowotnymi	Ryzyko związane z ubezpieczeniami na życie
Ryzyko składki i rezerw	Ryzyko składki i rezerw	Ryzyko rewizji wysokości rent
Ryzyko rezygnacji z umów	Ryzyko rezygnacji z umów	Ryzyko długowieczności
Ryzyko katastroficzne	Ryzyko katastroficzne	Ryzyko ponoszonych kosztów

Rysunek 16.
Rodzaje ryzyka aktuarialnego

W 2016 roku największy wpływ na działalność Spółki miało ryzyko związane z ubezpieczeniami majątkowymi, które stanowiło 73% kapitałowego wymogu wypłacalności.

RYZYKO ZWIĄZANE Z UBEZPIECZENIAMAMI MAJĄTKOWYMI I ZDROWOTNYMI

Ryzyko składki i rezerw

W zakresie pomiaru ryzyka składki Spółka wykorzystuje głównie wyliczenie wymogów kapitałowych oparte na mierze wielkości ryzyka oraz parametrach odchylenia standardowego określonego w Specyfikacji Technicznej. Pomiar może zostać uzupełniony przez wyniki oparte na modelach stochastycznych, które mają na celu alternatywny pomiar lepiej odzwierciedlający ryzyko występujące w poszczególnych liniach biznesowych Spółki. Dodatkowym narzędziem oceny ryzyka są testy stresu wykonywane zgodnie z *Polityką Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*.

W zakresie pomiaru ryzyka rezerw Spółka używa następujących narzędzi:

- wyliczenie najlepszego oszacowania rezerw szkodowych (nierentowych i rentowych),
- wyliczenie marginesu ryzyka,
- wyliczenie wymogów kapitałowych opartych na wartościach najlepszego oszacowania rezerw szkodowych oraz parametrach odchylenia standardowego określonego w Specyfikacji Technicznej,
- uzupełniając modele stochastyczne prognozujące możliwe odchylenie od wartości najlepszego oszacowania w sposób lepiej odzwierciedlający ryzyko występujące w poszczególnych liniach

biznesowych Spółki,

- testy adekwatności rezerw,
- testy stresu zgodnie z metodologią określoną w *Polityce Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*.

Ryzyko rezygnacji z umów

W zakresie pomiaru ryzyka związanego z rezygnacjami z umów Spółka wykorzystuje głównie wyliczenie wymogów kapitałowych oparte na scenariuszu szoku. Został on określony w Specyfikacji Technicznej na podstawie której powstała szczegółowa metodologia opisana w dokumencie wewnętrznym. Pomiar może zostać uzupełniony przez wyniki oparte na modelach stochastycznych, które lepiej odzwierciedlają ryzyko występujące w poszczególnych liniach biznesowych Spółki. Dodatkowym narzędziem oceny ryzyka są testy stresu wykonywane zgodnie z *Polityką Własnej Oceny Ryzyk i Wypłacalności*.

Ryzyko katastroficzne

W zakresie pomiaru ryzyka katastroficznego Spółka używa następujących narzędzi:

- wyliczenie wymogów kapitałowych oparte na scenariuszach szoku określonych w Specyfikacji Technicznej,
- uzupełniając modele stochastyczne w celu alternatywnego pomiaru ryzyka katastrof spowodowanych przez człowieka w sposób lepiej odzwierciedlający ryzyko występujące w poszczególnych liniach biznesowych Spółki,
- model katastrof naturalnych budowany w oparciu o modele zewnętrzne, w celu opracowania rozwiązań mających na celu alternatywny pomiar lepiej odzwierciedlający ryzyko występujące w Spółce,

- progi ubezpieczeniowe oraz poziomy ich wykorzystania.

TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA I MONITOROWANIE ICH SKUTECZNOŚCI

W tabeli 8 zaprezentowano zastosowane przez Spółkę techniki ograniczania ryzyka:

Tabela 8. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA AKTUARIALNEGO

RYZYKO	ZASTOSOWANE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA
Ryzyko składki	Programy reasekuracji obligatoryjnej i fakultatywnej, umowy koasekuracyjne, wprowadzanie udziałów własnych w szkodach, odpowiednie procedury taryfikacyjne oraz underwritingowe
Ryzyko rezerw	Programy reasekuracyjne, umowy koasekuracyjne, zmiana procesu likwidacji, ustalenie nadzwyczajnych/dodatkowych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
Ryzyko rezygnacji z umów	Zmiany w zakresie warunków ochrony i taryfikacji lub stworzenie nadzwyczajnych/dodatkowych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, programy lojalnościowe, ograniczenie sprzedaży ratalnej
Ryzyko katastroficzne	Programy reasekuracyjne, umowy koasekuracyjne, stosowanie fransyz, odpowiednie procedury underwritingu (np. zakaz przyjmowania określonych ryzyk lub ryzyk na określonych terenach), limity dla wysokości sumy ubezpieczenia

Monitorowanie skuteczności technik ograniczania ryzyka odbywa się w cyklu kwartalnym za pomocą:

- kontroli limitów na maksymalne sumy ubezpieczenia i ich raportowaniu na Komitet Ryzyka,
- kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności, co pozwala zweryfikować, czy kwota wymogu, nie przekracza z góry zadanego podbudżetu ryzyka, którego kontrolę powinny zapewniać przyjęte limity,
- procesu walidacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- opiniowania wyboru programu reasekuracyjnego.

RYZYKO ZWIĄZANE Z UBEZPIECZENIAMI NA ŻYCIE

W zakresie ryzyka związanego z ubezpieczeniami na życie dla portfela rent zgłoszonych wyróżniają się: ryzyko

rewizji wysokości rent, ryzyko długowieczności oraz ryzyko ponoszonych kosztów.

W zakresie pomiaru tych ryzyk Spółka wykorzystuje wyliczenie wymogów kapitałowych oparte na scenariuszach szoku określonych w Specyfikacji Technicznej.

TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA I MONITOROWANIE ICH SKUTECZNOŚCI

W ramach ograniczania ryzyka związanego z ubezpieczeniami na życie Spółka wykorzystuje programy reasekuracyjne oraz może ustalić nadzwyczajne rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Monitorowanie skuteczności technik ograniczania ryzyka odbywa się za pomocą:

- kontroli limitów na maksymalne sumy ubezpieczenia i ich raportowaniu na Komitet Ryzyka,

- kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności, co pozwala zweryfikować, czy kwota wymogu nie przekracza z góry zadanego podbudżetu ryzyka, którego kontrolę powinny zapewniać przyjęte limity,
- procesu walidacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- opiniowania wyboru programu reasekuracyjnego.

C.2 Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe definiuje się jako ryzyko potencjalnego, niekorzystnego odchylenia od oczekiwanej ekonomicznej wartości aktywów oraz

pasywów, wynikającego z fluktuacji cen rynkowych oraz niedoskonałego dopasowania aktywów do pasywów.

W ramach ryzyka rynkowego można wyróżnić następujące ryzyka:

RYZIKO RYNKOWE

Ryzyko stopy procentowej	Ryzyko cen akcji	Ryzyko spreadu	Ryzyko walutowe	Ryzyko cen nieruchomości	Ryzyko koncentracji aktywów
--------------------------	------------------	----------------	-----------------	--------------------------	-----------------------------

Rysunek 17.

Rodzaje ryzyka rynkowego

W 2016 roku drugim w kolejności największego wpływu na działalność Spółki było ryzyko rynkowe, które stanowiło 13% kapitałowego wymogu wypłacalności.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej Spółki jest generowane przez:

- niedopasowanie inwestycji służących zabezpieczeniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do ich profilu,
- inwestycje środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych.

W przypadku inwestycji na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych innych niż na skapitalizowaną wartość rent polityka inwestycyjna Spółki, w ramach istniejących limitów wewnętrznych, dopuszcza odchylenie profilu stóp procentowych aktywów od

profilu zobowiązań. W szczególności zakłada możliwość wydłużenia profilu aktywów w celu ustabilizowania dochodów z działalności inwestycyjnej oraz wykorzystania pozytywnego nachylenia krzywej stóp procentowych.

W przypadku inwestycji na pokrycie rezerw na skapitalizowaną wartość rent istotna jest indeksacja płatności z tytułu zobowiązań rentowych (wzrost cen, płac, kosztów medycznych) w związku z czym polityka inwestycyjna przewiduje inwestycje w tej części portfela w instrumenty o podobnym charakterze ryzyka (obligacje indeksowane inflacją oraz obligacje zmiennie-procentowe). Ograniczona dostępność instrumentów służących zabezpieczeniu tego rodzaju ryzyka oraz różnice w terminach zapadalności względem zobowiązań rentowych są jednym ze źródeł niedopasowania aktywów i zobowiązań.

Inwestycje środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych, w przypadku inwestycji w instrumenty dłużne, generują również ryzyko stóp procentowych, tym samym zwiększając wymogi z tego tytułu.

Niedopasowanie aktywów oraz zobowiązań wynikających z opisanych powyżej portfeli częściowo się znoszą, tym samym łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stóp procentowych jest relatywnie niewielki.

Ponadto, Spółka regularnie ocenia perspektywy rynku stóp procentowych i w ramach określonych limitów efektywna pozycja może być modyfikowana zarówno poprzez zakup lub sprzedaż instrumentów dłużnych jak i z użyciem instrumentów pochodnych, celem zarówno zabezpieczania ryzyka jak i efektywnego zarządzania portfelem.

Ryzyko cen akcji

Najistotniejszy wkład do ryzyka cen akcji generują udziały w spółce zależnej TUnŻ „WARTA” S.A., której akcje nie są notowane i której 100% udziałów jest posiadanych przez Spółkę.

Poza ww. strategiczną ekspozycją Spółka może część środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych inwestować bezpośrednio lub pośrednio na regulowanych rynkach akcji, celem uzyskania podwyższonej stopy zwrotu z tej części portfela, przy czym dopuszczalne są instrumenty notowane zarówno w Polsce jak i za granicą, głównie na rynkach Europy Zachodniej. Polityka inwestycyjna Spółki przewiduje zdywersyfikowany portfel akcji, w szczególności obowiązują limity na koncentrację w ramach portfela akcji. W zależności od oceny perspektyw rynków akcji, ekspozycja ta podlega zmianom od zera do kilku procent wartości aktywów.

W sytuacji pogorszenia się oceny perspektyw rynków akcji Spółka może używać instrumentów pochodnych, w szczególności kontraktów futures, celem zabezpieczenia ryzyka cen akcji notowanych na regulowanych rynkach. Instrumenty takie bywają także wykorzystywane do efektywnego zarządzania portfelem, z uwagi na niższe koszty transakcyjne i typowo wysoką płynność, a także z powodu odzwierciedlenia notowań indeksów, co zapewnia automatycznie wysoką dywersyfikację oraz praktyczny brak ryzyka niewypłacalności kontrahenta dzięki dziennemu rozliczaniu przez izbę rozliczeniową.

Ryzyko spreadu

Pożądany profil ryzyka spreadu kredytowego określony jest przez system limitów inwestycyjnych uzależnionych

od rodzaju instrumentów, emitentów i ich jakości kredytowej określonej przez ratingi zewnętrzne oraz własną analizę ich sytuacji finansowej. Strategia inwestycyjna Spółki zakłada istotne zaangażowanie w obligacje korporacyjne i inne instrumenty obciążone ryzykiem spreadu kredytowego. Zaangażowanie w tego typu instrumenty ma miejsce zarówno na rynku krajowym jak i na rynkach zagranicznych.

Na rynku krajowym są to zarówno instrumenty bezpieczne, takie jak listy zastawne, czy obligacje dużych przedsiębiorstw i instytucji finansowych posiadających oceny ratingowe na poziomie inwestycyjnym, jak również wysoko dochodowe obligacje podmiotów nie posiadających ratingu zewnętrznego. W takich przypadkach Spółka stosuje własną procedurę oceny jakości kredytowej emitentów, a w trakcie trwania inwestycji sytuacja ta jest na bieżąco monitorowana, zaś jej ocena podlega zatwierdzeniu przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Na rynkach zagranicznych inwestycje dokonywane są w papiery dużych podmiotów, głównie korporacyjnych, ale też i rządowych, w znaczącej części na rynkach wschodzących. Ta część portfela składa się wyłącznie z instrumentów dłużnych, na które istnieje płynny rynek i podlega ściślejszej dywersyfikacji niż portfel krajowy. Spółka dodatkowo monitoruje sytuację gospodarczą poszczególnych krajów oraz sytuację na tamtejszych rynkach. Wyniki tych analiz przedstawiane są na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz brane pod uwagę przy decyzjach inwestycyjnych.

Ryzyko walutowe

Pasywne podejście do ryzyka kursów walut powoduje niski wymóg

kapitałowy, który wynika z niskiej wartości pozycji walutowej. Zgodnie z polityką inwestycyjną, inwestycje na rynkach zagranicznych nie są ograniczone do wartości zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, lecz mogą dość znacznie przekraczać tę wartość. Generowana w ten sposób pozycja walutowa jest zabezpieczana za pomocą instrumentów pochodnych.

Ryzyko cen nieruchomości

Spółka posiada głównie nieruchomości na użytek własny lub przeznaczone na sprzedaż, natomiast nie inwestuje w nieruchomości w ramach działalności lokacyjnej. Z tego powodu wartość nieruchomości, a co za tym idzie, ryzyko cen nieruchomości jest na względnie niskim poziomie (pasywne podejście do inwestycji w nieruchomości).

POLITYKA OSTROŻNEGO INWESTORA (Z ANG. *PRUDENT PERSON PRINCIPLE*)

Zarządzania ryzykiem rynkowym w Spółce odbywa się przy realizacji polityki ostrożnego inwestora.

W ramach ogólnego portfela lokat zakładu można wyróżnić udziały w spółce zależnej TUnŻ „WARTA” S.A. oraz inwestycje czysto finansowe, stanowiące pokrycie wymogów kapitałowych oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Inwestycje środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności zainwestowane są w większości w instrumenty dłużne i rynku pieniężnego, a także częściowo w akcje i inne instrumenty związane z ryzykiem cen akcji. Inwestycje dokonywane są bezpośrednio na rachunek Spółki lub poprzez fundusze inwestycyjne.

Aktywa pokrywające rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe to portfel papierów i instrumentów dłużnych, w tym jednostek dłużnych funduszy inwestycyjnych, którego struktura jest określona przez odpowiednią strukturę zobowiązań ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem dopuszczalnego odchylenia w zakresie stóp procentowych. Dodatkowo, w związku ze środowiskiem niskich stóp procentowych, celem podwyższenia dochodowości portfela inwestycyjnego Spółka inwestuje w instrumenty obciążone ryzykiem kredytowym.

Polityka inwestycyjna Spółki zakłada pasywne podejście do inwestycji w nieruchomości oraz do ekspozycji na ryzyko walutowe. W pierwszym przypadku zakłada się posiadanie dotychczasowego portfela z możliwością stopniowego zmniejszania go przez sprzedaż poszczególnych budynków lub lokali. W drugim przypadku zakłada się zamkniętą pozycję walutową, czyli możliwie pełne dopasowanie struktury walutowej aktywów do struktury walutowej zobowiązań, w ramach dopuszczalnego limitu na niedopasowanie walutowe.

Spółka w ramach polityki inwestycyjnej może wykorzystywać instrumenty pochodne do zabezpieczania ryzyk rynkowych wynikających z portfela aktywów oraz zobowiązań, w tym wynikających z umów ubezpieczenia, jak również celem efektywnego zarządzania portfelem.

KONCENTRACJA RYZYKA

Wysokość koncentracji i dywersyfikacji aktywów utrzymywana jest na bezpiecznym poziomie, co jest osiągnięte m.in. poprzez limity koncentracji, zależne od rodzaju instrumentu, emitenta i ratingu grupy emitenta. Spół-

ka nie posiada pozycji generujących nadmierną koncentrację w portfelu inwestycyjnym. Limity inwestycyjne dotyczące poziomu koncentracji są weryfikowane na poziomie zawierania transakcji i mają za zadanie ograniczanie występowania tego rodzaju ryzyka i generowanego przez nie wymogu kapitałowego.

W przypadku inwestycji na rynkach zagranicznych rozwiniętych Spółkę wspiera Talanx Asset Management GmbH (TAM) – spółka z Grupy Talanx specjalizująca się w zarządzaniu aktywami na tych właśnie rynkach. TAM w zarządzaniu inwestycjami kieruje się bardzo ścisłymi zasadami dywersyfikacji nawet niewielkich portfeli. W przypadku inwestycji na rynkach wschodzących Spółka stosuje bardziej restrykcyjne niż na rynku polskim limity koncentracji na pojedynczych emitentów/grupy kapitałowe, a także przyjęła wąskie limity na łączną ekspozycję w poszczególnych krajach. Dzięki temu portfel inwestycji zagranicznych, w szczególności z rynków wschodzących jest również dobrze zdywersyfikowany geograficznie.

TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA I MONITOROWANIE ICH SKUTECZNOŚCI

W tabeli 9 zaprezentowano zastosowane przez spółkę techniki ograniczania ryzyka rynkowego:

Tabela 9. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA RYNKOWEGO

RYZYKO	ZASTOSOWANE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA
Ryzyko stopy procentowej	Limity BPV ograniczające poziom duracja portfela aktywów, a co za tym idzie wymóg kapitałowy na to ryzyko
Ryzyko cen akcji	Limit kwotowy na akcje, limity koncentracyjne na portfelu akcji
Ryzyko cen nieruchomości	Limit kwotowy, niewielka ekspozycja, głównie nieruchomości na użytek własny
Ryzyko spreadów kredytowych	Limit na łączną strukturę ratingową portfela, limit na średnia długość obligacji wchodzących w moduł ryzyka spreadu
Ryzyko walutowe	Polityka domkniętej pozycji walutowej; zabezpieczanie otwartych pozycji transakcjami FX forward na bieżąco
Ryzyko koncentracji aktywów	Limity na koncentrację w grupach kredytowych w zależności od ratingu

Monitorowanie skuteczności technik ograniczania ryzyka odbywa się zarówno za pomocą ciągłej kontroli limitów w systemie Orlando, jak i w narzędziach własnych oraz za pomocą ich miesięcznego raportowania na Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Ponadto kalkulacja wymogu kapitałowego w okresach kwartalnych pozwala zweryfikować, czy kwota wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe, nie przekracza z góry określonego podbudżetu ryzyka, którego kontrolę powinny zapewniać przyjęte limity.

C.3 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wahań zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i dłużników, na które narażona jest spółka.

Ryzyko kredytowe obejmuje następujące ryzyka:

- ryzyko spreadu kredytowego,
- ryzyko koncentracji aktywów,
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta,

i może być wyróżnione w ramach poszczególnych obszarów działalności Spółki (działalność inwestycyjna, działalność reasekuracyjna).

Ryzyko spreadu kredytowego i ryzyko koncentracji aktywów opisane zostały w punkcie C.2.

Ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta definiowane jest jako możliwość poniesienia straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej. Dotyczy ono ryzyka wynikającego z:

- kontraktów reasekuracyjnych oraz koasekuracyjnych z klauzulą solidarnościową,
- emitentów papierów wartościowych,
- umów agencyjnych oraz umów ubezpieczenia, a zatem dotyczy również składek wymagalnych na dzień bilansowy,
- należności od innych dłużników ubezpieczeniowych.

Na ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta Spółki składają się następujące rodzaje ryzyk:

RYZYKO NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZAŃ PRZEZ KONTRAHENTA

Ryzyko związane z lokatami	Ryzyko związane z działalnością reasekuracyjną	Ryzyko związane z pozostałą działalnością ubezpieczeniową
----------------------------	--	---

Rysunek 18.

Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta stanowiło 7% kapitałowego wymogu wypłacalności.

Ryzyko związane z lokatami

Ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta związane z lokatami ograniczane jest na równi z ryzykiem spreadu i koncentracji. Podlega ono tym samym limitom, tj.:

- ograniczeniu struktury ratingowej posiadanych ekspozycji,
- ograniczeniu na koncentrację ekspozycji na pojedynczego emitenta/kontrahenta,

zgodnie z treścią ekonomiczną posiadanych instrumentów finansowych.

Ryzyko związane z działalnością reasekuracyjną

W zakresie pomiaru ryzyka niewykonania zobowiązań przez kontrahen-

ta związane z działalnością reasekuracyjną Spółka używa następujących narzędzi:

- analiza ratingów reasekuratorów oraz koasekuratorów,
- kryteria doboru reasekuratorów oraz lista akceptowalnych reasekuratorów,
- współpraca z Grupą Talanx w zakresie analiz ryzyka kredytowego reasekuratorów, kryteriów ich doboru oraz ograniczania ryzyka nieściągalnych należności (wytyczne grupowe),
- wyliczenie wymogów kapitałowych tak jak zostało określone w Specyfikacji Technicznej,
- uzupełniająco modele stochastyczne w sposób lepiej odzwierciedlający ryzyko występujące w Spółce,
- testy stresu zgodnie z metodologią określoną w polityce Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności.

Ryzyko związane z pozostałą działalnością ubezpieczeniową

W zakresie pomiaru ryzyka niewykonania zobowiązań wynikających ze składek wymagalnych na dzień bilansowy oraz pozostałych należności ubezpieczeniowych Spółka stosuje wyliczenie wymogów kapitałowych, tak jak zostało to określone w Specyfikacji Technicznej.

TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA I MONITOROWANIE ICH SKUTECZNOŚCI

W tabeli 10 zaprezentowano zastosowane przez Spółkę techniki ograniczania ryzyka kredytowego.

Tabela 10. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

RYZYKO	ZASTOSOWANE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA
Ryzyko związane z lokatami	Limity na strukturę ratingową lokat oraz na koncentrację w pojedynczego emitenta
Ryzyko związane z działalnością reasekuracyjną	Określone kryteria wyboru reasekuratorów Lista akceptowalnych reasekuratorów i koasekuratorów fakultatywnych
Ryzyko związane z pozostałą działalnością ubezpieczeniową	Procedura windykacyjna, rozwiązania taryfikacyjne

Dla ryzyka związanego z lokatami monitorowanie skuteczności technik ograniczania ryzyka odbywa się zarówno za pomocą ciągłej kontroli limitów w systemie Orlando, jak i w narzędziach własnych oraz za pomocą ich miesięcznego raportowania na Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Dla ryzyka związanego z działalnością reasekuracyjną monitorowanie skuteczności odbywa się za pomocą kwartalnej kontroli kryteriów wyboru oraz zgodności z listą akceptowanych reasekuratorów.

Ponadto kalkulacja wymogu kapitałowego w okresach kwartalnych pozwala zweryfikować, czy kwota wymogu kapitałowego na ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta, nie przekracza z góry określonego podbudżetu ryzyka, którego kontrolę powinny zapewniać przyjęte limity.

C.4 Ryzyko płynności

Spółka posiada odpowiednią pulę środków płynnych na zapewnienie bieżących potrzeb płynnościowych. Bieżące monitorowanie płynności odbywa się dwubiegunowo poprzez:

- monitorowanie miesięczne limitu na papiery niepłynne w portfelu,
- monitorowanie kwartalne współczynnika płynności bieżącej.

W zarządzaniu poziomem płynności Spółka nie stosuje podziału na instrumenty notowane na rynkach regulowanych, nieregulowanych bądź nienotowane, lecz ocenia płynność poszczególnych instrumentów niezależnie, na podstawie dostępności potencjalnych kontrahentów i potencjalnych wolumenów obrotu. W szczególności instrumenty notowane na rynkach regulowanych mogą cechować się niską płynnością, zaś instrumenty nienotowane mogą być łatwo zbywalne na rynku międzybankowym.

Dodatkowo Spółka corocznie przeprowadza płynnościową analizę przepływów pieniężnych. Jej wyniki na koniec 2016 roku wskazują, że ilość papierów nienotowanych, wynikająca z obecnych limitów, jest na bezpiecznym poziomie niestanowiącym zagrożenia dla płynności Spółki.

Posiadanie znacznego portfela obligacji skarbowych i dostępu do rynku międzybankowego zapewnia szybki dostęp do płynności w razie zwiększonych potrzeb, poprzez możliwość natychmiastowej sprzedaży obligacji lub zawarcia transakcji warunkowej sprzedaży z przyrzeczeniem odkupu.

Oczekiwane zyski z przyszłych składek

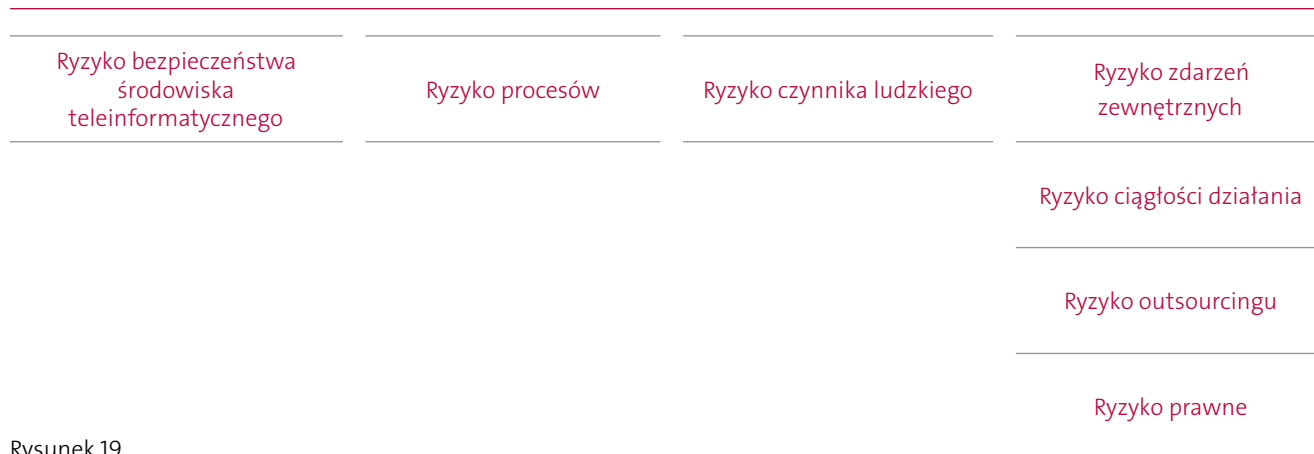
Oczekiwane zyski z przyszłych składek rozumiane są jako różnica pomiędzy najlepszym oszacowaniem obliczonym zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność 2, a najlepszym oszacowaniem obliczonym przy założeniu, że składki związane z obecnymi umowami ubezpieczeń i umowami reasekuracji, które mają być uzyskane w przyszłości, nie są uzyskiwane z jakiegokolwiek innego powodu niż wystąpienie ubezpieczonego zdarzenia, niezależnie od obowiązujących lub umownych praw ubezpieczającego do zakończenia polisy.

Łączna kwota oczekiwanego zysku z przyszłych składek na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 298 847 tys. PLN.

C.5 Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne Spółka rozumie możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, systemów, działań ludzkich oraz z powodu zdarzeń zewnętrznych.

RYZIKO OPERACYJNE

Rysunek 19.

Ryzyko operacyjne

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ryzyko operacyjne stanowiło 7% kapitałowego wymogu wypłacalności.

Ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

Identyfikacja ryzyka bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego polega na wykrywaniu zagrożeń, które mogą mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów biznesowych Spółki w wyniku jego naruszenia.

Ryzyko procesów

Identyfikacja ryzyka procesów polega na wykrywaniu zagrożeń, które mogą mieć niekorzystny wpływ na

osiągnięcie celów biznesowych Spółki m.in. w wyniku:

- niewłaściwej organizacji procesów,
- niewłaściwego podziału zadań i kompetencji lub braku takiego podziału,
- braku odpowiednich zasobów do realizacji zdefiniowanych procesów.

Ryzyko czynnika ludzkiego

Identyfikacja ryzyka czynnika ludzkiego polega na wykrywaniu zagrożeń, które mogą mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów biznesowych Spółki m.in. w wyniku:

- braku odpowiednich kwalifikacji pracowników,

- niezamierzonych lub celowych działań pracowników na szkodę Spółki (np. nieodpowiednia/nieefektywna organizacja czasu pracy i podziału zadań, brak standardów etycznych itp.),
- błędów w polityce kadrowej (np. wysoka fluktuacja kadr, nieadekwatne systemy wynagradzania i motywowania, brak wyraźnie zdefiniowanych obowiązków i odpowiedzialności itp.),
- świadomego działania na szkodę Spółki osób trzecich (np. fraudy zewnętrzne, kradzieże).

Ryzyko zdarzeń zewnętrznych

Identyfikacja ryzyka zdarzeń zewnętrznych polega na wykrywaniu zagrożeń, które mogą mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów biznesowych Spółki m.in. w wyniku:

- braku możliwości prowadzenia działalności lub zakłócenia działalności przez podmiot w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych (np. trzęsienia ziemi, pożary, powódzie, akty terroru), braku dostępu do siedziby lub mediów,
- nienależytego wykonywania przez podmiot zewnętrznego outsourcowanych czynności i funkcji,
- zmian w prawie i innych regulacjach zewnętrznych, orzecznictwie oraz niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub organów administracji publicznej.

W zakresie pomiaru/oceny wszystkich rodzajów ryzyka operacyjnego wykorzystywane są metody eksperckie ilościowe i jakościowe.

Wyniki identyfikacji i pomiaru/oceny ryzyka operacyjnego są monitorowane i obserwowane w czasie oraz podlegają cyklicznemu raportowaniu do Komitetu Ryzyka, Zarządu Spółki oraz Komitetu Audytu.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM

Celem nadrzędnym zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat spowodowanych jego pojawieniem się poprzez:

- wbudowanie w procesy biznesowe odpowiednich mechanizmów i środków kontroli ograniczających ryzyko (system kontroli wewnętrznej),
- zapewnienie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych (m.in.

budowa i doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem, odpowiedni dobór kadr, optymalizacja procesów wewnętrznych),

- wdrażanie rozwiązań/standardów Grupy Talanx oraz najlepszych praktyk rynkowych,
- stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających ryzyko (m.in. systemowe kontrole dostępu i uprawnień, automatyzacja procesów, wprowadzenie nowych i lepszych sposobów przetwarzania transakcji elektronicznych, ochrona firmy przed cyberzagroženiami, ochrona danych przed utratą, kradzieżą, zniszczeniem, bezprawną zmianą lub fałszerstwem),
- gromadzenie i analizę informacji o ryzyku operacyjnym na podstawie:
  - bazy zdarzeń operacyjnych,
  - zdefiniowanych kluczowych wskaźników ryzyka (KRI) i ich monitoringu,
  - ustrukturyzowanego procesu Risk Scan, którego celem jest w szczególności identyfikacja istotnych ryzyk, które mogą mieć negatywny wpływ na wynik finansowy Spółki w perspektywie roku, uniemożliwiających osiągnięcie założeń planów finansowych,
  - analizy scenariuszy,
  - analizy rekomendacji audytowych,
  - oceny ryzyka związanego z outsourcowaniem procesów i czynności,
  - wiedzy eksperckiej,
  - analizy otoczenia Spółki,
- opracowanie planów ciągłości działania w celu zabezpieczenia

poprawnego funkcjonowania kluczowych dla Spółki procesów w sytuacji kryzysu.

TECHNIKI OGRANICZANIARYZYKA I MONITOROWANIE ICH SKUTECZNOŚCI

W tabeli 11 na następnej stronie zaprezentowano zastosowane przez Spółkę techniki ograniczania ryzyka operacyjnego.

Tabela 11. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA OPERACYJNEGO

RYZYKO	ZASTOSOWANE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA
Wbudowanie w bieżącą działalność operacyjną mechanizmów ograniczania i kontroli ryzyka m.in.	
Ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	<ul style="list-style-type: none"> zarządzanie uprawnieniami do systemów w ramach obowiązujących regulacji wewnętrznych, stosowanie zabezpieczeń infrastruktury technologicznej, zarządzanie incydentami bezpieczeństwa informatycznego, wdrożenie kompleksowego programu uświadamiania z zakresu bezpieczeństwa teleinformatycznego, tj. szkolenia e-learningowe oraz cykliczne kampanie informacyjne, wzmocnienie mechanizmów bezpieczeństwa teleinformatycznego.
Ryzyko procesów	<ul style="list-style-type: none"> wewnętrzne regulaminy i instrukcje oraz procedury postępowania, zdefiniowanie w regulaminach organizacyjnych podziału kompetencji i odpowiedzialności, kontrole funkcjonalne w zakresie jakości i poprawności przebiegu procesów, odpowiednia polityka kadrowa, automatyzacja procesów.
Ryzyko czynnika ludzkiego	<ul style="list-style-type: none"> odpowiednia polityka rekrutacji, jasne przypisanie pracownikom ustalonych zadań i celów, proces oceny pracowników, system szkoleń, kontrole funkcjonalne w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności.
Ryzyko zdarzeń zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> zarządzanie incydentami bezpieczeństwa, opracowanie i testowanie planów ciągłości działania i planów odtworzenia awaryjnego, zabezpieczenie systemów krytycznych, określenie zasad wyboru dostawców i oceny ryzyka dla outsourcowanych czynności, monitoring zmian prawnych i orzecznictwa.

Dla ryzyka operacyjnego monitorowanie skuteczności technik jego ograniczania odbywa się m.in. za pomocą:

- monitoringu kluczowych wskaźników ryzyka,
- monitoringu poziomu zidentyfikowanych zdarzeń operacyjnych oraz ich analizie,
- monitoringu zakresu i skali incydentów bezpieczeństwa,
- testów systemu zarządzania ciągłością działania,
- monitoringu ryzyka związanego z outsourcingiem w trakcie trwania umowy,

oraz raportowania powyższych technik na Komitet Ryzyka.

C.6 Pozostałe istotne ryzyka

Poniżej scharakteryzowano pozostałe kategorie ryzyka:

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne jest związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.

Biorąc pod uwagę funkcjonujący w Spółce system zarządzania oraz proces monitorowania realizacji przyjętej strategii, Spółka nie rozpoznaje tego ryzyka jako istotne.

Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe definiowane jest w Spółce jako nieosiągnięcie założonych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko biznesowe obejmuje ryzyko konkurencji.

Celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym polega na identyfikacji, analizie i monitorowaniu czynników, które mogą znacząco wpłynąć na sytuację finansową Spółki poprzez zmianę wysokości przychodów lub kosztów Spółki.

Monitoring ryzyka biznesowego odbywa się poprzez analizę przyczyn odchy-

leń od założeń planistycznych dla wybranych pozycji rachunku wyników.

Ryzyko reputacji

Ryzyko reputacji jest związane z negatywnym odbiorem wizerunku Spółki przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, regulatorów, organ nadzoru oraz opinię publiczną. Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Spółki oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty reputacyjnej.

Ochrona marki i reputacji Spółki obejmuje w szczególności działania:

- zapobiegawcze, służące ograniczeniu występowania zdarzeń skutkujących utratą reputacji poprzez systemowe wbudowanie odpowiednich mechanizmów i zasad postępowania w funkcjonujące w Spółce procesy. Zasady te są określone w odpowiednich regulacjach wewnętrznych określających zasady i reguły etycznego postępowania pracowników, procedury sprzedaży, procedury likwidacji szkód, składania i rozpatrywania skarg, ochrony danych osobowych, zasady kontaktów z organem nadzoru, zasady kontaktów z mediami, zasady realizacji komunikacji zewnętrznej, zasady aktywności w mediach społecznościowych,
- łagodzące lub minimalizujące niekorzystny wpływ negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych poprzez:

- realizowanie komunikacyjnych działań ostonowych,
- monitorowanie mediów: telewizji, radia, prasy, Internetu pod względem identyfikacji skutków zaistniałych zdarzeń wizerunkowych i dystrybucja informacji w tym zakresie,
- analizowanie i ocena skutków zdarzeń wizerunkowych,
- podejmowanie działań minimalizujących negatywne skutki zdarzeń wizerunkowych we współpracy z zewnętrzną agencją PR.

Ponadto w ramach zarządzania ciągłością działania, wyłonione zostały procesy krytyczne, przerwanie których może grozić poważnymi konsekwencjami finansowymi i wizerunkowymi. Dla tych procesów został sporządzony Plan Ciągłości Działania, umożliwiający kontynuację procesów krytycznych w sytuacji kryzysowej, minimalizując ryzyko utraty reputacji.

Ryzyko reputacji jest trudno mierzalne i podlega ocenie jakościowej. Spółka nie identyfikuje wzrostu ekspozycji na ten rodzaj ryzyka.

Spółka wyróżnia również ryzyko modeli, ryzyko konkurencji, ryzyko zgodności (opisane w punkcie B.4.2).

Najistotniejsze ryzyka nieuwzględniane w formule standardowej.

Do najistotniejszych ryzyk nieuwzględnianych w formule standardowej zaliczyć należy:

- ryzyko inflacji – ryzyko wynikające z wrażliwości wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w strukturze terminowej inflacji lub wahań zmienności inflacji. Ryzyko to jest istotne dla Spółki w związku z faktem, że w portfelu aktywów Spółki istotny udział stanowią obligacje indeksowane inflacją, które mają na celu zabezpieczenie ryzyka wynikającego ze zobowiązań wynikających ze szkód wypłacanych w formie rent, które również narażone są na ryzyko inflacji,
- ryzyko kredytowe obligacji skarbowych – ryzyko wynikające z wrażliwości wartości obligacji skarbowych na zmiany w pozio-

mie „spreadów” kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych papierów wartościowych pozbawionych ryzyka lub wahań ich zmienności powiększone o potencjalną stratę wynikającą z ryzyka niewykonania zobowiązania przez Skarb Państwa. Ryzyko to jest istotne dla Spółki ze względu na fakt, iż obligacje skarbowe stanowią proporcjonalnie największą część aktywów Spółki.

Nowo pojawiające się istotne ryzyka (emerging risk)

Spółka analizuje nowo pojawiające się istotne ryzyka (emerging risk). Najważniejsze wśród nich to:

- ryzyko zmian na rynkach finansowych, w tym ryzyko systemowe,
- ryzyko zmian warunków politycznych i prawnych.

---

c.7 Wszelkie inne informacje

Wszelkie istotne informacje zostały przedstawione powyżej.

D Wycena do celów wypłacalności

Niniejszy rozdział został poświęcony wycenie aktywów i zobowiązań Spółki. W kolejnych rozdziałach opisano sposób wyceny aktywów i zobowiązań zgodnie z wymogami Wypłacalności 2 wraz z porównaniem do zasad stosowanych na potrzeby sprawozdania statutowego. W przypadku różnic wyjaśniono, jakie elementy wpływają na odmienne wyceny i ujęcie pozycji na potrzeby Wypłacalności 2 oraz sprawozdania statutowego. Wartości ze sprawozdania statutowego zaprezentowano zgodnie z zasadami prezentacji obowiązującymi w bilansie ekonomicznym.

Z uwagi na fakt, że jest to pierwsze Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej sporządzone po wejściu w życie nowej Ustawy o działalności ubezpieczeniowej, niniejszy rozdział nie zawiera opisów zmian w zasadach wyceny w porównaniu do poprzedniego roku.

Informacja dotycząca sposobu wyceny aktywów i zobowiązań została podzielona na następujące kategorie: aktywa, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, pozostałe zobowiązania. Dane zaprezentowane w niniejszym Sprawozdaniu, o ile nie wskazano inaczej, są wyceniane zgodnie z art. 223 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:

- aktywa wyceniane są przy zastosowaniu ekonomicznego, rynkowego podejścia bazującego na ocenie ryzyka. Oznacza to, że są wyceniane

w wartości godziwej, czyli kwocie, za jaką mogłyby zostać wymienione pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji na warunkach rynkowych,

- rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyceniane są w kwocie będącej sumą najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka,
- zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe są wyceniane w wartości godziwej, tj. w kwocie, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać przeniesione lub rozliczone, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji. Po początkowym ujęciu, przy wycenie zobowiązań nie dokonuje się korekt uwzględniających zmianę zdolności kredytowej Spółki.

Niniejsze zasady wyceny na potrzeby Wypłacalności 2 zostały przyjęte zgodnie z wymogami, które określają:

- Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- Rozporządzenie delegowane,
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 roku ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów formularzy dotyczących sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE,

- Wytyczne w sprawie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (EIOPA-BoS-14/166 PL) opublikowane 2 lutego 2015 roku oraz Wytyczne KNF dotyczące procesu tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- Wytyczne w sprawie ujmowania oraz wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe (EIOPA-BoS-15/113 PL) opublikowane 14 września 2015 roku.

Zasady wyceny aktywów i zobowiązań na potrzeby sprawozdania statutowego są zgodne z Polskimi Standardami Rachunkowości, określonymi w Ustawie o rachunkowości oraz z wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi, m.in.:

- Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji,
- Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych.

W sprawach nieuregulowanych w Ustawie o Rachunkowości oraz wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych Spółka stosuje odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości i/lub Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej.

D.1 Aktywa

Aktywa wyceniane są przy zastosowaniu ekonomicznego, rynkowego podejścia bazującego na ocenie ryzyka, zgodnie z art. 223 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, tj. w wartości godziwej, czyli kwocie, za jaką mogłyby zostać wymienione pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji na warunkach rynkowych.

Wycena aktywów dokonywana jest w sposób hierarchiczny, tzn.:

- przy wykorzystaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych ryn-

kach dla takich samych składników aktywów,

- jeśli korzystanie z cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach dla takich samych aktywów nie jest możliwe, pod uwagę brane są ceny notowane na aktywnych rynkach dla podobnych składników aktywów z zastosowaniem korekt odzwierciedlających różnice,
- jeśli takie same lub podobne aktywa nie są notowane na aktywnych rynkach, korzysta się z alternatywnych metod wyceny (o ile przepisy

szczególne nie stanowią inaczej), przy czym w maksymalny sposób wykorzystuje się potrzebne do wyceny informacje rynkowe, minimalizując wykorzystanie parametrów specyficznych dla Spółki.

Spółka dokonuje przeglądu metod wyceny możliwych do zastosowania dla poszczególnych aktywów, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki rynku oraz charakteru rozpatrywanych aktywów.

Tabela 12. ZESTAWIENIE AKTYWÓW SPÓŁKI NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

AKTYWA	WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2	WARTOŚĆ WG STATUTOWYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH*
Wartość firmy		0
Aktywowane koszty akwizycji		535 128
Wartości niematerialne i prawne	0	56 715
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	0	0
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	160 338	135 232
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	7 176 837	7 056 313

Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	21 707	18 696
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	456 232	375 209
Akcje i udziały	109 240	109 240
Akcje i udziały – notowane	108 851	108 851
Akcje i udziały – nienotowane	389	389
Dłużne papiery wartościowe	4 872 371	4 835 881
Obligacje państwowe	3 362 022	3 323 664
Obligacje korporacyjne	1 510 349	1 512 217
Strukturyzowane papiery wartościowe	0	0
Zabezpieczone papiery wartościowe	0	0
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	1 652 984	1 652 984
Instrumenty pochodne	541	541
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	63 762	63 762
Pozostałe lokaty	0	0
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	0	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	8 284	6 915
Pożyczki pod zastaw polisy	0	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	0	0
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	8 284	6 915
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	695 942	872 944
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	598 044	765 570

Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	598 032	765 374
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	12	196
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	97 898	107 374
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	0	0
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	97 898	107 374
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	0	0
Depozyty u cedentów	1 101	1 101
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	147 862	147 862
Należności z tytułu reasekuracji biernej	23 450	23 450
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	68 847	71 869
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	0	0
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone	0	0
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	26 347	35 468
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	76 605	89 038
Aktywa razem	8 385 613	9 032 035

* Wartości wg statutowych sprawozdań finansowych zostały zaprezentowane zgodnie z zasadami prezentacji obowiązującymi w bilansie ekonomicznym, tj. z uwzględnieniem zmian prezentacyjnych.

W dalszej części Sprawozdania zamieszczono opisy sposobu wyceny istotnych pozycji aktywów występujących w bilansie ekonomicznym. Pozycje uznane przez Spółkę jako nieistot-

ne nie podlegały opisom, jednakże ich brak w ocenie Spółki nie wpływa na proces decyzyjny lub ocenę dokonywaną przez użytkowników niniejszego Sprawozdania. W niniejszym roz-

dziale wskazano również na różnice w metodykach wycen i ujęciu aktywów na potrzeby sprawozdania statutowego i Wypłacalności 2.

AKTYWOWANE KOSZTY AKWIZYCJI

W bilansie statutowym aktywowane koszty akwizycji obejmują poniesione w okresie sprawozdawczym bezpośrednio koszty akwizycji i część pośrednich kosztów akwizycji w udziale przypadającym na przyszłe okresy sprawozdawcze.

Aktywowaniu podlegają jedynie:

- krańcowe bezpośrednie koszty akwizycji związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia, które nie zostałyby poniesione jeśli jednostka nie pozyskałaby danej umowy, w szczególności: koszty prowizji pośredników ubezpieczeniowych, koszty druków związanych z akwizycją składki, koszty wynagrodzeń wraz z narzutami pracowników zajmujących się akwizycją,
- część pośrednich kosztów akwizycji będących zmienną wartością w zależności od pozyskanego przypisu, związanych z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia, które zostałyby poniesione bez względu na fakt, czy umowa została pozyskana, czy też nie.

Aktywowane koszty akwizycji podlegają rozliczaniu w czasie, na zasadach obowiązujących przy tworzeniu rezerwy składek.

Spółka przeprowadza test realizowalności rozliczanych w czasie poniesionych kosztów akwizycji.

Aktywowane koszty akwizycji nie występują w bilansie ekonomicznym na potrzeby Wypłacalności 2, co powoduje różnicę między bilansem statutowym a bilansem ekonomicznym.

WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

Wartości niematerialne i prawne obejmują (z wyłączeniem wartości niematerialnych i prawnych zaliczanych do inwestycji oraz wartości firmy) nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, know-how. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również koszty zakończonych prac rozwojowych.

W bilansie statutowym wartości niematerialne i prawne wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe. Ponadto, nie rzadziej niż na dzień bilansowy Spółka ocenia czy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik wartości niematerialnych i prawnych nie przyniesie w przyszłości znaczącej części lub całości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Uzasadnia to dokonanie odpisu aktualizującego doprowadzającego wartość składnika wynikającą z ksiąg do ceny sprzedaży netto, a w przypadku jej braku – do ustalonej w inny sposób wartości godziwej.

Wartości niematerialne i prawne na potrzeby Wypłacalności 2 są ujmowane i wyceniane w wartości innej niż zero tylko wtedy, gdy mogą być sprzedane oddzielnie i jeśli istnieje aktywny rynek dla takich samych lub podobnych wartości niematerialnych i prawnych. Spółka nie identyfikuje

D.1.1 Wycena aktywów

wartości niematerialnych i prawnych spełniających powyższe kryteria, dlatego w bilansie ekonomicznym na potrzeby Wypłacalności 2 dla wartości niematerialnych i prawnych przyjęto wartość zero.

NIERUCHOMOŚCI, MASZyny I WYPOSAŻENIE (RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE) WYKORZYSTYWANE NA UŻYTEK WŁASNY

W bilansie statutowym nieruchomości, maszyny i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny obejmują aktywa o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby Spółki. Składniki rzeczowych aktywów trwałych

kwalityfikuje się do ujęcia jako składnik aktywów wyłącznie wtedy, gdy istnieje prawdopodobieństwo, że przyszłe korzyści ekonomiczne związane z danym składnikiem będą napływać do przedsiębiorstwa i można wiarygodnie określić cenę nabycia lub koszt wytworzenia składnika.

Na dzień bilansowy, dla celów statutowych, rzeczowe aktywa trwałe wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia lub wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny środków trwałych, zgodnie z odrębnymi przepisami), pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Dla określenia trwałej utraty wartości nieruchomości jako punkt odniesienia uwzględnia się wartość godziwą nieruchomości.

W odniesieniu do nieruchomości wyceny ich wartości godziwej dokonuje się nie rzadziej niż raz na 3 lata. Grunty własne, prawo wieczystego użytkowania gruntu oraz inwestycje budowlane i zaliczki na poczet inwestycji nie podlegają amortyzacji. Prawo wieczystego użytkowania gruntu wycenia się według wartości nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Niektóre nieruchomości w części służą pozyskiwaniu przychodów z czynszów lub są utrzymywane ze względu na wzrost ich wartości, w pozostałej zaś części są wykorzystywane na potrzeby własne. Dla celów księgowych części te traktowane są rozdzielnie, jeżeli można je oddzielnie sprzedać. Biorąc pod uwagę to kryterium, Spółka nie identyfikuje nieruchomości, które mogłyby

być jednocześnie zaklasyfikowane jako nieruchomości do użytku własnego i innego przeznaczenia. Zarówno dla celów sprawozdawczości statutowej, jak i bilansu ekonomicznego do kategorii nieruchomości wykorzystywanych do użytku własnego, Spółka klasyfikuje nieruchomości, w których prowadzona jest działalność Spółki i nieruchomości te nie są przeznaczone na sprzedaż.

W bilansie na potrzeby Wypłacalności 2 wartość nieruchomości do użytku własnego jest wykazywana w wartości godziwej ustalanej na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy, sporządzanej nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Rzeczowe aktywa trwałe inne niż nieruchomości są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny.

Opis sposobu wyceny został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na powyższe różnica w wycenie opisywanej pozycji na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 25 106 tys. PLN.

NIERUCHOMOŚCI, INNE NIŻ DO UŻYTKU WŁASNEGO

Tak jak wskazano wyżej, Spółka nie identyfikuje nieruchomości, które mogłyby być jednocześnie zaklasyfikowane jako nieruchomości do użytku własnego i innego przeznaczenia.

Do kategorii nieruchomości innych niż do użytku własnego Spółka klasyfikuje nieruchomości przeznaczone na sprzedaż lub inne cele komercyjne. Do nieruchomości, innych niż do użytku własnego należą nieruchomości niewykorzystywane lub w małym stopniu wykorzystywane na potrzeby Spółki oraz nieruchomości wynajmowane podmiotom innym niż jednostki podporządkowane TUiR „WARTA” S.A”.

Dla celów statutowych nieruchomości wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonej o wartość naliczonego umorzenia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

W odniesieniu do lokat w nieruchomości, wyceny ich wartości godziwej dokonuje się nie rzadziej niż raz na 3 lata. Grunty własne, prawo wieczystego użytkownika gruntu oraz inwestycje budowlane i zaliczki na poczet inwestycji nie podlegają amortyzacji. Prawo wieczystego użytkownika gruntu wycenia się według wartości nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

W bilansie ekonomicznym, sporządzonym na potrzeby Wypłacalności 2, wartość nieruchomości inwestycyjnych jest wykazywana w wartości godziwej ustalanej na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy, sporządzanej nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Opis sposobu wyceny nieruchomości został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na powyższe różnica w wycenie opisywanej pozycji na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosi 3 011 tys. PLN.

UDZIAŁY W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH, W TYM UDZIAŁY KAPITAŁOWE

Udziały kapitałowe oznaczają posiadanie, bezpośrednio lub za pomocą kontroli, co najmniej 20% praw głosu lub kapitału przedsiębiorstwa.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka posiadała 100% udziałów w spółce TUnŻ „WARTA” S.A.

Na potrzeby sprawozdania statutowego udziały w jednostce podporządkowanej wyceniane są metodą praw własności.

Na potrzeby Wypłacalności 2, w związku z faktem, że TUnŻ „WARTA” S.A. jest ubezpieczeniową jednostką podporządkowaną nienotowaną na aktywnym rynku, wycena jej udziałów następuje przy wykorzystaniu skorygowanej metody praw własności, na podstawie posiadanego udziału w nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami jednostki podporządkowanej. Nadwyżka ustalana jest po uprzednim dokonaniu wyceny aktywów i zobowiązań jednostki powiązanej zgodnie z zasadami wyceny według Wypłacalności 2.

Różnica w wycenie opisywanej pozycji w wysokości 81 023 tys. PLN wynika z odmiennej metodyki wyceny udziałów w jednostce podporządkowanej przyjętej na potrzeby sprawozdania statutowego oraz na potrzeby Wypłacalności 2.

AKCJE I UDZIAŁY NOTOWANE

W pozycji akcje i udziały notowane bilansu ekonomicznego wykazywane są akcje notowane na rynku regulowanym lub alternatywnym.

Na potrzeby sprawozdania statutowego akcje i udziały notowane wyceniane są każdorazowo w wartości godziwej. W związku z powyższym, nie jest konieczne przeprowadzenie dodatkowych korekt na potrzeby Wypłacalności 2.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na dzień 31 grudnia 2016 roku, na potrzeby Wypłacalności 2, wszystkie akcje i udziały notowane zaklasyfikowano do kategorii aktywów, wycenianych według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów.

Wartość godziwa akcji notowanych wyznaczona została na podstawie

ceny zamknięcia z aktywnego rynku (np. GPW, NewConnect) z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku.

OBLIGACJE PAŃSTWOWE

W pozycji obligacje państwowe bilansu ekonomicznego wykazywane są obligacje rządowe, komunalne i obligacje emitowane na szczeblu ponadnarodowym nienotowane oraz notowane na rynku regulowanym lub alternatywnym.

Na potrzeby sprawozdania statutowego obligacje państwowe wyceniane są każdorazowo w wartości godziwej lub według skorygowanej ceny nabycia ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Na potrzeby Wypłacalności 2 przeprowadzane są korekty dostosowujące wycenę obligacji państwowych w bilansie ekonomicznym do wartości godziwej.

Różnica w wycenie w wysokości 38 358 tys. PLN wynika z odmiennej metodyki wyceny obligacji państwowych, przyjętej na potrzeby sprawozdania statutowego oraz na potrzeby Wypłacalności 2.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 notowane obligacje państwowe klasyfikowane są do kategorii aktywów, wycenianych według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów, jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach państwowych zawarto transakcje albo jeżeli wolumen obrotów nie był znacząco niski.

W powyższym przypadku wartość godziwa notowanych obligacji państwowych wyznaczana jest na podstawie ceny zamknięcia z aktywnego rynku (np. GPW, BondSpot) lub najlepszej oferty kupna z rynku Treasury BondSpot Hurtowy z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 notowane obligacje państwowe (jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach państwowych nie zawarto żadnej transakcji albo jeżeli wolumen obrotów był znacząco niski) oraz nienotowane obligacje komunalne klasyfikowane są do kategorii aktywów, wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny obligacji państwowych został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

OBLIGACJE KORPORACYJNE

W pozycji obligacje korporacyjne bilansu ekonomicznego wykazywane są notowane oraz nienotowane dłużne papiery korporacyjne.

Na potrzeby sprawozdania statutowego obligacje korporacyjne wyceniane są każdorazowo w wartości godziwej lub według skorygowanej ceny nabycia ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Na potrzeby Wypłacalności 2 przeprowadzane są dodatkowe korekty dostosowujące wycenę obligacji korporacyjnych.

cyjnych w bilansie ekonomicznym do wartości godziwej.

Z uwagi na powyższe różnica w wycenie opisywanej pozycji na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 1 868 tys. PLN.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 notowane obligacje korporacyjne klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów, jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach korporacyjnych zawarto transakcje albo jeżeli wolumen obrotów nie był znacząco niski.

W powyższym przypadku wartość godziwa notowanych obligacji korporacyjnych wyznaczana jest na podstawie ceny zamknięcia z aktywnego rynku (np. GPW, BondSpot) z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 notowane obligacje korporacyjne (jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach korporacyjnych nie zawarto żadnej transakcji albo jeżeli wolumen obrotów był znacząco niski) oraz obligacje korporacyjne nienotowane klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny obligacji korporacyjnych został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA ORAZ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA

W pozycji jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania bilansu ekonomicznego wykazywane są jednostki uczestnictwa i certyfikaty w funduszach inwestycyjnych oraz tytuły uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych notowanych na giełdzie.

Na potrzeby sprawozdania statutowego jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania wyceniane są każdorazowo w wartości godziwej. W związku z powyższym, nie jest konieczne przeprowadzenie dodatkowych korekt na potrzeby Wypłacalności 2.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, tytuły uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych notowanych na giełdzie klasyfikowane są na potrzeby Wypłacalności 2 do kategorii aktywów wycenianych według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów.

Wartość godziwa tytułów uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych notowanych na giełdzie wyznaczana jest na podstawie ceny zamknięcia z aktywnego rynku z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, jednostki uczestnictwa i certyfikaty w funduszach inwestycyjnych nienotowanych na rynku regulowanym klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny

wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny jednostek uczestnictwa i certyfikatów w funduszach inwestycyjnych nienotowanych na rynku regulowanym został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

DEPOZYTY INNE NIŻ EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

W pozycji depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych bilansu ekonomicznego wykazywane są depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych, które nie mogą być wykorzystywane do dokonywania płatności przed upływem określonego terminu i nie mogą zostać wymienione na walutę lub na depozyty zbywalne bez znacznego ograniczenia lub kary.

Na potrzeby sprawozdania statutowego depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych (depozyty overnight) wyceniane są w wartości nominalnej lub kwocie wymaganej zapłaty, rozumianej jako wartość nominalna powiększona o liniowo naliczone odsetki.

Z uwagi na krótki termin zapadalności ww. depozytów, na potrzeby Wypłacalności 2 stosowane jest uproszczenie polegające na braku przeprowadzania dodatkowych korekt dostosowujących wycenę depozytów innych niż ekwiwalenty środków pieniężnych w bilansie ekonomicznym do wartości godziwej.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 depozyty bankowe inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny depozytów bankowych innych niż środki pieniężne został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

POZOSTAŁE POŻYCZKI I POŻYCZKI ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

W pozycji pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie bilansu ekonomicznego wykazywane są pożyczki udzielone dłużnikom innym niż osoby fizyczne.

Na potrzeby sprawozdania statutowego pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie wyceniane są każdorazowo według skorygowanej ceny nabycia ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Na potrzeby Wypłacalności 2 przeprowadzane są dodatkowe korekty dostosowujące wycenę pozostałych pożyczek i pożyczek zabezpieczonych hipotecznie w bilansie ekonomicznym do wartości godziwej.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie, klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny innych pożyczek i hipotek został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na powyższe różnica w wycenie opisywanej pozycji wynosi 1 369 tys. PLN.

KWOTY NALEŻNE Z UMÓW REASEKURACJI DLA ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z UBEZPIECZEŃ

Kwoty należne z tytułu reasekuracji w bilansie ekonomicznym obejmują udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji.

Opis sposobu ustalania udziałów reasekuratorów w rezerwach został zaprezentowany w części poświęconej rezerwom techniczno-ubezpieczeniowym (punkt D.2.3).

Poniżej zaprezentowano pozycje w układzie analitycznym na potrzeby Wypłacalność 2.

Tabela 13. KWOTY NALEŻNE Z UMÓW REASEKURACJI DLA ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z UBEZPIECZEŃ W UKŁADZIE ANALITYCZNYM

KWOTY NALEŻNE Z UMÓW REASEKURACJI DLA ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z UBEZPIECZEŃ	31 GRUDNIA 2016
Innych niż ubezpieczenia na życie i zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	598 044
Na życie z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń związanych z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	97 898
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń, razem	695 942

Podział w układzie analitycznym odpowiada charakterowi ryzyka i technicznej podstawie tworzenia rezerw, zgodnie z metodami stosowanymi w wycenie rezerw.

Różnica poziomu kwot należnych z umów reasekuracji w bilansie ekonomicznym w stosunku do bilansu statutowego wynika z faktu, że pod-

stawą ustalania kwot należnych są rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto, których wartość wyznaczona zgodnie z zasadami Wypłacalności 2 jest niższa od wartości ustalonej na potrzeby rachunkowości.

Przy ustalaniu kwot należnych z umów reasekuracji według zasad Wypłacalności 2 uwzględnia się na

potrzeby dyskontowania różnicę w czasie między otrzymaniem kwoty należnej od reasekuratora a dokonaniem bezpośredniej wypłaty. Kwoty należne z umów reasekuracji pomniejszane są również o oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez reasekuratora.

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ I OD POŚREDNIKÓW UBEZPIECZENIOWYCH

Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych obejmują przeterminowane należności od ubezpieczających, innych ubezpieczycieli i pośredników ubezpieczeniowych oraz inne związane z działalnością ubezpieczeniową, które nie są ujęte we wpływach pieniężnych z tytułu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Pozycja ta obejmuje także należności od cedentów i retrocedentów z tytułu reasekuracji czynnej. Terminem wymagalności, służącym za podstawę do klasyfikacji należności do rozrachunków w bilansie bądź do przepływów pieniężnych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jest termin płatności wynikający z umowy z danym podmiotem, od którego Spółka ma należności.

Na potrzeby bilansu statutowego należności wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty skorygowanej o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności oraz sytuację kredytową kontrahenta. Przy wycenie do wartości godziwej na potrzeby Wypłacalności 2 należności przeterminowane z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Ponadto na koniec roku obrotowego Spółka przeprowadza analizę przewidywanych kosztów windykacji należności przeterminowanych oraz przychodów związanych z odzyskiwaniem należności (np. odsetek, zwrotu kosztów sądowych). W przypadku, gdy szacowany wpływ netto ww. kosztów i przychodów jest istotny, Spółka ujmuje je przy ustaleniu wartości godziwej należności.

Założenia dotyczące wyceny należności zostały zaprezentowane w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wyliczone dyskonto oraz przewidywane koszty windykacji i przychody z odzyskiwania należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych okazały się nieistotne, dlatego wartość należności na potrzeby Wypłacalności 2 odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU REASEKURACJI BIERNEJ

Należności z tytułu reasekuracji biernej obejmują przeterminowane należności od reasekuratorów i retrocesjonariuszy z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji, niestanowiące kwot należnych z umów reasekuracji. Należności te dotyczą w szczególności:

- rozliczeń z tytułu udziału reasekuratorów/retrocesjonariuszy w wypłaconych przez ubezpieczyciela odszkodowaniach i świadczeniach,
- prowizji reasekuracyjnych z reasekuracji biernej i retrocesji,
- udziałów w zyskach reasekuratorów/retrocesjonariuszy.

Należności bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji ujmowane są w poniższy sposób:

- należności dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych (uregulowanych w ujęciu brutto) – w pozostałych aktywach (niewykazanych w innych pozycjach),
- należności z pozostałych tytułów – jako składnik przepływów pieniężnych uwzględniany przy ustalaniu wartości kwot należnych z umów reasekuracji.

Terminem wymagalności, służącym za podstawę do odpowiedniej klasyfikacji należności jest termin płatności wynikający z umowy z danym podmiotem, od którego Spółka ma należności.

Na potrzeby bilansu statutowego należności z tytułu reasekuracji biernej wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty skorygowanej o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności oraz sytuację kredytową kontrahenta. Przy wycenie do wartości godziwej na potrzeby Wypłacalności 2 należności przeterminowane z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy

dotatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Ponadto na koniec roku obrotowego Spółka analizuje czy szacowane koszty windykacji należności przeterminowanych mają istotny wpływ na ich wartość godziwą. W przypadku, gdy szacowany wpływ ww. kosztów jest istotny, Spółka ujmuje je przy ustaleniu wartości godziwej należności.

Założenia dotyczące wyceny należności zostały zaprezentowane w rozdziale D.4.1 niniejszego Sprawozdania.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wyliczone dyskonto oraz przewidywane koszty windykacji należności z tytułu reasekuracji biernej okazały się nieistotne, dlatego wartość należności na potrzeby Wypłacalności 2 odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI (HANDLOWE, INNE NIŻ Z DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ)

Do pozostałych należności zalicza się kwoty należne od pracowników lub innych kontrahentów niezwiązane z ubezpieczeniami, w tym od podmiotów publicznych.

Na potrzeby bilansu statutowego należności wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty skorygowanej o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności oraz sytuację kredytową kontrahenta. Przy wycenie do wartości godziwej na potrzeby Wypłacalności 2 należności, których przewidywany termin spłaty przekracza 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Założenia dotyczące wyceny zostały zaprezentowane w rozdziale D.4.1 niniejszego Sprawozdania.

Różnica poziomu należności w bilansie ekonomicznym w stosunku do bilansu statutowego w wysokości 3 022 tys. PLN wynika z ujęcia w bilansie statutowym należności z tytułu udzielonych pożyczek z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (ZFŚS). Na potrzeby Wypłacalności 2 pozycje dotyczące ZFŚS nie są wykazywane w bilansie ekonomicznym. Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę ww. należności do wartości godziwej, efekt dyskonta nie został uwzględniony w wycenie do bilansu ekonomicznego.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

W pozycji środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych bilansu ekonomicznego wykazywane są banknoty i monety w obiegu powszechnie wykorzystywane do dokonywania płatności oraz depozyty, które mogą być na żądanie wymienione na gotówkę według ich wartości nominalnej i które mogą być bezpośrednio wykorzystywane do dokonywania płatności w formie czeku, przekazu, poprzez polecenie wypłaty przelewu, zapłaty lub inną metodą płatności bezpośredniej bez żadnych opłat ani ograniczeń.

Na potrzeby sprawozdania statutowego oraz na potrzeby Wypłacalności 2 środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych wyceniane są każdorazowo w wartości nominalnej, która stanowi najlepsze odzwierciedlenie wartości godziwej.

Różnica w wycenie opisywanej pozycji w wysokości 9 121 tys. PLN wynika z faktu, iż na potrzeby Wypłacalności 2

wyłączeniu z bilansu podlegają środki dotyczące zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.1, na potrzeby Wypłacalności 2 środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych klasyfikowane są do kategorii aktywów wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych został zaprezentowany w rozdziale D.4.1. niniejszego Sprawozdania.

POZOSTAŁE AKTYWA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

Pozostałe aktywa obejmują wszystkie aktywa nieuwzględnione w pozostałych pozycjach bilansu. W pozycji wykazywane są w szczególności:

- należności bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych (uregulowanych w ujęciu brutto),
- czynne rozliczenia międzyokresowe, przy czym rozliczenia między-

okresowe związane z działalnością ubezpieczeniową lub reasekuracyjną podlegają wyłączeniu z bilansu na potrzeby Wypłacalności 2. Do czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów zaliczane są wydatki dotyczące późniejszych okresów, innych niż te, w których je poniesiono.

W bilansie statutowym należności bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty skorygowanej o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności oraz sytuację kredytową kontrahenta. Na potrzeby Wypłacalności 2 należności z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy podlegają dodatkowo dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

W bilansie ekonomicznym oraz w bilansie statutowym wycena czynnych rozliczeń międzyokresowych następuje według wartości godziwej ustalonej na dany dzień w oparciu o wielkość poniesionych kosztów oraz okres, którego one dotyczą, przy czym podstawę ustalenia wartości bilansowej stanowią koszty przypadają-

ce do rozliczenia w przyszłych okresach sprawozdawczych. Wartość ta pomniejszana jest cyklicznie o wartość kosztów dotyczących bieżącego okresu sprawozdawczego.

Czas i sposób rozliczenia jest uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów z zachowaniem zasady ostrożności.

Założenia dotyczące wyceny zostały zaprezentowane w rozdziale D.4.1 niniejszego Sprawozdania.

Różnica w wartości opisywanej pozycji w wysokości 12 433 tys. PLN wynika z faktu, iż rozliczenia międzyokresowe związane z działalnością ubezpieczeniową lub reasekuracyjną ujmowane w bilansie statutowym podlegają wyłączeniu na potrzeby bilansu ekonomicznego. Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę do wartości godziwej należności uwzględnionych w tej pozycji, efekt dyskonta nie został uwzględniony w wycenie do bilansu ekonomicznego.

Leasing został opisany w rozdziale A.4.2 niniejszego Sprawozdania.

D.1.2 Leasing

D.2 Rezerwy techniczno- -ubezpieczeniowe

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ustalanych dla celów wypłacalności jest równa sumie najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka. Najlepsze oszacowanie odpowiada oczekiwanej obecnej wartości przyszłych przepływów pieniężnych, natomiast margines

ryzyka ma wysokość zapewniającą, by wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiadała kwocie, jakiej zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zażądałyby za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich.

W tabeli 14 pokazano wartości rezerw dla celów wypłacalności oraz wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ustalone zgodnie z zasadami sporządzania sprawozdania statutowego.

Tabela 14. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE (RTU)	WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2	WARTOŚĆ WG STATUTOWYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH*
RTU – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	4 423 568	5 476 250
Najlepsze oszacowanie	4 040 379	
Margines ryzyka	383 189	
RTU – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	16 067	68 662
Najlepsze oszacowanie	14 251	
Margines ryzyka	1 816	
RTU – ubezpieczenia o charakterze ubezpieczeń na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	756 690	752 639
Najlepsze oszacowanie	751 850	
Margines ryzyka	4 840	
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	0	229 035
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe razem	5 196 325	6 526 586

* Wartości wg statutowych sprawozdań finansowych zostały zaprezentowane zgodnie z zasadami prezentacji obowiązującymi w bilansie ekonomicznym, tj. z uwzględnieniem zmian prezentacyjnych.

Najlepsze oszacowanie, będące podstawowym składnikiem rezerw dla celów wypłacalności, obejmuje łącznie najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych oraz rezerwy składki w ujęciu brutto, jak również uwzględnienia niewymagalne (bieżące) zobowiązania i należności ubezpieczeniowe. Ponadto, w przeciwieństwie do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujętych w sprawozdaniu statutowym, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe ustalone według zasad Wypłacalności 2 nie zawierają następujących pozycji:

- rezerwy na wyrównanie szkodowości,
- wyrównania oszacowania przewidywanych regresów do limitów ustawowych zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.

Dla zachowania porównywalności w danych zawartych w tabeli 14 w kolumnie „Sprawozdanie statutowe” uwzględniono także niewymagalne (bieżące) zobowiązania i należności ubezpieczeniowe.

ISTOTNE RÓŻNICE W WYCENIE REZERW TECHNICZNO- UBEZPIECZENIOWYCH POMIĘDZY STOSOWANYMI METODAMI NA POTRZEBY WYPŁACALNOŚCI 2 I W SPRAWOZDANIU STATUTOWYM

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności obejmują najlepsze oszacowanie równe oczekiwanej wartości obecnej przyszłych przepływów pieniężnych (to podlega dyskutowaniu przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka ogłaszanej przez EIOPA) oraz margines ryzyka.

Na potrzeby sprawozdania statutowego rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia ustalana jest jako suma nominalnych przyszłych wypłat oszacowanych z zastosowaniem zasady ostrożnej wyceny. Dyskontowaniem objęte są jedynie rezerwy na skapitalizowaną wartość rent i w tym przypadku stosowane są stałe stopy techniczne.

Istotne różnice w sposobie wyceny rezerw dotyczą rezerwy składek. Rezerwa ta według zasad Wypłacalności 2 tworzona jest jako saldo przewidywanych wartości odszkodowań wraz z kosztami ich likwidacji, należnych rat składek, przewidywanych premii i rabatów oraz kosztów obsługi portfela i innych rodzajów przepływów pieniężnych, które są związane z portfelem polis aktywnych na datę bilansową i które wydarzą się po dacie bilansowej. Ponadto rezerwa składek dla celów wypłacalności podlega dyskutowaniu. Wycena rezerwy składek odzwierciedla zatem oczekiwaną wartość zobowiązań ubezpieczeniowych z tytułu spodziewanych przebiegów szkodowych ryzyk jeszcze nie zarobionych, pomniejszoną o przyszłe wpływy. W tym ujęciu nie są odrębnie wykazywane koszty akwizycji rozliczane w czasie. Tak ustalona rezerwa składek według zasad Wypłacalności 2 jest niższa niż suma rezerwy składek oraz rezerwy na ryzyka niewygaśnięte ustalonych na potrzeby sprawozdania statutowego.

Margines ryzyka jako składnik rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ustalanych według zasad Wypłacalności 2 nie występuje w sprawozdawczości statutowej.

Poniższe zestawienie zawiera wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ujęciu brutto w podziale na istotne i pozostałe linie biznesowe.

Tabela 15. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU
W PODZIALE NA LINIE BIZNESOWE

ISTOTNE I POZOSTAŁE LINIE BIZNESOWE	WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2			WARTOŚĆ WG STATUTOWYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH
	RTU DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI	W TYM: NAJLEPSZE OSZACOWANIE	W TYM: MARGINES RYZYKA	
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	2 646 609	2 442 589	204 020	2 987 076
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	327 407	298 076	29 331	532 839
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	487 864	410 536	77 328	907 393
Pozostałe linie	1 734 445	1 655 279	79 166	2 099 278
Razem	5 196 325	4 806 480	389 845	6 526 586

Przedmiotowe zasady obejmują zarówno ubezpieczenia majątkowo-osobowe z wyłączeniem zdrowotnych, jak też ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń majątkowo-osobowych.

Zakres rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla ubezpieczeń majątkowo-osobowych obejmuje:

- rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (rezerwy szkodowe) z tytułu szkód nierentowych,
- skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych (rezerwy rentowe) z tytułu szkód IBNR,
- rezerwę składek.

METODY STOSOWANE W KALKULACJI REZERW TECHNICZNO- UBEZPIECZENIOWYCH DLA UBEZPIECZEŃ INNYCH NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (MAJĄTKOWO-OSOBOWYCH)

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe tworzy się, stosując następujące metody:

- aktuarialną – polegającą na ustaleniu rezerwy przy zastosowaniu metod matematyki ubezpieczeniowej, finansowej i statystyki, odrębnie dla każdej umowy ubezpieczenia, lub każdej szkody lub sprawy szkodowej albo zbiorczo dla całego portfela ubezpieczeń lub jego części,

D.2.1 Zasady wyceny najlepszego oszacowania ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (majątkowo-osobowych)

- inną niż aktuarialną:
  - indywidualną – polegającą na ustalaniu odrębnie dla każdej umowy ubezpieczenia lub każdej sprawy szkodowej dokładnej wielkości rezerwy, a w przypadku niemożności ustalenia dokładnej wielkości rezerwy – jej wiarygodnego oszacowania,
  - ryczałtową – polegającą na ustaleniu rezerwy zbiorczo dla całego portfela ubezpieczeń lub jego części, jako ustalonego procentu (wskaźnik ryczałtowy) składki, wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń lub wartości rezerwy techniczno-ubezpieczeniowej.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe są tworzone zgodnie z przepisami prawa, w sposób ostrożny, wiarygodny i obiektywny; stosowane metody wyceny są odpowiednie do charakteru, skali i złożoności ryzyk leżących u podstaw zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych.

Obliczenia są dokonywane w oparciu o aktualne i wiarygodne informacje oraz realistyczne założenia.

STOSOWANE METODY AKTUARIALNE

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (rezerwy szkodowe)

Wartość najlepszego oszacowania wyliczana jest z wykorzystaniem następujących metod:

- Chain-Ladder,
- Expected Loss Ratio,
- Bornhuetter-Ferguson,
- metoda wskaźnikowa proporcjonalnego przeniesienia rezerw pomiędzy analogicznymi portfelami,
- metoda liczby szkód i średniej szkody,
- metoda szacowania spodziewanej wielkości szkód na bazie proporcji zaszytych szkód do ekspozycji pracującej.

Ponadto w przypadku wystąpienia nietypowej sytuacji uniemożliwiającej zastosowanie powyższych metod osoba nadzorująca funkcję aktuarialną może zaproponować inną, specyficzną metodę, którą może być zastosowana po akceptacji członka Zarządu nadzorującego Pion Finansów.

Powyższe metody służą oszacowaniu rezerw wynikających z:

- trójkąta wypłat zakumulowanych lub ostatecznej wartości wypłat,
- trójkąta zobowiązań (suma zakumulowanych wypłat i utworzonych rezerw na szkody zgłoszone) lub ostatecznej wartości zobowiązań,
- trójkąta liczby szkód zgłoszonych lub ostatecznej liczby szkód (oddzielnie określa się wartość spodziewanej średniej szkody),
- ekspozycji portfela niewygastłych gwarancji finansowych.

W zależności od dostępności danych i charakteru ubezpieczeń jednostką czasu w wyliczeniach jest rok, kwartał lub miesiąc.

W metodach stosujących przewidywany poziom szkodowości jego wartość wynika z analizy rozwoju poziomu szkodowości w bieżącym roku szkodowym z uwzględnieniem aspektu sezonowości oraz po porównaniu z rozwojem poziomu szkodowości za poprzedni rok szkodowy w porównywalnych okresach sprawozdawczych. Analizowana jest też planowana szkodowość uwzględniająca zmiany w portfelu pozyskiwanych umów ubezpieczenia.

Obliczenia prowadzone są na danych w zakresie odszkodowań, dodatkowo prowadzone są analizy w zakresie kosztów likwidacji szkód i kosztów windykacji regresów oraz regresów i odzysków, a także kosztów działalności lokacyjnej związanej z obsługą zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych, które są uwzględniane poprzez system narzutów w celu uzyskania pełnego szacunku wartości szkodowości i zobowiązań. Również inne rodzaje przepływów pieniężnych, związanych z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi lub reasekuracyjnymi, są uwzględniane przy ustalaniu wartości najlepszego oszacowania.

W przypadku ubezpieczeń o małej liczbie danych statystycznych lub braku pełnych danych dopuszcza się stosowanie metod uproszczonych w stosunku do powyższych.

W celu kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wykorzystywane są dane z systemów księgowych oraz systemów technicznych Spółki, dane przekazywane bezpośrednio przez komórki organizacyjne oraz dane zewnętrzne (np. dane GUS-u, NBP). Te dane podlegają kontroli i porównaniom w celu wyeliminowania ewentualnych błędów. Za proces okresowej kontroli jakości danych oraz za poprawność danych odpowiadają komórki organizacyjne będące właścicielami przekazywanych danych. Dane z systemów księgowych objęte są procesem kontroli danych księgowych.

Przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych stosowana jest segmentacja zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych na jednolite grupy ryzyka. W ramach linii biznesowych stosowany jest dalszy podział na szkody regularne i duże

oraz wyłącza się szczególnie wielkie. Uwzględniana jest również struktura organizacyjna z perspektywy zarządzania portfelem ubezpieczeń.

Z przyczyn optymalizacyjnych pewne mało istotne ryzyka zostały zaklasyfikowane w obowiązującej segmentacji do najbardziej podobnych dominujących rodzajów ryzyka.

Dodatkowo w przypadku ubezpieczeń masowych kolejnym kryterium w stosowanej segmentacji jest podział na marki WARTA oraz HDI w celu uwzględnienia specyfiki pozyskiwanych umów ubezpieczenia, np. kanał dystrybucji HDI jest wykorzystywany do oferowania mniej kompleksowych ubezpieczeń komunikacyjnych.

W analizach poszczególnych segmentów ryzyka stosowane są standardowe metody badania rozwoju trójkątów szkodowych rekomendowane w naukach aktuarialnych. W przypadku portfela gwarancji finansowych opracowano szczególną metodę dostosowaną do specyfiki ryzyka tych ubezpieczeń. Wybór ostatecznej metody następuje poprzez weryfikację wyników back-testów oraz analizy porównawczej wyników uzyskiwanych różnymi metodami. Na podstawie analiz back-testów bada się adekwatność modelu stosowanego dla danego segmentu i w wyniku tego badania wybiera się właściwy sposób szacowania parametrów, z uwzględnieniem występujących w badanym okresie trendów.

W konsekwencji wybrana metoda, w oparciu o posiadane dane, w najlepszy możliwy sposób odzwierciedla charakter ryzyka analizowanych segmentów i umożliwia przeprowadzenie obliczeń przy zastosowaniu właściwych metod aktuarialnych.

Rezerwy na szkody zgłoszone odpowiadają wartości szkód ustalonych przez likwidatorów na potrzeby sprawozdawczości statutowej. W przypadku szkód ze szczególnie wielką rezerwą w najlepszym oszacowaniu uwzględnia się dodatkową ocenę ekspercką dokonaną przez komórkę ds. likwidacji.

Szkody katastroficzne są przedmiotem oddzielnego modelowania. Duże szkody mogą być w pewnych segmentach wydzielane do odrębnej analizy.

Dane wyrażane w obcej walucie są wykorzystywane w przypadku ubezpieczeń morskich oraz zagranicznych szkód z OC komunikacyjnego. Do przeliczenia wartości najlepszego oszacowania wyrażonych w walucie obcej stosowane są kursy średnie NBP.

Przyszłe przepływy gotówkowe odzwierciedlają przebiegi i trendy w zakresie historycznych danych o wypłatach odszkodowań realizowanych dla poszczególnych lat szkodowych.

Przepływy podlegają dyskontowaniu przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka ogłaszanej przez EIOPA w celu ustalenia ostatecznej wartości rezerw, czyli ich wartości bieżącej na dzień tworzenia rezerw.

Rezerwa na skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych (rezerwy rentowe) z tytułu szkód IBNR

W ramach ubezpieczeń majątkowo-osobowych wykazywana jest rezerwa szkodowa na renty niezgłoszone (patrz rozdział D.2.2).

Rezerwę na skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych w sprawach szkodowych tworzy się w wysokości

odpowiadającej ustalonej lub przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat świadczeń i poniesionych kosztów w tych sprawach szkodowych.

Ze względu na specyfikę tej rezerwy proces dyskontowania zawarty jest w samym wyliczeniu rezerwy.

Na podstawie analizy rozwoju liczby rent oraz zakładając przewidywane średnie wartości rezerw rentowych, ustala się ich docelową łączną wartość dla ubezpieczeń majątkowo-osobowych. Przewidywane wartości z tytułu szkód IBNR są kalkulowane na podstawie próbek szkód rentowych pogrupowanych według okresu opóźnienia w zgłaszaniu szkody dla uwzględnienia zmian parametrów rent zgłaszanych w poszczególnych okresach.

Rezerwa składek

Nominalną rezerwę składek tworzy się jako saldo przewidywanych wartości odszkodowań wraz z kosztami ich likwidacji, należnych rat składek, przewidywanych premii i rabatów oraz kosztów obsługi portfela i innych rodzajów przepływów pieniężnych, które są związane z portfelem polis aktywnych na datę bilansową i które wydarzą się po dacie bilansowej. Zatem

odzwierciedla ona oczekiwaną wartość zobowiązań ubezpieczeniowych z tytułu spodziewanych przebiegów szkodowych ryzyk jeszcze nie zarobionych, pomniejszoną o przyszłe wpływy.

Wartość najlepszego oszacowania rezerwy składek na potrzeby Wypłacalności 2 uwzględnia następujące aspekty:

- parametr przewidywanej szkodowości,
- współczynniki kosztów obsługi polis i kosztów akwizycji,
- wartość niewymagalnych rat składek,
- wpływ rezygnacji z umów,
- przewidywane wypłaty z tytułu premii i rabatów,
- koszty działalności lokacyjnej, związanej z obsługą zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych.

Zakładana szkodowość jest uzgadniana z komórkami organizacyjnymi odpowiadającymi za produkty w celu uwzględnienia realizowanych założeń taryfikacyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe, wartość najlepszego oszacowania odzwierciedla przewidywaną wartość zdyskontowanych zobowiązań ubezpie-

zeniowych z tytułu spodziewanych przebiegów szkodowych ryzyk jeszcze nie zarobionych, pomniejszoną o przyszłe wpływy.

W zakresie ubezpieczeń majątkowo-osobowych przewidywane zachowania ubezpieczających, w tym w zakresie rezygnacji z umów ubezpieczenia, mają ograniczony wpływ na wysokość najlepszego oszacowania ze względu na krótki horyzont czasowy tych ubezpieczeń. Można przyjąć założenie, że przebieg tych procesów na podstawie danych historycznych oraz oczekiwań co do ich kontynuacji jest w wystarczającym stopniu odwzorowany w planowanych wielkościach przychodów składkowych. W kalkulacji najlepszego oszacowania stosowane są parametry w zakresie rezygnacji z polis.

Narzuty na koszty akwizycji opierają się na wartościach ze stosownych kont księgowych i odpowiadają postanowieniom umów.

Przewidywane przepływy z tytułu rezerwy składki podlegają dyskontowaniu przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka ogłaszanej przez EIOPA w celu ustalenia ostatecznej wartości rezerw, to jest ich wartości bieżącej na dzień tworzenia rezerw.

W TUIR „WARTA” S.A., jako Spółce ubezpieczeń majątkowych, ubezpieczenia o charakterze ubezpieczeń na życie odnoszą się do rezerw na skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych (rezerwa rentowa) z tytułu zgłoszonych roszczeń rentowych.

Taka klasyfikacja oddaje naturę tego ryzyka, z uwzględnieniem w wycenie

tych rezerw ryzyk biometrycznych (tablice trwania życia). Najlepsze oszacowanie rezerw rentowych, tak jak to ma miejsce w przypadku ubezpieczeń na życie, ustalone jest na bazie indywidualnych parametrów dla poszczególnych zgłoszonych roszczeń.

Rezerwy rentowe na szkody zgłoszone ustalane są metodami aktuarijnymi

D.2.2 Zasady wyceny najlepszego oszacowania ubezpieczeń o charakterze ubezpieczeń na życie

zgodnie z zakładanym trwaniem życia według wieku i płci osoby pobierającej rentę. Ponadto przyjmowane są założenia dotyczące parametrów indeksacji świadczeń rentowych oraz stosowane jest dyskonto dla ustalenia wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu świadczeń rentowych. Pod uwagę brana jest też możliwość rozliczania świadczeń rentowych w formie jednorazowych kapitalizacji jako element uwzględnienia przewidywanego zachowania ubezpieczonych.

Częstotliwość i okres płatności oraz kwota renty są ustalane w ramach procesu likwidacji tych szkód.

Ze względu na specyfikę tej rezerwy proces dyskontowania zawarty jest w samym wyliczeniu rezerwy.

W przypadku, gdy renta jest likwidowana przez korespondenta zagranicznego jako wartość rezerwy zdyskontowanej przyjmowana jest kwota podana przez niego.

Wartość najlepszego oszacowania kwot należnych z tytułu umów reasekuracji biernej oraz retrocesji oblicza się na podstawie udziału reasekuratorów zgodnie z postanowieniami poszczególnych umów reasekuracyjnych. Te parametry są stosowane dla poszczególnych rodzajów ubezpieczeń w podziale grup ustawowych ubezpieczeń, ich wewnętrzną dalszą dezagregacją na tzw. symbole ryzyka wykorzystywane w ewidencji stosowanej w systemach informatycznych i księgowych. Zgodnie z tym podziałem i w rozbiciu na rodzaje umów reasekuracyjnych (a w przypadku rezerw szkodowych w dodatkowym podziale na rok zajścia szkody) ustala się współczynniki udziału reasekuratora w rezerwach.

Dla szkód ze szczególnie dużą rezerwą lub zdarzeń o charakterze katastroficznym udział reasekuratora w rezerwach nalicza się metodą indywidualną przez komórkę ds. reasekuracji.

Kalkulacja najlepszego oszacowania kwot należnych z tytułu umów reasekuracji w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych jest ustalana w oparciu o wyniki najlepszego oszacowania

w ujęciu brutto, przy czym dodatkowo uwzględnia się na potrzeby dyskontowania różnicę w czasie między otrzymaniem kwoty należnej od reasekuratora a dokonaniem bezpośredniej wypłaty.

Wartość najlepszego oszacowania kwot należnych z tytułu umów reasekuracji pomniejszana jest o oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez reasekuratora.

Oczekiwana strata w związku z niewykonaniem zobowiązania przez reasekuratora

Oczekiwana strata w związku z niewykonaniem zobowiązania przez danego reasekuratora ustalana jest przy wykorzystaniu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez reasekuratora oraz średniej wysokości straty z tytułu niewykonania zobowiązania. Uwzględniana jest przy ustalaniu udziału reasekuratorów w wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów Wypłacalności 2, zgodnie z postanowieniami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz zgodnie z artykułem 42 Rozporządzenia delegowanego.

D.2.3 Kwoty należne z tytułu umów reasekuracji w wartości najlepszego oszacowania

Niepewność związana z wartością najlepszego oszacowania wyniku z niepewności w zakresie rozkładu w czasie, częstotliwości i wartości szkód i kosztów, zmian w otoczeniu ekonomicznym oraz zachowaniu klientów i poszkodowanych.

Analiza adekwatności wielkości najlepszego oszacowania utworzonego w poprzednich okresach sprawozdawczych prowadzona jest na podstawie analizy wyników badania run-off dalszego rozwoju szkód w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Margines ryzyka to część rezerw techniczno-ubezpieczeniowych służąca zapewnieniu, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiada kwocie, jakiej zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zażądałyby za przejście zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich z uwzględnieniem kosztu kapitału.

Wartość marginesu ryzyka oblicza się przy założeniu, że wymogi wypłacalności po X latach, dla poszczególnych ryzyk (np. składki i rezerw, niewypłacalności kontrahenta), są proporcjonalne do zdyskontowanego w momencie X najlepszego oszacowania rezerw

Dla celów związanych z Wypłacalnością 2 Spółka stosuje krzywą terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka ogłaszaną przez EIOPA.

Na podstawie analiz back-testów określa się adekwatność danego modelu dla danego ubezpieczenia. W wyniku tego badania wybiera się właściwy sposób szacowania rezerw, z uwzględnieniem występujących w badanym okresie trendów.

Zastosowane procesy pozwalają na przyjęcie oceny umiarkowanego poziomu niepewności związanej z wartością tworzonych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

techniczno-ubezpieczeniowych dla tych ryzyk – gdzie współczynnik proporcjonalności stanowi iloraz bieżącego kapitałowego wymogu wypłacalności i bieżącego zdyskontowanego najlepszego oszacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (obliczonych dla zakładu odniesienia). Jest to uproszczenie zgodne z Art. 58 a) Rozporządzenia delegowanego.

Przyjmuje się, że stopa kosztu kapitału wynosi 6%.

Margines ryzyka jest alokowany do linii biznesowych proporcjonalnie do stopnia, w jakim kontrybuują one w jego całkowitej wartości.

D.2.4 Niepewność związana z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

D.2.5 Uproszczenia przyjęte w kalkulacji marginesu ryzyka

D.2.6 Opis przyjętej krzywej stopy procentowej

Korekty dopasowujące oraz z tytułu zmienności do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, a także środki przejściowe dotyczące stóp procentowych

wolnych od ryzyka oraz dotyczące rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, nie mają zastosowania przy ustalaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w TUIR „WARTA” S.A.

D.2.7 Korekty dopasowujące oraz środki przejściowe

Ogólne zasady wyceny najlepszego oszacowania przedstawione są w rozdziale D.2.1 niniejszego Sprawozdania. Natomiast poniżej zaprezentowano komentarze do specyficznych dla danej linii biznesu podstaw, metod i założeń wyceny najlepszego oszacowania w zakresie rezerw szkodowych.

Zasady wyceny najlepszego oszacowania rezerwy składek przedstawione w punkcie D.2.1 są jednolicie stosowane dla poszczególnych linii biznesowych.

UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ Z TYTUŁU UŻYTKOWANIA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

W analizie najlepszego oszacowania w przypadku ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych stosowane jest rozróżnianie kraju szkody (krajowe, zagraniczne) oraz typu szkody (osobowe, rzeczowe), z wydzieleniem szczególnej kategorii krajowych szkód osobowych ze skutkiem śmiertelnym. Ze względu na zmiany w orzecznictwie sądowym w sprawie zadośćuczynień, do ostatniej kategorii zostały zastosowane szczególne zasady analizy, tj. przekątne w trójkącie szkód odpowiadające okresom sprzed zmiany prawa traktowane są odmiennie.

Zasady dotyczące rezerwy rentowej zostały przedstawione w rozdziale D.2.1.

POZOSTAŁE UBEZPIECZENIA POJAZDÓW

W zakresie pozostałych ubezpieczeń pojazdów stosowane są standardowe metody wyceny.

UBEZPIECZENIA OD OGNI I INNYCH SZKÓD RZECZOWYCH

Działalność bezpośrednia w ramach ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych

Ubezpieczenia majątkowe i techniczne obejmują swoim zakresem ubezpieczenie mienia od zdarzeń losowych i kradzieży, ubezpieczenia techniczne oraz budowlano-montażowe.

Ubezpieczenia majątkowe indywidualne obejmują swoim zakresem ubezpieczenia małych i średnich podmiotów gospodarczych, ubezpieczenia mieszkań, ubezpieczenia osobowo-turystyczne oraz ubezpieczenia rolne.

W przypadku wielkich szkód jest dokonywana dodatkowa aktualizacja wyceny rezerw przez likwidatorów szkód.

W przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze katastroficznym wykorzystywany jest indywidualny model rozwoju szkód katastroficznym na podstawie historycznych doświadczeń dla porównywalnych zdarzeń.

D.2.8 Istotne linie biznesowe

Reasekuracja czynna w ramach ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych

W przypadku rezerw tworzonych z tytułu reasekuracji czynnej stosowane są analogiczne metody jak dla działalności bezpośredniej, przy czym kalkulacje są prowadzone w oparciu o rok początku ochrony z tytułu umowy, a nie rok zajścia szkody.

Dla reasekuracji czynnej kalkulacje są prowadzone na bazie trójkątów rocznych.

W przypadku ryzyk APH (z ang. *Asbestos Pollution Health*), tj. umów, dla których wystąpiły szkody związane ze stosowaniem azbestu, zanieczyszczeniem środowiska oraz szkody medyczne są one wydzielone do odrębnego trójkąta ze względu na specyfikę rozwoju tych szkód.

D.3 Inne zobowiązania

Zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe są wyceniane w wartości godziwej, tj. w kwocie, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać przeniesione lub rozliczone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji. Po początkowym ujęciu, przy wycenie zobowiązań nie dokonuje się korekt uwzględniających zmianę zdolności kredytowej Spółki.

Wycena zobowiązań dokonywana jest w sposób hierarchiczny, tzn.:

- przy wykorzystaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach dla takich samych składników zobowiązań,
- jeśli korzystanie z cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach

dla takich samych zobowiązań nie jest możliwe, pod uwagę brane są ceny notowane na aktywnych rynkach dla podobnych składników zobowiązań z zastosowaniem korekt odzwierciedlających różnice,

- w pozostałych przypadkach korzysta się z alternatywnych metod wyceny (o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej), przy czym w maksymalny sposób wykorzystuje się potrzebne do wyceny informacje rynkowe, minimalizując wykorzystanie parametrów specyficznych dla Spółki.

Spółka dokonuje przeglądu metod wyceny możliwych do zastosowania dla poszczególnych zobowiązań, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki rynku oraz charakteru rozpatrywanych zobowiązań.

Tabela 16. ZESTAWIENIE INNYCH ZOBOWIĄZAŃ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

INNE ZOBOWIĄZANIA	WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2	WARTOŚĆ WG STATUTOWYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH*
Zobowiązania warunkowe	0	0
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	57 519	57 519
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	2 135	2 135
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	0	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	332 169	211 167
Instrumenty pochodne	37 220	37 220
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	0	0
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	0	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	116 758	116 758
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	9 477	9 477
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	37 031	37 031
Zobowiązania podporządkowane	0	0
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	0	0
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	0	0
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	1 901	35 939
Inne zobowiązania razem	594 210	507 246

* Wartości wg statutowych sprawozdań finansowych zostały zaprezentowane zgodnie z zasadami prezentacji obowiązującymi w bilansie ekonomicznym, tj. z uwzględnieniem zmian prezentacyjnych.

W dalszej części Sprawozdania zamieszczono opisy sposobu wyceny istotnych pozycji zobowiązań, występujących w bilansie ekonomicznym. Pozycje uznane przez

Spółkę jako nieistotne nie podlegały opisom, jednakże ich brak w ocenie Spółki nie wpływa na proces decyzyjny lub ocenę dokonywaną przez użytkowników niniejszego

Sprawozdania. W niniejszym rozdziale wskazano również na różnice w metodykach wycen i ujęciu zobowiązań na potrzeby sprawozdania statutowego i Wypłacalności 2.

POZOSTAŁE REZERWY (INNE NIŻ REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE)

Rezerwy te obejmują zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty są niepewne i są tworzone wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W szczególności w pozycji pozostałych rezerw wykazuje się rezerwę na niewykorzystane urlopy, rezerwy na wynagrodzenia oraz rezerwy na straty z tytułu toczących się postępowań i roszczeń stron trzecich.

Na potrzeby bilansu statutowego i bilansu ekonomicznego pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) wycenia się do wartości godziwej przy użyciu metody najlepszego oszacowania nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na dzień bilansowy. Najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku jest kwota, jaką – zgodnie z racjonalnymi przesłankami – jednostka zapłaciłaby w ramach wypełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub w celu przeniesienia go na stronę trzecią na ten sam dzień. Często wypełnienie obowiązku lub jego przeniesienie na dzień bilansowy jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne. Jednak szacunek kwoty, jaką – zgodnie z racjonalnymi przesłankami – jednostka zapłaciłaby w ramach wypełnienia obowiązku lub zapłaciłaby za przeniesienie tego obowiązku na stronę trzecią, stanowi najbardziej właściwy szacunek nakładów

niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na dzień bilansowy.

Opis pozostałych rezerw i sposobu ich wyceny został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

Nie występują różnice między wartościami rezerw wykazanymi w bilansach statutowym i ekonomicznym.

AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, Spółka tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzyskania z nich, w sposób pośredni lub bezpośredni, korzyści ekonomicznych. Jeżeli uzyskanie korzyści ekonomicznych z tytułu określonych aktywów nie powoduje pomniejszenia podstawy obliczenia podatku dochodowego, to wartość podatkowa aktywów jest ich wartością księgową.

Wartością podatkową zobowiązań jest ich wartość księgową pomniejszona o kwoty, które w przyszłości pomniejszą podstawę podatku dochodowego.

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

Na potrzeby bilansu zgodnego z wymogami Wypłacalności 2 rezerwę

D.3.1 Wycena innych zobowiązań

i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się na podstawie różnic przejściowych między wartością aktywów i zobowiązań ustaloną na potrzeby bilansu ekonomicznego i ich wartością podatkową.

Spółka jest podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych, który płacony jest do jednego urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę Spółki. W związku z powyższym, rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, zarówno w bilansie statutowym, jak i bilansie ekonomicznym, są kompensowane i prezentowane w zależności od wyniku w aktywach lub zobowiązaniach. Wyjątkiem jest aktywo na podatek dochodowy odroczone z tytułu strat podatkowych, które nie podlega kompensacji i pozostaje w aktywach bilansu. Może to skutkować, pomimo kompensaty, zaprezentowaniem w bilansie zarówno aktywów, jak i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (DTA)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do wszystkich możliwych do odliczenia różnic przejściowych uznaje się w takim zakresie, w jakim są prawdopodobne przyszłe zyski podatkowe, od których można będzie odpiścić różnice podatkowe podlegające odliczeniu, chyba że aktywa z tytułu podatku odroczonego powstaną na skutek początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która:

- nie stanowi połączenia jednostek gospodarczych, oraz
- w chwili transakcji, nie wpływa na zysk sprawozdawczy ani zysk do opodatkowania (strata podatkowa).

Ujemne różnice przejściowe są ustalane metodą bilansową, z uwzględnieniem różnic pomiędzy wartością księgową a wartością podatkową aktywów i pasywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego służą przeniesieniu nierozliczonych strat podatkowych w zakresie, w jakim istnieje prawdopodobieństwo, że dostępny będzie przyszły zysk do opodatkowania, od którego będzie można odpisać nierozliczone straty podatkowe i niewykorzystane kredyty podatkowe.

Zgodnie z prognozowanymi wynikami finansowymi Spółka planuje osiągnięcie zysku w kolejnych latach, który pozwoli na realizację całego aktywa podatkowego.

Podstawą ustalenia aktywów z tytułu podatku odroczonego są różnice przejściowe wynikające z:

- wyceny lokat,
- odpisów aktualizujących wartość należności,
- odpisów z tytułu trwałej utraty wartości budynków i budowli,
- rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia pracownicze,
- rezerw na odprawy pracownicze i roszczenia sporne,
- przychodów przyszłych okresów z tytułu akwizycji i reasekuracji,
- różnicy amortyzacji podatkowej i bilansowej,
- pozostałych pozycji.

Ponadto ustalane są aktywa z tytułu podatku odroczonego z tytułu strat podatkowych z lat ubiegłych.

Jednym z najistotniejszych elementów wpływających na wartość aktywa jest

wycena posiadanych instrumentów finansowych. Różnice przejściowe między podatkową a bilansową wartością instrumentów finansowych mogą odwrócić się w kolejnym roku podatkowym (z uwagi na inną wartość wyceny) lub w momencie zbycia/wykupu/realizacji instrumentu finansowego.

Znaczącą kwotę w aktywie z tytułu podatku dochodowego stanowią ponadto rezerwy na świadczenia pracownicze, dla których wartość podatkowa będzie równa bilansowej w momencie wypłaty świadczenia lub utraty przez pracownika prawa do świadczenia.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego nie podlegają dyskontowaniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ustalone w bilansie statutowym są korygowane na potrzeby ustalenia wartości do bilansu ekonomicznego, w związku ze zmianą metodyk wyceny aktywów i zobowiązań oraz wyeliminowaniem w bilansie ekonomicznym niektórych pozycji występujących w bilansie statutowym (w tym głównie przychodów przyszłych okresów z tytułu reasekuracji).

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (DTL)

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest ujmowana dla wszystkich przejściowych różnic do opodatkowania z wyjątkiem:

- wstępnego ujęcia wartości firmy lub
- wstępnego ujęcia pozycji aktywów lub pasywów w transakcji, która:
  - nie stanowi połączenia oraz
  - w czasie dokonywania takiej transakcji nie ma wpływu ani na zysk operacyjny, ani na zysk do opodatkowania (stratę podatkową).

Dodatnie różnice przejściowe są ustalone metodą bilansową z uwzględnieniem różnic pomiędzy wartością księgową a wartością podatkową aktywów i pasywów.

Podstawą ustalenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego są różnice przejściowe wynikające z:

- wyceny lokat,
- rozliczeń międzyokresowych czynnych z tytułu akwizycji i reasekuracji,
- pozostałych pozycji.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie podlega dyskontowaniu.

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego ustalona w bilansie statutowym jest korygowana na potrzeby ustalenia wartości do bilansu ekonomicznego, w związku ze zmianą metody wyceny aktywów i zobowiązań oraz wyeliminowaniem w bilansie ekonomicznym niektórych pozycji występujących w bilansie statutowym (w tym głównie rozliczeń międzyokresowych czynnych z tytułu akwizycji).

Wartości z bilansu statutowego i ekonomicznego przedstawiono w tabeli 17.

 Tabela 17. WARTOŚĆ SKOMPENSOWANA DTA/DTL NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

DTA/DTL – WARTOŚĆ SKOMPENSOWANA	31 GRUDNIA 2016
Wypłacalność 2 (DTL)	332 169
Sprawozdanie statutowe (DTL)	211 167

Różnice dotyczące skompensowanej wartości rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego między bilansem statutowym a ekonomicznym wynikają z zastosowania odmiennych metodyk wyceny aktywów i zobowiązań dla potrzeb sprawozdawczości statutowej i Wypłacalności 2 oraz wyeliminowania z bilansu ekonomicznego niektórych pozycji występujących w bilansie statutowym (co wykazano przy opisie poszczególnych pozycji aktywów i zobowiązań).

Różnica wynika przede wszystkim z odmiennej metodyki kalkulacji

rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, o których mowa w rozdziale D.2.2. niniejszego Sprawozdania (brutto i na udziale reasekuratorów, wpływ na DTA/DTL: 219 120 tys. PLN) oraz z wyeliminowania aktywowanych kosztów akwizycji i odroczonego przychodów prowizyjnych z tytułu koasekuracji oraz reasekuracji i retrocesji (wpływ na DTA/DTL: 98 055 tys. PLN).

INSTRUMENTY POCHODNE

W pozycji instrumenty pochodne bilansu ekonomicznego wykazywane są instrumenty pochodne: fx swap, kontrakty forward oraz CIRS.

Na potrzeby sprawozdania statutowego instrumenty pochodne wyceniane są każdorazowo w wartości godziwej. W związku z powyższym, nie jest konieczne przeprowadzenie dodatkowych korekt na potrzeby Wypłacalności 2.

Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wycena jest dodatnia i jako zobowiązania, gdy ich wycena jest ujemna.

W wyniku przeglądu, o którym mowa w rozdziale D.3., na potrzeby Wypłacalności 2 instrumenty pochodne klasyfikowane są do kategorii zobowiązań

wycenianych z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny wykorzystujących dane rynkowe.

Opis sposobu wyceny instrumentów pochodnych został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ I WOBEC POŚREDNIKÓW UBEZPIECZENIOWYCH

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych obejmują kwoty przeterminowane należne ubezpieczającym, zakładom ubezpieczeń oraz innym podmiotom związanym z działalnością ubezpieczeniową (np. pośrednikom), które nie są ujęte w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych. Pozycja ta obejmuje także zobowiązania z tytułu reasekuracji czynnej, tj. w szczególności wynikające z:

- rozliczeń z cedentami z tytułu udziału w wypłaconych odszkodowaniach i świadczeniach z reasekuracji czynnej,
- prowizji reasekuracyjnych dotyczących składek z reasekuracji czynnej,
- udziałów cedenta w zyskach z tytułu umów reasekuracji czynnej.

Terminem wymagalności, służącym za podstawę do klasyfikacji zobowiązań do rozrachunków w bilansie bądź do przepływów pieniężnych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jest termin płatności wynikający z umowy z danym podmiotem, wobec którego Spółka ma zobowiązanie.

Na potrzeby sprawozdania statutowego zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczenio-

wych są wyceniane w kwocie wymagającej zapłaty. W celu wyznaczenia wartości godziwej zobowiązań, na potrzeby sporządzenia bilansu ekonomicznego, zobowiązania przeterminowane z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Opis sposobu wyceny zobowiązań został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę ww. zobowiązań do wartości godziwej, wartość zobowiązań na potrzeby Wypłacalności 2 odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU REASEKURACJI BIERNEJ

Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej obejmują przeterminowane kwoty należne reasekuratorom oraz związane z działalnością reasekuracyjną, inne niż depozyty związane z działalnością reasekuracyjną, które nie są uwzględnione w kwotach należnych z umów reasekuracji. Zobowiązania te dotyczą w szczególności wymagalnych składek z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji.

Zobowiązania bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji ujmowane są w poniższy sposób:

- zobowiązania dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych (uregulowanych w ujęciu brutto) – w pozostałych zobowiązaniach (niewykazanych w innych pozycjach),
- zobowiązania z pozostałych tytułów – jako składnik przepływów pieniężnych uwzględniany przy ustalaniu wartości kwot należnych z umów reasekuracji.

Terminem wymagalności, służącym za podstawę do odpowiedniej klasyfikacji zobowiązań jest termin płatności wynikający z umowy z danym podmiotem, wobec którego Spółka ma zobowiązanie.

Na potrzeby sprawozdania statutowego zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej są wyceniane w kwocie wymagającej zapłaty.

W celu wyznaczenia wartości godziwej zobowiązań, na potrzeby sporządzenia bilansu ekonomicznego, zobowiązania przeterminowane z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Opis sposobu wyceny zobowiązań został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę ww. zobowiązań do wartości godziwej, wartość zobowiązań na potrzeby Wypłacalności 2 odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (HANDLOWE, INNE NIŻ Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ)

Zobowiązania inne niż ubezpieczeniowe obejmują w szczególności bieżące zobowiązania wobec urzędu skarbowego, zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych, a także kwoty należne pracownikom i innym kontrahentom.

Na potrzeby sprawozdania statutowego, zobowiązania handlowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty. Bieżące zobowiązania podatkowe są wyceniane w kwocie spodziewanej do zapłaty na rzecz organów podatkowych według stóp podatkowych (oraz prawa podatkowego) obowiązujących na dzień bilansowy.

W celu wyznaczenia wartości godziwej zobowiązań, na potrzeby sporządzenia bilansu ekonomicznego, zobowiązania z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Opis sposobu wyceny zobowiązań został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę ww. zobowiązań do wartości godziwej, wartość zobowiązań na potrzeby Wypłacalności 2 odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

Kwota obejmuje wszystkie zobowiązania nieuwzględnione w pozostałych pozycjach bilansu ekonomicznego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku w pozycji wykazywane były zobowiązania bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych (uregulowanych w ujęciu brutto). Dodatkowo w bilansie

statutowym pozycja ta obejmowała odroczone przychody z tytułu prowizji reasekuracyjnych, koasekuracyjnych i dotyczące retrocesji, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz fundusz prewencyjny, które nie występują w Wypłacalności 2.

Na potrzeby sprawozdania statutowego zobowiązania bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych są wyceniane w kwocie wymagającej zapłaty. W celu wyznaczenia wartości godziwej zobowiązań, na potrzeby sporządzenia bilansu ekonomicznego, zobowiązania z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy dodatkowo podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Opis sposobu wyceny pozostałych zobowiązań został zaprezentowany w rozdziale D.4.2. niniejszego Sprawozdania.

Na różnicę opisywanej pozycji między bilansem statutowym a ekonomicznym w kwocie 34 038 tys. PLN składają się wyłączone z bilansu na potrzeby Wypłacalności 2 odroczone przychody z tytułu prowizji (19 050 tys. PLN), zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (12 144 tys. PLN) oraz fundusz prewencyjny (2 844 tys. PLN). Z uwagi na nieistotny wpływ wartości pieniądza w czasie na wycenę pozostałych zobowiązań do wartości godziwej, efekt dyskonta nie został uwzględniony w wycenie do bilansu ekonomicznego.

Leasing został opisany w rozdziale A.4.2 niniejszego Sprawozdania.

D.3.2 Leasing

D.4 Alternatywne metody wyceny

Na potrzeby Wypłacalności 2 wszystkie aktywa i zobowiązania są prezentowane w wartości godziwej. Zgodnie z Rozporządzeniem delegowanym Spółka przy wycenie aktywów i zobowiązań kieruje się hierarchią wyceny. Jeżeli niemożliwe jest zastosowanie do wyceny cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych lub podobnych aktywów lub zobowiązań, stosuje się alternatywne metody wyceny.

Niniejszy rozdział został poświęcony alternatywnym metodom wyceny aktywów i pozostałych zobowiązań Spółki, które zostały zdefiniowane jako metody wyceny, zgodne z art. 223 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, inne niż te, które zakładają jedynie stosowanie notowanych cen rynkowych tych samych lub podobnych aktywów lub zobowiązań.

Ustalenie wartości godziwej aktywów i pozostałych zobowiązań, dla których konieczne jest zastosowanie

alternatywnych metod wyceny, wymaga od Spółki dokonania estymacji i przyjęcia określonych założeń.

Szacunki i założenia przyjęte do wyceny bazują na doświadczeniu wynikającym z analizy danych historycznych, danych możliwych do zaobserwowania na rynku oraz szeregu innych czynników, które zgodnie z najlepszą wiedzą kierownictwa Spółki, w danej sytuacji wydają się zasadne. Szacunki i założenia podlegają okresowej weryfikacji i mogą ulec zmianie, na skutek przyszłych zdarzeń, wynikających ze zmian otoczenia.

Szacunki i założenia przyjęte na dzień bilansowy uwzględniają parametry i poziom ryzyka na ten dzień. Zmienność otoczenia gospodarczego stwarza jednak niepewność w zakresie dokonanych wycen, co oznacza, że rzeczywiste wartości aktywów i pozostałych zobowiązań mogą się różnić od wartości ustalonych na dzień bilansowy.

W przypadku niektórych pozycji aktywów wyceny na potrzeby sprawozdania statutowego nie spełniają wymogów Wypłacalności 2. W związku z tym faktem konieczne jest dokonanie przeszacowania ich wartości, do wartości godziwej. Dla części pozycji Spółka stosuje alternatywne metody wyceny, ponieważ aktywa te lub podobne do nich aktywa nie są notowane na aktywnych rynkach.

NIERUCHOMOŚCI (DO UŻYTKU WŁASNEGO I INNE)

Nieruchomości nie mają aktywnego rynku, dlatego w celu ustalenia ich wartości godziwej TUiR „WARTA” S.A. wykorzystuje alternatywne metody wyceny. Wartość nieruchomości na potrzeby Wypłacalności 2 ustalana jest na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy, sporządzanej nie rzadziej niż raz na trzy lata.

D.4.1 Wycena aktywów

W przypadku nieruchomości o istotnej wartości Spółka co roku analizuje, czy zaszły znaczące zmiany na lokalnych rynkach nieruchomości lub w środowisku ekonomicznym mające istotny wpływ na wycenę nieruchomości. W razie zaistnienia takich zmian, Spółka zleca niezależnemu rzeczoznawcy wykonanie aktualnej wyceny nieruchomości.

Wycena nieruchomości następuje z zastosowaniem jednej z poniższych metod, której dobór przez niezależnego rzeczoznawcę uzależniony jest od dostępności danych.

- **Podejście porównawcze**

Stosuje się, jeżeli są znane ceny i cechy nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianej. Polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość ta odpowiada cenom, jakie uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego. Ceny te koryguje się ze względu na cechy różniące nieruchomości podobne od nieruchomości wycenianej oraz uwzględnia się zmiany poziomu cen wskutek upływu czasu.

- **Podejście dochodowe**

Stosuje się przy szacowaniu nieruchomości przynoszących lub mogących przynosić dochód, dla których nie znaleziono wystarczającej liczby transakcji nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianej.

Do wyceny nieruchomości stanowiących własność Spółki wykorzystano oba z powyższych podejść.

W podejściu porównawczym wykorzystywano metodę porównywania parami oraz metodę korygowania ceny średniej. W metodzie porównywania parami porównuje się nie-

ruchomość będącą przedmiotem wyceny, której cechy są znane, kolejno z nieruchomościami podobnymi, które były przedmiotem obrotu rynkowego i dla których znane są ceny transakcyjne, warunki zawarcia transakcji oraz cechy tych nieruchomości. Przy zastosowaniu metody korygowania ceny średniej do porównań przyjmuje się co najmniej kilkanaście nieruchomości podobnych (które były przedmiotem transakcji na rynku lokalnym), dla których znane są ceny transakcyjne, warunki zawarcia transakcji oraz cechy tych nieruchomości. Wartość nieruchomości będącej przedmiotem wyceny określa się poprzez korektę średniej ceny (za 1m² powierzchni) podobnych nieruchomości współczynnikiem korygującym, który uwzględnia różnicę w poszczególnych cechach tych nieruchomości.

W podejściu dochodowym wykorzystano zarówno technikę kapitalizacji prostej, jak i technikę dyskontowania strumieni dochodów. Technikę kapitalizacji prostej zastosowano w sytuacjach, gdy prognozowany roczny dochód z nieruchomości pozostaje na stałym poziomie. Przy użyciu tej techniki wartość nieruchomości określa się jako iloczyn stałego strumienia dochodu rocznego, który jest możliwy do uzyskania oraz współczynnika kapitalizacji (odzwierciedlającego okres, w którym powinien nastąpić zwrot środków, poniesionych na nabycie nieruchomości z dochodów możliwych do uzyskania z tych nieruchomości), bądź też – jako iloraz strumienia stałego dochodu rocznego i stopy kapitalizacji. W przypadku techniki dyskontowania strumieni dochodów wartość nieruchomości określa się jako sumę zdyskontowanych strumieni zmiennej dochodów przewidywanych do

uzyskania z nieruchomości wycenianej w poszczególnych latach przyjętego okresu prognozy, powiększoną o zdyskontowaną wartość rezydualną nieruchomości. Wartość rezydualna przedstawia wartość nieruchomości po upływie ostatniego roku okresu prognozy przyjętego do dyskontowania strumieni dochodów.

Określona przez niezależnego rzeczoznawcę wartość nieruchomości odzwierciedla stan rynku w dniu wyceny i odpowiada cenie, jaką można by uzyskać przy zawarciu umowy sprzedaży. Do sporządzenia operatu szacunkowego nieruchomości wykorzystywane są dane oparte m.in. o transakcje na analizowanym rynku oraz o dane uzyskane od właściciela prawnego nieruchomości. Wycena dokonywana jest według najlepszej wiedzy rzeczoznawcy, zgodnie z przepisami prawa i standardami zawodowymi. Niepewność wyceny może być spowodowana niewystarczającą liczbą transakcji na rynku, brakiem nieruchomości podobnych do wycenianej, przyjęciem oszacowanych wskaźników do obliczeń, które ze względu na zmienność otoczenia mogą w przyszłości kształtować się inaczej niż założono przy dokonywaniu wyceny.

Przed ostatecznym ujawnieniem wartości rynkowej nieruchomości, pracownicy TUIR „WARTA” S.A. dokonują przeglądu operatów szacunkowych, a ewentualne wątpliwości dotyczące ich treści są wyjaśniane z niezależnym rzeczoznawcą, który wykonał zlecenie.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie nieruchomości będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

 Tabela 18. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – NIERUCHOMOŚCI

NIERUCHOMOŚCI	31 GRUDNIA 2016
Przeznaczone do użytku własnego	109 313
Inne	21 707
Razem nieruchomości wycenione z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny	131 020
Nieruchomości w bilansie ekonomicznym	131 020

MASZYNY I WYPOSAŻENIE (RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE) WYKORZYSTYWANE NA UŻYTEK WŁASNY

Z powodu braku aktywnego rynku dla tego typu aktywów ich wycena do wartości godziwej następuje przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny.

Wycena do wartości godziwej samochodów oraz środków trwałych z obszaru IT przeprowadzana jest na koniec roku obrotowego. Jako metodę wyceny do wartości godziwej Spółka stosuje podejście kosztowe, odzwierciedlające kwotę, która aktualnie umożliwiłaby odtworzenie wydajności danego składnika aktywów. Wymaga to bazowania na koszcie poniesionym w celu nabycia lub skonstruowania zamiennego składnika aktywów o podobnej użyteczności, skorygowanym o utratę przydatności (tj. fizyczne starzenie się oraz funkcjonalną i ekonomiczną przestarzałość). Pozostałe środki trwałe podlegają corocznej analizie mającej na celu sprawdzenie, czy istnieją przesłanki mogące wskazywać

na istotne odchylenia między oczekiwaną wartością godziwą a wartością bilansową netto tych środków, wykazywaną w bilansie statutowym. W przypadku stwierdzenia ww. przesłanek Spółka dokonuje oszacowania wartości godziwej pozostałych środków trwałych.

W przypadku gdy ustalona zgodnie z powyższymi zasadami wartość godziwa środków trwałych nie różni się istotnie od wartości wykazywanej w bilansie statutowym, nie jest konieczne przeszacowanie wartości środków trwałych na potrzeby bilansu ekonomicznego.

Ze względu na zmiany zachodzące w otoczeniu, wymagające od Spółki dostosowywania się do nowych warunków, występuje niepewność wyceny aktywów w zakresie zmienności cen i oceny stopnia zużycia i utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wszystkie maszyny i wyposażenie do użytku własnego zostały wycenione przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny.

Tabela 19. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – MASZYNY I WYPOSAŻENIE
(RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE) WYKORZYSTYWANE NA UŻYTEK WŁASNY

MASZYNY I WYPOSAŻENIE (RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE) WYKORZYSTYWANE NA UŻYTEK WŁASNY	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnych metod wyceny	51 025
Maszyne i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny w bilansie ekonomicznym	51 025

OBLIGACJE PAŃSTWOWE

Wycena do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny następuje jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach państwowych nie zawarto żadnej transakcji na aktywnym rynku albo jeżeli wolumen obrotów był znacząco niski. Nienotowane obligacje komunalne wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

W przypadku notowanych obligacji państwowych wartość godziwa

wyznaczana jest z wykorzystaniem cen bid pobranych z serwisu Bloomberg (BGN) z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku albo w dalszej kolejności – na podstawie historycznych cen transakcyjnych, najlepszych ofert kupna z BondSpot lub cen kupna z serwisu Bloomberg.

Wartość godziwa nienotowanych obligacji komunalnych wyznaczana jest na podstawie metody zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskonta określa się na podstawie krzywej rentowności papierów skarbowych

przesuniętej o spread kredytowy, bazując na danych pochodzących z serwisu Bloomberg.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność dokonanych szacunków dotyczących obligacji państwowych w zakresie zmienności stóp procentowych, ratingów oraz kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku obligacje państwowe spełniające powyższe kryteria, będące w posiadaniu Spółki, zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 20. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – OBLIGACJE PAŃSTWOWE

OBLIGACJE PAŃSTWOWE	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	1 049 455
Obligacje państwowe w bilansie ekonomicznym	3 362 022

OBLIGACJE KORPORACYJNE

Wycena do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny następuje, jeżeli do momentu dokonywania wyceny bilansowej na danych notowanych obligacjach korporacyjnych nie zawarto żadnej transakcji na aktywnym rynku albo jeżeli wolumen obrotów był znacząco niski. Nienotowane obligacje korporacyjne wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

W przypadku notowanych obligacji korporacyjnych wartość godziwa wyznaczana jest z wykorzystaniem cen bid z serwisu Bloomberg (BGN)

z ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku albo w dalszej kolejności – na podstawie historycznych cen transakcyjnych lub cen kupna z serwisu Bloomberg.

Jeżeli niemożliwe jest ustalenie wartości godziwej również w ten sposób, stosuje się metodę zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskonta określa się na podstawie krzywej rentowności papierów skarbowych przesuniętej o spread kredytowy, bazując na danych pochodzących z serwisu Bloomberg.

Wartość godziwa nienotowanych obligacji korporacyjnych wyznacza-

na jest na podstawie metody zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskonta określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów skarbowych przesuniętą o spread kredytowy, bazując na danych pochodzących z serwisu Bloomberg.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność dokonanych szacunków dotyczących obligacji korporacyjnych w zakresie zmienności stóp procentowych, ratingów oraz kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku obligacje korporacyjne spełniające powyższe kryteria, będące w posiadaniu Spółki, zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

 Tabela 21. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – OBLIGACJE KORPORACYJNE

OBLIGACJE KORPORACYJNE	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	1 464 018
Obligacje korporacyjne w bilansie ekonomicznym	1 510 349

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA ORAZ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA

Jednostki uczestnictwa i certyfikaty w funduszach inwestycyjnych nienotowanych na rynku regulowanym wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

Wartość godziwa jednostek uczestnictwa i certyfikatów w funduszach inwestycyjnych nienotowanych

na rynku regulowanym wyznaczana jest na podstawie ostatniej ogłoszonej przez fundusz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa/certyfikat dla ostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego lub ostatniego dnia, w którym odbyły się notowania na danym rynku.

Wartość godziwa jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, których jedynym inwestorem jest Spółka, wyznaczana jest na podstawie ceny jednostki uczestnictwa na dzień bilansowy, przekazanej Spółce przez emitenta danego instrumentu.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Spółka nie identyfikuje niepewności wyceny jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 22. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – JEDNOSTKI UCZESTNICTWA
ORAZ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ZBIOROWEGO
INWESTOWANIA

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA ORAZ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	1 651 851
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania w bilansie ekonomicznym	1 652 984

DEPOZYTY INNE NIŻ EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

Ze względu na krótki termin zapadalności depozytów ON, stosowane jest uproszczenie polegające na wyznaczeniu wartości godziwej

ww. aktywów w wartości nominalnej lub w kwocie wymaganej zapłaty, rozumianej jako wartość nominalna powiększona o liniowo naliczone odsetki.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność dokonanych szacunków dotyczących depozytów innych niż ekwiwalenty środków pieniężnych w zakresie zmienności kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 23. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – DEPOZYTY INNE NIŻ EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

DEPOZYTY INNE NIŻ EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	63 762
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych w bilansie ekonomicznym	63 762

POZOSTAŁE POŻYCZKI I POŻYCZKI ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

Wartość godziwa pozostałych pożyczek i pożyczek zabezpieczonych hipo-

teczenie wyznaczana jest na podstawie metody zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskonta określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów skarbowych przesuniętą o spread kredytowy, bazując na danych pochodzących z serwisu Bloomberg.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje nie-

pewność dokonanych szacunków dotyczących pozostałych pożyczek podporządkowanych w zakresie zmienności stóp procentowych, ratingów oraz kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku inne pożyczki i hipoteki będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 24. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE POŻYCZKI I POŻYCZKI ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

POZOSTAŁE POŻYCZKI I POŻYCZKI ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	8 284
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie w bilansie ekonomicznym	8 284

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ I OD POŚREDNIKÓW UBEZPIECZENIOWYCH, NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU REASEKURACJI BIERNEJ I POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla należności, w celu uzyskania ich wartości godziwej Spółka wykorzystuje alternatywne metody wyceny. Polegają one na korygowaniu kwoty wymaganej zapłaty o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności oraz sytuację kredytową kontrahenta. Dodatkowo należności z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny.

Odpisy aktualizujące dla należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych (z wyłączeniem należności z tytułu reasekuracji czynnej)

W przypadku należności z tytułu ubezpieczeń (z wyłączeniem należności z tytułu reasekuracji czynnej) odpis aktualizujący obejmuje należności wątpliwe i sporne:

- składkowe od ubezpieczających,
- składkowe i inne od pośredników,
- regresowe,
- inne należności ubezpieczeniowe.

Odpis aktualizujący określa się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości przy wykorzystaniu stawek ustalonych i weryfikowanych na podstawie analizy historycznej ściągalności płatności.

Podstawowym założeniem zasad tworzenia odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu ubezpieczeń jest

zastosowanie zróżnicowanych stawek procentowych w zależności od rodzaju tworzonego odpisu:

- ogólnego/portfelowego – aktualizującego wartość należności bieżących, w przypadku których stawka odpisu uzależniona jest od stopnia ich przeterminowania. Poziom tego odpisu wyliczany jest na podstawie dostępnych w systemach dziedzinowych lub/i księgowych informacji o strukturze wiekowej należności bieżących brutto;
- indywidualnego – aktualizującego wartość należności uznanych za wątpliwe i sporne, w przypadku których stawka odpisu uzależniona jest od rodzaju należności i statusu prawnego sprawy;
- doszacowania lub ograniczenia odpisów ogólnych/portfelowych oraz indywidualnych:
  - należności, w przypadku których Spółka dysponuje informacją/dokumentacją wskazującą na konieczność utworzenia odpisu w wysokości innej, aniżeli wynika to ze stawek ogólnych lub indywidualnych; szczególnemu monitoringowi w tym zakresie podlegają należności od dłużników, których wierzytelności ubezpieczeniowe wobec Spółki wynoszą minimum 500 tys. PLN,
  - ograniczenia odpisu do wartości wierzytelności nie objętej żadną gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności. Decyzja o ograniczeniu tworzonego odpisu w myśl ww. przepisu podejmowana jest indywidualnie na podstawie aktualnych informacji dotyczących danej wierzytelności; szczególnemu monitorowaniu i rozpatrywaniu

pod kątem tworzenia odpisu indywidualnego podlegają należności składkowe, regresowe oraz od pośredników, których łączna kwota jest równa lub wyższa niż 500 tys. PLN; w przypadku tych wierzytelności decyzja o utworzeniu odpisu aktualizującego i jego poziomie podejmowana jest indywidualnie dla każdej sprawy.

Odpisy aktualizujące dla należności z tytułu reasekuracji czynnej

W przypadku należności z tytułu reasekuracji czynnej odpis aktualizujący tworzony jest metodą indywidualną na podstawie raportów o strukturze wiekowej należności i zobowiązań dla reasekuracji czynnej. Szczegółowe zasady tworzenia odpisów opisano w części dotyczącej *Odpisów aktualizujących dla należności z tytułu reasekuracji biernej*.

Odpisy aktualizujące dla należności z tytułu reasekuracji biernej

Odpis tworzony jest metodą indywidualną na podstawie raportów o strukturze wiekowej należności i zobowiązań dla reasekuracji biernej, czynnej oraz retrocesji. Jeżeli istnieje istotne zobowiązanie wobec tego samego kontrahenta, to może zostać ono potraktowane jako zabezpieczenie spłaty należności (np. w przypadku, gdy wartość zobowiązania netto z reasekuracji czynnej przekracza należności netto z reasekuracji biernej). W ramach poszczególnych rodzajów działalności reasekuracyjnej ustalana jest wartość należności netto (wartość należności pomniejszona o wartość zobowiązania), która stanowi podstawę do naliczenia odpisów aktualizujących.

Tak ustalone należności netto podlegają jeszcze pomniejszeniu o wartość należności, które wyłączone są z podstawy do naliczenia odpisów aktualizujących, tj. należności od:

- reasekuratorów mających pozytywną opinię KNF,
- reasekuratorów/cedentów, których sytuacja majątkowa i finansowa gwarantuje uregulowanie powstałej należności mimo jej przeterminowania, a opóźnienia w spłacie wynikają z innych przesłanek (np. rozliczenia za pośrednictwem brokera, przesłanie dodatkowych informacji do kontrahenta przez Spółkę),
- reasekuratorów/cedentów, którzy na dzień tworzenia odpisu uregulowali już należność lub Spółka została poinformowana o dokonywanej płatności.

Dla wyliczonych dla poszczególnych dłużników sald należności przeterminowanych netto (sald należności, z którymi dłużnik zalega ze spłatą dłuższą niż 3 miesiące, licząc od daty księgowania dokumentu) tworzony jest odpis w wysokości 100% wartości tego salda.

W przypadku towarzystw postawionych w stan likwidacji lub innej reorganizacji finansowej oraz towarzystw zalegających ze spłatą, których sytuacja majątkowa i finansowa nie gwarantuje spłaty należności, odpis aktualizujący obejmuje całą kwotę należności (wraz z wartością rezerw uszkodowych przypadających na dane go kontrahenta) niezależnie od terminu jej wymagalności.

Spółka dokonuje odpisu w 100% wartości salda należności netto także w przypadku:

- braku porównywalnych danych historycznych pozwalających na

ustalenie stopnia spłat należności przeterminowanych według ich wieku,

- braku technicznych możliwości uzyskania danych historycznych,

mimo że w ocenie Spółki istnieje prawdopodobieństwo, iż pewna część należności przeterminowanych może być rozliczona zgodnie z dotychczasową praktyką reasekuracyjną w ciągu kilku lat (np. w ramach zamykania wzajemnych rozliczeń reasekuracyjnych).

Ustalone kwoty odpisu rozłożone są na poszczególne przedziały należności przeterminowanych w ramach określonych rodzajów działalności reasekuracyjnej.

Odpisy aktualizujące dla pozostałych należności (handlowych, innych niż z działalności ubezpieczeniowej)

Odpis aktualizujący określa się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości przy wykorzystaniu stawek ustalonych i weryfikowanych na podstawie analizy historycznej ściągłości należności. Spółka tworzy odpisy:

- indywidualne – w przypadku należności uznanych za wątpliwe i sporne, w których stawka odpisu aktualizującego uzależniona jest od rodzaju należności i statusu prawnego sprawy. Podstawą księgowania są zapisy na koncie spraw skierowanych do sądu i spraw spornych. Stawka odpisu aktualizującego wartość należności uznanych za wątpliwe i sporne stanowi 100% wartości salda tej należności;
- ogólne – w przypadku pozostałych należności, w których stawka odpisu aktualizującego uzależniona jest od stopnia przeterminowania

należności. Na podstawie tworzonych raportów wiekowania, dokonywana jest analiza sald należności przeterminowanych, uwzględniająca m.in. przyczynę zwłoki dłużnika, czas zalegania ze spłatą oraz sytuację płatniczą dłużnika. Odpis aktualizujący obejmuje wartość wszystkich należności pozaubezpieczeniowych, w stosunku do których dłużnik zalega ze spłatą dłużej niż 180 dni. Wartość odpisu stanowi 100% wartości wszystkich przeterminowanych (powyżej 180 dni) należności pozaubezpieczeniowych.

Dodatkowo przy wycenie należności z tytułu działalności ubezpieczeniowej, z tytułu reasekuracji biernej i pozostałych należności z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy uwzględnia się zmianę wartości pieniądza w czasie, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Dyskontowanie następuje stopą wolną od

ryzyka. Do dyskontowania należności Spółka wykorzystuje stopy procentowe publikowane przez EIOPA.

Ponadto przy wycenie należności z tytułu działalności ubezpieczeniowej do wartości godziwej analizuje się przewidywane koszty windykacji i przychody związane z odzyskiwaniem należności. W przypadku gdy szacowany wpływ netto ww. kosztów i przychodów jest istotny, Spółka ujmuje je przy ustaleniu wartości godziwej należności. Natomiast przy wycenie należności z tytułu reasekuracji Spółka analizuje, czy szacowane koszty windykacji należności przeterminowanych mają istotny wpływ na ich wartość godziwą. W przypadku, gdy szacowany wpływ ww. kosztów jest istotny, Spółka ujmuje je przy ustaleniu wartości godziwej należności.

Niepewność wyceny poszczególnych rodzajów należności wiąże się z przyjętymi przez Spółkę, aktualnymi

mi na dzień bilansowy, założeniami w zakresie ustalania odpisów aktualizujących, a także z ryzykiem kredytowym kontrahenta, ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Dodatkowo niepewność dotyczy przewidywanych kosztów windykacji i przychodów z odzyskiwania należności. Ww. niepewności oznaczają, że w przypadku zmiany otoczenia rynkowego i sytuacji kredytowej kontrahentów wartości należności ustalone na dzień bilansowy mogą odbiegać od rzeczywistej kwoty, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie poniższe należności zostały wycenione do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny.

Tabela 25. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – NALEŻNOŚCI

NALEŻNOŚCI	31 GRUDNIA 2016
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	147 862
Należności z tytułu reasekuracji biernej	23 450
Pozostałe należności (handlowe, inne niż wynikające z działalności ubezpieczeniowej)	68 847
Należności w bilansie ekonomicznym	240 159

ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

Wartość godziwa środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych wyznaczana jest w wartości nominalnej.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność dokonanych szacunków dotyczących środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych w zakresie zmienności kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

**Tabela 26. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – ŚRODKI PIENIĘŻNE
I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH**

ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	26 347
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych w bilansie ekonomicznym	26 347

POZOSTAŁE AKTYWA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

Należności bieżące z tytułu reasekuracji biernej i retrocesji dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych już wypłaconych

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla wykazywanych w tej pozycji należności, w celu uzyskania ich wartości godziwej Spółka wykorzystuje alternatywne metody wyceny. Polegają one na korygowaniu kwoty wymaganej zapłaty o odpisy aktualizujące, które uwzględniają stopień prawdopodobieństwa zapłaty należności

oraz sytuację kredytową kontrahenta. Dodatkowo należności z przewidywanym terminem spłaty powyżej 12 miesięcy podlegają dyskontowaniu stopą wolną od ryzyka, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Do dyskontowania należności Spółka wykorzystuje stopy procentowe publikowane przez EIOPA. Szczegółowe zasady dokonywania odpisów aktualizujących opisano w części D.4.1 dotyczącej *Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych, należności z tytułu reasekuracji biernej i pozostałe należności: Odpisy aktualizujące dla należności z tytułu reasekuracji biernej.*

Niepewność wyceny opisywanych należności wiąże się z przyjętymi przez Spółkę, aktualnymi na dzień bilansowy, założeniami w zakresie ustalania odpisów aktualizujących, a także z ryzykiem kredytowym kontrahenta, ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Ww. niepewności oznaczają, że w przypadku zmiany otoczenia rynkowego i sytuacji kredytowej kontrahentów wartości należności ustalone na dzień bilansowy mogą odbiegać od rzeczywistej kwoty, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Czynne rozliczenia międzyokresowe

Stosowanie alternatywnych metod wyceny jest uzasadnione brakiem

aktywnego rynku dla tego typu aktywów.

Wartość godziwa wyznaczana jest w oparciu o wielkość poniesionych kosztów oraz okres, którego one dotyczą, przy czym podstawę ustalenia wartości bilansowej stanowią koszty przypadające do rozliczenia w przyszłych okresach sprawozdawczych. Wartość pozostałych aktywów pomniejszana jest cyklicznie o wartość kosztów dotyczących bieżącego okresu sprawozdawczego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie identyfikuje niepewności wyceny tego typu aktywów.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie pozostałe aktywa zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 27. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE AKTYWA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

POZOSTAŁE AKTYWA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	76 605
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach) w bilansie ekonomicznym	76 605

W przypadku niektórych pozycji zobowiązań wyceny na potrzeby sprawozdania statutowego nie są zgodne z wymogami Wypłacalności 2. W związku z tym konieczne jest dokonanie przeszacowania ich wartości, do wartości godziwej. Dla części pozycji Spółka stosuje alternatywne metody wyceny, ponieważ dla tych

zobowiązań lub podobnych do nich zobowiązań nie ma aktywnego rynku.

POZOSTAŁE REZERWY (INNE NIŻ REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE)

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla pozostałych rezerw do ich wyceny

D.4.2 Wycena innych zobowiązań

wykorzystywane są alternatywne metody wyceny.

Rezerwy tworzone są w wysokości najbardziej wiarygodnego szacunku nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego, przy uwzględnieniu ryzyka i niepewności towarzyszącej zdarzeniom i okolicznościom prowadzącym do wypełnienia obowiązku.

W szczególności w pozycji pozostałych rezerw wykazuje się rezerwę na niewykorzystane urlopy, rezerwę na wynagrodzenia oraz rezerwę na straty z tytułu toczących się postępowań i roszczeń stron trzecich.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy

Rezerwa na niewykorzystane urlopy przeznaczona jest na pokrycie powstałych, niezrealizowanych zobowiązań Spółki wobec pracowników z tytułu nabycia prawa do urlopu wypoczynkowego. Rezerwa tworzona jest indywidualnie, oddzielnie dla każdego pracownika TUiR „WARTA” S.A. na koniec każdego okresu. W Spółce obowiązuje kwartalny okres rozliczeniowy. Szczegółowe zasady wyliczenia rezerwy i algorytmy do kalkulacji ustala osoba nadzorująca funkcję aktuariálną. Rezerwę ustala się dla danego pracownika jako ilo-

czyn dziennego ekwiwalentu za urlop (rozumianego jako ekwiwalent miesięczny podzielony przez średnią liczbę dni pracy w miesiącu, obliczoną dla danego roku kalendarzowego) i niewykorzystanej liczby dni należnego urlopu wypoczynkowego. Źródłem danych do wyliczenia rezerwy urlopowej są dane dotyczące liczby dni urlopu wypoczynkowego (zaległego i bieżącego) pracownika oraz wynagrodzenie stanowiące podstawę do wyliczenia rezerwy, zawarte w systemie kadrowo-płacowym.

Niepewność wyceny rezerwy na niewykorzystane urlopy wiąże się z przyjętymi przez Spółkę, aktualnymi na dzień bilansowy: liczbą niewykorzystanych dni urlopu oraz poziomem wynagrodzeń poszczególnych pracowników, które w przyszłości mogą się zmienić.

Rezerwy na wynagrodzenia

Spółka tworzy rezerwy na wynagrodzenia, obejmujące w szczególności: rezerwę na nagrody uznaniowe dla pracowników podlegających rocznej ocenie okresowej oraz rezerwy na wypłatę premii (w tym premii rocznej dla członków Zarządu). Szczegółowe zasady ustalania wysokości poszczególnych rezerw wynikają z przyjętych w Spółce zasad premiowania.

Zgodnie z najlepszą wiedzą kierownictwa Spółki, ustalone na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwy na wynagrodzenia odpowiadają ich wartości godziwej. Brak informacji na temat ostatecznej realizacji poszczególnych parametrów będących podstawą do wyznaczenia nagród i premii powoduje, że istnieje niepewność w zakresie wyceny rezerw na wynagrodzenia.

Rezerwa na pozaubezpieczeniowe sprawy sądowe

Spółka dokonuje analizy potencjalnych ryzyk związanych z prowadzonymi sprawami sądowymi pozaubezpieczeniowymi i na tej podstawie podejmuje decyzje o konieczności ujęcia skutków tych postępowań w księgach. Spółka opiera swój szacunek dotyczący wysokości tworzonych rezerw o opinie prawników dotyczące poszczególnych spraw sądowych pozaubezpieczeniowych.

Stosowane zasady ustalania wysokości ww. rezerw w znacznym stopniu pozwalają na niwelowanie niepewności wyceny rezerw na sprawy sądowe pozaubezpieczeniowe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie pozostałe rezerwy zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 28. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – POZOSTAŁE REZERWY (INNE NIŻ REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE)

POZOSTAŁE REZERWY (INNE NIŻ REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE)	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	57 519
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) w bilansie ekonomicznym	57 519

INSTRUMENTY POCHODNE

Instrumenty pochodne wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny w związku z brakiem aktywnego rynku dla tego typu instrumentów.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych wyznaczana jest zgodnie z modelem zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Krzywe dyskontowe wykorzystywane do wyceny instrumentów pochodnych tworzone są na podstawie kwotowań depozytów

i kontraktów IRS publikowanych przez serwis Bloomberg.

Biorąc pod uwagę zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność dokonanych szacunków dotyczących instrumentów pochodnych w zakresie zmienności stóp procentowych, ratingów oraz kursów walut.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku instrumenty będące w posiadaniu Spółki zostały wycenione z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny.

Tabela 29. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – INSTRUMENTY POCHODNE – ZOBOWIĄZANIA

INSTRUMENTY POCHODNE – ZOBOWIĄZANIA	31 GRUDNIA 2016
Wycenione z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny	37 220
Instrumenty pochodne w bilansie ekonomicznym	37 220

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ I WOBEC POŚREDNIKÓW UBEZPIECZENIOWYCH, ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU REASEKURACJI BIERNEJ, POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (HANDLOWE, INNE NIŻ Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ), POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (NIEWYKAZANE W INNYCH POZYCJACH)

Brak aktywnego rynku dla tego typu zobowiązań powoduje, że do ich wyceny do wartości godziwej wykorzystywane są alternatywne metody wyceny.

W przypadku zobowiązań z przewidywanym terminem spłaty do 12 miesięcy za wartość godziwą przyjmuje się kwoty wymagające zapłaty, natomiast w przypadku zobowiązań z przewidywanym terminem spłaty

powyżej 12 miesięcy, wartość bieżącą kwot wymagających zapłaty, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Korektę uwzględniającą zmianę wartości pieniądza w czasie dokonuje się przy zastosowaniu stóp wolnych od ryzyka. Do dyskontowania zobowiązań Spółka wykorzystuje stopy procentowe publikowane przez EIOPA.

Niepewność wyceny poszczególnych rodzajów zobowiązań wiąże się

z ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Zmienność otoczenia gospodarczego powoduje, że wartość zobowiązań ustalona na dzień bilansowy przy ewentualnej zmianie tych współczynników może odbiegać od rzeczywistej wartości, za jaką na warunkach rynkowych

mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wszystkie poniższe zobowiązania zostały wycenione do wartości godziwej przy zastosowaniu alternatywnych metod wyceny.

 Tabela 30. ALTERNATYWNE METODY WYCENY – ZOBOWIĄZANIA

ZOBOWIĄZANIA	31 GRUDNIA 2016
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	116 758
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	9 477
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	37 031
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	1 901
Zobowiązania w bilansie ekonomicznym	165 167

D.5 Wszelkie inne informacje

Wszelkie istotne informacje zostały przedstawione powyżej.

E Zarządzanie kapitałem

Polityka Zarządzania Kapitałem TUIr „WARTA” S.A. zaakceptowana przez Radę Nadzorczą Spółki oraz *Procedura Zarządzania Kapitałem TUIr „WARTA” S.A.* zaakceptowana przez Zarząd Spółki stanowią podstawowe dokumenty regulujące zarządzanie kapitałem Spółki.

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie wypłacalności Spółki z uwzględnieniem wymogów kapitałowych wynikających z obowiązujących regulacji prawnych przy jednoczesnym zapewnieniu realizacji oczekiwanego przez Akcjonariuszy wskaźnika dywidendy.

Zgodnie z *Polityką Zarządzania Kapitałem* przez zarządzanie kapitałem należy rozumieć szereg działań podejmowanych na poziomie operacyjnym, taktycznym i strategicznym.

Działania na poziomie strategicznym realizowane są przez organy zarządzające i nadzorujące Spółkę, natomiast działania na poziomie taktycznym i operacyjnym realizowane są przez wyznaczone przez Zarząd Spółki komórki organizacyjne i komitety.

Pozycja kapitałowa, wymogi kapitałowe i wypłacalność stanowią integralną część *Planu Biznesowego* zatwierdzanego przez Radę Nadzorczą Spółki na wniosek Zarządu Spółki.

Przy ocenie adekwatności kapitałowej Spółka posługuje się współczynnikiem wypłacalności S2, który monitorowany jest kwartalnie przez Zarząd Spółki oraz komórki organizacyjne i komitety przez niego upoważnione. Oczekiwany (w perspektywie Planu) poziom współczynnika

przedkładany jest regularnie Radzie Nadzorczej przez Zarząd Spółki.

Ustalone w Spółce przedziały współczynnika wypłacalności S2 zostały przedstawione w rozdziale B.3.2 niniejszego Sprawozdania.

Spółka, zgodnie z *Polityką Zarządzania Kapitałem*, podejmuje dodatkowe działania w przypadku, gdy poziom współczynnika spadnie poniżej poziomu „pod obserwacją”, a także gdy spadek do poziomu „pod obserwacją” ma charakter trwały/istotny.

W przypadku nagłego pogorszenia się sytuacji finansowej bądź zagrożenia pogorszeniem sytuacji w ciągu najbliższego roku Spółka może wstrzymać wypłatę dywidendy.

E.1 Środki własne

ŚREDNIOTERMINOWY PLAN ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM

Zgodnie z *Procedurą Zarządzania Kapitałem* Spółka sporządza, w 3-letnim horyzoncie czasowym, średnioterminowy plan zarządzania kapitałem, obejmujący:

- projekcję kapitałów, w tym planowanych przypadków emisji akcji,
- projekcję środków własnych, z uwzględnieniem zmian poszczególnych pozycji w ramach danych kategorii wynikających z dat wymagalności, wykupu czy spłat tych elementów kapitału,
- informację nt. rezultatu projekcji dokonywanych w ramach Własnej Oceny Ryzyka i Wypłacalności,
- informację nt. wpływu emisji, wykupu lub spłaty bądź innej formy wyceny pozycji środków własnych na kwestie związane ze stosowaniem limitów kategorii, o których mowa poniżej,

- informację nt. wpływu zasad podziału wyniku finansowego na środki własne.

ZASADY KLASYFIKACJI ŚRODKÓW WŁASNYCH

Spółka prowadzi klasyfikację środków własnych, w tym także do poszczególnych kategorii, zgodnie z postanowieniami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

ŚRODKI WŁASNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Tabela 31 znajdująca się na następnej stronie prezentuje środki własne Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Prezentowane dane obejmują wyłącznie koniec 2016 roku, z uwagi na art. 303 Rozporządzenia delegowanego, zwalniającego z obowiązku raportowania danych porównawczych w pierwszym roku raportowania.

Tabela 31. ŚRODKI WŁASNE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

Lp.	PODSTAWOWE ŚRODKI WŁASNE	RAZEM	W TYM: KATEGORIA 1 – NIEOGRANICZONE
1.	Kapitał zakładowy	187 939	187 939
2.	Nadwyżka ceny emisyjnej powyżej wartości nominalnej udziałów/akcji (agio) powiązana z kapitałem zakładowym	983 008	983 008
3.	Kapitał zakładowy, wkłady/składki członkowskie lub inne równoważne pozycje BOF w TUW	0	0
4.	Podporządkowany fundusz udziałowy w TUW	0	0
5.	Nadwyżki środków/funduszy	0	0
6.	Akcje uprzywilejowane	0	0
7.	Nadwyżka ceny emisyjnej powyżej wartości nominalnej udziałów/akcji (agio) powiązana z akcjami uprzywilejowanymi	0	0
8.	Rezerwa uzgodnieniowa	1 128 434	1 128 434
9.	Zobowiązania podporządkowane	0	0
10.	Kwota wartości netto aktywów z tyt. odroczonego podatku dochodowego	0	0
11.	Pozostałe elementy zatwierdzone przez Organ Nadzoru jako BOF (niewykazane w innych pozycjach)	0	0
12.	Razem	2 299 381	2 299 381
13.	Podstawowe środki własne razem (po korekcie)	2 299 381	2 299 381

OCENA JAKOŚCI ŚRODKÓW WŁASNYCH

Środki własne Spółki w całości zaliczają się do podstawowych środków własnych i klasyfikowane są do kategorii 1 (z ang. *Tier1*), tj. środków o najwyższej jakości, jeżeli chodzi o dostępność w przypadku pokrywania potencjalnych strat. Czas trwania wszystkich środków własnych Spółki jest nieograniczony.

Istotnym składnikiem środków własnych jest rezerwa uzgodnieniowa składająca się z:

- różnic w wycenie pomiędzy bilansem statutowym a bilansem ekonomicznym, opisanych szerzej w części D niniejszego Sprawozdania,
- innych niż kapitał podstawowy i zapasowy składników kapitałów

- własnych (np. kapitał z aktualizacji wyceny, wynik roku bieżącego),
- oraz elementów pomniejszających wartość kapitałów ekonomicznych:
    - przewidywanej dywidendy za rok 2016,
    - wartości podatku od aktywów przypadającej do zapłaty w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

ISTOTNE ZMIANY ŚRODKÓW WŁASNYCH W 2016 ROKU

29 czerwca 2016 r. Spółka, na podstawie uchwały nr 2 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 28 czerwca 2016 r., wypłaciła Akcjonariuszom dywidendę w następujący sposób:

- Talanx International A.G. – 197 849 tys. PLN, tj. 75,74% z kwoty 261 219 tys. PLN z uwzględnieniem zwolnienia podatkowego,

- Meiji Yasuda Life Insurance Company – 57 033 tys. PLN tj. 24,26% z kwoty 261 219 tys. PLN z uwzględnieniem 10-proc. podatku.

W 2016 r. Spółka nie wyemitowała ani nie umorzyła środków własnych.

Średnioroczny stan środków własnych w 2016 r. wyniósł 2 256 955 tys. PLN.

Spółka nie posiada środków własnych podlegających przepisom przejściowym.

Spółka nie posiada uzupełniających środków własnych.

ŚRODKI WŁASNE DOPUSZCZONE NA POKRYCIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

W tabeli 32 zaprezentowano kwoty środków własnych dopuszczonych na pokrycie wymogów kapitałowych na dzień 31 grudnia 2016 roku:

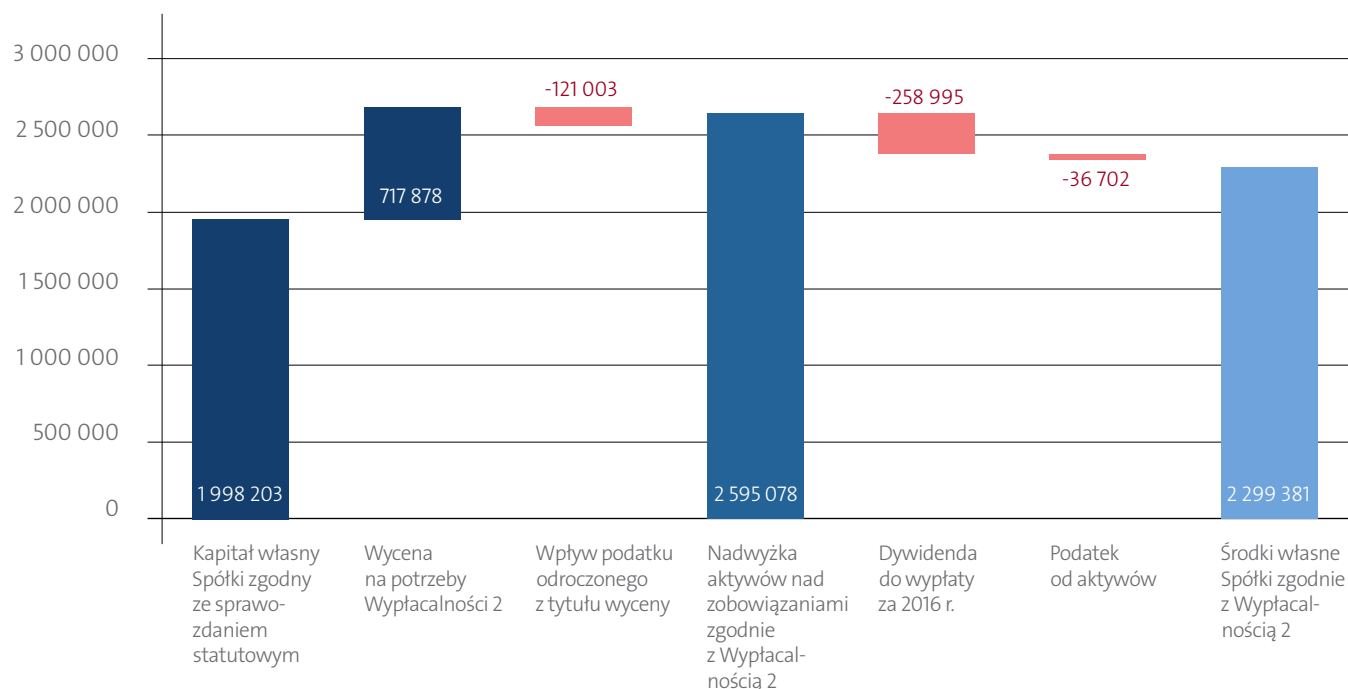
 Tabela 32. ŚRODKI WŁASNE DOPUSZCZONE

POKRYCIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	RAZEM	W TYM: KATEGORIA 1 – NIEOGRANICZONE
Środki własne	2 299 381	2 299 381
Środki własne dopuszczone na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności	2 299 381	2 299 381
Podstawowe środki własne dopuszczone na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego	2 299 381	2 299 381

UZGODNIENIE KAPITAŁU WŁASNEGO ORAZ ŚRODKÓW WŁASNYCH SPÓŁKI

Na rysunku 20 (zamieszczonym na następnej stronie) zaprezentowano istotne różnice pomiędzy kapitałem

własnym Spółki obliczonym zgodnie z zasadami sprawozdania statutowego a środkami własnymi Spółki skalkulowanymi na potrzeby Wypłacalności 2 na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Rysunek 20.

Kapitał własny a środki własne Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku

Na łączną różnicę pomiędzy kapitałem własnym a środkami własnymi Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku wpłynęły:

- różnice w metodyce wyceny między sprawozdaniem statutowym a bilansem ekonomicznym (szczegółowo opisane w rozdziałach D.1, D.2 i D.3 niniejszego Sprawozdania), w tym także wyłączenia pozycji niewystępujących w bilansie na potrzeby Wyptalności 2 w łącznej kwocie 717 878 tys. PLN,
- wpływ podatku odroczonego z tytułu wyżej wskazanych różnic w kwocie -121 003 tys. PLN,
- dywidenda do wypłaty Akcjonariuszowi Spółki w wysokości -258 995 tys. PLN, tj. 100% wyniku finansowego Spółki za 2016 rok; odliczenie zostało dokonane zgodnie z Wytyczną nr 2 Wytycznych

w sprawie klasyfikacji środków własnych (EIOPA-BoS-14/168),

- podatek od aktywów Spółki do zapłaty w ciągu kolejnych 12 miesięcy, licząc od daty bilansowej w kwocie -36 702 tys. PLN (opis kalkulacji podatku został przedstawiony w rozdziale A.1.2 niniejszego Sprawozdania); odliczenie zostało dokonane zgodnie ze Stanowiskiem organu nadzoru z 7 kwietnia 2016 r. (L.dz. DNU/606/259/1/2016/AM).

OGRANICZENIA WPŁYWAJĄCE NA ŚRODKI WŁASNE

Środki własne Spółki w 2016 r. nie podlegały żadnym ograniczeniom wpływającym na ich dostępność.

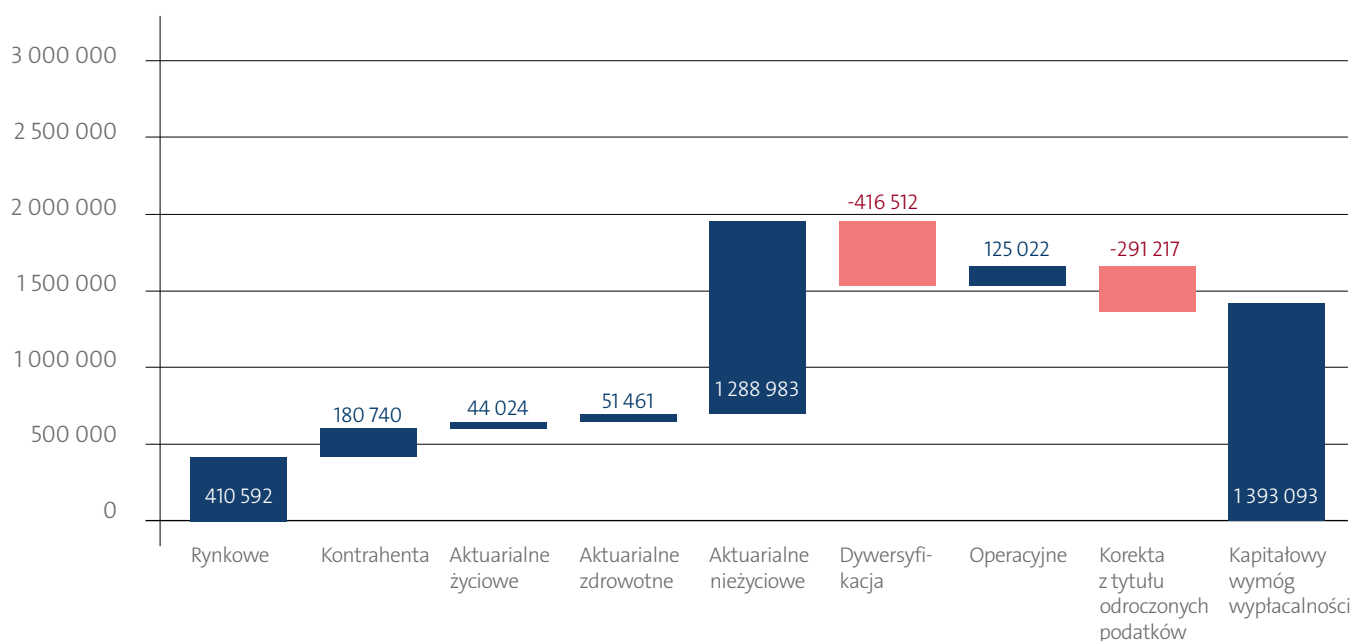
Na dzień 31 grudnia 2016 r. nie dokonano odliczeń od środków własnych.

E.2 Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

Na rysunku 21 przedstawiono informację na temat kapitałowego wymogu

wypłacalności Spółki na 31 grudnia 2016 roku.

E.2.1 Kapitałowy wymóg wypłacalności

Rysunek 21.

Kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 roku

Założenia przyjęte do kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności są zgodne z Rozporządzeniem delegowanym.

Struktura kapitałowego wymogu wypłacalności została opisana w części C niniejszego Sprawozdania.

Spółka nie stosuje parametrów specyficznych dla zakładu do wyliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności. Przy kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności nie uwzględniono

również tzw. *transitional measures*, tj. zastąpienia podstawowych środków własnych w okresie przejściowym.

ISTOTNE ZMIANY KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI I PRZYCZYNY ZMIAN

Z uwagi na art. 303 Rozporządzenia delegowanego, zwalniający z obowiązku raportowania danych porównawczych w pierwszym roku raportowania, Spółka prezentuje tylko dane obejmujące koniec 2016 roku.

W tabelach poniżej (tabele: 33, 34 i 35) przedstawiono informację ilościową na temat minimalnego wymogu kapitałowego Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku:

E.2.2 Minimalny wymóg kapitałowy

Tabela 33. FORMUŁA LINIOWA DLA UBEZPIECZEŃ NIEŻYCIOWYCH

UBEZPIECZENIA MAJĄTKOWE	WYNIK FORMUŁY LINIOWEJ
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych i reasekuracja proporcjonalna	1 643
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów i reasekuracja proporcjonalna	10 203
Ubezpieczenia pracownicze i reasekuracja proporcjonalna	0
Ubezpieczenia OC z tyt. użytkowania pojazdów mechanicznych i reasekuracja proporcjonalna	366 462
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów i reasekuracja proporcjonalna	81 674
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe oraz reasekuracja proporcjonalna	22 180
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych oraz reasekuracja proporcjonalna	77 891
Ubezpieczenia OC ogólnej i reasekuracja proporcjonalna	59 452
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń oraz reasekuracja proporcjonalna	5 509
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej i reasekuracja proporcjonalna	1 402
Ubezpieczenia świadczenia pomocy i reasekuracja proporcjonalna	10 703
Ubezpieczenia różnych strat finansowych oraz reasekuracja proporcjonalna	13 365
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	0
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych, transportowych	127
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	197
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń osobowych	2 672
Minimalny wymóg kapitałowy dla ubezpieczeń niezyciowych	653 480

Tabela 34. FORMUŁA LINIOWA DLA UBEZPIECZEŃ ŻYCIOWYCH

UBEZPIECZENIA ŻYCIOWE	WYNIK FORMUŁY LINIOWEJ
Ubezpieczenia z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	0
Ubezpieczenia z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	0
Ubezpieczenia związane z wartością indeksu i ubezpieczenia z ubezpieczeniowych funduszem kapitałowym	0
Pozostałe ubezpieczenia na życie i reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	13 733
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	0
Minimalny wymóg kapitałowy dla ubezpieczeń życiowych	13 733

Tabela 35. KALKULACJA MINIMALNEGO WYMOGU KAPITAŁOWEGO ZA POMOCĄ FORMUŁY STANDARDOWEJ

Liniowy MCR	667 213
SCR	1 393 093
Górny próg MCR	626 892
Dolny próg MCR	348 273
Łączny MCR	626 892
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	16 009
Minimalny wymóg kapitałowy	626 892

Największa część minimalnego wymogu kapitałowego pochodzi z największych linii biznesowych Spółki takich jak ubezpieczenia OC z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych (366 462 tys. PLN), pozostałe

ubezpieczenia pojazdów (81 674 tys. PLN), ubezpieczenie od ognia i innych szkód rzeczowych (77 891 tys. PLN) oraz ubezpieczenia OC ogólne (59 452 tys. PLN).

Tak uzyskany minimalny wymóg kapitałowy w wysokości 667 213 tys. PLN jest następnie obniżony do poziomu 626 892 tys. PLN na skutek ograniczenia górnego (tj. $MCR \leq 45\% SCR$).

E.3 Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Spółka nie korzysta z metody wyliczenia wymogu kapitałowego akcji bazującej na duracji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

E.4 Różnice pomiędzy formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Spółka nie stosuje modelu wewnętrznego do wyliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

---

E.5 Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

Spółka pokrywa minimalny wymóg kapitałowy na dzień 31 grudnia 2016 roku i nie przewiduje problemów

z pokryciem w okresie planistycznym, zarówno w scenariuszu bazowym, jak i alternatywnym.

E.5.1 Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym

Spółka pokrywa kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 roku i nie przewiduje problemów z pokryciem kapitałowego wymogu

wypłacalności w okresie planistycznym, zarówno w scenariuszu bazowym, jak i alternatywnym.

E.5.2 Niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

E.6 Wszelkie inne informacje

Wszelkie istotne informacje zostały przedstawione powyżej.

Załączniki

Załącznik 1. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA (5.02.01.02)

		WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2
AKTYWA		C0010
Wartości niematerialne i prawne	R0030	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	0
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	0
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	160 338
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	7 176 837
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	21 707
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	456 232
Akcje i udziały	R0100	109 240
Akcje i udziały – notowane	R0110	108 851
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	389
Dłużne papiery wartościowe	R0130	4 872 371
Obligacje państwowe	R0140	3 362 022
Obligacje korporacyjne	R0150	1 510 349
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	0
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	0
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	1 652 984
Instrumenty pochodne	R0190	541
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	63 762
Pozostałe lokaty	R0210	0
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	8 284

Pożyczki pod zastaw polisy	R0240	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	0
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	8 284
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	695 942
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	598 044
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	598 032
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	12
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	97 898
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	0
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	97 898
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	0
Depozyty u cedentów	R0350	1 101
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	147 862
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	23 450
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	68 847
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	0
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone	R0400	0
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	26 347
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	76 605
Aktywa ogółem	R0500	8 385 613

		WARTOŚĆ BILANSOWA WG WYPŁACALNOŚĆ 2
ZOBOWIĄZANIA		C0010
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510	4 439 635
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	4 423 568
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530	0
Najlepsze oszacowanie	R0540	4 040 379
Margines ryzyka	R0550	383 189
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	16 067
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570	0
Najlepsze oszacowanie	R0580	14 251
Margines ryzyka	R0590	1 816
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	756 690
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620	0
Najlepsze oszacowanie	R0630	0
Margines ryzyka	R0640	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	756 690
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660	0
Najlepsze oszacowanie	R0670	751 850
Margines ryzyka	R0680	4 840
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700	0
Najlepsze oszacowanie	R0710	0

Margines ryzyka	R0720	0
Zobowiązania warunkowe	R0740	0
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750	57 519
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	2 135
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	332 169
Instrumenty pochodne	R0790	37 220
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	0
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	116 758
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	9 477
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	37 031
Zobowiązania podporządkowane	R0850	0
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	0
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	0
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	1 901
Zobowiązania ogółem	R0900	5 790 535
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	2 595 078

Załącznik 2. SKŁADKI, ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA ORAZ KOSZTY WG LINII BIZNESOWYCH
(S.05.01.02)

Linie biznesowe w odniesieniu do: ZOBOWIĄZAŃ UBEZPIECZENIOWYCH I REASEKURACYJNYCH
ZWIĄZANYCH Z UBEZPIECZENIAMI INNYMI NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (BEZPOŚREDNIA
DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNA PROPORCJONALNA)

		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utrąty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkod rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090
SKŁADKI PRZYPISANE										
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	26 729	109 129	0	1 905 125	798 489	115 659	675 851	213 222	20 247
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120	0	1	0	1 893	5 193	1 940	88 277	9 847	9
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Udział zakładu reasekuracji	R0140	0	220	0	11 434	7 350	45 178	125 259	32 500	9 896
Netto	R0200	26 729	108 910	0	1 895 584	796 332	72 421	638 869	190 569	10 360
SKŁADKI ZAROBIONE										
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	26 505	97 099	0	1 456 764	709 062	131 784	650 818	252 853	23 585
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220	0	3	0	2 991	6 931	2 553	90 348	8 391	2
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Udział zakładu reasekuracji	R0240	0	228	0	11 715	6 977	51 332	138 987	30 068	11 825
Netto	R0300	26 505	96 874	0	1 448 040	709 016	83 005	602 179	231 176	11 762
ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA										
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	11 316	10 074	0	919 389	436 896	60 551	242 388	148 695	15 060

Linie biznesowe w odniesieniu do: ZOBOWIĄZAŃ UBEZPIECZENIOWYCH I REASEKURACYJNYCH
ZWIĄZANYCH Z UBEZPIECZENIAMI INNYMI NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (BEZPOŚREDNIA
DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNA PROPORCJONALNA)

		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utruty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkod rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320	0	1	0	2 982	5 358	2 000	29 901	5 171	1
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Udział zakładu reasekuracji	R0340	0	164	0	18 193	6 710	11 992	53 338	56 837	10 603
Netto	R0400	11 316	9 911	0	904 178	435 544	50 559	218 951	97 029	4 458
ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW TECHNICZNO- -UBEZPIECZENIOWYCH										
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	11 253	45 448	0	483 563	233 161	20 051	306 471	127 067	6 779
Pozostałe koszty	R1200	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Koszty ogółem	R1300	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Linie biznesowe w odniesieniu do:
ZOBOWIĄZAŃ UBEZPIECZENIO-
WYCH I REASEKURACYJNYCH
ZWIĄZANYCH Z UBEZPIECZENIAMI
INNYMI NIŻ UBEZPIECZENIA
NA ŻYCIE (BEZPOŚREDNIA
DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA
ORAZ REASEKURACJA CZYNNNA
PROPORCJONALNA)

Linie biznesowe w odniesieniu do:
REASEKURACJA CZYNNNA NIEPROPORCJONALNA

		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Ubezpieczenia zdrowotne	Pozostałe ubezpieczenia osobowe	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia majątkowe	Ogółem
		C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0200
SKŁADKI PRZYPISANE									
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	-10 390	66 934	38 661	X	X	X	X	3 959 656
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120	0	0	14 180	X	X	X	X	121 340
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130	X	X	X	0	136	161	38 016	38 313
Udział zakładu reasekuracji	R0140	-207	75	18 499	0	0	0	17 229	267 433
Netto	R0200	-10 183	66 859	34 342	0	136	161	20 787	3 851 876
SKŁADKI ZAROBIONE									
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	22 914	58 936	40 684	X	X	X	X	3 471 004
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220	0	0	13 224	X	X	X	X	124 443
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230	X	X	X	0	136	366	23 081	23 583
Udział zakładu reasekuracji	R0240	523	68	21 760	0	0	0	12 231	285 714
Netto	R0300	22 391	58 868	32 148	0	136	366	10 850	3 333 316
ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA									
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	-246	33 463	47 131	X	X	X	X	1 924 717

Linie biznesowe w odniesieniu do:
ZOBOWIĄZAŃ UBEZPIECZENIO-
WYCH I REASEKURACYJNYCH
ZWIĄZANYCH Z UBEZPIECZENIAMI
INNYMI NIŻ UBEZPIECZENIA
NA ŻYCIE (BEZPOŚREDNIA
DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA
ORAZ REASEKURACJA CZYNNA
PROPORCJONALNA)

Linie biznesowe w odniesieniu do:
REASEKURACJA CZYNNA NIEPROPORCJONALNA

		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Ubezpieczenia zdrowotne	Pozostałe ubezpieczenia osobowe	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia majątkowe	Ogółem
		C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0200
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320	0	0	49 045	X	X	X	X	94 459
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330	X	X	X	0	-179	8	17 800	17 629
Udział zakładu reasekuracji	R0340	-7	27	87 128	0	0	0	13 842	258 827
Netto	R0400	-239	33 436	9 048	0	-179	8	3 958	1 777 978
ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW TECHNICZNO- -UBEZPIECZENIOWYCH									
Brutto – bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0	0	X	X	X	X	0
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420	0	0	0	X	X	X	X	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430	X	X	X	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	21 712	21 890	21 770	0	-44	27	-1 017	1 298 131
Pozostałe koszty	R1200	X	X	X	X	X	X	X	133 595
Koszty ogółem	R1300	X	X	X	X	X	X	X	1 431 726

		Linie biznesowe w odniesieniu do: ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE								ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU REASEKURACJI UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE
		Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie	Ogółem
		C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300
SKŁADKI PRZYPISANE										
Brutto	R1410	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1420	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKŁADKI ZAROBIONE										
Brutto	R1510	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1520	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA										
Brutto	R1610	0	0	0	0	0	71 549	0	0	71 549
Udział zakładu reasekuracji	R1620	0	0	0	0	0	11 237	0	0	11 237
Netto	R1700	0	0	0	0	0	60 312	0	0	60 312
ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH										
Brutto	R1710	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1720	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R1900	0	0	0	0	0	4 604	0	0	4 604
Pozostałe koszty	R2500	X	X	X	X	X	X	X	X	0
Koszty ogółem	R2600	X	X	X	X	X	X	X	X	4 604

■ Załącznik 3. SKŁADKI, ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA ORAZ KOSZTY WG KRAJU (S.05.02.01)

Składki przypisane brutto dotyczące kraju siedziby reprezentują ponad 90% łącznych składek przypisanych brutto, dlatego formularz S.05.02.01 nie jest wymagany.

Załącznik 4. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE DLA UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE
I UBEZPIECZEŃ ZDROWOTNYCH O CHARAKTERZE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (S.12.01.02)

		Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja czynna	Ogółem (ubezpieczenia na życie inne niż zdrowotne, w tym ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0150
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE ŁĄCZNIE	R0010	0	0	X	X	0	X	X	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – ogółem	R0020	0	0	X	X	0	X	X	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE JAKO SUMA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA I MARGINESU RYZYKA		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
NAJLEPSZE OSZACOWANIE		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
NAJLEPSZE OSZACOWANIE BRUTTO	R0030	0	X	0	0	X	0	0	751 850	0	751 850

	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja czynna	Ogółem (ubezpieczenia na życie inne niż zdrowotne, w tym ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	
	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0150	
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0080	0	X	0	0	X	0	0	97 898	0	97 898
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – ogółem	R0090	0	X	0	0	X	0	0	653 952	0	653 952
MARGINES RYZYKA	R0100	0	0	X	X	0	X	X	4 840	0	4 840
KWOTA WYNIKAJĄCA Z ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH DOTYCZĄCYCH REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110	0	0	X	X	0	X	X	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120	0	X	0	0	X	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0	0	X	X	0	X	X	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE – OGÓŁEM	R0200	0	0	X	X	0	X	X	756 690	0	756 690

		Ubezpieczenia zdrowotne (bepośrednia działalność ubezpieczeniowa)	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych (reasekuracja czynna)	Ogółem (ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie)
		C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C0210
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE ŁĄCZNIE	R0010	0	X	X	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – ogółem	R0020	0	X	X	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE JAKO SUMA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA I MARGINESU RYZYKA		X	X	X	X	X	X
NAJLEPSZE OSZACOWANIE		X	X	X	X	X	X
NAJLEPSZE OSZACOWANIE BRUTTO	R0030	X	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0080	X	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – ogółem	R0090	X	0	0	0	0	0
MARGINES RYZYKA	R0100	0	X	X	0	0	0
KWOTA WYNIKAJĄCA Z ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH DOTYCZĄCYCH REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH		X	X	X	X	X	X

		Ubezpieczenia zdrowotne (bepośrednia działalność ubezpieczeniowa)	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych (reasekuracja czynna)	Ogółem (ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie)
		C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C0210
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110	0	X	X	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120	X	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0	X	X	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE – OGÓŁEM	R0200	0	X	X	0	0	0

Załącznik 5. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE DLA UBEZPIECZEŃ INNYCH
NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (S.17.01.02)

BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNA PROPORCJONALNA

		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE ŁĄCZNIE	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – ogółem	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE JAKO SUMA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA I MARGINESU RYZYKA		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Najlepsze oszacowanie		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy składek		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Brutto	R0060	1 997	-227	0	553 058	211 220	-1 689	37 096	9 204	32 336
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0140	0	-1	0	-1 894	-2 261	-8 580	-57 035	-4 430	9 639
Najlepsze oszacowanie dla rezerwy składek netto	R0150	1 997	-226	0	554 952	213 481	6 891	94 131	13 634	22 697

BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNA PROPORCJONALNA

		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
REZERWY NA ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Brutto	R0160	6 441	6 040	0	1 889 531	86 856	118 155	373 440	383 732	3 939
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0240	0	13	0	100 633	6 852	23 517	168 285	104 359	-205
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerwy na odszkodowania i świadczenia	R0250	6 441	6 027	0	1 788 898	80 004	94 638	205 155	279 373	4 144
ŁĄCZNA KWOTA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA BRUTTO	R0260	8 438	5 813	0	2 442 589	298 076	116 466	410 536	392 936	36 275
ŁĄCZNA KWOTA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA NETTO	R0270	8 438	5 801	0	2 343 850	293 485	101 529	299 286	293 007	26 841
MARGINES RYZYKA	R0280	475	1 341	0	204 020	29 332	9 425	77 328	33 428	3 284
KWOTA WYNIKAJĄCA Z ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH DOTYCZĄCYCH REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE – OGÓŁEM		X	X	X	X	X	X	X	X	X

BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNIA PROPORCJONALNA

		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0320	8 913	7 154	0	2 646 609	327 408	125 891	487 864	426 364	39 559
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0330	0	12	0	98 739	4 591	14 937	111 250	99 929	9 434
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – ogółem	R0340	8 913	7 142	0	2 547 870	322 817	110 954	376 614	326 435	30 125

		BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNNA PROPORCJONALNA			REASEKURACJA CZYNNNA NIEPROPORCJONALNA				
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
		C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	C0180
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE ŁĄCZNIE	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – ogółem	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE OBLICZANE JAKO SUMA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA I MARGINESU RYZYKA		X	X	X	X	X	X	X	X
NAJLEPSZE OSZACOWANIE		X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy składek		X	X	X	X	X	X	X	X
Brutto	R0060	-4 784	20 491	2 844	0	34	-21	-8 169	853 390

	BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNA PROPORCJONALNA			REASEKURACJA CZYNNA NIEPROPORCJONALNA					
	Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	
	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	C0180	
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0140	-779	12	-9 196	0	-2	0	-5 323	-79 850
Najlepsze oszacowanie dla rezerwy składek netto	R0150	-4 005	20 479	12 040	0	36	-21	-2 846	933 240
REZERWY NA ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA		X	X	X	X	X	X	X	X
Brutto	R0160	28	6 847	270 207	0	510	792	54 722	3 201 240
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0240	0	0	229 318	0	0	0	45 122	677 894
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerwy na odszkodowania i świadczenia	R0250	28	6 847	40 889	0	510	792	9 600	2 523 346
ŁĄCZNA KWOTA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA BRUTTO	R0260	-4 756	27 338	273 051	0	544	771	46 553	4 054 630
ŁĄCZNA KWOTA NAJLEPSZEGO OSZACOWANIA NETTO	R0270	-3 977	27 326	52 929	0	546	771	6 754	3 456 586

		BEZPOŚREDNIA DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA ORAZ REASEKURACJA CZYNNNA PROPORCJONALNA			REASEKURACJA CZYNNNA NIEPROPORCJONALNA				
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
		C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	C0180
MARGINES RYZYKA	R0280	2 502	1 997	15 618	0	38	59	6 158	385 005
KWOTA WYNIKAJĄCA Z ZASTOSOWANIA PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH DOTYCZĄCYCH REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH		X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0
REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE – OGÓŁEM		X	X	X	X	X	X	X	X
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0320	-2 254	29 335	288 669	0	582	830	52 711	4 439 635
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – ogółem	R0330	-779	12	220 122	0	-2	0	39 799	598 044
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – ogółem	R0340	-1 475	29 323	68 547	0	584	830	12 912	3 841 591

Załącznik 6. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU POZOSTAŁYCH
UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH (5.19.01.21)

OGÓŁEM ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ INNEJ NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE

Rok szkody / rok zawarcia umowy

Z0010

1 – Rok zajścia szkody

WYPŁACONE ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA BRUTTO (NA ZASADZIE NIEKUMULATYWNEJ)
(wartość bezwzględna)

Rok zmiany

WZCZĘSNIEJSZE LATA	Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +	Rok	W bieżącym roku	Suma lat (skumu- lowana)	
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110		C0170	C0180	
R0100		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	76 211	R0100	76 211	76 211
N-9	R0160	817 025	363 286	80 636	38 418	22 474	28 185	14 886	17 090	18 925	12 914		R0160	12 914	1 413 839	
N-8	R0170	868 606	359 582	101 441	45 933	29 205	26 218	19 975	14 867	17 995			R0170	17 995	1 483 822	
N-7	R0180	992 237	392 069	72 964	41 876	33 147	21 912	13 468	7 486				R0180	7 486	1 575 159	
N-6	R0190	1 225 443	427 010	105 539	79 056	42 871	19 500	20 632					R0190	20 632	1 920 051	
N-5	R0200	911 967	429 329	83 683	65 124	51 924	23 089						R0200	23 089	1 565 116	
N-4	R0210	1 001 242	364 335	100 624	87 330	75 098							R0210	75 098	1 628 629	
N-3	R0220	964 826	322 015	105 391	54 139								R0220	54 139	1 446 371	
N-2	R0230	874 286	475 846	73 284									R0230	73 284	1 423 416	
N-1	R0240	1 126 280	643 027										R0240	643 027	1 769 307	
N	R0250	1 172 549											R0250	1 172 549	1 172 549	
	Ogółem	R0260	2 176 424											2 176 424	15 474 470	

NIEZDYSKONTOWANE NAJLEPSZE OSZACOWANIE DLA REZERWY NA NIEWYPŁACONE
ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA BRUTTO
(wartość bezwzględna)

		Rok zmiany												
Rok		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +	Rok	Koniec roku (dane zdyskontowane)
		C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300		C0360
WCZEŚNIEJSZE LATA	R0100	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	R0100	258 967
	N-9	R0160	0	0	0	0	0	0	0	121 711	106 941	91 228	R0160	62 457
	N-8	R0170	0	0	0	0	0	0	104 776	78 568	67 804		R0170	40 668
	N-7	R0180	0	0	0	0	0	88 321	70 430	71 998			R0180	42 233
	N-6	R0190	0	0	0	0	170 870	123 384	115 420				R0190	82 314
	N-5	R0200	0	0	0	250 302	185 845	184 374					R0200	127 363
	N-4	R0210	0	0	278 672	207 698	202 148						R0210	146 180
	N-3	R0220	0	416 307	267 418	227 163							R0220	166 929
	N-2	R0230	994 846	508 261	562 115								R0230	461 221
	N-1	R0240	1 438 757	523 169									R0240	379 260
	N	R0250	1 064 913										R0250	855 701
													Ogółem	R0260

■ Załącznik 7. WPŁYW ŚRODKÓW W ZAKRESIE GWARANCJI DŁUGOTERMINOWYCH
I ŚRODKÓW PRZEJŚCIOWYCH (S.22.01.21)

Spółka nie stosuje środków dotyczących gwarancji długoterminowych lub przepisów przejściowych, dlatego formularz S.22.01.21 nie jest wymagany.

Załącznik 8. ŚRODKI WŁASNE (S.23.01.01)

		Ogółem	Kategoria 1 – nieograniczone	Kategoria 1 – ograniczone	Kategoria 2	Kategoria 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
PODSTAWOWE ŚRODKI WŁASNE PRZED ODLICZENIEM Z TYTUŁU UDZIAŁÓW W INNYCH INSTYTUCJACH SEKTORA FINANSOWEGO ZGODNIE Z ART. 68 ROZPORZĄDZENIA DELEGOWANEGO (UE) 2015/35						
		X	X	X	X	X
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi)	R0010	187 939	187 939	X	0	X
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	R0030	983 008	983 008	X	0	X
Kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0040	0	0	X	0	X
Podporządkowane fundusze udziałowe/członkowskie w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0050	0	X	0	0	0
Fundusze nadwyżkowe	R0070	0	0			
Akcje uprzywilejowane	R0090	0		0	0	0
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi	R0110	0	X	0	0	0
Rezerwa uzgodnieniowa	R0130	1 128 434	1 128 434	X	X	X
Zobowiązania podporządkowane	R0140	0	X	0	0	0
Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0160	0	X	X	X	0
Pozostałe pozycje środków własnych zatwierdzone przez organ nadzoru jako podstawowe środki własne, niewymienione powyżej	R0180	0	0	0	0	0
ŚRODKI WŁASNE ZE SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH, KTÓRE NIE POWINNY BYĆ UWZGLĘDNIONE W REZERWIE UZGODNIENIOWEJ I NIE SPEŁNIAJĄ KRYTERIÓW KLASYFIKACJI JAKO ŚRODKI WŁASNE WG WYPŁACALNOŚĆ 2						
		X	X	X	X	X
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność 2	R0220	0	X	X	X	X
ODLICZENIA		X	X	X	X	X
Wartość odliczeń z tytułu udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych	R0230	0	0	0	0	0
PODSTAWOWE ŚRODKI WŁASNE OGÓŁEM PO ODLICZENIACH						
	R0290	2 299 381	2 299 381	0	0	0

UZUPEŁNIAJĄCE ŚRODKI WŁASNE		X	X	X	X	X
Nieopłacony kapitał zakładowy, do którego opłacenia nie wezwano i który może być wezwany do opłacenia na żądanie	R0300	0	X	X	0	X
Nieopłacony kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0310	0	X	X	0	X
Nieopłacone akcje uprzywilejowane, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0320	0	X	X	0	0
Prawnie wiążące zobowiązanie do subskrypcji i opłacenia na żądanie zobowiązań podporządkowanych	R0330	0	X	X	0	0
Akredytywy i gwarancje zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0340	0	X	X	0	X
Akredytywy i gwarancje inne niż zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0350	0	X	X	0	0
Dodatkowe wkłady od członków zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0360	0	X	X	0	X
Dodatkowe wkłady od członków – inne niż zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0370	0	X	X	0	0
Pozostałe uzupełniające środki własne	R0390	0	X	X	0	0
UZUPEŁNIAJĄCE ŚRODKI WŁASNE OGÓŁEM	R0400	0	X	X	0	0
DOSTĘPNE I DOPUSZCZONE ŚRODKI WŁASNE		X	X	X	X	X
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	R0500	2 299 381	2 299 381	0	0	0
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	R0510	2 299 381	2 299 381	0	0	X
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	R0540	2 299 381	2 299 381	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	R0550	2 299 381	2 299 381	0	0	X
SCR	R0580	1 393 093	X	X	X	X
MCR	R0600	626 892	X	X	X	X
STOSUNEK DOPUSZCZONYCH ŚRODKÓW WŁASNYCH DO SCR	R0620	165,06%	X	X	X	X
STOSUNEK DOPUSZCZONYCH ŚRODKÓW WŁASNYCH DO MCR	R0640	366,79%	X	X	X	X

C0060		
REZERWA UZGODNIENIOWA		
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	2 595 078
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	0
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	295 697
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	1 170 947
Korekta ze względu na wydzielone pozycje środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wyodrębnionych	R0740	0
REZERWA UZGODNIENIOWA	R0760	1 128 434
OCZEKIWANE ZYSKI		
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	0
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	298 847
OCZEKIWANE ZYSKI Z PRZYSZŁYCH SKŁADEK – OGÓŁEM	R0790	298 847

Załącznik 9. KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI – DLA PODMIOTÓW
STOSUJĄCYCH FORMUŁĘ STANDARDOWĄ (S.25.01.21)

		KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI BRUTTO	PARAMETRY SPECYFICZNE DLA ZAKŁADU	UPROSZCZENIA
		C0110	C0080	C0090
Ryzyko rynkowe	R0010	410 592	X	brak
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	180 740	X	X
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie	R0030	44 024	brak	brak
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	51 461	brak	brak
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	1 288 983	brak	brak
Dywersyfikacja	R0060	-416 512	X	X
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	0	X	X
PODSTAWOWY KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI	R0100	1 559 288	X	X

OBLICZANIE KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI	C0100
Ryzyko operacyjne	R0130 125 022
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieceniowych do pokrywania strat	R0140 0
Zdolności odroczonych podatków dochodowych do pokrywania strat	R0150 -291 217
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160 0
KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI Z WYŁĄCZENIEM WYMOGU KAPITAŁOWEGO	R0200 1 393 093
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210 0
KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI	R0220 1 393 093
INNE INFORMACJE NA TEMAT SCR	X
WYMÓG KAPITAŁOWY DLA PODMODUŁU RYZYKA CEN AKCJI OPARTEGO NA DURACJI	R0400 0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410 0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420 0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430 0
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440 0

Załącznik 10. MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY – DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA
LUB REASEKURACYJNA PROWADZONA JEDYNIEM W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE
LUB JEDYNIEM W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ INNYCH NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE (S.28.01.01)

KOMPONENT FORMUŁY LINIOWEJ DLA ZOBOWIĄZAŃ
UBEZPIECZENIOWYCH I REASEKURACYJNYCH Z TYTUŁU
UBEZPIECZEŃ INNYCH NIŻ UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE

		C0010		
MCR _{NL} Wynik	R0010	653 480		
			Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spótek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Składki przypisane w okresie ostatnich 12 miesięcy netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej)
			C0020	C0030
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych i reasekuracja proporcjonalna	R0020		8 438	26 518
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów i reasekuracja proporcjonalna	R0030		5 801	111 091
Ubezpieczenia pracownicze i reasekuracja proporcjonalna	R0040		0	0
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych i reasekuracja proporcjonalna	R0050		2 343 850	1 779 089
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów i reasekuracja proporcjonalna	R0060		293 485	795 502
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe i reasekuracja proporcjonalna	R0070		101 529	83 734
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych i reasekuracja proporcjonalna	R0080		299 286	663 444
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej i reasekuracja proporcjonalna	R0090		293 007	223 456
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń i reasekuracja proporcjonalna	R0100		26 841	6 706
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej i reasekuracja proporcjonalna	R0110		0	21 238
Ubezpieczenia świadczenia pomocy i reasekuracja proporcjonalna	R0120		27 326	66 120
Ubezpieczenia różnych strat finansowych i reasekuracja proporcjonalna	R0130		52 929	28 856
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	R0140		0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	R0150		546	159
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	R0160		771	336
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	R0170		6 754	8 907

KOMPONENT FORMUŁY LINIOWEJ DLA ZOBOWIĄZAŃ
UBEZPIECZENIOWYCH I REASEKURACYJNYCH
Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

		C0040			
MCR _L Wynik	R0200	13 733			
				Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Całkowita suma na ryzyku netto (z odliczeniem umów reasekuracji i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))
				C0050	C0060
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	R0210		0		X
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	R0220		0		X
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0230		0		X
Inne zobowiązania z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie i (reasekuracji) ubezpieczeń zdrowotnych	R0240		653 952		X
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	R0250		X		0

OGÓLNE OBLICZENIE MCR

		C0070
Liniowy MCR	R0300	667 213
SCR	R0310	1 393 093
Górny próg MCR	R0320	626 892
Dolny próg MCR	R0330	348 273
łączny MCR	R0340	626 892
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	R0350	16 009
		C0070
MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY	R0400	626 892